

Compendium

pp. 3-6 in photo copy

1114
56

PERKINS LIBRARY

Duke University

Rare Books

D. R. CAMPHUYSENS

STICHTELYCKE
RHYMEN,

Om te lesen ofte singhen.

Onderscheyden in III. Deelen.

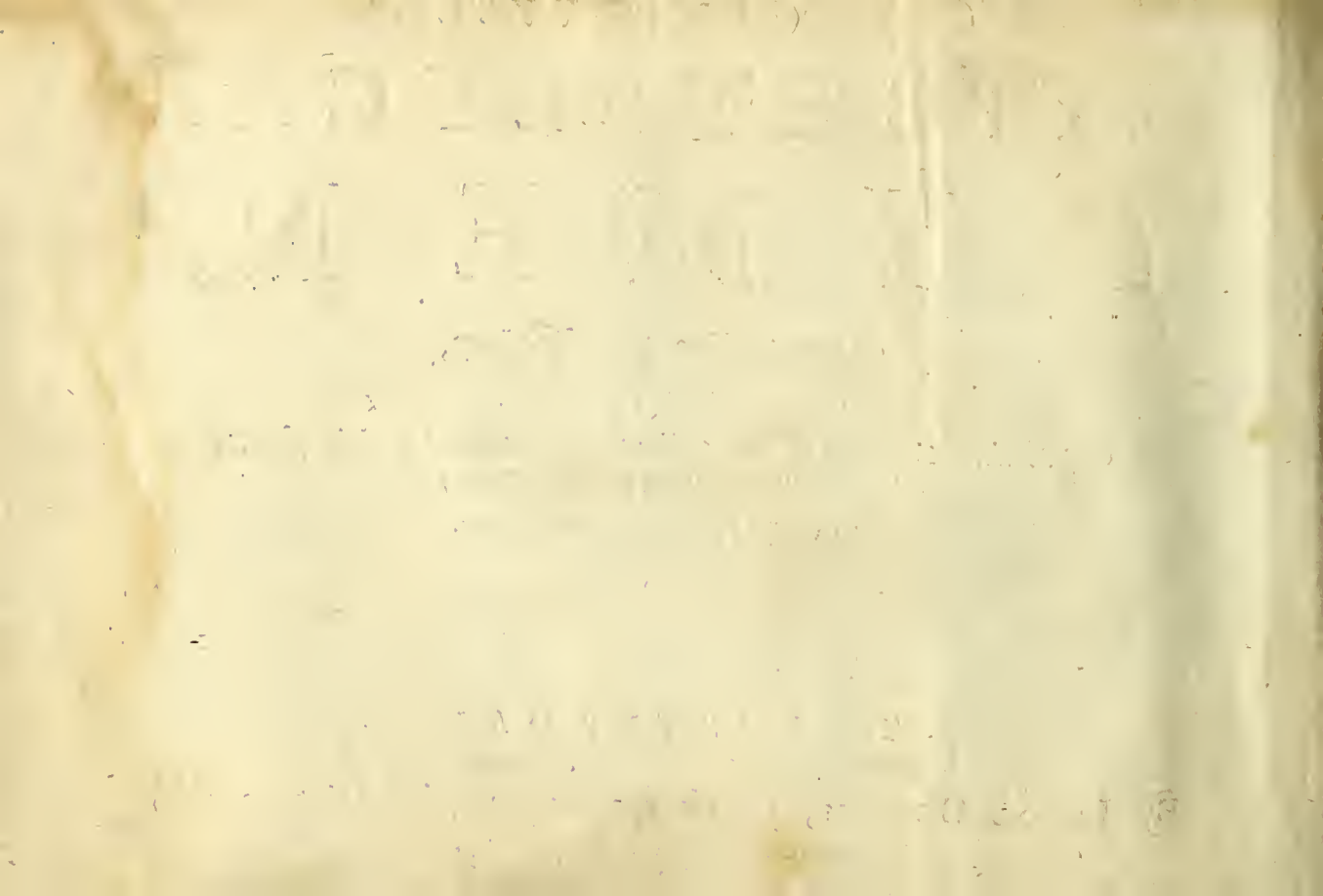
Op nieuw over-sien en grootelijckx vermeerdert / oock de Noten
van Druck-fauten ghecozrigeert /

En verrijckt met vele Copere Figuren.

Tot AMSTERDAM,

By IACOB COLOM, Boeck-verkooper op het Water aen de
Kooren-merckt Anno 1647.

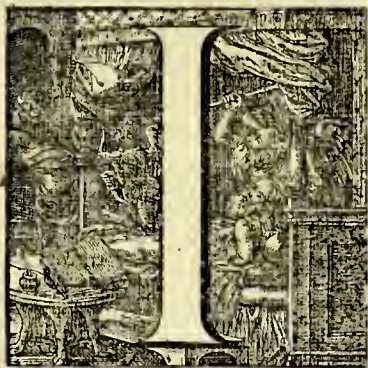

D E N H E E R
FRANCOYS VAN LIMBURCH;

Advocaet voor den E. gerechte der Stadt Amsterdam,
welvaren.

Waerde Heere, en vriendt,

Ik geve nu ander-mael aen den dagh *Camphuyfens Stichtelijcke Rijmen*, waer by gevoeght eenige die noyt in druck geweest sijn, welke ick oordeete, niet van de minste sijner wercken. Hebbe veele de Nooten doen by voegen, oock andere doen suyveren van fouten, en een stuck met vier partyen laten componeren. Voorts hebbe eenige ontwerpsels, of uyt beeldingen op sommige sijner E. wercken willen inschicken, het welcke, of ick yeder, oock V. E. voldaan sal hebben, twijffele; dewijle des Autheurs gevoelen dies aengaende, in eenige deser sijne gedigten, daer mede schijnt te strijden. Doch tot mijn verschoning komt dit; dat Camphuyfen Salrmy bekende niet lang voor sijn overlijden, dat hy al wat hart on-

trent dit sijn gevoelen geyvert hadde, derhalven noyt begeerde de Beeldenstraf, &c. neven sijne wercken in druck uytgegeven soude werden.

Tot t invoegen vande printgens, hebben my beweeght dese reden: Ick merckte, dat de Wereldt hedensdaegs, meer en meer de selve om helst, en daer toe sich seer genegen begint te thoonen, soo hebbe my ingeebeelt, dat door beeltgens, dese voortreffelijcke mans wercken, des te meer onder de man soude komen, in handen genomen, gelefen worden, en profijt

Voor-reden.

tot stichtinge doen mochten. Soo het soo uyt valt (als ick verhoope) sal my hertelijck verheugen, en mijne kosten wel besteedt achten.

Ick hebbe eenige veerskens onder de Plaetgens gerijmt, om de selve eenigfins te verlichten. 't Wit ofte oogmerck van alle dese Lietgens eygentlijck uyt te beelden, is 't eenemael onmogelijck, der halven hebbe moeten met eenige Historien, van diergelijcke stoffen yets daer by ontwerpen. De veerskens van een ander (die 't beter sijn werck ware geweest) verwachtende, bleven te lang achter; 't werck onder de pers sijnde, moest voort.

Ick offere dit alles V. E. Achtb. Verfoeckende (naer u gewoonlijcke heusheydt en bescheydenheyt,) mijne vrymoedigheyt te verschoonen, in 't opdragen van een soo slecht en gering bedrijf, of toestel, 't welck de bedillers ongetwijffelt, sal connen dienen om haere bitfige tanden mede te stoocken: doch verseeckere my, soo V. E. door eenige de minste gonst-blicke uwer oogen, of geleerde tonge, gelieft af te geven: (hoe my eenige verschooninge, om de goede meyninge die ick daer in gehadt hebbe, behoort toegepast te worden) dat my niemandt ter werelddt, als dan soo 't eenemael, of plotselijck sal durven op 't lijf vallen, en verguysen.

Dit is dan op 't aldervriendelijckste mijn verfoeck en bede, 't selve te dirigeren na uwe wijfheyt sich gedragen sal.

Waer op my verlaetende waerde Heere, sal eyndigen, Godt biddende V. E. en familie gelieve te nemen in sijn H. bescherminghe, en V. E. Achtb. dat ick mach behouden V. E. goede gunste, blijvende V. E. getrouwste Vriendt, en Dr.

Jacob Colom.

Uyt mijnen winckel, den 1. April. 1647. Amsterdam.

Aen den Chriſtelijcken Leſer.

HEt is my (beminde Leſer) vry wat tegen, dat ick juſt mede een Boeck inde Werelt moet brengen, ende (ten minſten na ſchijn) oock deel hebben aen de al-ghe-meene Sotheyt van Boeck-maeck-luſt, inſonderhey in deſe tijden, waer in dagelijks de Werelt met Boecken, en voor al met Rijmeryen, ſoo gepropt word, dat het eenen verveelen mochte, alleen maer de Tijtels en Opſchriften, 'k ſwijge de Boecken ſelfs te leeſen. Ea evenwel (hoe-wel onwillig) moet ick, en vinde my (om verſcheyden redenen) ſoo veel als gedwongen. Sal derhalven (de-wijl't nu doch ſo is als 't blijven moet) t' uwer onderrechtinge, een weynig ſeggen van 't Boeck ſelfs, daer in hebbe ick voor eerſt voor gehad, dat alle Rijmen hare mate ofte voeten en gelijkmatig getal van ſyllaben ſouden hebben, om ſoo wel geleſen als geſongen te konnen worden, na dien doch alle Rijm ofte Gedicht, (na oudt gebuyck en oock aert van de ſake) behoort ſoo wel leſelijck als ſingelijck, en ſoo wel ſingelijck als leſelijck te ſijn. Leſelijck, ſegge ick, op ſekere maten en voeten: 't welck van weynighe Rijmers deur-gaens na-gekomen word: want gemeynlijck leydt men de ſyllaben na den ſang of getal der toonen; daer nochtans veel eer de ſang moeſte geleyd zijn, na de ſyllaben en dicht-mate. Hier door was ick genootſaect vele fangen of wiſen (ſoo men 't noemt) anders te berijmen dan ſe voor-henen berijmt zijn geweest. In de ſake ſelfs binde ick my niet ſoo ſeer aen woorden en manieren van ſprecken, ('t welck oock in 't rijmen niet wel doenlijck ende niet ſeer aen-genaem En is) als aen ſin van de Heylige Schriftuyre. Soo ick daer

in, yewers mochte miſſen: die in deſen wat beters voort brengt, ſal my ende alle vromen dienſt doen. In mijn Rijm end' Dichten, ſullen ſonder twiſſel, de rechte Oordelaers en Konſt-hebbers veele fouten ſien, doch miſſchien op verr' na ſoo veel niet als ick ſelfs. Wat raedt? het oordeel gaet wijder dan de konſt, ick ſied'er meer in, dan ick altijd doen kan. En tegen danck moet ick ſom-tijds een faute lijden. Volheyd en aerdigheyd van ſin (die voor al moet gaen) en bevallicheyd van woorden en ſyllaben, willen niet al-tijd t'ſamen: immers met my niet. Eenige die, ſelfs ketterſ in de konſte zijnde, andere nochtans daer voor, ende haer ſelven alleen, voor de rechte houden, ſullen vele van de fouten die eygentlijck fouten zijn, over 't hoeft ſien, maer onder-tuſſchen lichtelijck 't heele Werck voor een faute en voor konſteloos houden. Seer wel, 'k gun een yeder 't vermaeck van zyne opinie. Ick ben vol-daen, als maer 't Boeck ſijn Opſchrift vol-doet, dat is: dat het u, Chriſtelijcke (of tot Chriſtelijckheyd bereyde) Leſer, ſlichte, en met eenen vermake, 't zy door de ſtof of konſt: waer toe voor al van nooden is dat het klaer en verſtandelijck zy. In 't welke, hoe grooten vlijt oock aen-gewent is, ick even-wel my ſelven niet alle-ſins heb konnen genoeg doen; gelijk ick oock duchte den Leſer niet te ſullen gedaen hebben. De reſt al t'ſamen, is ijdel ende buyten ons, die nergens van werck moeten maecten dan van 't geene dat vorderen kan tot onſer onſterffelijck, en heerlijck-wordinge, die ick u van herten toe-wenſche; Godt biddende, u daer in by te zijn met ſodanige genade en hulpe als ſijne Wiſheyd, u van nooden acht.

Vaert wel.

Ick ben geen Krijgs-trómpet, die soeck met stale spitsen
 Verwoede Benden aen malckanderen te hitfen ;
 Noch Vedel, die verpacht aen Venus lodder-oog,
 Natúurs aen-ritsing porr' en wacker met mijn boog ;
 Maer uyt den Heyl'gen Geeft her-boren Davids Harpe,
 VVelck' over-staeg den draff der dert'ler Dichten warpe,
 Als mijn geluyt galmt door der wolcken mist en damp,
 Daer onse Burgerfchap gekoft heeft Christi ramp :
 En raed' elck Ancker-vaft fijn Ziele te vertuyen,
 Aen 't Hemelfch door geloov' en hoop, die d'ydel buyen
 Zijn machtig door te ftaen van 's Wer'its bewegenis,
 Als pracht, en wat meer fonde' fy met fich fleepend' is.
 Mijn Rijmer die uw fchenckt fulck' over-fchoone Lessen
 Is weer befchoncken, als de jongfte Soon van Ieffe.
 Met vol-propt', in-gedruckte', en opgehoopte maet,
 In Godes Rijck daer vreugd in eeuwig bloeyen ftaet.

C. I. Vinckel.

Ontfchaker van geluck ! wat heeft u doch bewogen ?
 Uw baet ? of onfe fcha ? dat ghy ons dus berooft
 Van ons' vergode geeft : wiens finne-rijcke hooft
 Eerft onlangs, wel verdient, met Lauwer werd om-togen ?
 Iof-rijcker vult g' u karr' met menig waen-vermogen,
 VVant eynd'lijck was hy uw felf-willig vaft beloofte.
 Mif-gunden ghy ons't luck' ? hy heeft doch vaft gelloofte
 Om ons te doen gedweew u komen onder d'oogen.
 Maer neen, ghy zijt beweegt van eender u genan :
 De tweede van die naem, daer 's weynig twijffel an,
 Vermidts hy merckten dat fijn Stichtelijcke R Y M E N,
 Met heylig foet vervult, fijn Rijck veel af-breuck de'en:
 Dees' KAMP die heeft hy tot ver HUYSENS toegestren :
 Nu doet fijn God'lijck Dicht deef' vyan't noch befwijsmé.

I. K. Hofman.

Noch Eer, noch Hooge Staat, en focht gy te verwerven,
 Maer voor u Vader-landt den Hemel te beerven,
 O fchrand're Hemels-knaep ! ghy hebt de wulpfe Ieugd
 Al fingende geleydt, tot heyligheyd en deugd,
 En na Gods wil en wet haer zedig Rijn gefchreven,
 En felder voor-gegaen, met vrolijk, heylig leven,
 Een-voudig, wel te vre'en, in vreugd of tegen-fpoedt,
 Soo 't van den Hemel quam, gedijden 't u ten goed' :
 De fondaers leerden ghy, boet-vaerdiglijcken weenen,
 En bouden foo Gods Kerck met levendige fteenen ;
 Dus kroond u Gode nu met wiffe faligheydt,
 In 't vreugdig Hemel-rijck van eeuw tot eeuwigheydt.

H. S.

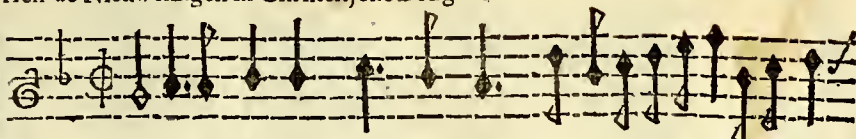
Dehol-gekaeckte Dood ; wiens honger 't al versloekt,
 Had nauw in gulfigheydt fijn leven in-gefchoekt,
 En wauveld' aen de fmaeck van d'af-ghelkloven fchon-
 ken ;
 Als uyt den grave quam een nare galmt gekloncken
 En mijnd' het lichaem voort; en om de ziel te hael,
 Quam 's Hemels Adel af, met Goddelijcke prael,
 En voerd' hem op haer koets, waer voor vier Hengften
 drabbelden.
 De tijd-genoot die 't fag : hoe Aerd' en Hemel grabbel-
 den,

Borft dus in tranen uyt : Soo derv' ick dan de Ziel,
 Die in den Heere my met David onder-hiel.
 Niet foo, ô vroom gemoed, en toont u niet onedel,
 Siet hier fijn harp, en 't geen af-fchilfert van fijn Vedel.

C. V.

T O E - E Y G E N - R Y M .

Aen de Nieuweligen in Christelijke Deugde.

Y die uyt's VVerelts droom ontwaeckt, Ten laet- sten sijt op 't padt

geraeckt. Dat door Gedult en Heyligheyt. Ten God- gelijcken leven

leyd; Ten leven en be-erffenis, VVaer van 't geniet, on-eyndig is. Die

Nieuweligen in den strijd, Vol moeds maer niet ten eynde zijt .

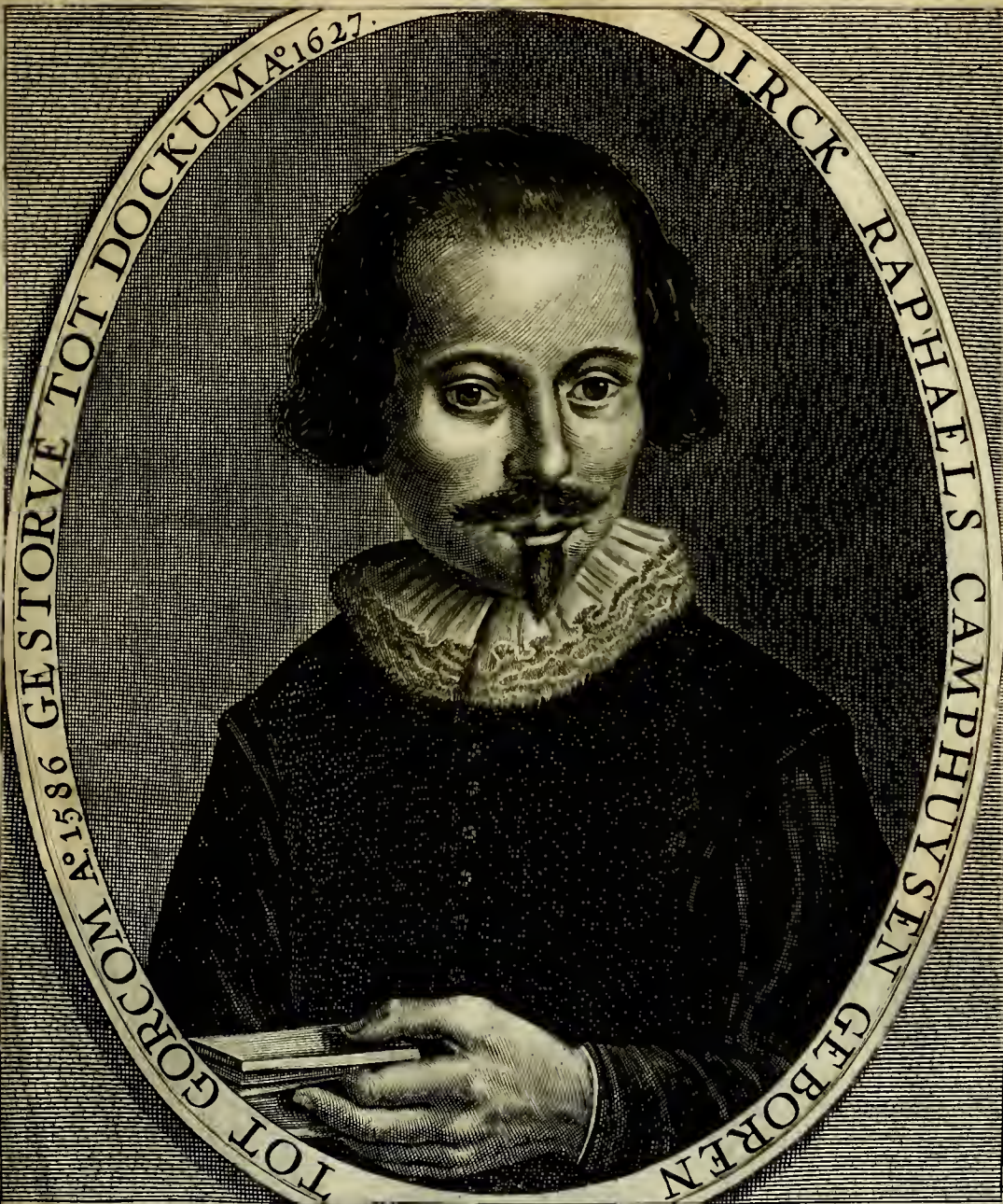
2. Ontfang, en bruyck dit Rijmen-werck ;
De lessen van u Mede-klerck ;
De lessen, die ick wensch en hoop'
Dat ghy, in uwes Deugdes loop,

Of al getrouwelijck beleeft,
Ofbeter kont dan die-se geeft ;
De lessen uyt uw's Heeren Woord,
VVel dick maer noyt te veel gehoort.

3. VVat schaed de spoor voor 't VVillig peert ?
 De Leerfaem 'is noyt sat geleert,
 Door blafen raeckt in brand 't geen smoockt
 En 't vuyr brand stercker, als men 't floockt.
 't Raet nutt'lijck al wat quaedt ontract.
 't Baet veel dat yet tot 't beste baet.
 Hoe veel 't oock komt, noyt quam 't te veel
 't Gheen noodigh is voor 't noodighst deel.
4. 't Is waer, door kennis van Godts Soon
 Zijt gy des wer'ls begeert' ontvloen :
 De sonde, daerg' aen waert gehecht
 En door een taeyen lust verknecht,
 Daer over sucht en schaemt g'u nu ;
 Daer van is nu de Ziele schu ;
 Die siet ghy nu met bet' rings wensch
 En smert, in uwen even-mensch :
5. In plaets van 't quaed by u gepleegt
 Eer 't hert van dooling was ontleegt.
 VVord nu (door waerheys drift geport)
 Des Heeren jock van u geschort :
 En slaet oock (sonder om te sien
 Na 't blinde doen van blinde liên)
 De handen vlijtig aen den ploeg.
 't Is veel : maer veel is niet genoeg.
6. 't Is niet genoeg op dese baen,
 Daer stil-sijn, is, te rugge gaen ;
 Daer deugde deugde trecken moet,
 En licht blijft staen die sich niet spoedt.
 Daer alle vuyl en vuylheys schijn
 Uyt Lichaem, Ziel, en Geest moet zijn ;
 Daer goet begin geeft blick van Loom,
 Maer trou vol-duyren eerst de Kroon.

7. VVaer lust is, maer geen nauwe weert,
 Haest beurt' et dat men qualijck treed ;
 Veel qualijck tre'en maect spoede-loos ;
 Door onspoedt wort men moede-loos ;
 Door moede-loofheyd, traeg en slap :
 En dus (want quaed is quades trap)
 Raeckt heelaen't droomen die dreyg-droomt,
 En valt wel die aen 't glippen koemt.
8. En recht als 't quaedt te mets voeslimt,
 En tot het quaedt by trappen klimt :
 Soo mede 't goed : want nut brengt nut.
 En d'eene Deugd is d'anders stut.
 VVel-weten baert wel-leventheyd ;
 Veel wel-doen, wel bedreventheyd ;
 Bedreventheyd, vastheyd in Deugd ;
 Deugds vastheyd, vaste herten-vreugd ;
9. Vast herten-vreugd, een nader smaeck ;
 Van 't onverganckelijck vermaeck ;
 De nader smaeck, een stercker tocht
 Na 't Leven dat'er word gesocht ;
 De stercker tocht, een stercker doen,
 Een nauwer trachten, rasser spoen,
 En (spijt, vervolging en ellend)
 Een manlijck duren tot den eud.
10. Hier is veel Leering en gedicht
 Dat, tot d'Onchristen Ziel gericht,
 U niet in uwen stand en raeckt ;
 Dan, 't stijft al wat in deugd vermaeckt ;
 't Is recht vermaeck voor 't vroom gemoedt
 Al wat tot waerheys eere doet,
 Tot waerheys eere doet al 't geen
 Dat ('t zy tot wien) spreect waerheys re'en.

*Siet Raphaels waerde soon, waer in een ziele woonde,
Die elck door pen en tong, ten hoogen hemel troonde.
So eer; wie 't nut vermengd' met soet, den prijs gewan,
Camphuysens Stichtlyck Rym, tuijgt: dits de rechte man.*

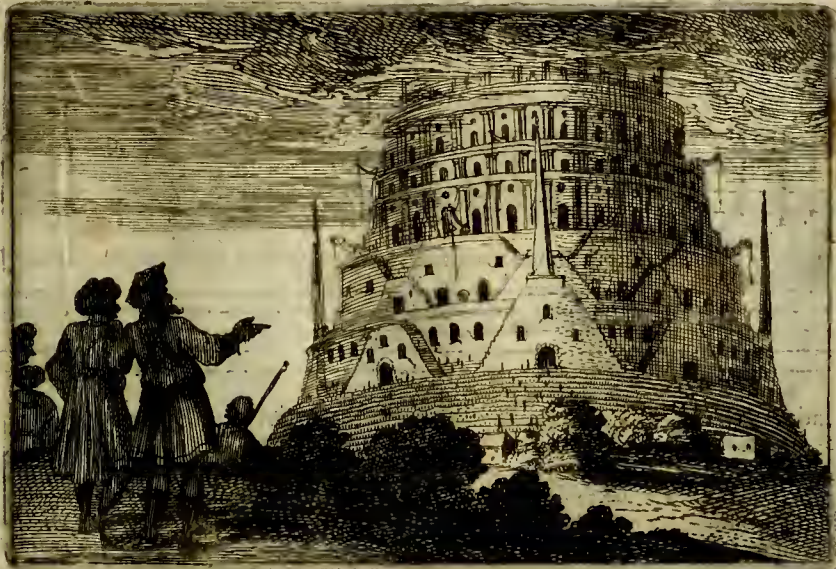
THE UNIVERSITY OF CAMBRIDGE

LIBRARY

UNIVERSITY OF CAMBRIDGE

ONNUTT' EN SCHADELYCKEN ARBEYDT.

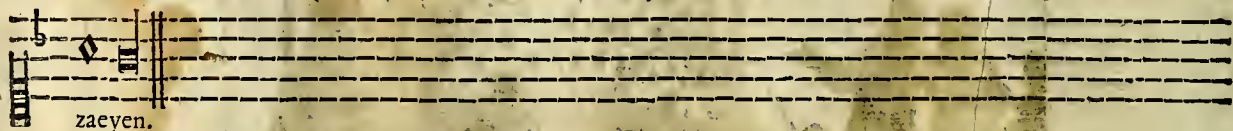
Hoe vroet de mensche in aerde en stof,
 En soeckt alsoo noch eere en lof,
 In aller ydel-ydelheyt
 Onnutt' en schade arbeeyt.

H

Ou op die geyl gedicht of minne - klachten maekt, En menig Maegd'lijk hert sijn reynigheyt ont-

schaekt, Uw' sin-werk is (als rechts) om sinnen te verfraey--en: Maer wat van selver waft behoeft men niet te

zaeyen.

2. Hou op, verweende konst, van malle Malery,
Het voedfel van qua'e luft en fieltsche sotterny.
De jong' en teere rijs breeckt door ontydigh swaeyen;
En wat van selver waft behoeft men niet te zaeyen.
3. Hou op tijdt-quiltig hooft dat Leugen-story dicht,
En d'onbedochte Teugde verydelt en ontficht.
Een hongerige maeg is met geen windt te paeyen;
En wat van selver waft behoeft men niet te zaeyen.
4. Hou op verdwaefde pen die soue eer-sucht slijft,
En loffelijk van Krijg, van Slaen, van Moorden schrijft;
Die tooren, wraeck, en nijdt, in 'therte doer vertaeyen:
Al wat van selver waft behoeft men niet te zaeyen.
5. Hou op verwijfde handt, die, t'wijl gy besig zijt
Met nieu fatsoen en dracht, (te midt in gelt en tijt)

6. Hou op die daghelijske een nieuwen vondt voor-stelt
Tot mindering van Liefd' en meerdering van gelt;
Die d'Arent tot een Gier, en Ravens maekt van Krayen:
Al wat van selver waft behoeft men niet te zaeyen
7. Hou op vergifte tong die 'tvolck in sonden vleyt;
Die u een Leytster wach, maer leydend' haer verleyt;
En tot u valsch en troost Gods reden durft verdraeyen:
Al wat van selver wil behoeftraen niet te zaeyen.
8. Hou op, verdoolde Ziel van u dwael's-finnigh doen;
Hou op loze-vulden jek de boosheyt uyt te broen.
Berou en ramp sult gy van sorten rbevd't maeyen:
Al wat van selver waft behoeft men niet te zaeyen.

RICHT-SNOËR DER BEGEERTEN.

Dwaelde Esau eertijts in't verkiesen,
Moest hy syn voor-recht soo verliesen,
Kiest en begeert voor alle faken
'tGeen u kan eeuwigh vrolijk maken.

SANG: *Shal I bed her go; Of: O slaep ô soete slaep.*

H

Eyl-gierig mensch, Wiens grond-gedachten, 'tGeniet van lust en rust betrachten, Den eyfch van u
gemoed, Is recht en goed: Maer de wegghen quaet, Die gy daer toe gaet: Maer de wegghen quaet. Sot kiefen,

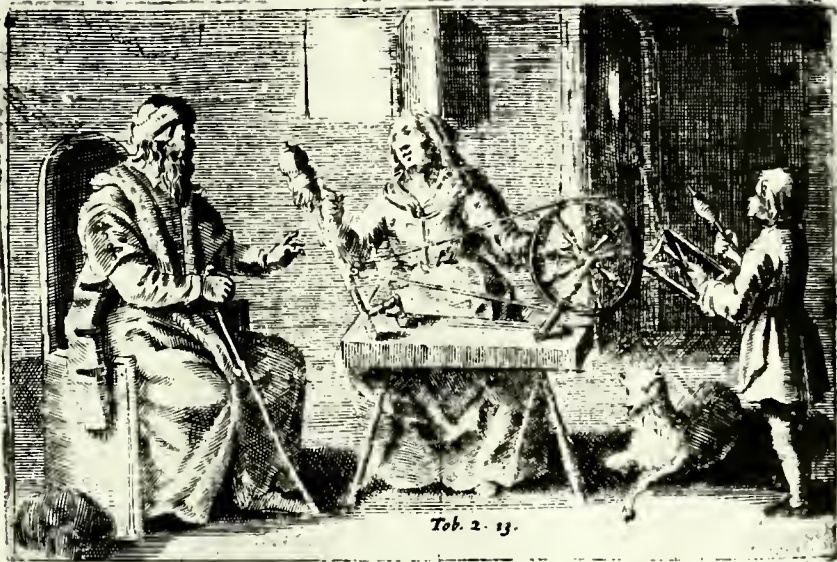
Doet menig mensch sijn wens verliefen.

2. Hy foeckt aldaer niet is te vinden
Die sich door 't Sienlijck laet verblinden.
'tIs Liefd die hem aen-stouwt,
En oock weer houdt.
Laeshy kreeg genoeg
Nam hy niet te vroeg:
Laeshy kreeg genoeg gegeven,
Socht hy 't **Genoeg** niet in dit leven.
3. De beste liefd', is, **hier sich haten;**
De trouste Trouw, **hier sich verlaten.**
't Schijnt droefneyt, maer 'tverblijdt:
Want Stofen Tijd

- Van gewenschte rust
En vol-maecte lust:
Van gewenschte rust, onendig,
Is niet in't Vluchtig en Ellendig.
4. Ick weet een Stadt die fundament heeft,
Gebouwt van die begin noch endt heeft:
Daer vindt (in vreucht en eer)
De mensch sich we'er,
Die hem selfs verliest,
En Gods weg verkielt:
Die hem selfs verliest op Aerden.
O wisseling waert om aen-vaerden.

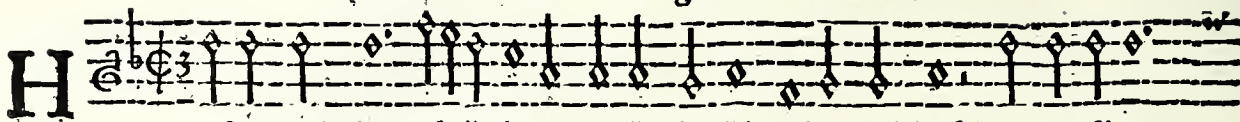

GOD-SALIGHEYDTS GENOEGSAEMHEYDT.

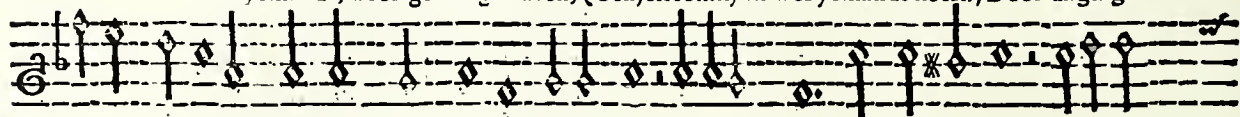

Wat's al het goet en magt en eere
Ten bluft in't minst het *meer begeere,*
In't hart der vrome stadich leyt,
Godsalicheyts genoegsaemheyt.

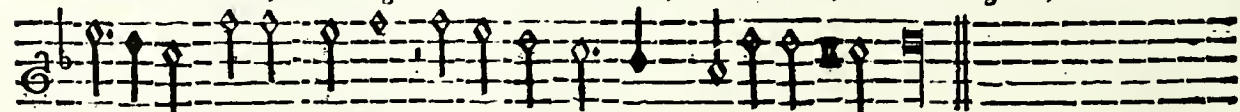
S A N G: Sal ick noch langh in heete tranen.

Eeft yemandt, door gestadig draven, (Gelijck somtijds wel yemandt heeft,) Door angstig woe-

len en door slaven, Dat hem gheen mensche died'er leeft, In over-vloedt, Van schat en goedt, Te boven

gaet: 'tGeluck dat dient hem seer; 'tGeluck dat dient hem: Maer **genoegh is meer.**

2. Wort yemant hier soo hoogh verheven
(Gelijck doch selden yemant wort)
Dat hy, in staeg en pijnlijck streven,
Van stercke eer-lust aen-geport,
Door hoogen staat,
Romeynsche daedt,
Ofkloeck verstant, komt tot de hoochste eer:
'tIs veel verwoiven: Maer **genoegh is meer.**
3. Kan yemant, died'er leeft, geraken
(Als doch geen mensch ter Werelt kan)
Tot sulck geniet van aertsche saken
Dat hy met rusten toe end' an
Al ruyckt, en smaectt,

- Hoort, siet, en raect
Wat wel-lust geven mach: dit Luck loopt veer
En boven 'tmensch'lijck: Maer **genoegh is meer.**
4. **Genoegh** heeft niemant van de menschen.
Dan die, in 'tAerdsche door-gestreen,
Nu viert van Aerdsche hoop' en wenschen,
En, (met sulcks als hy heeft, te vre'en)
Gerust en stil,
Heeft wat hy wil,
Wil wat hy heeft; kan wat hy poogt en doet,
Doet wat hy kan; een Heer van sijn gemoet.
5. Het Aerdsch kan niemant soo versmaden
Dat hy meer dan hy heeft niet wenscht,

Dan die, van Aerdsche liefd' ontladen :
 En door Gods stercken Geest ontinenticht,
 Na Beter tracht,
 Op Beter wacht,
 van Beter, dat vol-maect en eeuwig is,
 Te sullen erven, leeft in 'thert gewis.
 6. Gewis kan niemant zijn van 'terven
 Des grooten Heyls, daer God me' e loont,
 Van nimmermeer te sullen sterven,
 Van steeds te woonen daer God woont,
 Dan die, bereydt

Tot alle leyt
 Dat God in sijnen dienst hem over-sendt,
 Den wil sijns Soons blijft doen tot aen den endt,
 7. Belach nu, dwase Werelts-knechten,
 (Hoe weeldigh, rijck, en hoogh van staat)
 Belach-se die hier 'thert niet hechten:
 Behalven 'tHeyl dat noyt vergaet,
 Krijgt, ongesocht,
 Een slecht-bedocht,
 En (na u arme oordeel) arme bloedt
 Al'theyl daer gy met pijn vergeefs om wroet.

SANG: *Si tanto gratiosa.* Of: O schoonste Personagie.

Deugd, gy zijt soo schoone, Ghy zijt soo schoon' en waardigh om beminnen: Gy zijt so mildt in't
 loonen, Aen allen die door u sich selfs verwinnen, Dat wie u siets, En nochrans yet, Heeft boven u verkoren, Of
 sonder kennis, En menschelijk begrijp moet zijn geboren, Of, door qua wennis, En bosen wil de reden heeft verloerē.

LOF VAN DE VGHDE.

De schijn van deugde heeft al om
De werelt tot haer eygendom,
Maer die , die by Gods kind'ren woont
Die wort met eeuwig lof gekroont.

2. Door Deugd is van de Beesten
 De mensch, Gods e'el-geschap, meest onder-scheyden:
 Deugt plegen, kan de geesten
 Mits in ellendt met vreugde over-spreyden:
 Deugd wel gevat,
 Is eenen schat
 Dien niemant kan ontroven:
 Deugd by 'tonaerdig
 En beestig volck versmadigt en verschoven,
 Acht God soo waerdig
 Dat hy, om haer, den mensch op-voert na boven.

3. De Deugd, waer van wy singen,
 En'theyl-begeerig hert toe wil in wijfen,
 Leyt niet in't doen van dingen
 Die Heydensch-wijse menschen, als deugd prijsen;
 Of die, gefuft
 Door aerdtich vernuft,
 In lof zijn hoogh gerefen:
 Maer in 'tbetreden
 Van 'tHeylig padt daer w'in Gods leer van leven:
 'tIs recht en reden
 Dat Loonders wil loon-hebbers Wet moet wesen.

Noodiging tot Deugde . Aen de Jonckheydt.

SANG: *Questa dolce Sirena.*

De soete Meere-minne, Die soo aentreck'lijck singt, Dat haer gefang tot binnen, In 'tdiepst
 van 'therte dringt, Verstopt daer voor uw' ooren, verleydelijcke Ieugd, Daer valsche wordt ver-koren,
 Verliest men ware vreugdt.

NOODIGING TOT DEVGDE.

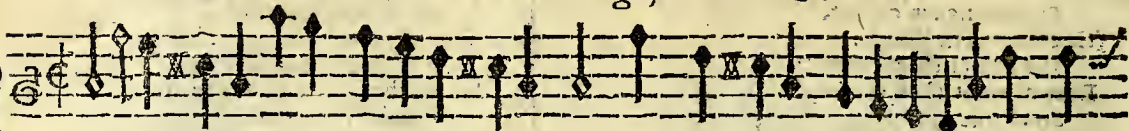

O Jonckheyt vliet 'tvermomde soet
 'tVerradigh schoon 'tbedrieghlijck goet,
 Des werelts, 'tgeen u Ziel sal dooden
 Ten zy ghy u van *Deught* laet nooden.

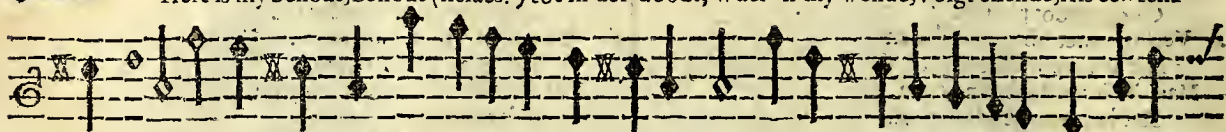

2. Al is-se schoon bepeerlt
En heerlijk in cieraet,
'tIs even-wel de Werelt.
Die met al 'thaer vergaet:
Daer niemant (hoe ellendig)
Sijn liefde oyt op lag
Soo hyf in haer inwendig
Onopgetooyt besag.
- Job. 3. 2. 17. 3. Verstopt, niet 's lichaems leden
Met Was of dichte Wol,
Maer hebt verstant van reden,
Het hert van aendacht vol.
Gebreck van goe besitters
Geeft qua' bewoonders ste'e
Deuchts aenvang brengt wat bitters,
Maer 'tendt, veel soetheyt me'e.
4. In-dien gy nu in domheyt
Het merch van uwen tijdt;
Op 'tpadt daer afen om leydt
Dwaes-lustelijck verslijt:
Die nu soo soet komt troonen,
Soo schooa en heyl'-rijck laet't,
Sal met berou u loonen;
En noch mis-schien te laet.
- Mat. 12. 43-44. Job. 12. 16.

5. Ick eysch niet dat gy rustig
En vrolijck laet te zijn,
Maer dat g'u wacht voor't lustig
Welcks eynde loopt op pijn.
Ick eysch niet dat gy 'tminnen
'tMinlustig hert belet't,
Maer dat gy slechts uw' sinnen
Op minnaers waerder set.
6. Te willen 'tLief ontbeeren.
Is tegens Liefds natuur.
Des Minnaers hoochste begeeren,
Is dat de minne duur;
De minne kan niet duren
Als 'tMinlijck wort gemist:
En eynd'lijck volgt'er treuren
Daer waen sich heeft vergift.
7. Laet schijn u niet verblinden;
Schrickt niet voor deugts gedaent
Gy sult-se soeter vinden
Dan gy in 'teerste waent.
Allencken, wort hy magtig
Die ernstig werck begint.
En Liefd is dubbel-krachtig
Als sy Liefs-trouw bevint.
- Job. 3. 13.

TWEE-SPRAACK. SANG: *Engelsche Echo.* Of: *Malfims.*

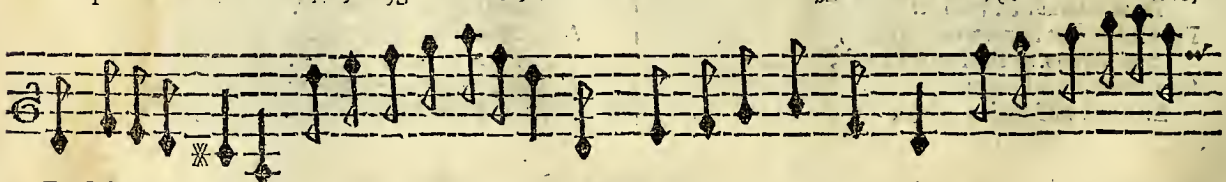
Hert is my benout, Benout (helaes!) tot in der doodt; Waer 'k my wende, Volgt ellende, Als een scha-

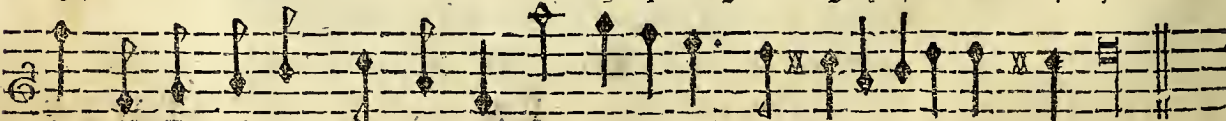
duw na. In dit eenfaem woud, Wil ick, geperst door diepen noodt, Luyd uyt-steenen, En beweenen, Al mijn

ramp en scha. Ach! wanneer, Krijg' ick we'er, 't Geen ick soo beminden? Neem een keer / Soeck niet meer!

Gp sult beter vinden. Beter vinden kan ik niet. 't Zijn qua oogen daer g'uyt siet. 't Hert my noyt tot beter

riet. 't Is niet minnens waert dat bliest. Hoe 't zy, had ick 't we'er-om, ten eynde, waer 't verdriet.

AENVECHTINGS OPMERCKINGH.

De broose mensche licht'lijk sneeft
Die steeds in weelde en wellust leeft.
Wie d'ydelheyt met lust aenschout
Aenvechting, streckt hem heylsaem sout.

- M. 2. 'kMeynden, ick stond vast;
 'tGeluck dat loeg my nunnlijck toes;
 Staats vermee.en,
 Schat eneeren
 Scheenen my bereydt;
 'kVoelden my verraft,
 En ne'er gevelt, ick weet niet hoe;
 't Luck, schoon heenen
 En verdweenen,
 Liet my 'therten-leyt
 Wie rooft my
 Soo t'onty'
 Al mijn herts vermaken?
 G. R. **Gen die dy
 Los en byn
 Dan ellend wil maken**
 M. Quact (eylaes!) en weerd geen quaedt.
 G. R. **Quaedt weert quaedt als 'tGodt toe-laet.**
 M. God, die goedt is, weert geen baet.
 G. R. **Weeld besnoepen is geen haedt.**
 M. 'tSchijnt waar, maer liever noch had ick een ander
 M. 3. Wat ick ren of loop, [raedt.
 Hoe ick my selven quel of pijn,
 Wat ick slave
 Hoe ick drave,
 Laes! 'tis sonder vrucht.
 Sterf vergeeffe hoop,
 Wech uyt mijn hert, 'ten wil niet zijn:
 'tis al tegen;
 Heyl en Segen
 Zijn van my gevluht.

- Is'er dan
 Niet waar an
 My troost kan geschieden?
 G. R. **Dis/ het kan:
 Biedt slechts van
 'tGeen van u wil blieden.**
 M. Wie kan vli'en als 'thert noch haeckt?
 G. R. **Die lang soeckt/ en noept genaekt.**
 M. Wie laet geen 'tgeen soo vermaect?
 G. R. **Die noch beter heeft gesmaect.**
 M. 'tIs waer: als Beter komt, wort Snooder geern ver-
 M. 4. Moedt mijn ziele moedt. [saeckt.
 Wat moedt? (helaes!) waer op? waer na?
 'tAerdtsche miss' ick;
 Beter giff' ick:
 Maer wat giffens re'en?
 Vindtm' oock beter Goedt?
 Het oog seyt neen; het hert seyt ja.
 'tOog kan liegen;
 'tHert, bedriegen.
 Wie volg ick van tweek?
 Onbekendt
 Is my 'tendt
 Daer 'kroe wort gedreven.
 G. R. **Die ellendt
 Beemt en sendt
 Wilu 'tEeuwig geben.**
 M. 'tEeuwig? maer wie weet, of waer?
 G. R. **Dat de Schrift is 'topenbaer.**
 M. Waarheyt is mis-schien niet daer.
 G. R. **'tKlaer bewijst hem selven klaer.**

M. Hoe foet is 't droef gemoet een waar-gelijcke maer.

M. 5. Waar-om was het doch
Dat my het Onverganckelijck

In voor-tijden
Min verblyden

Dan te deser stondt?

Laes! ick sie 't be droch:

't G'loof, niet in 't hert ontfanckelijck;

(Door 'tin-beelden

Van 'svleesch weelden)

Lag slechts inde mondt.

Nu is 'twat

Maer dien schar

Vond ick geern noch klaerder.

G. R. Word niet mat

Die toe-vat

Grijpt allenccken naeder.

M. Ach! die sach. Wis gaet voor Raem:

G. R. Hejn geloof is aengenaem.

M. 't Sien daer by, waer oock bequaem.

G. R. Sien en G'looben gaen noyt t' saem:

Deugot die Deugds loon niet siet / dzaegt

waerlijck Deugdes naem.

M. 6. Leef noch, hope, leef:

'k Begin een ander heyl te sien;

Duyfstermissen

De'en my 'tmissen;

Schijn had my verblindt.

Kleef niet, sinnen kleef,

Kleef niet aen 'tgeen dat noch moeyli'en:

't Is al sterf'lijck

En bederf'lijck

Watm' op Aerden vindt.

Langs wat baen

Sal ick gaen

Na 'tgeluckig leven?

G. R. 's Levens paen

Vindt gij staen

In Gods Woordt geschreven:

M. Die oordeelt de Werelt, mal.

G. R. Onrecht oordeel brengh ten val.

M. Och! die paden sijn soo smal!

G. R. 't Wijcke loon verfoet 'er al.

M. Wel aen ick sie een weg die 'k bet bedenken sal.

T W E E - S P R A A C K.

SANG: Schoon Amarillis, Segt wat uw' wil is.

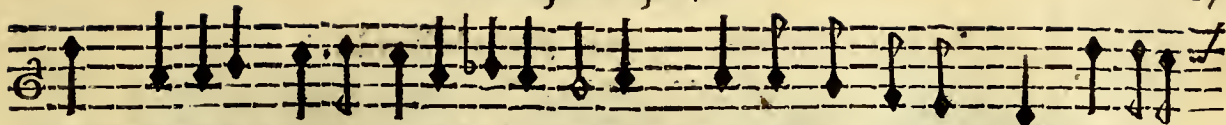
Amp! wat plagen T. Wien hoor ick kla-gen? K. Een mensch gedruck door veel ellen-

MIDDELEN TOT HEYL EN DEVGDE.

Siet hoe 't gedrocht, den swacken mensch
 Bevecht, en tracht hem na hun' wensche
 T'ontvreemden vande ware vrengde
 En middelen tot heyl en deugde.

den. T. Daer is geen quaet so groot, of God kan 'twenden K. God went geen sondaers quaet. T. Ia: als hy

sonde laet. K. Maer die niet kan wat raet? T. God kan raet sen- den.

Kläger. 2. **Ik wil: maer mis krachten.**
 Trooster. Kracht wast door trachten.
 K. **Qua'e wenst maekt trachten onvermogen.**
 T. Qua'e wenit wijckt door onfichtig tegen-pogen.
 K. **Na wenst te doen/ is soet.**
 T. Na raedt te doen, is goet.
 K. **Wenst wort te sterck geboet,**
 T. Maer 'tis door logen.
 K. 3 **Wat boet qua'e wennis?**
 T. Gebreck van kennis.
 K. **Hoe kan de kennis Deugde wercken?**
 T. De kennis doet elcks dings waardije mercken.
 K. **Wat byngt dat mercken in?**
 T. Of groot' of kleyne minn'.
 K. **Helaes! Dornheyt ban sin!**
 T. Kan ondeugd stercken.

K. 4. **Wat raedt tot dornheyt?**
 T. Meickt waer 't padt krom leyt.
 K. **Wat bozert om daer toe te raerken?**
 T. Met hert en ziel geheel tot God te naken.
 K. **Hoe naeckt men God? T. Te niet.**
 K. **Hoe eerst? T. Door reyn gebedt.**
 K. **'t Hert is te seer beset**
 T. **Met aerdsche saken.**
 K. 5. **Maeckt ruymt van binnen.**
 T. **Hoesal'k beginnen?**
 K. **Hoe groot u noot is over-wegen.**
 T. **Wat nuthedpt is daer in booz my gelegen?**
 K. **Noodts kennis die poit aen.**
 T. **Maer toe? T. Tot God te gaen.**
 K. **'k Wil/na u raedt/bestaen.**
 T. **Goe wil krijgt segen.**

Psal.
 119.
 104.
 Mat. 4.
 8.
 Mat.
 7-7.
 Mat. 4.
 8.
 Mat.
 13. 28.

Onder den Perfoon van een Recht-bekeerde.

S A N G :

M Ynen geest voel ick my dringen, Tot een vrolijk Lied, Vrolijk mach de mensch wel fingen, Als 't in
 God gefchied. Hoe kan hy vreugd bedecken, Die na lang foecken vind? 'tMoet al na vreugde ftrecken, Als

'thert heeft dat'et mint.

'tIs vermakelijck te fpreken
 Van fijn droeffenis;

Als, bedroefftheyds ftof geweken,
 Vreugd' in plaetfe is.

De mensch, dien, t'wijl hy wandert,
 Het dool-padt valt heel fuur,

Gedenckt, als't na verandert,
 Met vreugd zijn avontuur.

3. Lang had ick vergeefs geloopen
 In mijn onverftand;

'kHoopten daer niet was te hoopen;
 'kSocht daer ick niet en vand:

Op fnood' en aerdfche dingen
 Hat ick mijn hert gefet;

Door luft tot vrvheydt, gingen
 De finnen recht na't niet.

4. Moeft ick her beminde deiven;
 'tHert en had geen ruft:

Kond ick her fom-tijds verwerven;
 'tStopten geen en luft.

DOLINGS EYNDE.

De weelde en dertelheyt, was hem te swaer om dragen.
 Verandering hy kiest, die winckte hem vriend'lijk toe.
 Maer als hy quam in 't laeg, en voelde spot en slagen,
 En honger, dorst, en koud', doe was hy Doling moe.

- 'tVerstandt dat ramp sou' schutten
 En wist niet hoe het sou':
 Hét hert dat heyl wou' nutten,
 En wist niet wat het wou.
5. Mijn gedachten liet ick weyden,
 Weyden, wijdt en breydt:
 'tEen ding was van 'taer verscheyden,
 Doch t'saem ydelheydt.
 'kSocht waer ick soeken konde,
 Doch op een dool-compas:
 'tWordt niet op Aerdt gevonden
 Dat noyt op Aerdt en was.
6. God, die goedt is, liet de stralen
 Van sijn Heylig Woordt

Gant.
 3.1.

Hom.
 10.17.

- Op mijn hert van verre dalen ;
 'tLicht sloegh ijlings voort ;
 'tHert uyt den stof geheven,
 Sach (doch door schemering)
 Een weg die na een leven
 Dat beter was, toe-ging.
7. 'tGoedt was schoon dat sich vertoondens ;
 En, hoe 't naerder quam,
 Hoe 't in d'oogen noch meer schoonden
 En 'ther tot sich nam ;
 De Liefd' begon t'ontvuncken ;
 Door lust van 'tHeyl hier naer,
 Liet sich het hert beduncken
 Geen weg en was te swaer.

Sier
 1.6.

SANG: Als op 't voorgaende.

I I.

D Us aen-ving ick vast met vreug-den, En (ghelijck 't my schein) Gingh langhs 'trechte pad der
 deugh-den, Na het leven heen. Nochtans (hoe 't was) inwendig, Had noch de ziel geen vre'e, ick voelden my
 ellendig. Maer wist niet wie 't my de'e.

Phil.
 3.6.

2. Als het hert' had 't geen 'tbegeerden,

Was het noch al yet;

Maer alz' haren wensch ontbeerden,

Had 'de Ziel verdriet;

'tHert wou', wel deugd beminnen,

Soo lang 'tgeen Tegen vondt:

Scheen wel te staen van binnen

Als 'twel van buyten stond.

3. Van het grof vermaeck der sonden.

Die de wer'lt selfs laeckt,

Was de Ziele wel ontbonden

en niet in vermaeckt:

Maer 'svleefchs subtiyle lusten,

En mennigerly begeert;

Die 'thert meest kan ontrusten,

Was noch niet al geweest.

4. En doe God nu diepe stroomen

Van swaer ongeval,

Van ellend' en kruys liet komen,

Laes! was 'tniet-met-al:

De nevels die verdwenen;

Allencken vand' de Ziel

Dat sy niet was dat gene

Daer sy sich eerst voor hiel'.

5. Liefde tot het salig leven

Had in 'thert wel ste'e,

Maer de aerd'sche Liefd' (gebleven)

Woond' en was'er me'e:

De Ziel wou' geern na boven;

Mids dat' oock hier trooft vand.

Het hert wou wel gelooven,

Maer socht op Aerden pand.

Matth.
7. 27.

Gal. 5.
27.

S A N G : Als op de voor-gaende.

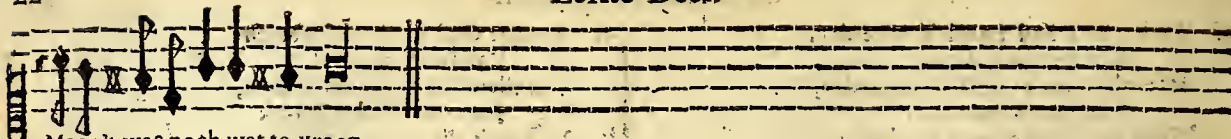
I I I.

Aer-om was het, ô! mijn Ziele, Daer gy Hemelsch waerd, Dat u lusten noch so vie - len, Na de

snoode Aerd? Gy aen-vingt wel 't aenschouwen; Maer noch niet klaer genoeg: Gy sचेpten 's heyls vertrouwen;

Maer 't was noch wat te vroeg.

1. Batt.
24. 1.
2. 3. 4.

2. Gy faecht wel het land van vrede,
 Als door eenen mist;
 Maer op 'tpad dat Gy moest treden,
 Was niet wel gegift;
 Gy woud, door weinig leerens;
 Licht weten wat het zy.

1. Batt.
13. 12.

- Wat anders is van veerens,
 Wat anders van na-by.
 3. Soo lang God de aerdsche saken
 Noch in voor-spoed liet,
 Hoorden gy wel van versaken,
 Maer verstond het niet,
 Door swacken lust gedreven,
 Bestond gy som-tijds wat,
 En woud wel over-geven,

1. Cim.
6. 4.

- Maer niet al wat gy had:
 4. Door gebreck van welte weten
 Wat sulck heyl aen-langt,
 Fantaseerd' ick my een keten
 Van 'tgeen niet t'faem hangt:
 Ick wou' twee dingen knoopen
 Waer aen geen knoopen is;

1. Bar. I.
6. 8.

- Twee wegen teffens loopen,
 Maer liep-se beyde mis.
 5. 't Hert tot tweederley genegen,
 Stondt staeg wanckelijck:

'tEen was 'tander in de wege:
 'tEeuw'g, 'tVerganckelijck.
 Het Aerdsch met vliet te soeken.
 Was niet vol-uyt myn sin.
 Het Hemelsch te bekloecken,
 Belette d'aertsehe minn'.

6. Dus na beyden soeckend', socht ick
 Geen van beyden wel:
 Van 'tvergeeffche soecken brocht ick
 Niet dan hert-gequel.
 'kSloeg acht wat and're seyden;
 Doch al haer troost was windt:
 Laes! die my wilden leyden,
 Die waren selver blindt.

1. Batt.
6. 14.

S A N G:

In 'tsoetste van den May.

I V.

T Geloof allencken kleynder,
 Waer heel te niet geraeckt,
 Soo God 'tgesicht niet reynder
 Had, door sijn Woordt, gemaect:

Ephes.
3. 2.

De schat van sijn genaden
Wierd my so op-gedaen,
Dat ick des Levens paden
Gants klaer voor my sach staen.

Sacc. 1.
33-24.

2. Door 'tWoordt welc' over-dencken,
Vand ick de Deugd soo schoon,
En 'tloon dat God wil schencken,
Een sulcken waerden loon,
Dat wied'er na wil vaten,
Nootwendig vleesch en bloedt,
Met al wat aerdsch is, haten
En gantsch af-sweeren moet.

1. Pet.
2. 1.

3. Ick sach dat sulck verfaen
Geen vryicheyt en laet
Tot toorn verwijt en wrake,
En al wat smert of schaect;
Tot pracht tot heerfching dwingen,
Vyandig weder-staen;
En geen van al die dingen
Die d'Aerdsche Liefd' voor-staen.

Matt.
19. 27.

4. Dees standt (sach ick) kon maken
Datm' hier ziel-rustig leeft.
Geen onrust kan hem naken
Die alles over-geeft.
Die niet heeft, daer het herte
Hier troost heeft of op staet,
Gevoelt geen zielen-smerte
Als God wil datmen 'tlaet.

Mat.
219.
18.

5. 'tGesicht van God verkregen,
De'e my met grondt verstaen
Dat ick van beyde wegeit

Maer een alleen moest gaen.
'tMinst moest voor 'tmeeste wijcken;
Te groot was my 'tverscheel:
Het Aerdsche liet ick strijcken,
En koos een Hemelsch deel.

S A N G:

Als op 'tvoorzaende.

Oork

Queste dolce Sirena Pag. 8.

V.

H Et best heb ick verkoren,
Dies is mijn hert verblijdt:
Veel lust is hem geboren
Die sijn Quel-lust is quijt
Geen tonge, die de soetheyt
En vreughd' oyt sprack of riedt,
Die om en in't ghemoedtlejdt
Daer die keur recht geschiedt,
2. Maer met wat vreugden-stroomen
Wort na, de ziel vervult,
Die van Deugd in-genomen
En innerlijck door sulc't,
Van quaed en sond gefcheyden,
Nu een is met haer God,
En door geweldt noch vleyden
Af-treedt van sijn gebod.

Inc.
12. 42.Joel
2. 23.

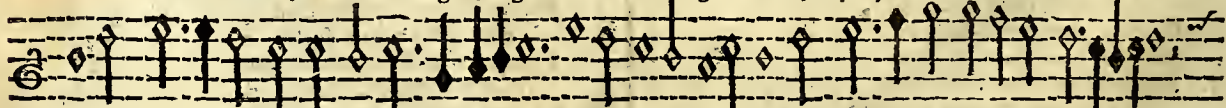
3. **Wat Vreugd sie ick my moeten**
 Nu ick ben op het pad
 Dat toe end' a'n de voeten
 Recht brengt na Gods stad
 Van 't Aerd'fch ben ick ontbonden;
 Mijn God en ick zijn een :
 Sterf ick maer steeds der sonde,
 De band kan noyt ontween.
4. **O dubbel, dubbel salig**
 Die foo hier is gepaert !
 Wat tong is foo schoon-talig
 Die immer na sijn waerd,
 Kan na sijn waerd uyt-spieken
 De soetheyd van dien band
 Die ons, voor vrees van breken,
 Gods Geest laet tot een pand?

5. **Mijn God, die, mijns gedachtig,**
 Voor eerst my hier verkleent,
 En na met u foo krachtig
 Hebt door uw' Woord vereent;
 Maeckt desen grooten segen
 Geduerfaem over my,
 Tot dat ick op-gestegen,
 In wesen by u zy.
6. **Wilt, Heylig God, my toonen**
 En doen bemercken klaer
 Of yet in my mocht woonen
 Dat u noch tegen waer :
 Noch waer of worden konde ;
 Op dat ick 't flux uyt-roe,
 En geener sonden wonde
 Bedeckt in 'thert en voe.

SANG: Forgs Gaillarde.

An te strijden wil ik singen, singen een aendachtig Liedt: :f: :f: :f: Hoe de mensch die wel wil

strijden, heeft te strijden, en hoe niet. :f: :f: :f: Al de Werelt is vol strijdens: strijden is menigerhand: :f: :f: :f:

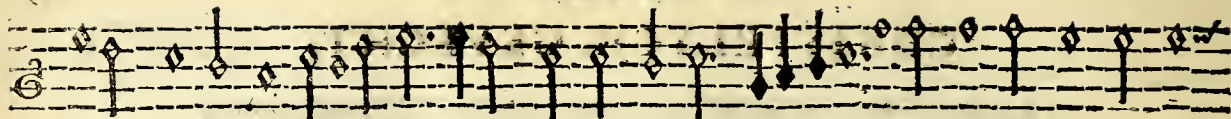
CHRIS-

CHRISTELYCK GEVECHT,

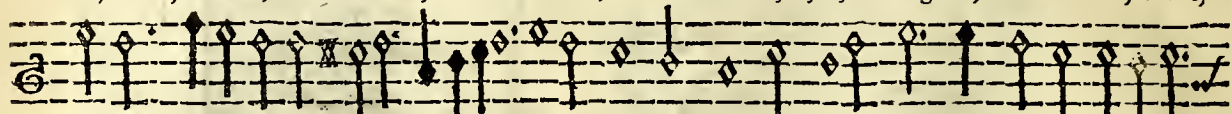

Den geestelijcken Leeu ons aller ouden vyant,
 Benaut, en pranght, en klemt, den mensch, dat hy om bystant
 Zich keert, tot hem die Schilt, en Sweert, en Helm, kan geven.
 De gansche Rusting. d'Overwinning, 'tEeuwich leven.

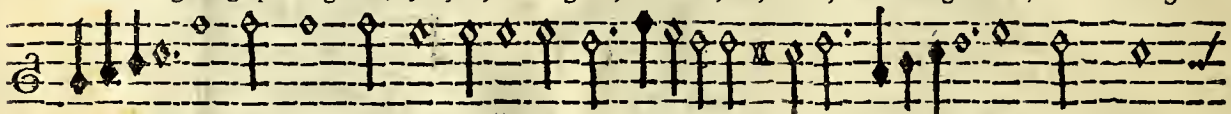

Strijden dijd som-tijts tot eere, strijden dient som-tijds tot schand. *sf: sf: sf:* Menig strijdt een dwaeslijck strij-

den om 't gering op 't ongewis; *sf: sf: sf:* Menig strijdt een wijs'lijck strijden om't geen strijdens waerdig is.

sf: sf: sf: Som-tijts strijdt men hier een strijden dat met Godes wille strijdt; *sf: sf: sf:* Som-tijds strijdt

men hier een strijden daer den Hemel in verblijdt. *sf: sf: sf:*

2. Christen-mensche, wilt gy strijden; strijden dat ghy over-wint; Over-wint, dat gy der kroonen Kroon voor u bereydet vint: Soo moet ghy verstaen en weten, Waer-om ghy den strijdt aen-gaet; Wie u Vyant; welck het Wapen daer men hem me'e weder-staet. Die niet weet waer-om hy strijdet, volgt niet recht sijn Capiteyn:	Die sijns Vyandts niet is kundig, acht hem, tot sijn scha'e, te kleyn: Die niet heeft waer me'e te strijden, schoon hy al den strijdt niet vrucht, Wort in 't strijden licht verlagen, of gerackt stracks op de vlucht. 3. 't Strijden dat ghy hebt re strijden is om aerd'sche eer noch lof; Is om geene Wereltslusten, vrienden, magen, huys noch hof;

2 Cor.
to. 1.

Is om niet Verganekelijks : het zy wat Weelde , Eer , of
Schat :

1. 10. 11. Christenen zijn hier uyt-landers, sonder vaste Erf of Stadt.
Wie sal strijden om 'tverwerven van het geen hy niet en
acht?

Wie kan vechten om't behouden van 'tgeen hy noch heeft
noch acht?

Wie wil krijgen om't verkrijgen van een ding 'twelck , als
hy 't heeft,

Groot gevaer van meerder schade, met veel angst en sorgen,
geeft ?

4. 'tStrijden dat gy hebt te strijden , uwe Slag dien gy
hier slaet,

Is niet met den swacken Mensche, die uyt vleesch en bloet
bestaet :

Is niet met den swacken Mensche, die, uyt stof te saem ge-
bracht

En genoodtschickt om te sterven , kleyn en nietig is van
kracht :

Epht. 6. 12. Is niet met den swacken Mensche, die u (hier op Aerden
vremt)

Als hy alles komt ontnemen , dan noch niets van 't uwe
neemt :

Is niet met den swacken Mensche, die maer aen het lijf en
raft,

En wanneer hy komt op 'thooghste , 'tlevens neemt , en u
ontlast.

5. 'tStrijden dat gy hebt te strijden, en in God gestreden
word,

Is met Stael noch enig Wapen daer men menschen-bloet
me'e stort.

Wat behoefte hy 'tYs: en harnasch die alvulcken vyant heeft
Welck, uwe vleesch noch bloed bestaende, 'tlienlijk lijf
geen wonden geeft?

Waer toe sal hy 'tStael gebuuycken die al 's Werelds
Schoon en Soet

Niet so waert wil noch kan achten als een druppel men-
schen-bloed :

Als een druppel bloed van menschen : dien men al-tijdt
goedt, voor quaed;

Segening, voor vloeck moct geven; liefde schuldig is voor
haet.

flom.
12. 14.

7. 'tStrijden dat gy hebt te strijden is om 'teeuwig He-
melsch Goed.

'tGoed soo seer van hem benijdet met wien gy hier strijden
moet :

'tIs om Eer die van den waren Eerder, God, wort toe-ge-
leyt ;

Eeren lof, waer van de Kroone niet verdord in eeuwigheyt;
'tIs om Rijckdom en om Schatten die noch roeft noch mot
en schend :

Maer.
6. 10.

En bewaert in't bovenst' Boven, dief noch roover oyt ont-
wend :

'tIs om een de hoochste wel-lust , die steeds duurt , en soo
Verfaet

Dat de lust om haer te proeven nimmer-meer nochtans ver-
gaet,

5. ltr.
24. 24.

7. Uwe Vyand (sterck , ja stercker dan al wat sich sterck
beroeint ;

Vorst en God van dese Werelt, in Gods Woord te recht ge-
noemt)

Is een Geest : niet Een; maer eenig, en van talle-loos getal:
Die

y. 8.

Die u omgaet, boven sweeft, en stedig loert op dijnen val:
 't Is Hy, die des vleesch begeerten en der sinnen eygen lust,
 Door veel duysendr listigheden tegen u ten strijde rust:
 't Is Hy, die de schalcke vonden van zijn dienaers (hier en daer)
 Weet te sturen: uwe Vyandt is de gantsche helsche schaer.

S A M G:

Als op 't voorgaende.

I I.

y. 8.

TWapen dat gy aen moet hebben, daer gy mede moet
 te veldt,
 Daer ghy strijdt me'e moet beginnen tegen 't Geestelijck
 geweldt,
 Tegen al't bedrogh en listen van een soo geswinr Vyand,
 Is het Gheestelijcke Wapen 'twelck u Godt u schickt ter
 handt.
 Dit moet gy geheel aentrecken: niet een stuck en mach'er
 van:
 (Waer men hem maer bloot kan vinden; trefmen strax zijn
 vyandt an)
 Dit moet ghy geheel aentrecken, om, wanneer 't aen 't strij-
 den geldt,
 Vast te staen; en onbeweeglijck, u te dragen als een held.
 2. Een Soldaet, om onbelemmert, rap, en vast te zijn van
 le'en.
 Moet geschort sijn met een **Gordel** rontsom om sijn len-
 den heen;

y. 8.

Een goet Christen, om tot strijden flux te zijn en vast te
 staen,
 En, door 's Buycks vermaeck en lusten nimmer traeglijck
 toe te gaen;
 Nimmer yet te sluymer-ooghen: moet Gods **Waarhejd**
 (die hem wijst
 Hoe men 's Lijfs behoefte, en alles wat de Werelt acht en
 prijst,
 In sijn waerd' en maet moet schatten en gebruycken) vast
 en stijf
 Rondt-om om sijn hert behouden, als een gordel om het
 lijf.
 3. Om het hert (fonteyn des levens) van quetsuur te hou-
 den vry,
 Heeft een aerdsch Soldaet van nooden dat sijn borst behar-
 nascht zy:
 Om sijn hert (fonteyn van Deugde en van alle doen en laet)
 Scheut-en-steek-vry te bewaren voor al's Duyvels list en
 raedt:
 Om den lust en wil tot sonden, staet en ernstig te verho'en,
 Heeft een Christen-Krijgs-man Deugd-lust en **Recht-
 heerdichejd** van doen:
 Deugd-lust, die hem een **Worst-wapen** en onbreeckbaer
 stael verstreckt.
 Tegen in-breeck der begeerten, die de Duyvel steeds op-
 weckt.
 4. Een Soldaet, die in den oorlog menig-mael verplac-
 ten moet,
 Heeft van doen (om wis te treden) stercke **Schoenen** aen
 sijn voer;
 Een goet Christen, die op Aerden heeft een ongestadig lot,
 Als

y. 8.

y. 8.

Als hy veel-tijds veel moet swerven, in den dienst van
sijnen God,

Brengt, al waer hy komt gewand'len, waer hy aen-land of
verkeert,

(Na den aert des Euangelis, hem van sinen Heer geleert)
Brenght al waer hy komt, als Schoenen aen sijn voeten
voor sich me'e

Een gemoet en hert dat **veerdig** en gewilligh is tot bre'e.
5. 'tGrootst gevaer dat een Soldaet heeft, is, van steen,
vuer, en geschut,

Om dit wel te kunnen mijden, is voor al sijn **Schild** hem
nut:

'tHoochste leet waer me'e de Duyvel, als hy heeft vergeefs
bekoort,

'tChristen-herte komt bespringen, is, vervolging, haet en
moort.

Dit zijn 's Duyvels vuyr'ge schichten, 't wapen daer hy
sterckst me'e kampt.

Hier is ons 't **Geloof** van nooden, als een Schildt daer 'tal
op schampt.

Wat vraegt hy na galg, na radt, na swaert, na vuyr, na alle
quaedt,

Die 'tGeloof heeft dat God alles loont met loon die noyt
vergaet?

6. 'tLaetste stuck van sijn Schut-wapen dat een Krijgsm-
man neemt en set

(Om voor wonden te bevrijden) op sijn hooft, is sijn **Helm**-
met:

'tLaetste stuck van uw' Schut-wapen 'twelck gy nu ten
strijdt bereydt,

Moet aen-vaerden, is den Helm van wisse **Hoop** der **Sa-**
lichhejdt:

Hoop', die u verstant en sinnen vast doet staen in Christi
Leer,

En door geene tegenheden dencken om een ander heer.
Hy sal vruchten nochte vluchten, die, met sulcken Helm
voor-sien,

Harde slagen kan verdragen, en den Duyvel 'thoof't durf
bien.

7. Niet genoeg is 't, dat een Krijgsm-man schut en scherm
voor wonden heeft,

'tSwaerd moet hy daer neven dragen, daer hy selfs me'e
wonden geeft; Desf.
7.

Niet genoeg is 't, dat een Christen heeft waer meed' hy
quaed af-weert:

Maer hy moet oock 't **Swaerd** aen-gorden, daer hy mede
sich verweert,

En parthy de vlucht doet nemen: ja soo dapper komt aen
boord

Dat hy eynd'lijk 'tstrijden mijde. Dit is 't **Swaert des**
Geest/ Gods Woord:

Woord, dat alle 's Vyants listen klaer ontdeekt en van ons
drijft,

En in **Waerhejd / Vrede/ Deugt-lust / G'loof/ en**
Hoop' de Ziele stijft.

8. Christen Krijgsheld, dit 's uw wap'ning daer gy me'e
ten slag moet tre'en.

Hier met heeft uw Capiteyn, de Sone Godes selfs gestre'en:
Selfs gestre'en, en over-wonnen. Maer noch een ding

hooit'er by:

In't **Gebedt** moet gy oock waken en geduerfaem zijn, als
Hy:

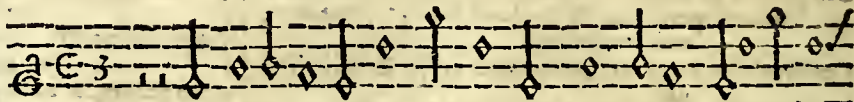
In't Gebedt en nedrig sineecken: 'twelck, als 't uyt 's geests
grond op-schiet, Desf.
18.

Als een pijlten hemel gaende,maectt dat gy veel hulp ge-
niet :
Hulp,waer door gy 'tGeest'lijck Wapen stercker dan voor

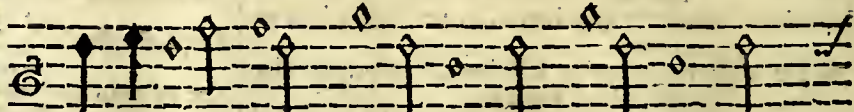
heen begeert ;
Soobegeert,verkrijgt;verkregeen,hout en wel gebruycken
leert.

SANG: Mijn hert is bedroeft bet in den doot.

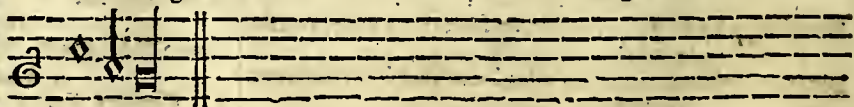
III.

E Kroon is niet so waerd en soet, Waer aen men licht geraken kan,

Dan die, ghehaelt door sweedt en bloeit, Niet staet ghereedt voor

alleman.

2. Dat d' Aerd'sche mensch het hoochste Goed
Goed-dunckentlijck verhop en derf,
Is om dat hy niet wel bevroed
De waerdigheyt van 'sHemels erf.

3. Die in sijn herte na waerdij
d'Onsterfelijkheyt heeft geschat,
Geloofd' eer dat'er niet en zy
Dan dat menz' heeft door lichter pad.

VOORNEMENS BEKRACHTIGING.

Wie Christelijke winst, int bouwen van sijn' Ziele,
 Benerstigt, moet den boom der sonden gantsch vernielen,
 Den wortel moet reyn wech, met nauwe opmerck en achtig,
 So thoont men inder daet *Voornemens Recht bekrachting.*

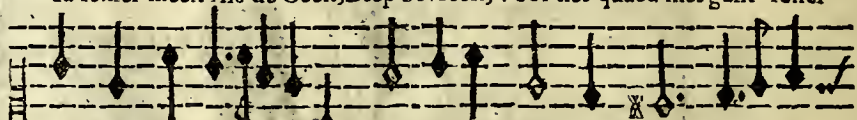
SANG:

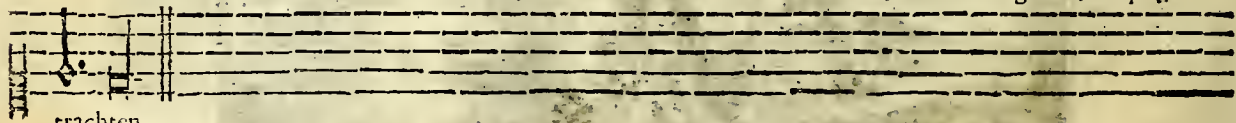
Y klaegt dat gy al-tijdt, Verwon-nen word in d'in-nerlijcke strijdt;

Ia schier meest Als de Geest, Diep bevreest, Voor het quaed met gant-scher

krachten, Sich wil wachten : Daer de sond, Houd haer grond, Helpt geen

trachten.

2. 'tVoor-nemen geeft geen baet
Soo lang noch 'thert de Liefde leven laet;
Daer die blijft,
Port en drijft,
Sterckt en stijft,
Voed en stouwt-se d'aerdsche-sinnen.

't Sterckst moet winnen.

Soeck, waer 'tzy :

Hier moet gy

'tWerck beginnen.

3. Wilt gy dat 'tvueer, niet brand :

Soo doof het uyt, of doe het aen een kant.

Die Parthy
 Laet voogdy
 Hoe kan hy
 Oyt (Hoe vast oock voor-genomen)
 Boven komen ?
 'tIs te slecht;
 Sich (noch knecht)
 Heer te dromen.
 4. Ontwortelt uwen boom,

In dien gy wilt dat daer geen vrucht van koom.
 'tIs de Leer
 Die de Heer
 Gaf wel eer :
 Alles om sijn School te naken)
 Te verfaken.
 Roey Liefd' uyt :
 U besluyt
 Sal 'tWit raken.

Wel-doen en Vrolijk zijn.

N. N. aen den Autheur.

SANG :

Er gy, Vriend, van hier vertreckt, Wilt my bid ick, doch gedencken, En met rijm dat trooft ver-

weckt, Gunstig onverdient beschencken.

2. Schenckt my van de Troostel-wijn,
 Waer met d'opper-schencker vulden,
 Uwe kruyck in druck en pijn,
 Die 't u al deed' duldig dulden,
4. Sorge, sieckte, herte-leyd,

- My gestadelijck om-ringen :
 Wroeging my een nettebreyd
 Dat mijn Ziel niet kan ontspringen.
4. Licht u wondert dat ick ga
 Tot een die heeft meerder lijen :

E

'k Weet

- 'kWeet niet vriend, maer ick versta
Dat gy vaster zijt in't strijden.
5. Elck sijn quale swaerder weegt,
Doch die Godes gunst mach nutten,
Licht in geen gevaer beweegt
Door d'onwankelbare stutten.
6. Of my sieckte, druck, gevaar,
Ballingschap ja doot om-randen
Smaeckt' ick Godes gunste maar,
Breken soud' ick al hun banden.
7. Maer Gods trooste, gunst of Geest
Kan ick in mijn Ziel niet smaken :
'tLijf geplaeft, de Ziel bevreeft,
Lijdens troost vergeefs na haken.
8. Dit is, vriend, mijn opper-quael,
Quale grootst van alle qualen,
Daer by mijn druck al-re-mael
Weerdig niet is om verhalen.
9. Hoe-wel ick mijn qualen schat
'tZy bekend' of seer verborgen)
Wel soo swaer om swelgen, dat
Menig soud daer aen verworgen.
10. 'kWeet de tijd die alles slijt,
Slijt het tijdelijcke lijden ;
'tLijden maect geen Ziel onblijd
Dien Gods Geest en gunst verblijden.
11. Maer de Ziel en lichaems heyl
Mist die treed onwisse treden,
Struyckelt op den weg onveyl,
Valt en breeckt vast al sijn leden.
12. Van den dranck u toe-gedeelt,

- Deelt my weder in't medoogen,
Eer mijn quael te veel verveelt,
En ick werd in't graf getogen.
13. Van den Sterckten gy gesterckt,
En getroost door d'opper-Hoeder
Door Gods Geest (die in u werckt)
Bid ick troost u mede-broeder.
14. Eer gy dan vertreckt vriend,
Neemt my eens in u gedachten,
En my met u gaven dient
Om mijn Ziele-zeer te sachten.

Amicus tuus quem nosti.

D' Auteurs aen N. N.

S A N G :

Nu leef ick in verdriet &c.

D

It lang (door sieckt vertraegt) rijm-werckjen
sent u toe
Een die in vrienden dienst wel swack, maer noyt
is moe.

Niet als die dat sich roemt 'twelck u gedicht hem heet.
Maer als sulck die, ten deel, Gods Recht ten minsten weest

2. Niet om dat gy van hem behoef te zijn geleert,
Maer om dat gy 't van hem soo ernstig hebt begeert :
Niet dat hy dit of dat op u alleen juyt past :
Maer wil slechts dat gy selfs, dy selfs in 'theite tast.

3. En staet het soo met u als uwe pen my sey :
Quaels oorfaeck, en oock hulp, hebt gy hier alle-bey.

Maer

Maer hebt gy 'tfechs uyt lust, of om de kunst gestelt :
Soo is 'tvoor diefoo sijn als u gedicht u meld.

4. Voor my, het is myernst: en 'twaer weeld' in mijn
geest,

Dat slechts de reden troff, en gy vry 'tdicht niet preest:
Dat slechts de redens kracht tot Deugdesdaden dreef,
En ick vry eeuwelijck verachte rijmen schreef :

5. Dat slechts een Ziel hier door geraeckt' uyt 'sdoods
gevaer,

En mijnes naems gerucht vry eeuwig doncker waer.
Gebruyck ick, daer ick kan, bevalligheyd van konst :

Niet My, maer 'tgeen ick soeck, soeck ick daer mede gonst.

6. Een sieckelijcke maeg (hoe wel't ter sieckt niet geeft)
Neemt 'tbitter beter in als 'tsoet om-strijckfel heeft.

Het cierendelijcke vat en geeft den dranck geen smaeck ;
En nochtans doet het me'e den drincker al vermaeck.

7. Door lust noch goed, noch quaed, te leyden, heeft be-
scheyd

Wanneer de lust (hoe kindsch) door waen tot waarheyd
leyd,

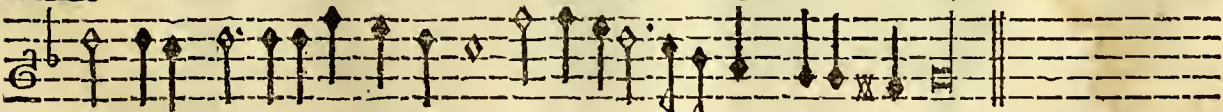
Hier tusschen, vind u geest hier in yet nuts of soets :
Gebruycket, en danck God, Beschaffer alles goets.

T R O O S T - R Y M.

S A N G : Psalm VIII. Item :

Enaude mensch, die, by 't veel-vuldigh lijden, Dat grof en dicht van buyten komt bestrijden,

Aen dieper quael inwendig swanger gaet, En met u selfs (he- laes!) niet wel en staet.

2. Die vast verwert in 'tnet van nare wroeging,
Leeft sonder vreed' en ware herts benoeging;
Uw nood (ick ken 't) is groot, ja over-groot,
En doet u daegs wel meer dan eenen dood.

3. Hulp is u wensch; vert-roosting, u begeeren.
Die smert erkent, heeft wil on-smert te weeren ;
Die wil, soeckt raed ; die soeckt, vind dit of dat ;
Die d'in-gang vind, raecht licht ten eynden 'tpad.

E 2

4. Hulp.

4. Hulp is u wensch : en evenwel kond't wesen
Dat ware hulp u quael niet sou genesen,
Om dat mis-schien het hert, al siende blind,
De smert wel haet maer noch de wond bemind;
5. De smert alleen gefint is te verdrijven,
Maer smerts fonteyn, ter schuyl wil laten blyven;
Waer door 'tdan sucht en hoopt na medicijn
Die 'tof noyt vind, of die niet heeft dan schijn.
6. Verwondert u de vreemtheyd van mijn seggen?
'tLeyd diep en valt al wat men geern laet leggen,
De mensch bedriegt een ander als hy kan ;
Sijn eygen hert bedriegt hy toe end' a'n.
7. Wel aen dan die u selven recht bekent zijt,
En 'sherts bedrog door scherpe wacht ontwent zijt;
Of valsche vrees, of sieckt', of sonden zijn't ;
Dat vreugdens Sonn' u Ziele niet beschijnt.
8. Waen-schrick en angst uyt mangel dat in 'tbloed is,
Of krijgt, of houd geen plaets, wanneer 'tgemoeid is
Door waerheids leer genadelijck verlicht,
En van Gods wilten rechten onder-richt.
9. Die Godes wil uyt't Woord sijns Soons verstaen heeft,
Weet of hy uyt of na 'tricht-loot gegaan heeft.
Dies voelt sijn Ziel noch smert noch hert-gequel,
Dan als sijn gang af-wraeckt van Gods bevel.
10. Kom nu die geern u herten-leet soud koelen,
En niet kont recht van 'tgeen gy voelt, gevoelen;
Zijt gy beluft te weten waer 't u let;
Kom, spiegel u in Gods vol-maecte Wet.
11. O hebt gy die getrouw'lijck na-gekomen;
Wech met de vrees en 'tongegrondeschroomen;
De nevel ruymt, de bulleback verdwijnt

- Die uwe Ziel ten onrecht heeft gepijnt.
12. Het goet geweest, uyt-weldoens kund geboren,
Nee mt we'er sijn plaets, door kleyn verstant verloren;
Doet we'er sijn werck; en vry van d'nd'le smert.
Geeft Godes yreed' een herberg in het hert.
13. Soo 'tfonden zijn (gelijck men meest siet beuren)
Die u den Geest ontroostelijck doen treuren :
Daer is, daer is geen ander troost noch raedt,
Dan dat gy snel van sonden u onlaedt.
14. Is 'tveel licht 'tquaed van u voor-gaende leven,
(Doch nu niet meer met wil van u bedreven)
Dat u dien beul in uw gemoeid aen-voed :
Voor-leden schult quijt God om ware boet.
15. De goede God siet maer op 't geen dat nu is.
Daer 's menschen hert vol-uyt van sonden schuis.
Word oude schuld, hoe dicht op een geklijft,
Door boet en be'e geboet en uyt-gewischt.
16. Maer zijn't in u de noch-gepleegd' ondeugden,
Die 's herten grond wan-hopelijck ontvreugden :
'tIs meer dan recht dat gy geen leven hoopt
Soo lang gy noch des doodes pad in-loopt.
17. 'tIs Meer dan recht, dat gy, noch onrechtveerdig,
Dat quellen lijdt. Die Helle zijt gy waerdig
Soo lang u Ziel geen beter vruchten schafft.
Sulck roept om troost, die nutter is gestraft.
18. Belet Gods mond de sprake niet 'tontijde :
Sy maect bedroeft, maer om te doen verblijden.
In 't sondig hert is 't wroegen als een zout
Daer 't God een wijl van theel verderf door houd.
19. Met recht derft hy Gods over-waerde bly-pand
Die vriendschap houd met Gods geswooren vyand.

WELDOEN EN VROLIICK ZIIN.

De Man na Godes hart, vond in sijn Harp vermaeck
 Maer meest in Lof, en danck, die hy so God toe brachte.
 Soo blyd' en vrolijck zijn, met weldoen, dats de saeck,
 Dats'tgeen dat God vereyscht, Elck yv'rich sal betrachte.

- Die reyne God lijd in sijn eeuwig rijk
Niets, niets onreyns: gelijk bemint gelijk.
20. Des eifs waer-pand en wil u God niet geven
Dan als hy 't eif u al heeft toe-geschreven;
De effenis en eygent God u niet
Soo lang hy noch de Werelt in u siet:
21. Soo lang gy noch word ongetrou bevonden,
En wetens blijft oock in de minste sonden:
'tZy wat'et zy van al wat is of leeft
Waer door u hert in deugd beletsel heeft:
22. 'tZy wijf, 'tzy kint; 'tzy vrees voor schand, voor
schade,
Voor arremood, voor all' hoe groote quaden.
Het vonnis staet: Na nu de mensche faeyt,
Word of de dood of 't leven, na, gemaeyt.
23. Het vonnis staet, de weg is klaer gewesen:
Mijn Leereeling en kan hy geen-sins wesen
Die alles niet op Aerden en versaeckt.
Wat uyt-vlucht noch? de reden is te naeck.
24. Wat is 't (helas!) of schoon de mensch, by vlagen,
Door een gefocht en ongegrond behagen
Sich selven vleyd of troost geeft in de sond,
En stop't met kracht Gods mede-tuyg den mond?
25. 't Kan wel een wijl bedriegen, maer niet helpen:
De wonde wel beitolpen, maer niet stelpen.
In d'asch word't vuyr gedeckt, maer niet gedooft.
En tegen danck word waarheyd noch gelooft.
26. Sijn eygen hert en kan geen mensch ontvluchten.
Oock mids in vreugd doet hem de knager suchten.
En schoon g'u selfs staeg-uyt bedriegen kond't:
Wat is 't als 't komt op 's levens laetste stond?
27. Dan opent eerst het hert sijn diepste kaam'ren;
Dan spreekt hy klaer, dien gy nu of doet staem'ren,
Of t'eenemaal de droeve spraeck verstop't
En willens niet kond voelen dat hy klopt.
28. Het eeuwig quaad, 't oneyndelijck verderven,
'tVerschricklijck vuer, 'tonweder-leeflijck sterven,
Sal in't genaken van dien oogen-blick,
'tHert schricken doen met veer een ander schrick:
29. Met duysent-werf groufamer angst doen schroomen
Dan nu noch wel in 't wanckel hert kan komen,
T'wijl 'tlevens staeg meer levens hope teelt,
En langer tijd van dag tot dag verbeeld.
30. Ach! sware pijn! onmoglijck uyt te spreken,
En by geen pijn op Aerd, na waerd geleken,
Wanneer de mensch sijns wesens eynde siet,
En noch van God noch Werelt troost geniet!
31. Ramp-salig mensch, hou op van schemer-oogen,
Heb met u selfs, heb met u selfs me' edoogen.
Voor lange pijn kies korten arrebeyd.
Volg Godes Geest terwijl hy u noch leyd.
32. De eerste uyr moet daer toe aen-genaem zijn.
Die 't nu niet is, kan morgen min bequaem zijn.
Geen mensch heeft borg van 't minste stipjen tijd:
Verlaet het quaed terwijl gy 's machtig zijt.
33. Verlaet het quaed eer 't selfs u gaet verlaten.
Esaus geweene (hoe bitter) kan niet baten.
Qua'e raed verraed: verraed maeckt achte-loos:
Achte-loofheyd broeyt Zot en Bottot Boos.
34. Des Moorders eynd (waer van het onrecht duyden
De Ziel vermoord van veel onwijse luyden)
Bedrieg' u niet. Want wat bescheyd hebt gy

- Dat het juyft soo met hem was als met dy ?
 35. Dat hy (als gy) voor die sijn laetste stonde
 Wel oyt tot boet bequaemheyt heeft gevonden?
 Dat hy voor die sijn laetste trooft-begeert,
 Sich niet al lang te voren heeft bekeerd ?
 36. Hier gaet gy los. En nochtans moest gy vast zijn
 Indien 't met grond op u recht kon gepast zijn.
 Al wat gy hebt, al waer gy oock kont sien,
 Wat is 't ? helaes ! Een ver-gheelt Mis-schien.
 37. En schoon 't waer soo gelijk gy 't waent te wesen:
 Waer hebt gy oyt in 't heylig woort gelefen?
 Waer is belofft' uyt Godes mond gedaen,
 Dat het juyft soo met u, als hem sal gaen ?
 38. Waer Gods belofft soo klaer niet als de Son is,
 Daer gaet de mensch onwijselijck op 't onwis :

- Die 't onwis kiest, heeft in 't gevaer [schijnt] sin ;
 En die 'tgevaer hemint, vergaet in.
 39. Wat sal ick meer ? 't Geen gy my nu siet spreken,
 Voelt gy uw hert u dagelijks toe-preken.
 U hert, dat (door onlust op 'trechte pad)
 Van God mis-schien, meer heeft dan 't gaern wel had.
 40. Wat sal ick meer ? nu kond gy, wilt g', ontfpringen.
 De Reden neygt maer kan geen herten dwingen.
 't Is waer, haer kracht is Goddelijck en sterck:
 De Mensch nochtans moet willig elfs aen 't werck:
 41. Wat sal ick meer ? Waerheyd heeft weynig woorden.
 Noyt hoord' hy Mensch die oyt God selfs niet hoorden.
 't Begin en 't slot, is, Heyligheyd er Deugd :
 En met een woort : **DOE WEL ; EN ZY VER-
 HEUGT.**

SANG: Pluystoft que je te die La cause &c.

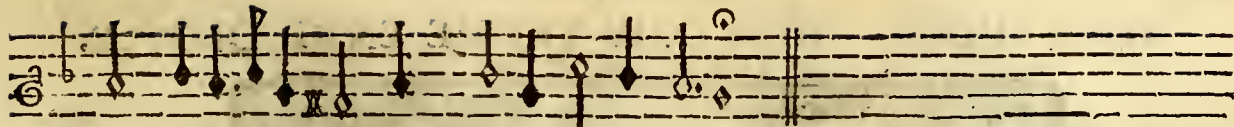
E mensch, door al sijn le- ven (Al is zijn oorspronck e'el) Met
 ramp en kamp om-ge-ven, Is in hem selfs niet veel. Geen Dier op Aerd,
 (Hoe kleyn van waerd) Soo vol el- lend, als hy is , Die (niet door
 DEUG-

DE VGDELOOS-HEYTS ELLENT.

De nijd (ô wreede beul) ontstack die soo u Borst
 Dat gy na 't leven en na 't bloedt u Broeders dorst?
 Wel; hebdy 't Godloos stuck bekomen na u lusten,
 Nu hebdy een gemoet dat nimmer u laet rusten.

Deugd, In God vervieugd) Van 't quaedste Quaed niet vry is.

2. Door 't meer Verfaen en weten,
 Waer hy van Deugd niet leeg,
 Kon hy gelukkig heeten :
 Nu is 't hem in de weeg.
 De domm' Natuur
 Is 't niet soo suur
 Van ramp te zijn bestreden,
 Als hem, dien 't quaed
 Veel dieper gaet
 Door over-leg van reden.
3. De Beesten treft geen pijn.
 Dan, die, en al'er, is :
 De mensch (door waen en schijnen
 In 't heete ongewis)
 Vreeft menig-mael
 d'Ellend en quaed
 Die of niet eens sal komen;
 Of loof' aen-staet,
 Soo word het quaed
 Verdubbelt door sijn schroomen.
4. Proeft hy, door lust te blusschen,
 Som-tijts een aerdsch vermaeck:
 Steeds speelt'er onheyl tusschen,
 En schend der vreugden smaek.
 Daer d' een ellend
 Som-wijlen end

- Sald' ander we'er beginnen.
 'tQuaed is vruchtbaer ;
 'tEen broect het aer ;
 't Oud heeft het Nieu steeds binnen.
5. En schoon hy al geduurig
 Met 't Avontuur soo stond
 Dat hy op Aerd, noyt truurig,
 Niet wederwarigs vond :
 Wat raed met 't hert,
 Waer uyt staeg smert
 En droefheyd op komt wellen,
 Door weet die 't heeft
 Dat hy niet leeft
 Soo God hem 't perck komit stellen ?
6. Helas ! wel ongenadig,
 Wel wreed is hy geplaeft,
 Die van sijn hert gestadig
 Beklaegt, geknaegt, vertsaecht,
 Van elck gerieft,
 Getroost, gelieft,
 Bewaeyt met voor-spoeds winden,
 In plaets van heul,
 Een strengen Beul
 Iuyt aen sich selfs moet vinden.
7. En schoon het kon al wesen
 (Gelijck het schier niet kan)

ONGELIICKE STANT DER VROME EN GODLOOSE.

Noch tijd'lijck goet, noch eer, noch 'tkleetje a la Mode
 Den stand geluckigh maect, der Goddeloose en snoode.
 Maer by een groene Beemte, en Boom, en frisse Beecke
 Voed God de vrome, en doet haer mildelijcke queecke.

Dat hy heel sonder vreesen
Sijn Draed t'en enden span :
In bitter roet
Verkeert al 'tsoet

Als hy nu fiet voor oogen
Een hoop'loos Af,
Een wormig graf,
En 't Ziel-verraed der Logen.

Uyt-breydinge over Psalm I. S A N G :

Eluckig wiens gemoed noch godde-loos aenraden, Noch om-gang,
noch gespot verlockt tot snoode daden : Maer die de Wetten Gods, op
Godes wil gegrond, Geschreven in het herr, al-tijd heeft in den mond

2. Gelijkker-wijs een Boom, waer neven komt gevloeyen
Een frische Water-beeck noyt op en hond van groeyen,
Maer, al-tijd blader-rijck, op sijn bequame tijd
Den gragen acker-man met rijpe vrucht verblijd :
3. Soo sal de Vrome zijn, maer niet de God-verfmaders,
Moet-willighlijck verblind, haer eyghen Ziels verraeders,

- Maer moeten zijn als 't stof, dat met een snelle vlucht,
Een draey-wind, heen en weer, verspreyd door
d'ydle lucht.
4. En als men voor de banck van recht gericht sal komen,
Hoe angstigh moet dan staen de schiere der onvromen !
Want God bemint de Deugd, en al wie Deugde heeft,
Ghelijck hy sonde haect, en al wie sondigh leeft.

CANTUS

Pavaen Lachrimæ a 4. Duodecimi Toni.

Raen ooghen traen en wort Fonteynen , Door u veel wey-nen; Benaude borst, sen' door de lucht, Een droef-

gesucht. Weyn mede, weyn al ghy oprecht - ten, Weyn Godes knech - ten : Laet klagt

A L T U S.

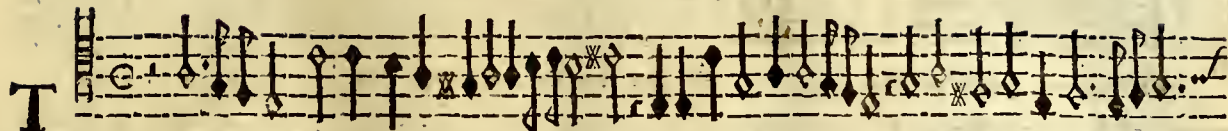
Raen , ooghen, traen , en word :ff: fonteynen Door u veel weynen veel :ff: Benaude Borst, sen' door de lugt, Een

droef - - gesucht, ten :ff: Weyn mede, weyn al gy op-rechte, Weyn Go - des knechten : Laet klagt ver-

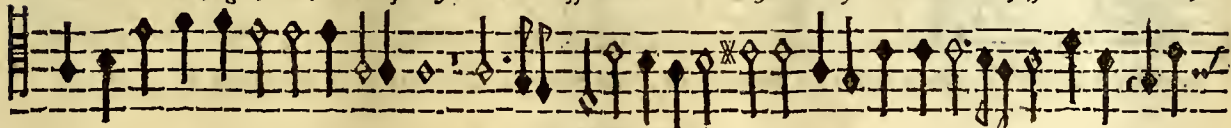
Stichtelijke Rijmen.

T E N O R.

Pavaen Lachrimæ a 4. Duodecimi Toni.

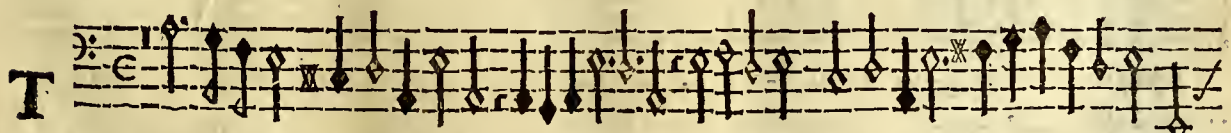

Raen, oogen, traen, en word fonteynen wordt :*ff*: Door u veel weynen: weynen. Benaude borst, sen' door de lucht,

sen', :*ff*: Een droef gesucht. droef :*ff*: Weyn mede, weyn al gy op-rechte, weyn Go - des knechten: Laet klagt versel-

B A S S U S.

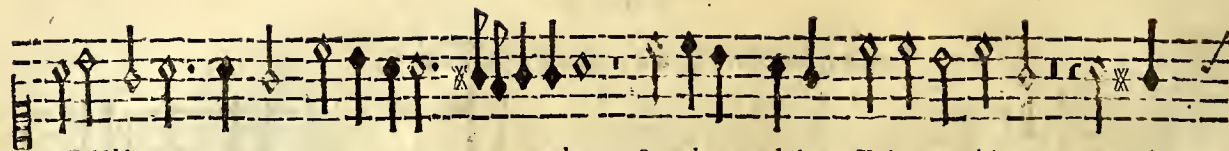

Raen, oogen, traen, en word fonteynen Door u veel weynen: Benaude borst, sen' door de lucht, sen' :*ff*: Een droef ge-

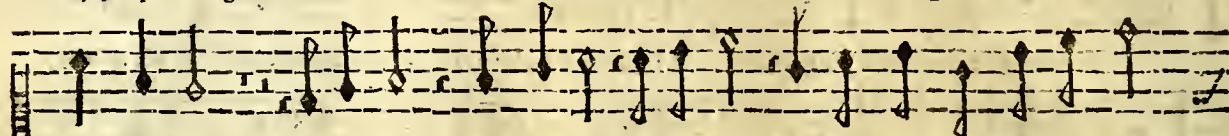

sucht. een :*ff*: Weyn mede weyn al gy op-rechte, Weyn Godes - knechten: Laet klagt ver-

CANTUS.

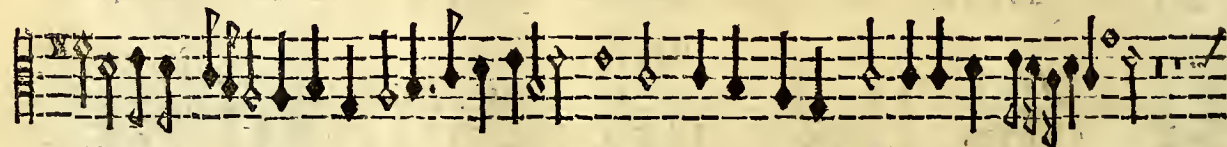

verfchapt met getraen ten He- mel gaen. Laet als twee beken, Vw' oogen leken, om den

mensch (helaes!) Die in 't hert, Staegh benert, En verwert, Door qua waen van vreugd en smert

A L T U S.

felschapt met getraen ten He- - - mel gaen; Laet als twee beken, Vw' oogen le- - - ken

om den mensch (helaes!) Die in 't hert, Staeg benert, En verwert, Door qua waen van vreugd en smert, Soeckend'

T E N O R.

schapt met getraen ver *:f:* ten Hemel gaen. Laet als twee beken, Vw' oo- - gen le-

ken, Om den mensch (helaes!) Om *:f:* *:f:* Die in't hert, Staeg benert *:f:* En' verwert,

B A S S U S.

schapt met getraen ten He- - - - - mel gaen; Laet als twee beken, Vw' oogen leken, Om der

mensch (helaes!) *:ff:* Die in't hert, Staeg benert, En verwert, Door qua' wien van vreugd en

CANTUS.

Sockkend heyl, van heyl verveert, Teffens wijs en dwaes. Gheheel Nature, Wil mede truren; Treur waer

treuren kondt: Al't verdriet, 't Welck men fiet, Dat geschiet, Daer de wer'le van over-uliet, Is soo

A L T U S.

heyl, van heyl verveert, Teffens wijs en dwaes. Gheheel Natu- - re, Wil me- - de truren treur waer

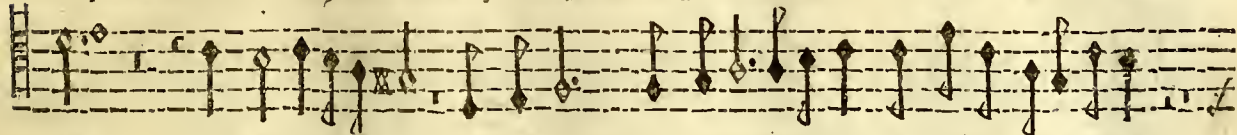

treuren kondt: - Al't verdriet, 't Welck men fiet, Dat geschiet. Daer de Wer'le van overuliet, Is so treurens waerdig niet,

T E N O R.

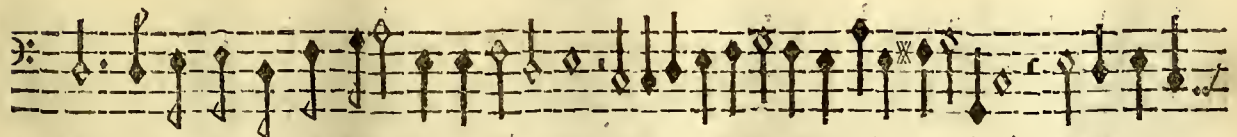

Dor qua waen van vreugd en smert) Soeckend heyl, van heyl ververt, Teffens wijs en dwaes. Geheel Nature, Wil mede

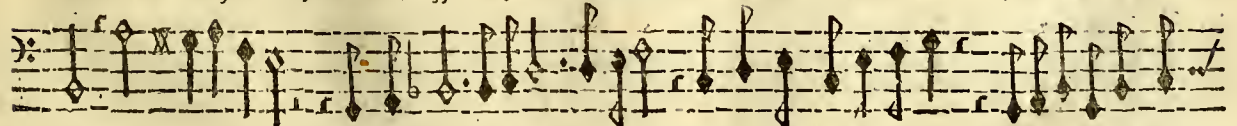

truren ; Treur wat truren kondt : Al't verdriet, 'Welck men fiet, Dat geschiet, Daer de wer'lt van overvliet,

B A S S U S.

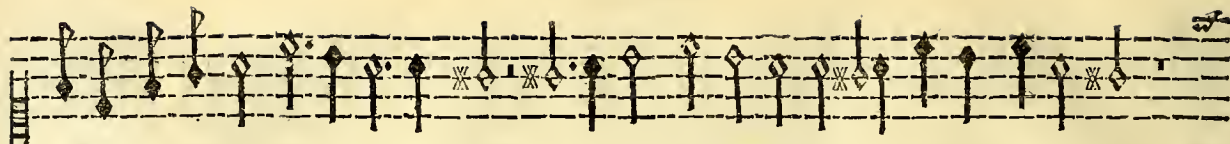
smert) Soeckend heyl, van heyl ververt, Teffens wijs en dwaes. Geheel Nature, Wil mede truren ; Treur wat truren

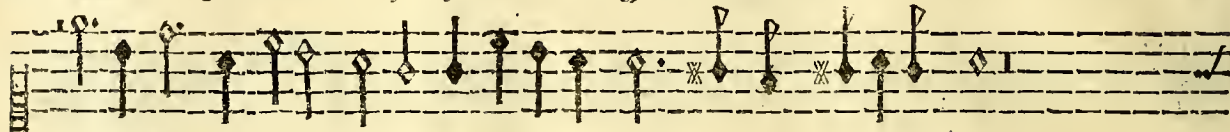
kondt: :ff: Al't verdriet, 'Welck men fiet, Dat geschiet, Daer de wer'ld van overvliet, Is so truren waardig

CANTUS.

treuens waerdig niet, Als des Menschen sondt. Wel liet gy slaegh tranen vlie - ten HERACLITE:

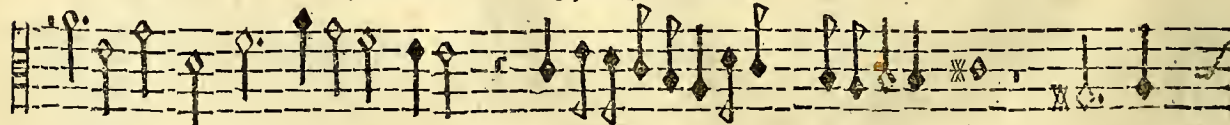

't Is gemis droeff'nis, te sien, De jamm'ren die op Aerd geschien.

ALTUS.

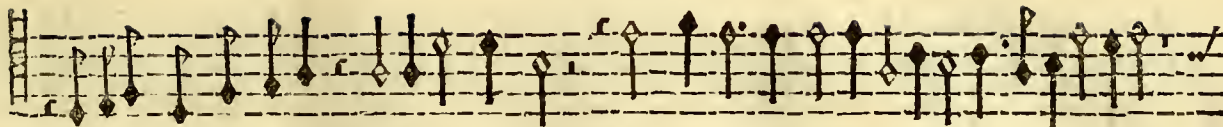

Als des men - schen sondt. Wel liet ghy slaeg tranen slaeg :ff: vlieten HERACLITE:

't Is ghemis droeff'nis droeff'nis, te sien De jamm'ren die op Aerd gheschien. met meer

T E N O R.

Is soo trauens waardig niet, Als des menschen sondt. Wel liet ghy staeg tranen vlieten HERACLITE:

't Is ghewis droeff'nis, te sien, De jamm'ren die op Aerd geschien. Met meer reden

BASSUS.

niet, Als des menschen sondt. Wel liet ghy staeg tranen vlieten HERACLITE:

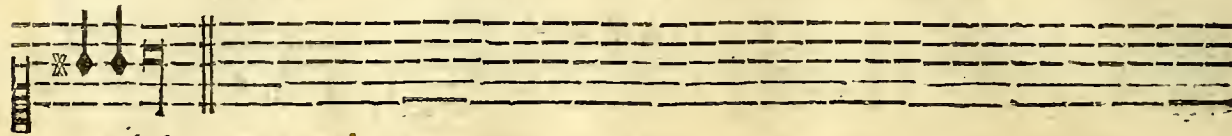
't Is ghewis droeff'nis, te sien, De jamm'ren die op Aerd geschien.

Eerste Deel.

CANTUS.

Met meer reden weenen d'oo- gen, Die sien mogers, Wat voor schat en Padt God geeft, Daer 't domme hert geen lust-

en heeft.

ALTUS.

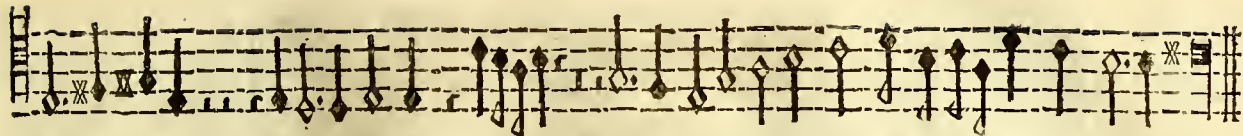
reden weenen d'oo - gen wenen :ff: die sien mogers :ff: wat voor schat en pat Gode

geeft, = = Daer 't domme hert geen lust en heeft.

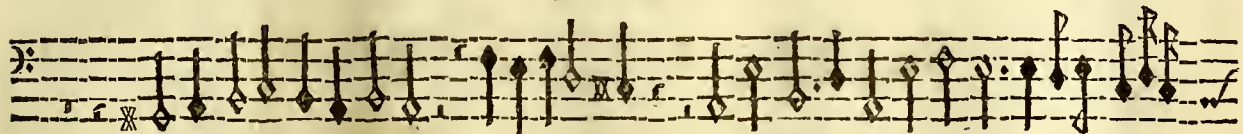

TENOR.

weenen d' oogen, - Die sien mogen - mogen, Wat voor schat en Padt God geeft, Daer 't domme hert geen lust en heeft.

BASSUS.

Met meer reden weenen d' oogen, Die sien mogen, Wat voor schat en Padt God geeft, Daer 't domme

hert geen lust en heeft.

CHRISTELYCKE KLACHTE.

O! wee, Jerufalem, soo riep eer Godes Sone;
 Met tranen ô! merck doch, wat t'uwen vrede eyft.
 Hoe fucht hy om ons heyl, hoe yv'rich gaet hy thoonen,
 Zijn gonst, als hy om ons, so lijd, so strijd, so reyft.

SANG:
Doulants Lacrymæ.

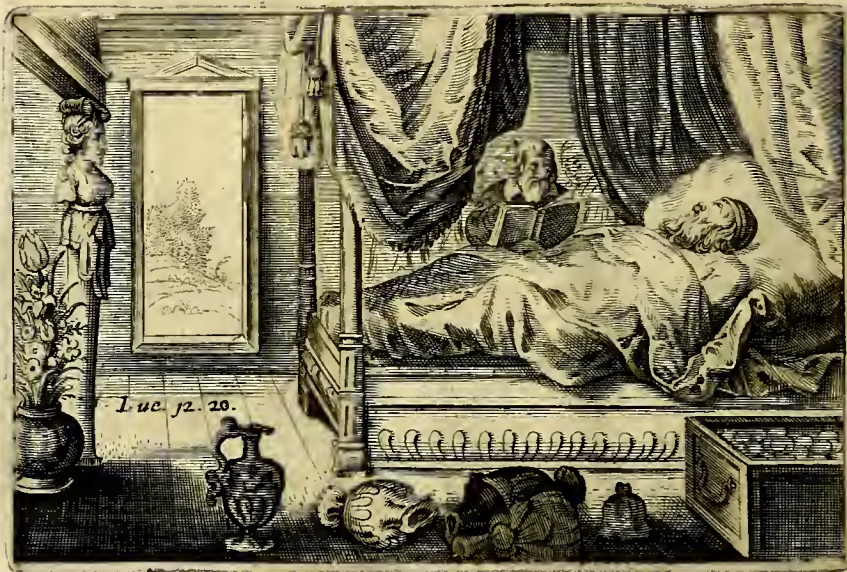
Uw' ooggen leken,
Om den mensch (helaes !)
Die (in 'thert,
Staeg benert,
En verwert,
Door qua waen van vreugd en smert)
Soeckend heyl, van heyl ververt,
Teffens wijs en dwaes,
Geheel Nature,
Wil mede truren ;
Treur wat truren kondt :
Al 't verdriet,
't Welck men siet,

Raen, ooggen, traen, en
word fonteynen
Door u veel weynen :
Benaude borst, sen'
door de lucht,
Een droef gesucht.
Ween mede, ween al
gy op-rechte
Ween Godes knech-
ten :
Laet suchten tot den
Hemel gaens ;
Vang klagten aen.
Laet als twee beken,

Dat geschiet,
En de Wer'lt van over-vliet,
Is so treurens waerdig niet,
Als des menschen sond.
Wel liet gy staeg tranen vlieten
HE - R A C L I T E :
't Is gewis droeff'nis, te sien,
De jam'm'ren die op Aerd geschien.
Met meer reden weenen d'oogen,
Die sien mogen,
Wat voor Schat en Pad God geeft,
Daer 't domme hert geen lust en heeft.
2. Rust, Ziele, rust noch niet van klachten
En treur-gedachten ;
Mijn stemme, geeft niet anders uyt
Dan klaeg-geluyt.
Ach ! ach ! ach ! ach ! wat menschen herte
Smelt niet door smerte
Wanneer 't soo grooten ydelheyt
Wel over-leyt ?
Verdoolde menschen,
Sot is uw wenschen,
En u paden slim :
't Ware Goed,
't Welck (hier soet
Voor 't gemoed)
Hier na vreugdig leven doet,
Treet gy schier als met de voet
En jaegt na een schim.
Gods Lief'lijck trecken,
Gods ernstig wecken

DER GODLOOSEN NIETIGHEYT.

Stelt yemant zijne troost (vergetend' Godes bystandt)
 Op yet hoe Heerlijck 't schijnt, hy wert des hoogsten vyand.
 End' of hy zich of and'ren schijnt so te behaghen,
 Sijn nietheyd sal hy selfs gevoelen, en beklagen.

Blijft u noch al by:
 Maer wat baet 't?
 Gy versmaet
 Heylsaem raet;
 Gods beminde, die u quaed
 Willen schutten toont gy haet:
 Ach! wat raferny!
 Aerdsche mensch, in stof begraven,
 Slaef der slaven,
 Kom we'er-om: 'tis dom gedaen,
 't Getoonde dwael-pad noch te gaen,
 Maer die u van d'Heer der heeren
 Geern laet leeren,
 Hoort al voort na 't Woord van God:
 Geen wiffer weg dan sijn Gebod.

Uytbreyinghe over Psalm CXXIX. en XLIX.

Over Psalm 129.

SANG: Engelsche Fortuyn,

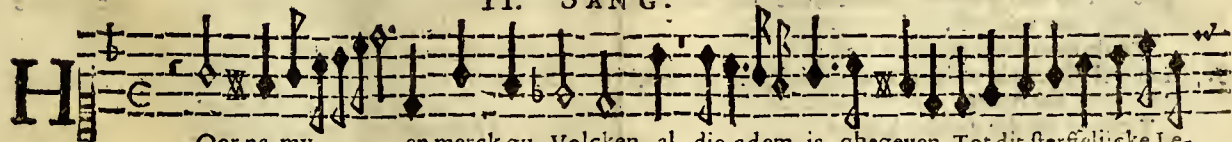
I.

Sy hebben my (soo segge Israel)
 Van jeugter op, door veelderley gequēl;

Van jeugter op mijn ondergang gesocht?
 Gesocht, maer noyt nochtans my overmocht.
 2. Gelijk een boer dwers door den acker rijd
 En dien al-om met sijnen ploeg door-snijdt,
 Soo hebben sy oock op mijn lijf gedaen
 Door haer soo veel en ongenadig slaen.
 3. Maer hy die siet op alles wat'er leeft,
 En, na verdienst, of loon of straffe geeft,
 Heeft haren strick en vast-geknoopten band
 Ontweeten geruckt met sijn vermogen hand.
 4. Sy moeten noch al t'saem te gronde gaen,
 En op de vlucht, die Zion tegen-staen:
 Sy moeten sijn gelijk 't bedrieg'lijk kruyt
 Dat by geval op hooge daken spruyt:
 5. Gelijk het kruyt dat dort eer 't is vol-groeyt;
 Waer over hy, sijn armen niet vermoeyt
 Die 't koren maeyt, en die 't in schoven bind.
 Sijn gragen schoot niet van verladen vind.
 6. 't Welck, niet geacht, van geen passerend' mensch
 Die't wassen siet, krijgt desen goeden wensch:
 De seggen Gods sy over dy gestort
 Op dat gy lang en vol van vruchten wort.

Over Psalm XLIX.

II. SANG:

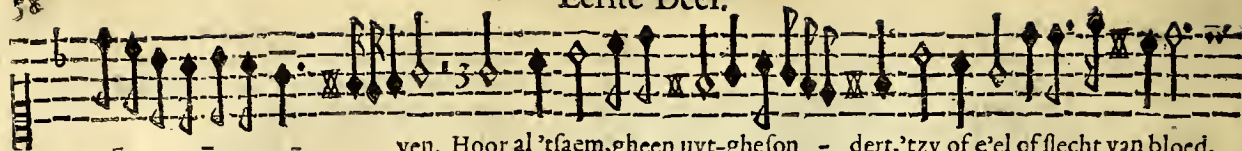

Oor na my,

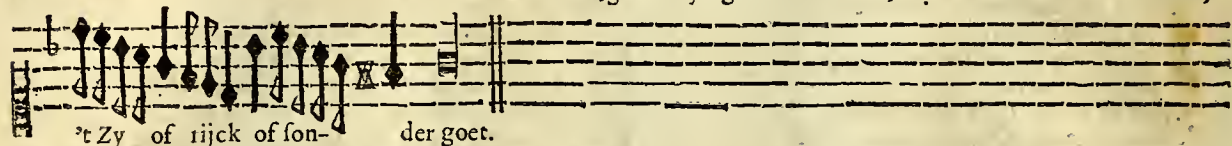
en merck gy. Volcken, al die adem is ghegeven, Tot dit sterfelijke Le-

H

ven.

ven. Hoor al 'tfaem, gheen uyt-ghefon - dert, 'tzy of e'el of slecht van bloed,

't Zy of rijk of son- der goet.

2. Uyt mijn hert springt een fonteyne die de lippen op
doet breken
En den mond van wijsheyd spreken.
Goede dingen sal ick singen; en een ongemeen geluyt.
Sal men hooren van mijn Luyt.
3. Waer-om sal ick, bang voor kommer, hert en sinnen
sich doen rassen
Om veel goeds by een te rassen ?
En my werpend' in de sonde van mijn boose we'er-
parthy,
Wachten sulcken eynd als hy ?
4. Siet het leven, doen, en wesen van de machtig' en
geld-rijcke,
Die so trots daer henen strijcken;
Die sich op haer goed vertrouwen; daer het hert sich
op vergroft,
En de mond van zwets en poft :
5. Kan wel d'eene broeder d'ander, als hy nu de dood
siet naken,
Trecken uyt des doodes kaken?
Daer en is in al de Werelt, als de dood haer werck
6. komt doen,
Voor sijn leven geen rantsoen.
Want hy selfs, met al sijn schatten, al sijn goud-en sil-
ver-
hoopen
Kan hem selfs geen leven koopen.
'tMach wat slepen, 't mach wat dralen : even-wel, hy
moeter aen.
Niemand kan den dood ontgaen.
7. Siet de wijze ; siet de dwase ; siet de menschen met
malkander :
d'Een die sterft soo wel als d'ander.
Hebben sy wat goeds of erven : sy beerven maer een
graf,
En een ander leeft 'er af.
8. S'hebben haer verheven huysen, haer vermaeckelijcke
hoeven,
En veel meer dan zy behoeven,
Somsijds denckt'er 'thert met vreughde, somsijds
we'er met droefheyd a'n,
En nochtans men moet 'er van.
9. S'hebben afkômst en geslachten, cer en gunste by de
men-

- menschen,
 En schier al watse wenschen.
 Mocht men 't eeuwelijck behouden, (denckt haer
 hert) ð! dat waer sijn!
 Maer 'tmoet al verlaten sijn.
10. Als de Lente van haer lusten (die al steeds na 't eynd
 gespoeyt heeft)
 Over is, en uyt-gebloeyt heeft,
 Sterven sy daer heen als beesten, daer geen leven
 meer voor is;
 Eeuwig wech in duysternis.
11. Dat is immer groote dwaesheyd 't waerde leven so te
 enden
 En sijns Zielen heyl te schenden.
 Even-wel, die na haer komen, prijsen 't; en, als wel
 gedaen,
 Sullen d'eygen gangen gaen.
12. Daer-om erven' oock het selve dat haer dwase Ou-
 ders erven:
 Sulcken leven, sulcken sterven.
 In het graf verderft-se, knaegt-se, schendt' een dood
 die over-wint:
- Als een wolf een schaap verslint.
13. Sy doch, die alsulcke dingen noyt en pleegden, noyt
 en presen,
 Daer en sal 't soo niet me'e wesen.
 Eeuwig rotten en verderven blijft den Godde-loo-
 sen by;
- Maer haer, vreugd en heerschappy:
 14. Heerschappy on vreugd: wiens soetheyd in 't genie-
 ten over-soet is,

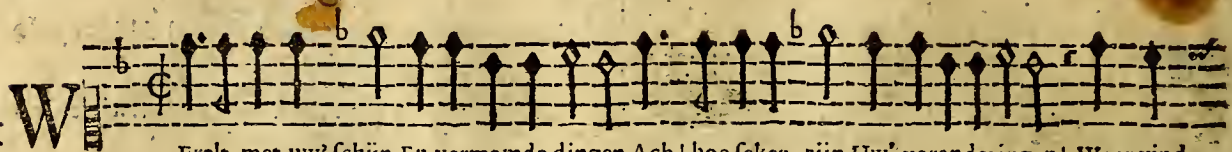
- Ia soo lustig voor 't gemoed is
 Als den neuf, het liefijck geurtjen dat vroeg in den
 dage-raet
 Uyt het dauwig kruytjen gaet.
15. Wat mach 't een God-loofse baten, niette zijn en
 veel te schijnen?
 Sijnen schijn moet doch verdwijnen.
 Schoon 't en kracht sal hem begeben: hy moet va-
 ren daer 't al vaert:
 Van het prachtig huys, in d' Aerd.
16. Maer de Heer (dat 's mijn betrouwen) sal het eynde
 der onvromen
 Over my niet laten komen;
 Maer sal mijnen geest bewaren, dat ick, van 't verder-
 ven vry,
 Mijne dood geen dood en zy.
17. Siet gy eenigh mensch berijcken en in eere hooch op-
 voeren.
 Laet u Ziel dat niet ontroeren.
 Siet gy sijnen stamme bloeyen en dat hy verheven
 wert:
 Gadert u geen nijd in 't hert.
18. d'Uyr van sterven is ghekomen: Wat sal hy met
 't goed bedrijven?
 Hy moet wech, en 't goed sal blijven.
 Van sijn schatten, van sijn erven, volght hem niets,
 noch kleyn noch groot,
 En met hem is 't alles dood.
19. 'tIs wel soo, ter-wijl hy leven, en, door weeldig sich te
 toeven,
 's Levens lusten noch mach proeven,

Sal hy daer op sich vertroosten; en te staen na lijfs
vermaeck,
Roemen als een fraeye saeck.
20. Maer wat helpt het, als hy, dwase, 't pad des doods
sal moeten treden,
Even als sijn Vaders deden?
Alshy, 't samen met dit leven, in sijn oog so goet en foet,

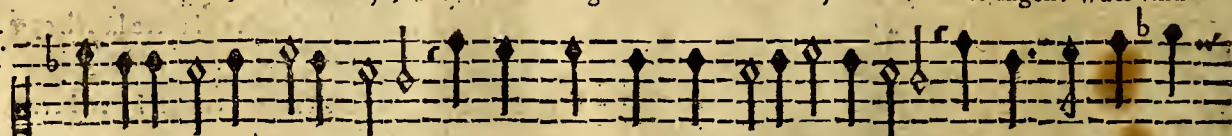
Eeuwig 't licht ontbeeren moet?
21. Kort: heeft yemand goet of erve, maer gheen wijf-
heyt in sijn saken
Om na beter goed te haken:
So verscheyd hy uyt dit leven even als het vee ver-
scheyd:
Sonder Deugd en Saligheyd.

SANG:

Uitref.
1. v. 2.
3.
2. Coq.
7 v. 31.
3. Joh.
2. v. 17.

Erelt, met uw' schijn, En vermoede dingen Ach! hoe seker zijn Uw' veranderingen! Waer vind

men in dy yet, Dat lang kan duren? Op vreugd, volgt steeds verdriet; Na lachen, truren: De hoop' heeft staeg haer

vreesen; 't Genieten, zijn benaut verlangen; Al wat in u mach wesen, Is met sijn Ydelheyd om-vangen.
2. 't Bloempjen, dat nu staet
Tot vermaeck van elcken,
Eer een uyr om-gaet

Sal 't mis-schien verwelcken:
't Gediert dat d'oor vermaeckte
En singt in blyheyd,

's W E R E L T S Y D E L H E Y T.

Heer Haman was in Top, niets stond hem schier te vresen.
 Hoe haest'lijck quam het op, 't spul dreygde hem uyt te wesen.
 't Gebeurde niet alleen, dat hy vernieticht wert,
 Maer smaed, en galg, en strop, brack hem 't verydelt hert.

- Weet niet hoe haest hem naeck
 Verlies van Vryheyt :
 Niets, dat een vaste uyr heeft,
 Licht meynt de mensch, door voorspoed droncken,
 Dat hy 't geluck in huer heeft :
 Maer 't dooft snel uyt, dat snel kan voncken.
3. Laes ! wat snelder keer
 Nemen Aerdsche staten !
 Hoe vlack sijns ne'er
 Die noch kortst hooch saten !
 Die, eertijds in gebied
 Van Steed' en Landen
 Nu zijn gedaelt tot Niet,
 Met smaet en schanden ;
 Die, (som) door trouwe ganghen
 In haren last en moey'lijck slaven,
 Nu moeten Wet ontfangen
 Van die sy selfs eerst Wetten gaven.
4. Ach ! hoe doolt het hert
 Dat sich hier laet binden,
 En in enckel smert
 Vaste vreugd wil vinden :
 Dat rust in onrust raept ;
 En wil door droomen,
 Waer aen het sich vergaept,
 Tot Ziel-heyl komen.
 Maer (och !) wie kan besinnen

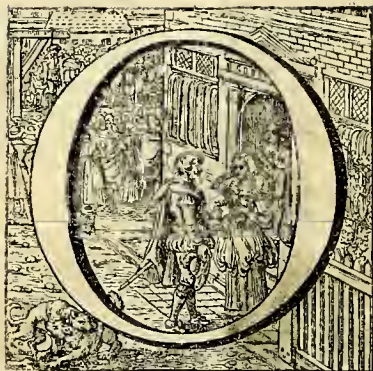
- Hoe dwaes die mensch sy van gedachten
 Die, om een Niet te winnen,
 't Een datt'et al is, niet wil achten ?
5. Of ick schoon nu sweif,
 Ensaem en verlaten,
 Sonder land of erf,
 Steeds op vreemde strar
 Al wat vergaet en vliet
 Is niet van 't Mijne.
 Hy mist ter Werelt niet
 Die blijft by 't Sijne.
 O ! die in 't end kan raken
 In 't eeuwig vreugden-huys sijns Heeren,
 Al 's Werels waen-vermaken
 Wil sulcken dienaer geern ontbeeren.
6. God die mijn Gesicht
 Door de held're stralen
 Van uw Hemelsch licht
 Hebt gevrijd van dwalen,
 En 's Werelts valsch bedroch
 Klaer doen aenschouwen :
 Laet my die oogen doch
 Al-tijdt behouwen :
 Op dat, als ick dit leven
 Onfondig leef in al mijn handel,
 Het land my werd gegeven
 Daer ick nu met mijn geest vast wandel.

TYDELYCK LOON VAN QVAET EN GOET DOEN.

Al leed Jäiri Soon, Hoop seyde hem 'tsal verand' ren,
 d'Hoovaerdige Haaman, wert noch eenmael plagens moe.
 'tSal God verdrieten, of, wie weet hoe gy elck-kand' ren,
 Ontmoeten sult. 'tgebeurd', maer weynigh dacht hy, Hoe.

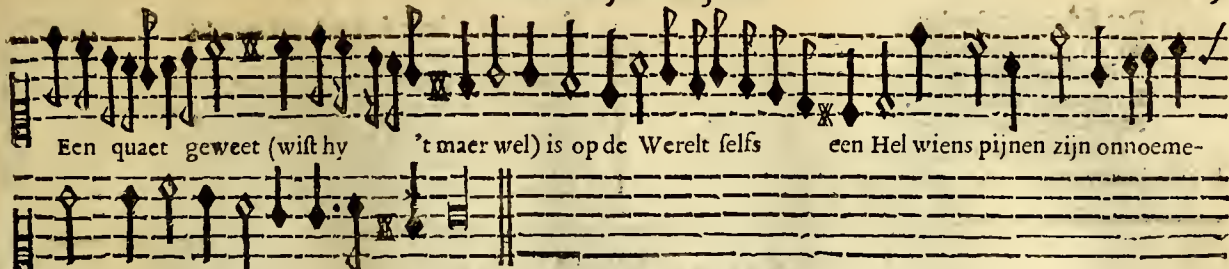
SANG :

Rusteloos en slaep, Daer de arme mensch in leydt Die, 's Werelts
 vriend en knaep, Sich der sond' en ydelheyt, Over heeft gegeven en tot
 heyl en leven, Door ramp en doot wil gaen, In wat dieper kercker,

Houd des boosheyt's wercker, Sijn eygen Ziel gevaen ! Een goet gemoet (waer hy 't maer wijs)
 Verstreckt op Aerd een Paradijs : En dat versuymt hy bottelijck; Gods wijsheyd wraeckt hy fottelijck.

Een quaet gewest (wist hy 't maer wel) is op de Werelt selfs een Hel wiens pijnen zijn onnoeme-

lijk: En dat behoud hy dom- melijck.

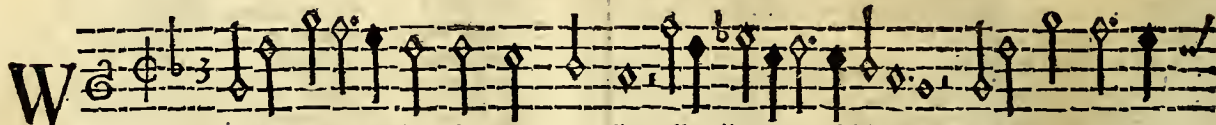
2. Den brand en scherp gebijt,
 Dien sulck mensch, 'teenigen tij',
 Inwendig voelt en lijd
 En na wensich niet kan voor-by,
 Soeckt hy wel te smooren,
 En niet meer te hooren
 Die stomme herten-spraack;
 Soeckt hy wel te sussen,
 En den brand te blussen
 Door sondelijck vermaeck
 Maer [och!] 'tis al vergeefs bedocht;
 'tIs by sijn vyand hulp gesocht;
 Pijn-stelling, in d'oorfaeck van pijn;
 Genefing in dood'lijck venijn.
 Zout-water kan geen dorst verslaen.
 Vuyr by vuyr, doet geen vuyr vergaen.
 't Gebruyck van sondelijcke lust
 Deur-troost geen hert in sond ontruff.
3. Vergeefs is 't dat hy jaegt
 Na al wat vreugd is of schijnt,

- Die den Beul met sich draegt
 Die hem onophoud'lijck pijnt.
 Hy soeckt met-gesellen
 In sijn pijnlijck quellen,
 En gaet van ste'e tot ste'e:
 Maer 't zy wat hy handelt,
 Waer hy komt of wandelt,
 Hy brengt hem selven me'e.
 En noch is 't yet so lang sulck man
 De stoff' sijn schijn-heyls hebben kan:
 Maer als hem die nu eens ontgaet,
 (Gelijck geen ding hier vast en staet)
 So quijnt in dubb'le pijn de Ziel
 Die sich door waen-troost onder-hiel'.
 d'Onsaligt' is hy died'er leeft,
 Die troost op God noch Werelt heeft.
4. Hoe edel is 't gemoedt
 Dat, in Gode vast gevest,
 In alles wat het doet,
 Streeft en arbeyd na het Best:

Dat sich tegen sonden
 En 's vleefchs schalcke vonden
 Heeft, als met stael, om-vat,
 Deugdelyck en heylig,
 Segen-rijck en veylig,
 Is soo eens menschen pad,
 Sijn Zicht, woon-plaets van alle Deugd,

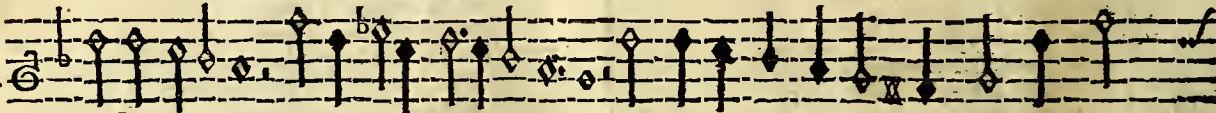
Vind niet in haer dan rust en vreugd;
 Komt hem van Buyten quelling aen,
 Van Binnen kan hy troost ontfaen.
 Hoe hy hier streeft, hoe hy hier strijd;
 Waer hy hier leeft, wat hy hier lijd;
 Hy vind in allerley geval,
 God, en hem selven, over-al.

SANG: Galliarde Essex.

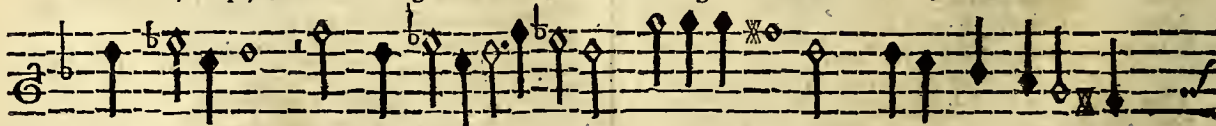

Anneer de groote dag, die eens moet zijn, Aller dingemeynd sal geven : In wat een angst en

Enc.
 13. G.
 30.
 Seb.
 O. J. 27.
 Xpor.
 6. 8. 16.

in-ner-lijcke pijn, Sal het sondig hert dan beven! Als d'oogen selfs aenschouwen, 't Geen Hier 't hert

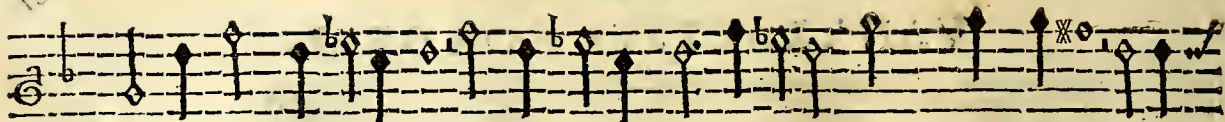
niet g'looven wou : Ach! wat bitterder benouwen, Laet laten rou ! Laes ! die daer gaet vertrouwen,

VAN 't LAETSTE OORDEEL.

Die schrickelijke dach, des Werelts uysterste ende,
 Sal ons die groote God, al t'samen eens toe sende.
 't Vertoeven niet belet, elck Christen sulcx belijst,
 De komst, is wel gewis, maer ongewis de tijt.

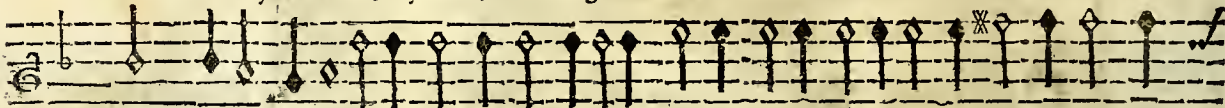

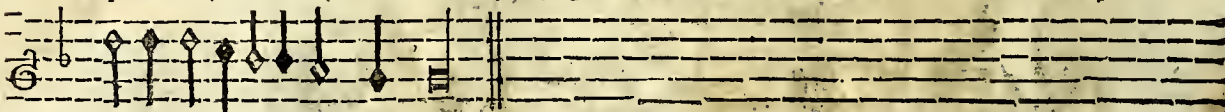
't Geen hy bill'ck mistrouwen fou', Als Gods Oordeel word gehouwen, Voelt 's Wer'lt's ontrou. Hy wil,

maer waer kan hy vluchten; Hy fucht, doch vergeeffche fuchten; 't Hert, vol vruchte-loofse vruchten,

Spreekt sijn vonnis uyt. Beter waer hy noyt geboren, Dan de stem te moeten hooren, Die hem uyt der

uyt-verkoren Blijde Wooning sluyl.

2 part.
3. & 9.

2. De dag toeft wel, en alles blijft soo 't was
Dies gy meynt g'hebt niet te schroomen:
Maer 't geen ten onpas komt, komt noch te ras;
Traeg'lijck komen, is oock komen.
God laet den Dag verslagen,
Niet om dat g'ooch traeg zijn sult:
Maer sijns goedheys wel-behagen
Word soo vervult.
Den Sondaer wil hy dragen

In lanckmoedelijck gedult,
Of mis-schien de straf, en plage
Stuif met de schuld.
En of schoon veel duysend' Iaren
Tot des Heeren dag noch waren,
Sal u doch de Dood niet sparen,
Die elck uyt zijn mag.
In de Dood (t'zy hoe geleden)
Is geen Tijd, dat wijs de Reden;

Over

Over duysend Jaer, is, Heden :
 Sterf-dag, Oordeel-dag.
 3. Mensch, die, (hoe feer dit leven u behaegt)
 Steeds den dood hebt op de hielien,
 Had gy, voor Twee, die gy in 't Lichaem draegt,
 Duysend oogen in uw Ziele :
 Oog, om te kunnen mercken
 Wat het is dat u ontbreect,
 En hoe gy door dwase wercken
 In ellend steect :
 Soo mocht de geest sich stercken

Dat (g'hoe feer 't vleesch tegen-spreect)
 Door u selfs tot Deugd te percken,
 Gods toorn ontweect.
 Laes ! wat raed alsm' is aen 't hollen ?
 't Rolt licht voor' geen is aen 't rollen :
 Valsche troost, die 't hert komt vollen,
 Werckt groot Ziel-verraed.
 'tBoek sijns herten wel door-lesen,
 Kon des Ziels ontoov'ring wesen :
 Maer door medicijn te vresen,
 Blijft sieckt' even quaed.

SANG: Psalm XXXII.

I.

En Koop-man, die het e'el gesteent beminden, Was lustig om schoon Péerelen te vinden. Hy teeg

van huys en toog van land tot land, Op hoop' of hy sijn gading vewers vand' enistec p'd

2. Hy vand een Peerl', die, schoon en uyt-genomen,
 Sijn hert alsoo met lust heeft in-genomen,
 Dat hy al 't sijn ter kond te gelde brocht
 En voor het geld des schoone Peerle kocht.

3. Die steld' eer-thds Gods hooch-bemide Soone
 d'Heer I E S U S voor, om schadu-lijck te toonen
 Hoe 't waalijck zy gelegen mer dat ding
 Daer hy den mensch van leed' en in voor-ging,

Mat.
 6.
 23.
 456.

DE WIJSE KOOP-MAN.

Of van de ware verpakginghe sijns selfs.

Die weerde Peerl Gods Woort, wort gantsch gering geachtet.
 Des Satans kramery, blinckt vele schoon in't oog.
 De wijse Koop-man, ô! wat anders hy betrachtet,
 Hy mintse, en kooptse, en thoont, dat al de rest niet doog.

4. De schoone Peer'lis 't pad na 't eeuwig Leven,
(Des Heeren Kennis, in sijn Woord beschreven)
't Welck menig Mensch noch vind, noch van en weet;
En die 't al vind, licht niet op-recht betreed.
5. Gods Soon beluft om 't ware heyl te schincken;
Doet voort in 't Woord, en laet schoon Peerlen blincken:
Thoont 's Levens Weg, en komt een Goed aenbien
Dat vast betaet, doch Hier niet word gesien.
6. De duyvel (ons gesworen we'er-paithye)
Doet voort, en pronckt met valsche kleynodye.
Valsch is sy wel, en Ziel-heyl ver daer van,
Doch sulcks, die 't oog op Aerd aen-schouwen kan.
7. Elck Mensch van 't quaed, uyt eygen aert, af-keerig,
En na 't geniet van heyl en rust begeerig.
Soeckt na 's Heyls weg; Dien gaet hy In, of Mis,
Na 't hert of veel of min Deugd-lievig is.

SANG:

Als op 't voor-gaende.

II.

- D**E mensch in 't quaed, doer qua' gewoont ver-
dorven,
Daer Deugd-lust heel in 't hert is uyt-gestorven,
Staer-oogt soo stip op 's duyvels kramery
Dat hy mol-blint, Gods wegen stapt voor-by.
2. Soo hem som-tijts Gods glans in d'oogen schimmert:
Stracx wort in 't hert daer tegen aen getimmerd:
Hy schouwt het Licht, en mijd het pijnlijck Woord
Dat hem sijn rust en sond-vermaeck verstoort;

3. 't Is waar, hy gaet te mets of veel ter Kercken:
Pleegt uyerlijck Gods-dienstelijcke wercken:
Heeft oock som-tijds van God en Hemel spraack:
Maer 't Hert had noyt daer van den minsten smaack.
4. 't Leyt fabels-wijs in sijnen mond en heissen;
(So 't anders waer de waarheyt moest hem perffen)
Daer van te reden-kav'len dunckt hem fraey,
En klapt'er van gelijck een Papegaey.

SANG:

Als op de voor-gaende.

Oock:

Benaude mensch, die by 't veelvuldig lijden.

Pag. 38.

III.

- D**E mensch, die, niet in 't quade gants versopen,
Voor waarheys licht in 't hert wel houd een open;
Doch, wanckelijck, noch tusschen beyden zeylt,
En 't hert aen Deugd en Ondeugd heeft gedeylt.
2. Die Redens raedt som-wijlen wil betrachten,
En weder-om by tijden niet sal achten:
In 't kleyne niet vol-trou, maer slof en laf,
Kiest som-tijds 't Pad, maer tred'er meest we'er af.
3. Ten deel in 't licht, ten deel oock noch in 't duyfter,
Straelt hem in 't oog den aen-genamen luyfter
Van 's Heeren Peerl' en Goddelijck Kleynood:
Welcks Deugd en kracht hy aen-siet voor seer groot.
4. Hy siet en merckt dat hier door iste raken
Tot vast geniet van eeuwelijck vermaken:

Noch

Matt.
23. b.
23. 26.
23.Matt.
19. b.
16. 17.
18. 19.
20. 21.
22. 23.Matt.
11. 19.Matt.
23.
23.

5. Nochtans, wat maect den koop-lust in hem slap ?
 'tGesicht (helaes !) van 's duyvels koomenschap.
 5. Satan, (doch dien hy niet voor sulkes siet aen)
 Heeft hy met sijn bedrieglijck waer voort sien staen.
 Waer by de Ziel onkundiglijck geraeckt ;
 Of meer of min sich slaef van heeft gemaect.
 6. Soo by den lust 't genieten is gekomen,
 En 't hert daer door van liefd' heel in-genomen :
 Of dan 't verstand al schoon wat anders siet,
 Liefd',oud en sterck,doet nieu en slap te niet.
 7. Eer 't God'lijck Licht ter deeg al-om kan stralen
 En sijne kracht tot in den grond doen dalen,
 Hangt 's duyvels list voor 'twelig hert een slot
 Na 't schoon kleynoot en bied hy na een bot.
 8. Is hy in lust soo diep noch niet verlopen :
 Een stercker treck heeft hy dan wel om koopen,
 En komt, en komt wel na,maer komt niet heel.

5. 13. arr.
 6. 2.
 20. 21.
 22.

- De Peerl' is schoon : maer Al is al te veel.
 9. 'tKan anders gaen : (na dat dan in den Geest is
 En wil, en moed) hier hebt gy 't foo als 't meest is.
 Wat raedt nochtans hier tusschen met 't Gemoed ?
 Waer haelt hy rust die 't herte niet vol-doet ?
 10. Raed? neen. Raed? ja. Raed voor den onberaden,
 Met lossen schijn, met wind sich te versaden :
 Met ijd'le troost en uyt-vlucht 't hert te voen,
 En soo 't Geweet een stil gewelt te doen.
 11. Menigerley, (hoe-wel 't al t'samen sot is)
 Na dat de mensch of scherp van breyen of bot is,
 Valt dit bedroch. En als d'uytvucht ontvlucht.
 Soo boet men 'tmeest met een beklag of sucht.
 12. Die naest op 't pad, niet heel op 't pad wil wesen.
 Is alderstwaerst van dooling te genesen.
 Daer heel moet zijn, schaed' half. Min heeft min schijn,
 Selfs voor die 't heeft, Veel, meynt licht Heel te zijn.

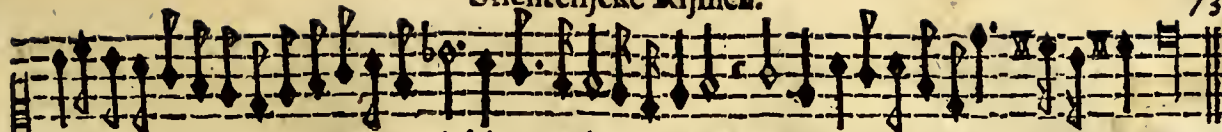
SANG:

IV.

D

 Een mensch wiens hert gelijk een vruchtbaer aerdt is ; Wien al-le goet steeds welle-kom en
 waerd is ; Die van alle Ondeugd schou. In sijn weynig is ghetrou ; Die het kley-ne licht van Reden meest

(door

2. 11.
 3. 6. 7
 8. 9.
 10. 11.
 12. 13.
 14. 15.

- (door leer) in 't hert van al-
2. Dien 't niet aen Wil, maer slechts aen Kennis schort :
En komt hy yet, onwetend' komt te kort :
Die om-foeckt en port al voort,
En al-tijd na beter hoort :
Die sijn hert met geene dinghen die de oogen Hier aen-
schouwen
Wel en heel vernoeget kan houwen :
  3. Soohaest Gods Licht door 't Woord in 't herte straelt,
En hy nu voelt waer in hy heeft gedwaelt ;
En hem nu d' Onsterfijckheyt
Klaer in 's herten ooge leyt :
Niets en kan hem weder-houden ; niet en kan zijn voet
beletten
't Pad te gaen van Christi Wetten.
  4. Al waer God spreeket, daer hoort en is hy stil ;
Al waer God eyscht, geeft hy al wat God wil ;
Niets en laet hy ongedaen ;
Noyt versuymt noch-blijft hy staen ;
In geen ding en blijft hy achter; nergens thoont hy sich
een roover :
Alles, alles geeft hy over.
  5. Haet, tooren, wraeck maecke hy uyt 't hert sich
quijt,
Met alle daed die voor 's vleesch liefde strijdt;
Vrees' en Hope stelt hy Wet

- len, Willens noyt sal tegen val- len.
Na de Maet die God hem set ;
Alles acht hy dreck en schade met des Heeren groot'
Apostel,
Niets, dan slechts die Peerl', is kostel.
6. Uyt heeft geweld en aerdsche heerschappy ;
De wap'nen wech; het swaerd gaet van de zy',
Weer-loos, licht en los gela'en,
Gaet hy na een beter staen;
Na een beter staet en erve: d' aerdsche macht en 's We-
relts saken
Laet hy Godes oog bewaken.
  7. Geen ding so waerd, daer hem hier 't hert aen kleeft:
Noch erf, noch land, noch yet, hoe lief hy 't heeft;
Vrienden, magen, eer noch goed,
Huysen, have, lijf noch bloedt ;
Oude waen noch Eygen wijsheyt, Kerck noch Priester,
wenst noch zeden :
Nergens vast dan aen Gods reden.
  8. Uyt-willig staet sijn hert ; en 't moet soo staen
Sal Christi Leer der Zielen grond besaen ;
Sal des Waarheyds e'el kleynood
Werenken aller sonden dood :
Sal de dood van alle sonden en 't beleven aller Deug-
den
Brenghen t'aller vreugden vreugden.

SANG :

O nacht Jaloersche nacht,

V.

1 fig.
18. 8.
21.

Die 't al, met reden, eyscht, dien moetm' oock alles geven.

God eyscht het al. Waer heen, gy die u of op quaed
Met schijn-deugds grijn vermoemt, of op een leef-loos
Leven,

Of op een weynig doens, of 't schijnbaer Veel verlaet?
't Is leelijck: (ver van deugd) uyt-wendiglijck recht-
veerdig

Matt. 2.
23. 8.
27. 18.

Te laten voor den mensch, met een besmet Gewif';
En, als een waerde gast, doch 't avond-mael onwaardig
En sonder Bruylofts kleet, te sitten aen den disch.

Matt. 3.
7. 8. 3.
4. 4.

't Is leelijck: (ver van deugd) van and'ren'oordeel
srijcken,

En selfs 't verdoemde quaed te laten noch te vli'en?
Of in sijn broeders oog te komen splinter-kijcken,
En in sijn selfs gesicht den balck niet eens te sien.

Luc. 4.
14. 8.
16. 17.
18. 19.
20.

't Is leelijck: (ver van deugd) sijn onschuld gaen te
maken,

Wanneer ons Christus noyt en acht sijns Bruylofts
waerd,

Matt.
7. 8. 15.

Op acker, wijf, of vee: Of in schaaps-kleed te naken,
Maer binnen in het hert te zijn van wolven aerd.

Matt.
7. 8. 21. 5.
22. 23.

Vergeefs is 't: (ver van yet) voor God met offerhan-
den

Of ongeheeten werck te zijn kloeck in de weer:
Of (suymig in Gods Wil) met 't saem-gevouwen han-
den

En ne'er-gebogen kni'en te roepen Heer, Heer, Heer,
6. Vergeefs is 't: (ver van yet) al kon men Propheteren,
Ia selfs in Christi Naem de Duyv'len uyt doen gaen;

Of, na gesloten deur te seggen, Heere, Heere,
Hier zijn wy doe ons op, dat wy in mogen gaen.

7. Vergeefs is: (ver van yet) het Phariseisch dancken,
Uyt waen van niet soo boos als andere te zijn;
Of op-geblasentlijck 't Wendig te verblancken
Door ongeeyfchte deugd en Heylicheed'tjens schijn.

Luc.
18. 8.
9. 10.
11. 12.
13.

8. Vergeefs is 't: (ver van yet) een Isralijt te heeten;
Te hooren, en met een te rusten op de Wer;

Rom.
1. 8. 17.
18. 19.

Te zijn van Abr'ams saet; den wille Godste weten;
Te onderscheyden 't geen Gods wil ons vooren set.

20. 21.
22. 13.
24. 25.

9. Vergeefs is 't: (ver van yet) in Gode sich te roemen;
Te proeven wat'er hooch en overtreffend' is;

16. 27.
28.

Der duyfterlinge Oog en Leit-man sich te noemen,
Der sotten Onder-wijs, der slechten Kentenis.

10. Vergeefs is 't: (ver van yet) den naem en faem te dra-
gen

Van allès wat men is of daer men sich voor houdt;
In Isr'el Meester zijn: of daer in sich behagen

Dat een de woorden Gods, voor and're zijn vertrouwt.

11. Vergeefs is 't: (ver van yet) te willen en te loopen,
Geen moeyte sich t'ontsien, gereed te zijn en rap

Matt.
23. 8.
15.

Om (door geveys, gedraef) een Sect-genoot te kooppen;
En t'ijveren na God, doch sonder wetenschap.

12. Vergeefs is 't: (ver van yet) te zijn van Christi vrien-
den En maegschap na den vleesch. Vergeefs, of jemant feyd'
Dat hy wis Christi zy, en niets en is te vinden

Matt.
12. 8.
47. 48.
49. 50.
Rom.

Dat immer-meer van Gods en Christi liefd' hem
scheyd.

8. 8. 31

13. Vergeefs is 't : (ver van yet) te seggen: Hebben wy niet Gemeensaemlyck met u gewandelt en geleest, Spijs ende drack genurt? Hebt oock, ô Heere, gy niet Op onse straten selfs gepredickt en geleert?
14. Vergeefs en ijdel is 't dien salig uyt te spreken Die 't vrolijk mid-dag-mael sal eten in Godes Rijk; Of dat des Heeren hand een wonder-daed of teecken Aen ons bewesen heeft tot Gunst-en liefde-blijck.
15. Vergeefs en ijdel is 't : te hebben openbaring Van 't Kennelijcke Gods; het niet-gewilde quaed Te doen, 't gewilde goet te laten met beswaring Te vlieden dat men wenscht, te volgen datmen haet.
16. Vergeefs en ijdel is 't : te wesen in-geentet In den Olyven-boom; te eten 's Heeren Brood, Te drincken 's Heeren Kelck, door waen (vast in-gheprentet) Van dat men staet, al heel te meynen, 'kheb geen noot.
17. Vergeefs en ijdel is 't al sprack men alle talen; Al wist men alle weet; al had men 't G'loof soo seer Dat 't machtig waer een berg van sijne plaets te halen En dien weer elderwaerts na wil te setten ne'er.
18. Vergheefs is 't al te saem (als daer niet anders by koomt) Wat dat men doet, of seyt; of wenscht of heeft voor gaef.
- Wat batet of de mensch hem selven Heer en vry droomt,
- Wanneer hy in der daet noch is der sonden slaef?
19. 't Is yet, maer ver van Veel : (want openbare sond'ers Die doen 't soo wel als gy) dat gy de geen bemint; Die u oock minlijck is. 't En is niet groots noch wonders

Dat daer Liefd' is, daer Liefd' tot weder-liefd' verbind. [acker

20. 't Is yet, maer ver van Veel : Gods zaed in 's herten Te hebben wel bevat, soo dat 'et wafdom krijgt, En hoop van vruchten geeft : maer, daer na swack en swacker,

Matth.
13. 8.
20. 23.

Ten laetsten heel versterft en tot geen vruchten stijgt.

21. 't Is yet, maer ver van Veel : Nau-hertelijck wel-dadig,

Aen d'armen nu en dan een noot-gaef te beste'en; En sich Gods-dienstelijck som-tijts, of oock se hier stadig,

Te speenen van gemack door vasten en gebe'en.

22. 't Is yet, maer ver van Veel: Een nieu geplante spruyte In Gods Wijn-berg te zijn; Of dat men veel gebo'on Van jongs op heeft beleest, Maer laet op 't pad sich stuyten

Matth.
19. 8.
21. 22.

Wanneer vol-maecter wegh gethoont word van Gods Soon.

23. **T**Is veel, maer niet Genoeg: De arme in haer nooden Te deylen al sijn haef met een ruym-dad'ge hand :

1. Cor.
13. 8.
23.

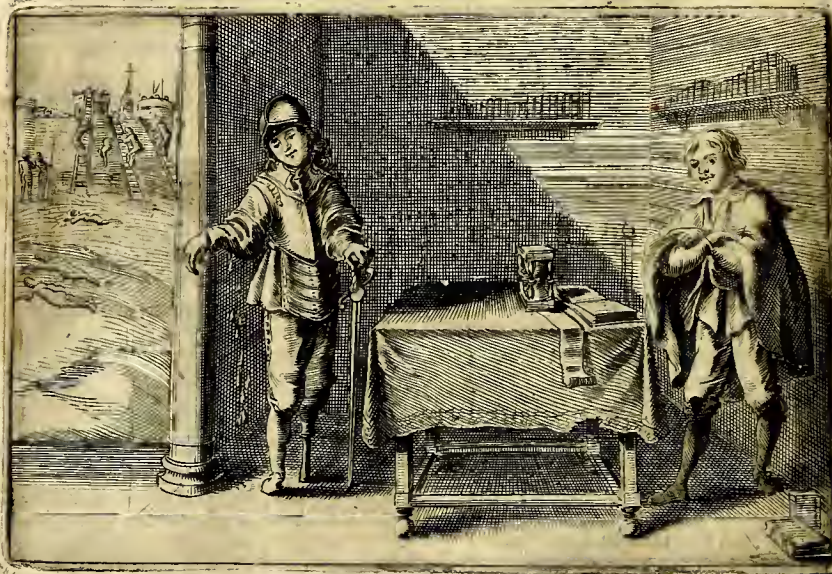
Of onversaegdelijck het lijf te laten dooden, En voor Gods eer en leer te geven tot den brand.

1. Cor.
4. 5.

24. 't Is veel maer niet genoeg : Dat m'eens verlicht ge-weest heeft : (Door 't Hemelsche gheschenck en gunst in 't hert vermaect)

Of dat men een-mael deel gehad aen Godes Geest heeft, Gods goede woord en kracht der Koomstig' eeuw' gesmaect.

BEKLAG OVER d'YDELE WEE'T EN EER-LVST.

Siet desen Chrijgs-Helt staen, hoe isset hem ontvallen,
 Den Studios' bedruet, hy weet noch niet met allen.
 God, en hem self, te zijn gantsch vreemt en onbekent,
 Wat ist? als Krijgs-Manseer, beklagelijck ellent?

25. 't Is veel, maer niet Genoeg : al is men schoon gheko-
men

Tot Zions waren berg, de Stadt van God gebout,

't Hemelsch te ufaem; Al is 't hert opgenomen

Tot daer 't ontelbaer tal der Eng'len sich onthoud :

26. Tot d'uyt-verkoo en schaar der Eerst-geboortelingen,

Der spiegel in 't Geloof : Tot God die alles richt ;

Ja tot in 't alder-hoochst der Hem'len door te dringen,

(Tot daer de Geesten zijn) met sijnes herts gesicht :

27. Tot daer der menschen geest bewaert wort tot den Le-
ven

Die in vol-komen deugd hier hebben door-gereyft:

Tot I E S U M, Middelaer van 't Nieu Verbond, gegeven

Door 't Bloed dat gunst, niet wreack (als 't bloed van

Abel) eyft.

28. 't Is Veel, maer niet Ghenoeg : Dat m' eens door
Christi kennis

De fonds besoeeding, des Werelts vuylicheyd

Ontvloten is geweest in vaste Deugds gewennis ;

Of 't pad al heeft bekend dat ter Gerechtheyt leyd.

29. 't Is Veel maer niet Genoeg: Dar Christus onse wercken ^{3. 8. 8.}

Ons arbeyd, lijdsfaemheyt, en vele deugdlijckhe' en

Al prijft: ja d'ijvering soo groot in ons kan mercken

Dat by en onder ons de qua'en niet sijn gele'en.

30. 't Is veel, maer niet Genoeg, 't aen-hooren en niet hoo- ^{3. 8. 8.}

ren

Die als Gesanten Gods, doch valsch'lijck, komen aen;

Of dat men, sonder sich aen lief of leet te stooren,

Veel heeft om Christi Naem lijdsamig uytgestaen.

31. Wat dan? Wat is Genoeg? De schoone Peerl' te koo- ^{3. 8. 8.}

pen

'Om alles wat men heeft: Al waer m' hem weet en kent

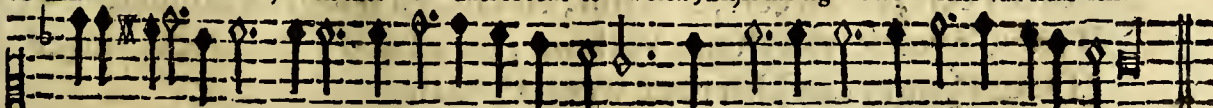
Den weg van Christi Wer getrouwelijck te loopen,

En onbeweegelijck op blijven tot den end.

S A N G: Era di majo.

Erwijl men hier van alles foeckt te weren, Blijft menig mensch selfs van hem selfs

ver-geen. Seer diep en ver foeckt hy der dingen Konde, Maer 't noodigt en naef-by, blyft ongevonden.

TOE-VERLAET DER RECHTVEERDIGEN,

Onder 't Oude Verbond.

Met Peert, en Sweert, en Schilt, en Pijl, en Boog, en Slinger,
 Trock 't volck van t' Oud Verbont, na 't Land; dat Godes vinger
 (Door *Vyerige Colom*) haer aen wees. Canaan,
 Dat was 't beloofde Rijck, en vreugd, voor yder Man.

2. De heel Natuyr wil ons verstand doordelven.
Elck denckt om veel, geen mensch schier om sijn selven.

Door Konst en Weet gestadig na te hygen,
Kan 't hert of noyt of selden beurte krijgen.

3. Door vragen, hooren, sussen, schrijven, lesen,
Soeckt men te kennen en gekent te wesen;
Oock van die wy, noch sy ons noyt en kenden;
sels in den Dood, des kennens perck en ende.

4. Helas! wat is 't als 't leven so vast heen schiet,
En wy op elck, en we'er op ons elck een siet?
In diep' onkund' van 't geen hoogst is van noode,
Steefm', onbekent hem selven en oock Gode.

Vyt-breyding over Psalm cxxv. cxxi. en cxxiii.

Over Psalm CXXV.

SANG:

Het daget in den Oosten.

I.

V At Winden dar'er iuyschen, wat Regen datt'er
plast,

Het hooge Huys van Zion staet onbeweegt en vast:

Het hooge Huys van Zion etc.

2. Wat menschen dar'er dreygente moorden en verslaen
Al die op God vertrouwen, en sullen niet vergaen.

Al die op God vertrouwen etc.

3. De hooch-getopte bergen zijn als een vaste schans
Ronds-om Ieruf'lem henen, geen vyand heeft'er kans:

Ronds-om Ierusalem henen etc.

4. Gods toe-sicht die hy stadig ronds-om sijn volck laet
gaen,

Is haer als vaste muren: geen vyand kand'er aen.

Is haer als vaste muren etc.

5. Hy sal 't rechtveerdig hoopjen, sijn duyrbemint Gheslacht,

Niet eeuwig laten blijven in booser menschen macht:

Niet eeuwig laten blijven etc.

6. Niet eeuwig laten blijven in een soo droeven staat,

Op dat het sijne handen niet uyt en reyck tot quaad:

Op dat het sijne handen etc.

7. Op dat het de God-loofheyd te met niet in en suyp.

En door der boosen by-sijn die haer in 't hert niet sluyp.

En dooz der boosen by-sijn etc.

8. God, die-se van u af-wijst die 't kromme pad inslaen,

Doe wel den vromen herten die reyne wegen gaen.

Doe wel den vromen herten etc.

9. 'k Bid dat gy dijn Israël den soeten vrede-geeft,

Den vrede laet behouden, soo lang maer als hy leeft.

Den vrede laet behouden etc.

SANG:

Oft bitterheyt der Zielen.

Over Psalm CXXXI. Item: Psalm CXXX.

II.

1. Ick hoor Trompetten klincken;

De Vyand is na-by;

Ick sie Harnassen blincken;

En niemand is met my

Het hert klopt door 't benouwen :
 Dies laet ick, diep beschroomt,
 't Gesicht 't gebergt aen-schouwen,
 Of daer geen hulp van koomt :
 2. Daer is geen hulp voor-handen ;
 Voor-handen dan van God ;
 Van God die 's Werelts landen
 Heeft onder sijn gebod :
 Van God, die 's Hemels lichten
 Heeft onder sijn gebied,
 En die 't wel eer al stichten
 Dat 's menschen ooge siet.
 3. Wie kan Gods volck betrapen,
 Al sijn-se onverdacht ?
 Wanneer de wachters slapen,
 Houd God om haer dewacht.
 Hy is niet als de menschen,
 Die, op de wacht geset,
 Als sy geen slaep en wenschen,
 De slaep haer wagt belet.
 4. Noyt slaep beving sijn oogen,
 Noyt had hy slapens lust :
 Dies wy vry-moedig mogen
 Gaen nemen onse rust.
 Sijn hulp die hy doet blijcken,
 (Welck' alle leet verdooft)
 Die mach men vergelijcken
 Een schadu boven 't hoofd.
 5. De Sonn', op hoogen dage,
 Schoon sy al brandig steeckt,
 Kan door haer hit niet plagen

Als Hy haer krachten breekt :
 De Maen, in vochten nachte,
 Schoon sy de le'en verkoud,
 Doet op ons le'en geen krachte
 Als hyz' in warmte houd.
 6. Geen Quaed en kan u deeren :
 't Zy of gy buytens huys
 U selven moet generen,
 Daer is geen vrees voor kruys ;
 't Zy of gy binnen deuren
 In uwen huysse bent,
 Geen quaed kan u gebeuren
 Van nu totaen uw end.

Over Psalm XXIII.

SANG :

Frogs Galliaerde. Pag. 56.

III.

Als een herder sijnne schapen in een groen land
 douwe weyd,
 En, om haer den dorst te laven, na de versche
 beken leyd :
 Soo is oock de Heer mijn Hoeder. En om dat de Heer
 my hoed,
 Sal voor 't lijf noch spijs ontbreken noch verquieking
 voor 't gemoed.
 Doe ick, als een doolend schaapken, af-gegaan van
 't rechte pad,
 Ongewisse gangen dede en verkeerde wegen trad :
 Bracht

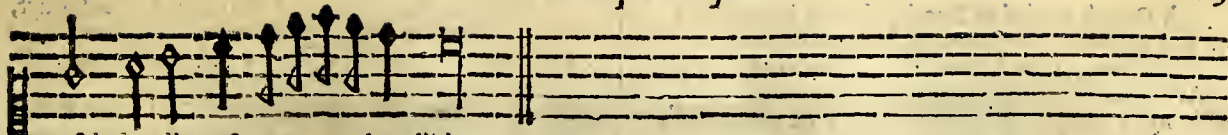
TOE-VERLAET DER RECHTVEERDIGEN

Onder 't Nieuwe Verbond.

Noch Peert, noch Sweert, noch Schilt, noch Pijl, noch Boog, noch Slinger,
 Tot yemants leet, en raecte oyt Christen met sijn Vinger,
 't Gemoed blijft vast gevest, op 't onvergankelijck.
 Op Christum Godes Soon, in 't eeuwig vreugdich Rijck.

mensch, dan die eerst met hem lijd.

2. Die lijd, ter-wijl hy lijd, lijkt hier voor 't oog onsalig;
Die hier onsalig is, heeft God niet tot sijn stut.

't Besluit heeft waarheids schijn, doch is onvast en dwalig:

Wie God recht-lievigh liefst, heeft alle ramp te nut.

3. Al hoeft de vrome mensch op Aerden alles tegen;
Al heeft de heel natuyr hem oorlog aen-geleyt;
Al scheid het al van hem: Deurt hy maer op Gods we-
gen,

't En is gheen blyck dat oyt Gods Liefde van hem
scheid.

4. 't Is waar, van dag tot dag (om wel-doens wil verscho-
ven)

Sleepth hy sijn dood; als 't schaaap ter slacht-banck heen
gebracht:

In alles even-wel komt hy noch staeg te boven

Door hem wiens liefd' in 't hert stort over-winnens
kracht.

5. Sijn kruys, daer roemt hy in: waer-om? hy weet dat
Lijden

Geduld; Geduld Deugd-proef; Deugd-proef Heyls
hope geeft. (den,

Hy weet dat hy (met sinaeck van Godes liefd' in 't strij-
Bestort door Godes Geest) geen ijd'le hoop' en heeft.

6. Het licht-hoen-gaende kruys; (soo machtigh is de
Waarheyd)

Hoe-wel 't in 's Werelts oog als Ellends-teycken leyd,
Werckt in 't God-deugdig hert een over-sware Swaar-
heyd

En eeuwig-durend' wicht van Heyl en Heerlijk-
heyd.

SANG:

Als op 't booz-gaende.

Item:

O nacht jaloerse nacht.

I I.

DE Geest en kan in kruys niet ongevoelick wesen;
En nochtans, mids in pijn, maect hy die wis be-
sluyt;

Dat wie de Hoochste liefd' aen yemand heeft bewesen.
(Hoe 't gaen mach) nimmer-meer in minder liefde
sluyt.

2. De alder-hoochste liefd' die God oyt konde toonen,
Heeft hy vol-nyet getoont doe hy sijn liefste pand,
Sijn alder-waerdsten schat, sijn hert-verkoren Sone,
Om ons, ter wreeder dood; gaf in der boofen hand.

3. Om ons heeft op-geweckt tot een Onsterf'lijk leven;
Aen sijne rechter hand in Majesteyt gestelt;

In Hemel en op Aerd volkomen macht gegeven;
L 2 't Ge

Hom.
5. D. 6.
7. 8. 9.
10.

Hom.
8, u. 18.
19, 20.
21, 22.
26.

- 't Gewelt van hel en Dood gedaen in sijn geweld.
4. Die by soo stercken re'en Gods Zegel heeft verkregen;
Wat nood, al vind Natuyr by-wijlen 't kruys onsfacht;
Al 't lijdendes tijds en is geen-fins te wegen
By 't Goed en Heerlijkheyd die na Gods kind'ren
wacht,
  5. By 't Goed en Heerlijkheyd; waer na sy die in hope
d'Ellend en ydelheyd hier onder-worpen zijn,
Met haer gedacht' en hert geduyrichlijcken loopen,
En fuchten, als na 'teynd, van ongeval en pijn.
  6. En fuchten; recht gelijk de stomme domme dieren,
(Als voelden' oock den last van d'Aerdsche ydel-
heyd)
Met uyt gereckten hals, na haer behoefte gieren
Door blinde drift en treck van haer natuyr geleyd.

SANG:

Geluckig wiens gemoed & c. Pag. 46.

III.

1. u. 5.
3. u. 2.

Grootheid van Gods Liefd' ! O ! vasten wijk
der vromen,

Die tot de Deugd langs 't pad van Christi
Wetten komen !

Sie, Godes Kind'ren, sie (op dat gy manlijck strijd)

Sie, en door-grond wat 't zy, Dat gy Gods Kind'ren
zijt.

2. Hier draegt gy nu den Naem, en hebt ten deel het we-
ten.

Van ware Kind'ren Gods; in rechte Godes vreesse

Toontg' u God-aerdiglijk een eygen Godes Spruyt,
En druckt hier Gods natuyr in uwe daden uyt.

3. Maer als hy nu verschijnt die Doods geweld komt vel-
len;

Die, uyt Niet-wesen dheyd, u 't wesen sal her-stellen
En trecken krachtelijck uyt 't eeuwig doods vergeet
Sult gy volmaectelijck het geen zijn dat gy heet.

4. Word hem met recht den Naem van Vader toe-gescre-
ven

Die maer natuyrlijk teelt, doch 't wesen niet kan geven
Hoe billijcker dan dien; die machtelijck her-schept,
Van wien gy, op-geweckt, 't recht-levig Leven hebt

5. Gelijk God noyt en sal, soo 'n kan hy oock niet ster-
ven.

Dees Godlijk' eygenschap hebt gy te over-erven.
Eens heerelijck gemaect (ô ! diepe heyles grond)
Soo sal 't onmog lijk zijn dat gy we'er sterven kond.

6. In wesen en natuyr (als gy sult in sijn Rijck zijn)
Sult gy den grooten God selfs wesentlijck gelijk zijn.
Het is en moet so zijn: de reden kan geen mis.

Want dan sult gy Hem sien, Hem sien, gelijk Hy is.

7. God wesentlijck te sien, en valt in geen natuyre
Dan die God-wesig is; die eeuwelijck kan duyren;
Van vereen and're stof gebout en toe-gericht
Dan al die wort aen-schouwt van 't Sterffelijck ge-
sicht.

8. Die 't opperst' heeft beraeckt, en kan niet hooger stij-
gen.

Die door gefeg verkleynt, doet meerder nut met swijgen.
Mijn penne isser uyt. O soeten toe-verlaet !
Geluckig, die u heeft; en wijs, die na u staet.

E E N N O O D I G .

Neemt dit voor Martha, hier gestelt by haren Heere,
 Maria yv'rich om soo 't schijnt te redeneeren.
 Siet Marthaes Commernis, en groote moey'lijckheen.
 Maer wat was 's Meesters les? Het noodig is maer een.

SANG: Geen smert en duert des menschen ronden tijd.

 L 't oud en 't self; altijd [segt gy] van Goed, Van God, van Deugd van

 Lijden, van Ver- fa- ken. So is 't, mijn Vriend. Die anders wil noch

 moet, Noch durf noch kan, hoe sal 't die anders maken?

Fig.
10. b.
42.

2. Mal, is bene'en; hooch, boven mijn verstant;
Wer'ts, mach ick niet; diep, kan noch wil ick dichten.
Veel beter slecht en al-tijd Eender-hand,
Dan oyt door qua' Verscheydenheyd t'ontsichten.
3. Nu rijm ick recht, dan dwers; nu kort, dan lang;
Nu dus, dan soo; op alderhande wijze;
Nu geef ick dees, dan we'er een ander sang;
't Is and're saus, maer al de selve spijs.
4. Die Een alleen voor d' Opper-noodig houd,
Wat lust heeft die van Velen veel te quelen?

- En wat kan 't scha'en, al teetmen staeg het Oud,
Als 't Oud alleen het eeuwig Nieu kan geven?
5. Wie reed't niet gern van 't geen uyt Sterflijckheyd
Alleen ons redt: wie leent niet graeg sijn ooren?
Die Noyt sat denckt, en is noyt sat geseyt;
Die noyt sat doet, en kan hem noyt sat hooren.
  6. Seer kort, mijn Vriend, en kostlijck is de Tijd.
Godes trou Gefant gebied hem uyt te koopen.
Die over-schied, hoe nutter dat m' hem slijt,
Hoe vaster steun om Beter Tijd te hopen.

GODDELIICK ONTSACH.

Uyt-breyding over Psalm C X IV.

SANG:

Mijne Harp, bekleed met rouwe.

DOe Israël, na veel slavens, uyt Egypten schied,
En het edel huys van Iacob,, 't vreemde volck verliet,
Doe bleeck klaer dat God de Heere,, Iuda had befont,
En Israël wou beheerschen,, als sijn waerde kind.

2. Als de Zee dit werck aen-schoude, deyldeſ' haer van
een;

Als het de Iordane merckte,, vlood-se rug-waerts heen,

d' Hoog-getopte Bergen sprongen,, als de ramm' in
't groen.

En de Heuvels als de lamm' ren,, in de weyden doen.

3. Wat was u, gy Zee, wat was u,, dat gy soo wech vlood?

En u, gy Iordane, dat gy,, tegen stroom op schoot?

Wat saegt gy, ô Bergen, dat gy,, ontsprongt op dat pas,
Even als de satte rammen,, springen in het gras?

4. En gy Heuvels, dat gy huppeld,, als het jonge vee?

't Was de groote God van Iacob,, die d'Aerd beven
de'e;

Dien de heel Natuyre dienen,, en steeds hooren moet;

Die een Rots wel kan doen worden,, tot een Water-
vloed.

SANG : Madonna mia pietà.

Oe ongelijken lot, Bespeurt men in 't genot, Van aerdsche

din - gen; Den boosen gaet het wel, Den vromen komt gequel,

En ramp bespringen. De deugde blijft al-tijd of meest verschoven;

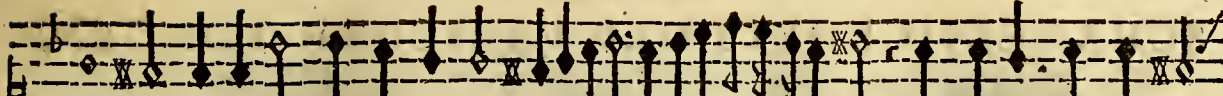
Ma-
luch. 3.
b. 14.
15. 16.
17. 18.

HEYL VYT ONHEYL.

De vroomste sictmen veel, seer jammerlijk verdruct ;
 En dat verdruckers, het verdrucken noch gelu& ;
 So dat verdructe noch verdruckers heyl aen bringen.
 Wat ist een wonder? wie begrijpt dees hooge dingen ?

fond haer tegen-deel, leyt veel-tijds boven, leyt *sf* *sf* *sf* 't Heeft zijn bedenck'lijk-he-

den: Doch is in 't minst geen reden, Om in sijn hert besluyt te willen ma- ken. Dat weldoen gants

geen loon heeft, En die in 's Hemels throon leeft, Sich niet bemoeyt met menschelijke sa- ken.

2. O neen: heel anders is 't
Dan 't blinde oordeel gift
Door schijn, die mis leyd.
Soo gy 't besluyt omkeert;
Vergeldings missen, leert
Vergeldings wisheyd.
Kreeg Deugd steeds Aerdschen loon,, soo mocht men
vreesen

Ofs' oock met Hemelsch loon,, gekroont sal wesen.
Maer nu op 't Deugdig leven
Geen loon hier wort gegeven
Dan dien 't selfs heeft, door hoop' en rust'lijk noe-
gen;

Soo mach en moet men sluyten;
Dat God den Vromen, buyten

Dees snoode Aerd, een Beter wil toe-voegen.

3. De Sonde, 't hoogste Quaed;
Is, in sich selven, haet-
De Deugd gunst-waerdig.
God in hem selven goed,
Blijft hem die Deugde doet,
Trouw en rechtvaerdig.
Gelijckheyd in natuur,, moet Liefde baren;
Op-rechte Liefde baert lust,, om sich te paren
En steeds vereent te vinden
Met 't warelijk-bemide,
Om 't hoogste Goed en liefde te doen smaken.
Laet God dan in dees tijden,
Om re'en, sijn vrienden lijden;
Haer aert nochtans kan Liefde niet versaken.

SCHADELIICKHEYT DER VALSCHER TONGEN.

Doeg d' Edomitsers tong, in schallickheyt bedreven,
 Cost' vijf en tachtentich, gefallefen hun leven,
 Een Abjathar alleen, geluckelijck ontquam.
 Wat is de valsche Tong, een schaed'lijck Vier en Vlam.

SANG : Yets moet icku Laura vragen

Ls de hooghe nood, by tijden, En onheylaen alle zijden, My wan-
 hoopig heeft om-va'en, Dan verhef ick mijn gedachten, En laet gaen tot God
 mijn klachten: Want hy neemt-se gunstigaen.

 Tac. 4.
 e. 6.

2. Heere weest met my te lijden,
 En koom doch mijn Ziele vrijden
 Van 't vergiff dat dood'lijk plaegt,
 En een leugenaer, behendig,
 (Schoon van buyten, vuyl inwendig)
 In sijn valsche tonge draegt.
3. Kander yets soo grou'lijk wesen.
 Dat de valsche tong sal vreesen
 Door haer trekken a'n te gaen?
 Word ter yets soo quaed gevonden.
 Dat de boose leugen-monden
 Niet stout-moediglijk bestaen?
4. Scherpe pijlen, af-gevlogen

- Van-eens stercken Krijgs-mans boge,
 Gaen soo niet door vleesch en bloed :
 Pijlen met venijn bestreken,
 Doen in 't Lijf geen sulcke steken
 Als de tong wel in 't Gemoed.
5. 't Vuyr, als 't in jenever-boomen
 Heeft de over-hand genomen
 Door de krachten van sijn hit,
 Kan 't licht al tot asch verteeren :
 Maer noch kan 't soo seer niet deeren
 Als een soo geringen lid.
6. Wee my ! dat ick moet gaen dutten,
 En een vreemd'ling in de hutten

- Van Kedar en Mefech, zijn.
 Dat ick by een volck moet blijven
 't Welck sich voed in twist en kijven.
 Is mijn Ziel soo grooten pijn.
 7. 't Hert wil my geen ruste geven

Dat ick by een volck moet leven
 Daet de Vrede word ghaet :
 By een volck, dat, als mijn reden
 Is van vriendschap en van vrede
 Dies te meer na oorlog staet.

SANG:

Ae dien het Bitter gaet voor 't Soet; Den Arbeyd, voor het Loons

En hy veel quaets verduren moet, Die staet na's Levens kroon: Na dien

het oorfaeck van veel vreugden is, Wanneer men komt in vele droeffenis,

2. Wanneer men om des Godes wille lijdt, En na Gods wil uyt goet gheweten, strijdt.
 Soo danck ick, Heer, van herten dy
 Dat gy my waerdig kent

Dat ick om uwen Name ly'
 O ! wel-kom wat gy send.

GEBED IN TEGENWOORDIG

En toekomtelyk lijden.

O! Heere Iesu! hoe ging u die quael ter Herten,
 Hoe smerten u die smert, verr' boven alle smerten.

'tAenstaende lijden, (u, bekend door Gods beschicking)

Parste u bloets drupp'len af. Ghy bad. God sond verquicking.

't Is waer, 't en is noch maer een kleyn begin :
Doch, wilt gy, 'k wil dien weg oock verder in.
Maeck my, is 't uwe goedheyd aen-genaem,
Tot meerder waerdig, doch daer by bequaem.

3 Col.
12. 8.
8. 9.

3. Als my som-tijds mijn eygen kracht

En 't swaerste kruys in-valt,

Een snellen angst schiet door 't gedacht

En 't bloed om 't heit, bestalt :

Maer als ick denck wat kracht uw kracht wel eer

In swacke menschen wracht, verquick ick we'er.

En als ick vind hoe trouw gy zijt en goed,

Befchant de Ziel haer we'er met nieuwen moed.

4. Noch leeft en werckt hy die de macht

Der duysternissen heeft :

Noch leeft en werckt gy oock, die kracht

Om over-winnen geeft.

Noch dorst hy, **Menschen-moeder**/al na bloed,

Noch blijft gy, **Mensch-behouder**/even goed ;

Watnood of ons een stercke Vyand moet 't

Als gy, veel stercker Vriend; ons hulpe doet ?

Rom.
8. 8.
31.

5. Al moet men door den kruys-weg heen :

't Is hard, maer salig pad.

En beter, met Gods volck gele'en

Dan Sonden-nut gehad.

Al moet men uyt sijn land met schand en scha' :

Deugds-loon en Gy volgt over al noch na.

('t Aerdich Vader-land te missen, valt hem licht,

Die 't eeuwige Goed en U heeft in 't gesicht.)

6. Al vind de Deugd schier nieuwers heul,

En schijn-deugd, 't volck verleyd :

Al is onwisen ijver beul

Van Satans listigheyd :

Al word de Waerheyd, door een suoode list,

Verkettert, en voor leugen gevonnist :

Al opent sich een deur tot alle quaed :

't Kan al niet scha'en als gy ons niet verlaet.

7. Al krijgt de Satan, of sijn le'en,

In 't een of 't ander land,

't Verkeert-geleerde rot by een,

Stout op de aerdscche hand :

Al broeyt daer uyt een bloed-of Moord-placcaet :

't Kan al niet scha'en als 't maer de Ziel niet schaed ;

't En schaed geen Ziel, wanneer-se sturzel heeft ;

S'Heeft stuts genoeg, als Gy maer troost en geeft.

8. Hoop op uw hulp, is de Pilaer

Die 't herte in hope stijft.

'k Verwensch geen kruys, hoe groot en swaer,

Soo gy maer by en blijft.

Maeck dat de geest, die moed van verren geeft,

Na-by, de selve moed, en meerder heeft.

Geen nood te groot, soo gy maer mede gaet.

Geen leette wreed, soo gy maer by en staet.

9. Vw Heyl'gen, op der Aerd verspreyd,

(Verspreyd, en niet bekend)

Weest die oock met u goedicheyd

Geduriglijck ontrent.

Blijft haer getrouwelijck in lijden by,

Op dat haer lijden niet vergeefs en zy :

Op dat haer lijden noyt en zy besmet

Met yet dat strij' mer wel-verdragens Wer.

J O O D S C H E B L I I T S C H A P .

Iô, Triumph, Iô, Iô, was Jacobs Kind'ren singen,
 Verlost (door 'tMeyr) van slaverny, sach men haer Vrolijk springen,
 Gods hand, en hulp, en woort, tot vreugt en voorstand van haer allen,
 Was dat elck Vyand moest (hoe groot) voor haer ter neder vallen.

Uyt-breyding over Psalm CXXII.

SANG:

I.

S Alighe ure! vruchtbaer van verblij- den, Die my deed hooren, Dat de

schoone tij den Soo^o seer gewenschet van soo menig vrome, We'erful- len ko- men.

2. Dat ons de dagen weder sullen keeren
Dat men salin-gaen in het Huys des Heeren,
En Salems muren met haer schoon gebouwen
Vreugdig aenschouwen.
3. En onse voeten op haere e'le straten,
Haer hooge poorten vrolijk treden laten.
Een Stad een Stad is 't al van ouds gestichtet,
En op-gerichtet :
4. En op-gerichtet voor Israëls Soonen
Om sich daer binnen t'samen te vertoonen ;
Om in Gods tempel eere te bewijzen
En God te prijfen :
5. God daer te dancken voor sijn goede daden :
God daer te off'ren, om de Ziel t'ontladen :
Van alle feylen door het gantsche leven

- By haer bedreven.
6. Al die in Rechten hebben yet te hand'len.
Moeten na dese groote Stadt toe wand'len :
Daer kan Israël steeds in alle saken
Aen vonnis raken.
  7. Daer staen de Thronen om Gods volck te richten
En alle twisten onder haer te slichten,
Door Gods besturing David in-gegeven
En sijn na-neven.
  8. **E** Dele Salem, schoonste van de Steden,
'k Wensch en her-wensch u duysent saligheden :
Endie u minnen, bid ick dat de segen
Van God toe-regen.
  9. Van herten gunnt ick dat uyt uw Palleyfen
De waerde Vrede nimmer en ver-reyfe,

- Maer in 't bevangfel van uw hooge muren
Eeuwelijck dure.
10. Wat is de reden die my foo doet haken
Na uwen Vrede, wel-ftand, en vermaken?
Die my doet hopen dat noyt ongelucken
U fullen drucken?
11. 't Is om mijn vrienden die ick heb daer binnen:
Die ick en die my weder-om beminnen:
Om menig Broeder, welckes herte 't mijn' is,
En 't mijne 't fijn' is.
12. Wat is de reden, dat ick gantsche nachten,
Geheele dagen, wensch in mijn gedachten
Dat gy noyt segen noch geluck moet derven,
Maer eeuwig erven?
13. Om dat de Heere, dien wy moeten poogen
Gods-dienstig t'eeeren uyt als ons vermogen,
U tot sijn wooning (die gy steeds moet wesen)
Heeft uyt-gelesen.

Over Psalm CXXVI.

SANG: Te May als alle Vog'len singen.

I I.

- W** At heeft ons hert een vreugd' ontfangen,
Doe Zion, die daer lag gevangen
In alsoo vreemde landen
Door hulp van onsen sterken God verlost is van haer
banden!
1. Wy stonden tusschen hoop' en vreesen;
Het docht ons eenen droom te wesen;

- Wy durfden nau verblijden,
Om dat wy foo heel onverwacht, geraeckten uyt ons
lijden.
3. De traentjes van de wang genomen;
De lachjes in de mont gekomen;
Gods roem op onse tongen,
Gods eer door al ons snaren-spel, daer wy hem lof me'e
songen.
4. Doe sprack het Heydensch volck, (verslagen
Door 't groote wonder dat-se sagen)
Ey! watte groote daden
Heeft haren God aen haer getoont! syleven onbeladen.
5. Het Heydensch volck heeft recht gesproken,
Daer-om is ons nu 't hert ont-loken,
De keeltjes quinckeleeren,
Vermengt met onses Harps geklanck „een eeuwig lof
des Heeren.
6. Groot is ons vreugd, schoon staen ons saken:
Gy Heere, kont-se grooter maken
Soo gy van slavernijen
De rest van u gevangen volck, „genadig wikt bevrijen.
7. Op dat-se dicht de wegen vullen
Wanneer-se t'huyf-waert komen fullen,
Gelijck de snelle beken,
Gedreven door den Zuyden-wind, met kracht in 't land
in-breken:
8. Wanneer-se, door 't geweldig drijven,
Niet binnen d'oovers kunnen blijven,
Noch haren loop betemmen,
Maer Ackers, veld', al wat'er is, met baren overswem-
men.

N

9. Die

9. Die 't edel zaet moet gaen betrouwen
 In ongelegene lan-douwen,
 Schier Ionder hoop' van vruchten,
 Zijn hert is hem so feer belaeu, men hoort hem dick-
 wils fuchten.
10. Maer eer yet lang soo krijgt het segen
 Door eenen milden Somer-regen;

De foete windjes waeyen :
 Dan komt hy dubbelt in de vreugd, met blijfchap gaen
 hy maeyen.

11. Doe wy, ver van ons Vader-erven,
 In vreemde landen moesten swerven,
 Lag onfe moet ter neder : (der)
 Maer nu wy 't foete Vader-land betreden, komt hy we-

SANG:

Or vrolijk leven, Word thy ghedreven, Die op Godt door Christum

bout. All' aerdsche dingen, Zijn te geringe, Tot sijn vermaken 't Zijn

and're saken, Daer sijn geeft hier feest me'e hout.

2. Tot allen tijde
 Te wesen blijde
 Is hem uyt Gods mond't geboo'n.
 Lijkt hy uyt-wendig
 Voor 't oog ellendig:

- 't Onduerfaem strijden
 Is 't heert geen lijden,
 Door de hoop' van 't heerlijck loon.
3. Sijns herten oogen,
 Van d' Aerd getoogen,

CHRISTELIÏCKE BLIÏTSCHAP.

Iô, Triumph, Iô, was aller Christ'nen sîngen:
 Na dat 's hun vrede Vorst aen 't hout des Cruys op-hîngen,
 Want Cruys, noch Graf, noch Doot, noch Hel, kond hem verkloecken,
 Hy quam zyn Jong'ren by, om 't doolend' Schaep te soecken.

- Enten Hemel op-gevoert,
 Sien en bevatten
 Al daer de schatten
 Van roest en motten,
 Verderf en rotten
 Eeuwelijck onaen-geroert :
 4. Waer op en over
 Geen dief, geen roover,
 Lange tijd noch spijt noch nijd,
 Gefach of kracht heeft,
 Geweld of macht heeft ;
 Noyt kan ontwenden,
 Noyt kan doen enden
 Salig die alfoo verblijd.
 5. Dat 's vreugd die grond heeft,

- Die hert en mond geeft
 Vrolijk denck-en sprake-stof :
 Mids in de wolven,
 Vervolgings golven,
 Benautheyds klippen,
 Houd sy de lippen
 Stadig vol van Godes lof.
 6. Waer Schat, waer hert is :
 Waer God, geen smert is,
 Maer de vol 't van alle vreugd :
 Waer Deugd, waer God is :
 Waer Gods gebod is,
 En hert en oor leyd
 Soo 't Christus voor-leyd,
 Daer 's de God ver-eyfchte Deughd.

SANG:

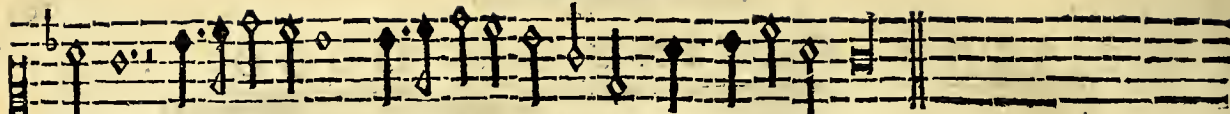
Menschen sterven, in sich selven, In te sien als goet, is de wijsheydt gaen bedelven in
 een wijs gemoet. uyt eyghen aerdt geeft Dood, Heyl noch lusts gewin, Haer stant, van alles blood, Heeft niet sa-
 lige

AENMERCKING DES DOODS.

Wat is de Dood, als Dood, en een gantsch nietigh wesen,
 Een levende Hont, wort voor een doode Leeuw gepresen.
 't Geen op d'aen-merckinge, des Doods, hier wort verclaert,
 Is na mijn oordeel schoon, en dobbel lesens waert.

lights in. Sy is (ick beken't) Wel het Ende van Ellend : Maer gheen salig end.

2. Heyl te hebben, kan niet wesen

Sonder heyls geniet.

In 't uyt-wesig doode wesen

Wie geniet daer yet ?

Het Leven is de grond

Van Genietenis,

Doch daer noyt heyl uyt stond

Waer geen Weten is.

In Heyl of Heyls schijn,

Moet van lust of van on-pijn

Waen of Weten zijn.

3. In de Dood en is geen Weten :

(Na de Wif' ons seyde)

't Dood sijn selfs, dan Rust te heeten,

Is groot onbescheyd.

Des menschen Slaep ('tis waer)

Draegt den name me'e

Van Rust, en nochtans daer

Heeft geen Wetenste'e

Maer door-grond' de re'en :

't Slapen waer geen Rust (o' neen)

Waer 't geheel alleen.

4. Volgden op den Slaep geen Waken,

Soo waer Slaep geen Rust :

Maer nu is 't natuurs vermaken

En begeerde lust,

Om dat de mensch, versterckt

En verquickt in le'en,

Des rustens vruchten merckt

Als de Slaep is heen.

Maer des doodes staet

Die gants geen genot en laet,

(Ver van Rust) is quaed.

5. Eenen Hond (soo seyde de Wijse)

Die noch is en leeft,

Is meer dan een Leeu te prijsen

Die geen leven heeft.

Den Dood, blood in-gesien

Sonder anders meer,

Rust noemen, lijckt mis-schien,

Maer 's geen wijse leer.

Die'r Soo na verlangt,

Is als die 't hert aen yet hangt

't Welck hy noyt ontfangt.

6. Dit 's een klaer en naeckte sake,

Die elck vaten kan.

Waer van daen nochtans het haken

In schier yeder man,

Om eere, naem, en lof

't Hebben na den dood ?

Recht of het doode stof

Yets daer van genoot;

Recht als bracht een woort
 Daer men noyt den wind van hoort,
 Heyl en vreugde voort.
 'tIs of over-botte botheyd;
 Of, kan 't niet geschie'n
 Dat een mensch, niet heel in sotheyd,
 Niet sou' beter sien;

Soo moet 'et zijn om dat
 d'Onverganck'lijckheyd,
 Natuyrs begeertsten schat,
 Soo haer glans verspreyd
 Dat de Mensch (schoon blind
 Op het pad waerlangs m' haer vind)
 Selfs haer schadu mint.

VOOR-SCHADUWING VAN 'tRIECK CHRISTI.

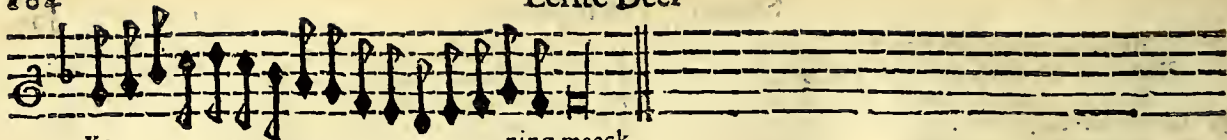
Uyt-breyding over Psalm XLV.

SANG:

I.

M Yn hert ont-vonckt: de geest begint in my t'onsprin- gen: 't Ge-
 moet bevrucht met vreugd dringt my wat nieuwste sin- gen: De spraeck wil bo-
 ven 't hert de penne boven spraeck, Ter-wijl ick dit ghedicht van mij- nen

Ko-

ning maeck.

2. O gy by wien geen mensch in schoon 't en lief-getalicheyd

Te vergelijcken is; wiens tong, door haer bevallicheyd,
Der menschen herten treckt; waer door 't gebeurt
dat ghy

Gods segen-rijcke gunst al-tijd hebt op uw' zy :

3. Wel aen, kloeck-moedig Held, gereet tot sware wegen,
Voeg aen u stercke zy den Koninglijcken Degen.

't Geluck zy uw geley : treck heen, manhaftig Vorst,
En toon uw we'er-party een ontvertfaegde borst.

4. Treck heen : en laet al-tijd Gerechtigheyt en waarhey
Uw's wagens toomen zijn : soo krijgt uw naem een
klaerheyt.

En uwe rechter-händ, in 't strijden noyt soo koen,
Sal wonder om end' om, in vreemde landen doen.

5. Durf yemand tegen u ten strijde sich verheffen :
Met uw raeck-rijck geschut sult gy hem 'therte treffen;

De trotze volcken oock doen sincken haer moed,
En, onder u gebracht, doen vallen u te voet.

6. Een Rijck wiens vasten thronn gedurig blijven staen sal;
Een Rijck dat nimmermeer verswacken noch vergaen
sal [draegt:

Is 't Rijck waer van dat ghy de kroon en scepter
Een Rijck dat billijck is, en daer-om God behaegt.

7. Met vreugden-salf heeft God u aenschijn over-goten,
En hooger u bemint dan al u met-genoten,

Om dat gy boven Goed of eenig Aerdsche schar,

Gelijck gy onrecht haet, het recht hebt lief gehad.

8. Dies is 't uw volck een vreugd, wanneer gy, als een Koning,

Te voor-schijn komt ghetre'en uyt uw yvoiren woen-
En een uyt-heemfche lucht al-om uyt uw gewaed,
Als reuck van Aloës en Myrrh', ten neuf' in-gaet.

9. Dies is 't uw volc een vreugd en lustig om aensichouwē,
Wanneer men, achter dy by dyne staet-jonck-vrouwen,
In 't braef gheselschap siet veel Konings dochters
Die met eer-biedicheyd u ten gebode staen. [gaen.

10. De Koningin uw Bruyt (wiens hayr met gout door-
straelt is,

Met enkel dierbaer goud dat van Ophir gehaelt is;
Die klaer van goude gaet, en in al haer gefmy'
Van sijnen goude blinkt) staet u ter rechter zy'.

11. **M**Aer gy ô Koningin, merck op en leen uw ooren,
Om met bedaerden sin mijn reden aen te hoorē.
Vergeet uws vaders huys, u maegschap van nu aen :
De Koning moet alleen in uw gedachten staen.

12. Gun hem alleen het oog, geef hem alleen de sinnen :
Soo sal uw schoon gedaent hem nooden tot u minne
En trecken oog en hert. Wel op, bewijs hem eer,
En buyg dy onder hem. Hy is, Hy is uw Heer.

13. De Koningin van Zor, die goud-en water-rijck is,
Wien geen nabuelig vorst in macht en pracht gelijk is
Sal u geschencken doen van purpur en van goud :
Geschencken die elck acht en hoog in waerden houd.

14. De Magtig' onder 't volck, die [dus] voor niemand
wijcken, [ken.]

Die sullen me'e door be'e haer ned'rig hert doen blijc-
Maer sie, ô Koning sie : uw Bruyt eens Konings kint,
Is schoon, ja over-schoon, in al wat m' aen haer vint.

15. Schoon is haer lijf-cieract; noch schoonder hare leden;
Noch schoonder haer gemoed, de woonste'e van goe'ze-
den.

Al gaet-se in haer goud, al zijn de leden fris :
So schoon is 't buytenst niet als wel 't inwendig is.

16. Met kleed'ren die de naeld bevalliglijk door-dwaelt
heeft,

En een geleerde hand met zyd' en goud bemaelt heeft,
Isz' aen-gedaen, die nu, als Bruyt en Koningin,
Met haren Ioff'ren sleyp geleydt word tot u in.

17. Een blijde wel-koms-roep, een vreugdelijk gemom-
mel,

Een vrolijk hand-geslag, een aen-genaem gedommel
Ver-vult al-om de lucht, ter-wijl sy, selfs verblijd,
Met haren schoonen staet na's Konings huys toerijd.

18. EN op dat u, ô Maegd, geen teederlijk veerlangt
ENa die u naest bestaen, het herte oyt bevan-
gen

Sult gy, in plaets van haer, haest sien van u' geslacht,
't Welck 't heele Aerden-rond sal hebbē in sijn macht:

19. Hier tusschen sal u lof niet ongeweten blijven :
Mijn tonge, met haer tael; mijn penne, door haer schrij-
ven,

Sal u, van tijd tot tijd, door yders mont doen gaen,
En in elcks hert, met danck, uw heugenisse staen.

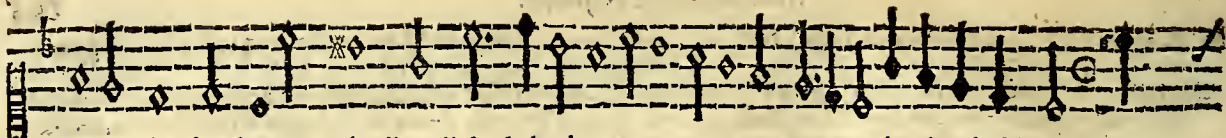
Over Psalm CX.

SANG:

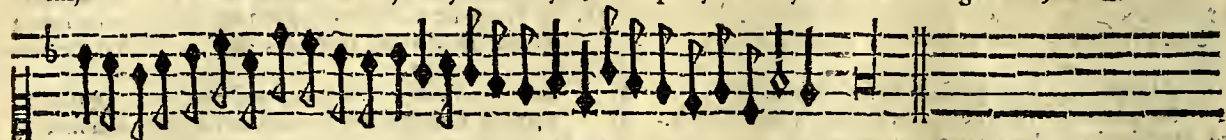
I I.

D Ees groote woorden sprack Israels maght en Eer, der Heeren groot-
sten Heer tot

sijnen Soon mijn Heer : Wel aen, ontfangt de Kroon: kom sit in Ma-
je- reyt aen mijne

mijne rechterhand aen-vaerd mijns rijcks beleydt, Tot u party van my ter neder is ghefort, En

als een voe- re- banck van u be- tre- den wordt.

2. Uyt had hy. Maer ô gy mijn Heer, des Heeren Soon,
Uyt Zion daelt tot u de glory van uw kroon:
Uyt Zion sal dijn God de macht van uw Gebied
Doen reycken waer-de Sonn' haer held're stralen schiet;
Dat gy het volck beheerscht, en 't muytig hert' soo wiat
Dat elck sich willig buyg, op-recht met u gesint.

3. Wanneer gy dan we'er-om sult komen van den tocht,
En 't mannelijcke swaert verwinning heeft gewrocht,
Sal 't heyr, van bend aen bend, vercierlijck in 't gewaed,
Met u haer Opper-hoofd, in schoonen pracht en staet,
Na Gods geheyligt Huys eenf-gangs de voeten spoen,
En u, haer Sterckt en Raed, al-daer haer offer doen.

4. Daer (door 's Geluecks toe-lach, verheven in den geest)
Word haer de blijde dag een lustig Sege-feest.
Des Hemels klare dauw, vroeg in den dage-raet.
Wanneer de goude Son noch dicht by d'Aerde gaet,
Beswemt het teere kruid met soo veel dropjes niet,
Gelijck men dicht tot u het volck toe-vloeyen fiet:

5. Toe-vloeyen fiet van West, toevloeyen fiet van Oost,
Van Zuyden en van Noord, als tot sijns herten troost;
Vol eere, vrees en dienst. En dit is 't noch niet al:
God heeft een eed gedaen: (die noyt verbreken sal)
Dat gy, dat gy, mijn Heer, dat gy Groot-priester zijt
Als **Melchisedech** was, Groot-priester voor al-tijd.

6. Hy die dit swoer, sal steeds ter rechter-hand u staen;
Oock menig Dwinge-land in sijnen toorn verlaen;
En doen het heydensch volck sijn strenge oordeel sien:
Een vreeffelijcken slag sal onder haer geschie'n.
En die hooch in gebied, als Goden sijn gestelt,
Sal hy bevinden doed sijns stercken arms geweld.

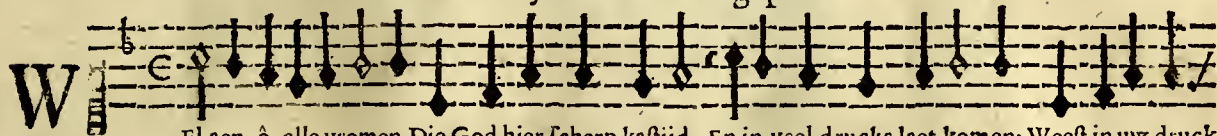
7. En als de tijd nu port dat die moet sijn gedaen,
Sal hy soo grooten saeck niet traegelijck aen-gaen:
Maer als een-onverschrickt en moedig oorlogs-held,
(Die sijns vyands slag-oord, dat nu valt ruymt het velt,
Snel op de hiel en is, en 't lachend' Luck aen-vat)
Door 't heftig-na-gejaeg ten laetsten af-gemat:

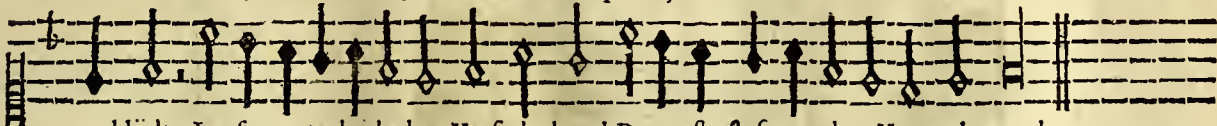
3. Uyt d'een of d'ander beeck, gevonden by geval,
De hit van sijnen dorst met haest gaen lesschen sal:
Alfoo wil oock de Heer, de Heer in 't strijden sterck,

Gefwind en vuyrig zijn in dit soo grooten werck.
Dies hy oock, na den slag, van slaen en strijden moe.
Het triumphante hoofd heeft na de sterren toe.

SANG: Bruyn verwe word gepresen.

El aen, ô alle vromen, Die God hier scherp kaftijd, En in veel drucks laet komen: Weest in uw druck

verblijdt. In sware teghenheden, Heeft de deugd, De meeste stof en reden, Van veel vreugd.

2. 't Is niet uyt haet of tooren
Als u Gods hand komt slaen,
Maer dat gy niet verloren
Soud met de Werelt gaen.
't Geen Boosen dijd tot plage,
't Selve ding
Is u, kont gy 't wel dragen
Segening.
3. Gods tucht-roe' doet u weten
Dat hy u noch bemint,
En niet en heeft vergeten,
Maer noch houd voor sijn kind.
Geen Vader na den vleysche,
(Draegt hy sucht)

- Die, als 't de nood sal eyschen,
't Kind niet tucht 't.
4. Een vleeschelijcke Vader
Kaftijd na fantasy;
Op dat hy 't kind van quader,
Door vroege tucht, bevry:
Maer God die in geen saken
Oyt gaet mis,
Wilt ons door tucht soo maken
Als hy is.
5. Aen-bechting baert op-mercken;
Op-mercken maect bequaem
Tot Deugd en heyl'ge werken;
Deugd/by God aen-genaem.

KASTIDINGS SALIGHEYT.

Vreest yemant God, die liefst zyn tucht en zyn besoecking.
Jobs en Mannasses tijt-genooten gantsch verleyt,
Die nament qualijck op, en hieldent een vervloecking,
Tot hun de uytkomst leerd', Castijdings Saligheyt.

- Onmackelijck, doch veylig
Gaen, leert hy
Die wil dat yeder heylig,
Als Hy, zy.
6. Veel Soets na weynig Galle,
Wat nood als 't soo behoeft?
Gods kind'ren hebben alle
Van desen kelck geproeft.
Liet God ons sonder lijden
Staeg in g'luck:
Geen stoff' waert van verblijden,
Maer van druck.
7. Ontbeert men hier het gene
Dat noyt kind Gods ontbeert:
Licht mist-men, na, met eenen
Sijn hoochste Ziel-begeert'.
Soo scherpe tucht of hinder
Noyt voor-viel,
't Waer klaer dat God voor Kinder
Ons niet hiel'.
8. 's Vleefchs voor-spoed is een' segen,
Maer sulck niet als gy wacht,
En meest van die verkregen
Die God voor Bastert acht.
Wie op verganck'lijckheden
't Hert noch vest't
Schijnt niet genoeg te vreden
Met het Best.
9. Flau dan in geen kasting;
Bescheld of laeckse niet.
Maeck oock geen keur in lijding;
- Neem so als 't God u bied.
Hem maet te willen stellen,
Acht God quaed.
En waer toe 't sondig quellen
Dat niet baet?
10. In reyn Geloof op Aerden
Als vreemd'ling heen te gaen,
Is hooch by God in waerden
En een groot werck gedaen:
Dies is 't som-wijl van nooden
Dat God dael
En 't hert al zijn By-Goden
Gants ont-hael.
11. Daer sal soo licht yet schuylen
Daer sich noch 't Vleesch me'e stut
En 't hert door kan vervuylen:
Dies is de suyv'ring nut.
Licht deed' men 't onkruyt sterven
Soo men 't sach;
En Liefd' komt door Liefs derven
Aen den dag.
12. All' Aerd'sche troost moet henen;
(Qua' toe-verlaet baert smert)
God wil en moet alleene
Een God zijn in uw hert.
Des menschen troost op 't Sticht'lijck,
('t Zy hoe kleen)
Weert hy-se niet, kan licht'lijck
Van God sche'en.
13. Wil God u niets hier laten:
Weest willig en bereyt:

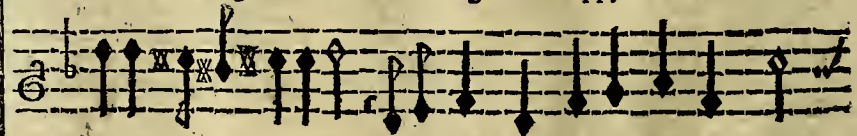
De droeffnis heeft een mate,
 Maer niet de Lijdsaemheyd.
 Vol-maeckt moet haer werck wesen
 Gants end' al,
 Soofy van God vol-presen
 Worden sal,
 14. Kort is de pijn en 't suchten,

(Want 't Leven selfs is kort)
 Maer lang en foet de vruchte
 Die ons daer door geword.
 Betruurt dan hier geen Truren.
 Sal 't wel zijn:
 't Geduld moet soo lang duren.
 Als de pijn.

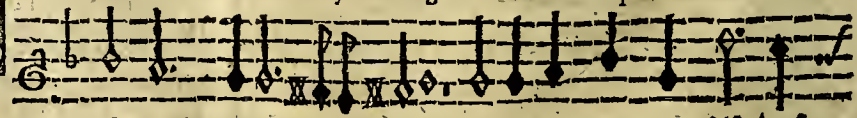
SANG: C. Pypers Pavane.

Aer word gereden-sift, hoeda-nig' heerschappy, Vol-maeckt

te ach-ten fy. Vergeefs: want hier op Aerd word niet

vol-maeckts gevon-den. De onvol-maecktheyd selfs, heeft niet

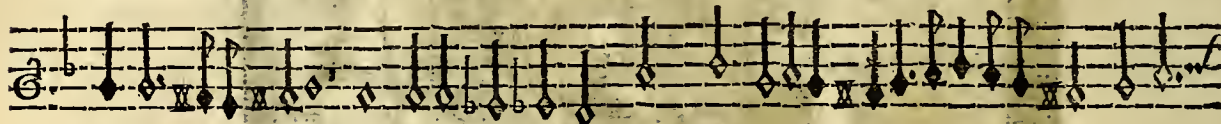
VAN VOL-MAECKTE REGERING.

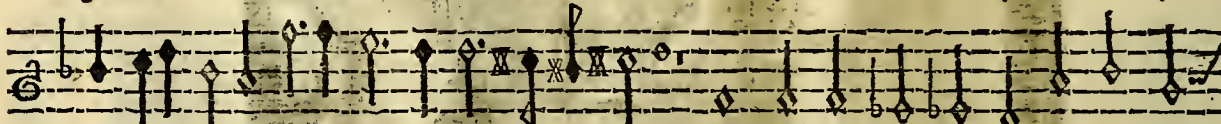
Wat was 't een Heer'lijck werck, als ware wijf heydt voerde,
 Den Scepter in 't gerecht, waer veel in twijffel hangt,
 En giften, gunst gehuer, voor-oordeel 'tbreyn ontroerde :
 Siet hoe de Moeder, na recht vonnis hier verlangt.

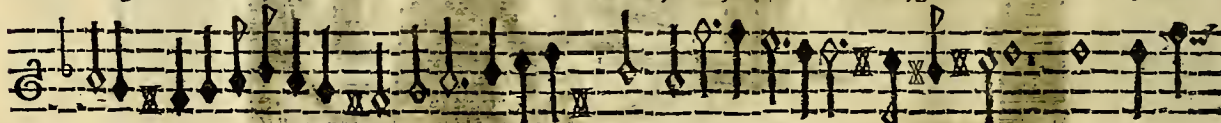
niet vol-maeckts in haer, En schoon der yets in waer, Of in ghewesen kon, ten bleef niet on-

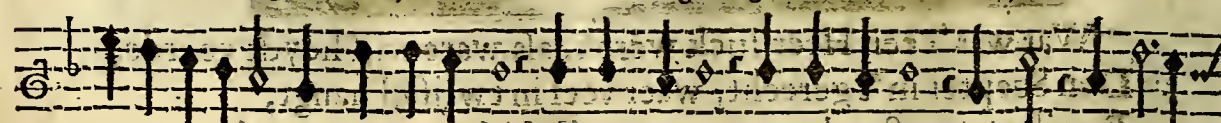
gheschoi- den. Heeft, Een alleen den Toom; licht maeckt hy 't heel tyransch: Soo uyt

de grootft van't land veel hoofden aen het roer zijn: Zijns' eens, haest krijgt men dan voor Een, Veel

dwin- ge-lands: Zijns' oneens licht fal 't land gestadig in rumoer zijn. Staen 's landes

faken by de Memgt: Hoe grooter, Hoop Hoe quader koop. Elck loopt; sijn loop. Elck tracht en, jacht

ONDOODELIICKEN DOOD.

Door 'tsterven; Lazarus, het sterven moest ontloopen.
 So sach oock Stephanus, in 't sterven d'Hemel open.
 So yder Christen Mensch, in d'alder laetste nood:
 Acht sterven voor gewin; Ondoodelijck de Dood.

SANG: Qual vive Salmendra.

Elijck de Salamandi' in 't vier kan swe- ven, (Soo

Spec.
14 &
13.

't waeris dat men schrijft) En noch in wesen blijft: Soo oock de mensch, ten

eynd in Godt ge-ble- ven, Als :ff: hy doot / Al

is hy doot al :ff: heeft in den doot noch le- ven. O! hoog-gelukkig sterven!

O! :ff: in doods verderf :ff: het leven niet te derven. O! hoog-gelukkig sterven!

O! :ff:

in Doods verderf;

:ff:

het leven niet te derven.

2. Al is hy dood, nochtans soo leeft hy Gode,
Die synen geest bewaert,
Om we'er te sijn gepaert
Met 's Lichaems-huys : niet dit gering en snode,
Maer een vol-maect, gelijk Gods Hemel-boden.
O! hoog-gelukkig sterven!
In doods verderf, het leven niet te derven.
3. 't Is God, 't is God, die vast heeft voor-genomen
Te redden uyt verderf
Tot eeuwig levens erf
Al die door Deugd haer eygen wil betoomen,
En in 't Geloof vol-standig, tot hem komen.
O! hoog-gelukkig sterven!
In doods verderf, het leven niet te derven.
4. 't Is God; dien 't noyt aen macht en kan ontbreken;
Wiens wetten vast en wis,
Wiens wil onbuyglijck is.
't Geen hy voor-neemt, daer mach men so van spreken
Als of 't (schoon ver) in daed al waer gebleken
O! hoog-gelukkig sterven!
In doods verderf, het leven niet te derven.
5. O soete Dood! geen Dood met recht te heeten,
Maer Slaep en Arbeyds rust:
Want op u volgt en lust
En (na een kort, of by-na geen, Vergeten)
Een Weder-denck en selfs-genietig Weten.

- O! hoog-gelukkig sterven!
In doods verderf, het leven niet te derven.
6. Voor 't lang gellaep en durf men niet bevreesst zijn:
In tijds is 't dat m' yet lijd.
d'Uytwespig heeft geen Tijd:
Als 't heerlijk Lijf vereent sal met den Geest zijn;
Sal alle Tijd maer een oog-blick goweest zijn.
O hoog-gelukkig sterven!
In doods verderf, het leven niet te derven.

Voor A. G. over den dood van haer lieve
Echt-genoot I. E. G.

SANG.

Te Mey als alle Vog'len singen.

- V** Acr toe, mijn Ziel, waer toe gestee't?
Waer toe gehert-pijnten geweest?
Laet waerheyt eens recht keuren:
Die oorfaeck heeft van vreugd, betoont ondankbaer-
heid door treuren.
2. Mijn Man, mijn waerde Helft, is heen,
En ick alleen. Alleen? ach neen!
Goden een goet Geweten [geten
Doen alle druck en eensamheyd door haer by-zijn ver-
3. Mijn Lief is heen: maer 't meest-gelieft,
Waer door mijn Ziele was gerieft,

Heeft

VREUGDE EN ROU IN 't AFSTERVEN
der Rechtveerdighen.

d'Hebreeusche Dichter singt, dat aller Heyl'gen sterven ;
Seer Cost'lijck is voor God. Dit matich dan u rou :
Ey laet den eygenaer, syn eygen erve erven,
En meng de rou met vreugt, 't sy Kint, of Man, of Vrou.

- Heeft hy my na-gelaten :
Sijn Leer en Voor-beeld op het pad van 's Levens
rechte straten.
4. Sijn lout're Deugd streckt my een spoor
Om met Hem deur de selve Door
Kloeck-moedig in te dringen,
En 't Goddelijcke eeu-gefang in Godes Stad te singen.
5. Om met hem voor 's Lams throon te staen
Met witte kleed'ren aen-gedaen,
Verheerlijckt onverderflijck,
Verloft van pijn, vervult met vreugd, en (als God selfs)
onsterflijck.
6. Het tijdelijcke slind de Tijd ;
Het quijtelijcke ben ick quijt :
Sijn Lichaem, 't welck, van Aerde,
Ter Aerden moest, is in der Aerd; de Geest, by God in
waerde.
7. By God : die hem ter saligheyd
Bewaert, en heeft een Lijf bereyd
Dat, (als 't Basuyn gaet klincken)
In aller eeuwen eeuwigheyd gelijk de Son sal blincken.
8. O ! Goddelijck Al-wijs bestier !
Sou' hy Daer heen, hy moest van Hier ;
Sou hy sijn eygen erven
En sien 's gewenschte Vader-land, het Vreemde moest
hy derven.
9. Nu heeft op hem de nijd geen kracht ;
Nu is hy uyt Tyrannen macht ;
Nu is hy wech getoogen.
(Daer niemand hem verseeren kan) uyt aller ooghen
oogen.

10. Nu krenckt hem geen boofheyd, hoe boos ;
Nu is 't geweld geweldeloos ;
Nu moet den Haet sijn stralen,
Hoe sterck geschoten, krachte-loos in 's haters hert sien
dalen.
11. Sijn kamp heeft hy kloeck uyt-gekamp :
Gegort, gewapent, wijs-gelampt,
Op schilt-wacht, los van sonden,
In wel-doen vol van alle deugd heeft hem sijn God ge-
vonden.
12. Wat waer mijn vorder treuren dan ?
Liefd' tot my selfs, niet tot mijn Man,
't Schijnt schier gelucks benijden, [den]
In sulcker Helden sal'gen dood niet ernstig te verblij-
den.
13. Maer weenen dan de oogen mijn,
Soo moeten 't vreugde-tranen zijn :
Of sal 't uyt droefheyt spruyten ;
Door mededoogen met de Wer'lt, moet ick dan tranen
uyten.
14. De Werelt, die door sulcken Licht
In 't blind verstand kon zijn gericht,
Om van 't gevaerlijck dolen
Te rug getogen, sich met ernst te geven in Gods Schole.
15. Te geven op des Levens baen,
Om 't eeuwige vergaen t'ontgaen ;
Ach ! voor een Christen herte
Is 's Menschchen sonde 't waerdig stof en eenig stof van
smerte.
16. Laes ! hy is weg : de snoode Aerd
En was die Son niet langer waerd,
O ! droeve duysternissen,

Hoe seer verdickt u donckerheyd nu gy sulck Licht sult
missen.

17. Mijn God die licht en duyster schept,
Gegeven en genomen hebt,
Vergadert en gescheyden:
Gelooft, gelooft sy uwen Naem in aller eeuwicheyden.
18. Gun dat de troosting van uw' Woord
Meer dan natuy's streck zy gehoort;
En, als druck 't hert komt klemmen,
Al-tijd de ware redens-kracht in my mach boven swemmen.
19. Laet my uw's Geestes hulpe by,
Die my in druck een bol-werck zy.
geen murmurig klagen,
Maer wille-loose lijdszaamheyd kan u alleen behagen.
20. Geef dat ick my u over-geef,
En gants na uwen wille leef,
Om waerlijck te genieten
Daer nu de krachten van mijn Ziel haer stralen henen
schieten.

*Twee-spraack voor A. R. over d' Af-lijvicheyt van
sijn lieve Soon I. A.*

SANG:

Engelsche Fortuyn. Met vier regels/
of: Met acht/
D' Engelsche Gaillarde.

Mensche-
lijke. **N**U treurt, mijn Ziel, in desen droeven stand,
O harde dood van een soo waerden pand!
Weemo- Wat laet gy my meer dan gedachtenis,

diecheyt.
Wijsheyts
Rading.

Die in den geest een nest van smerten is?
Heeft dan de Dood so veel ramp-salicheyt?
Dat eens moet zijn/ mach dat so sijn be-
scheyt?
Te sterben/ is een al-gemeene Wet/
Van God (die noyt yet quaeds en Goed)

Heb. 9.
27.

M. W. 2. Onrecht waer druck, had hy geen recht Waer-3
De stut en staf van mijnen Ouderdom. [Om.
De lust en rust van mijn grijsheyt, is he'en:
Die veel verliest, sijn tranen hebben re'en.

W. R. Wat heeft de Mensch waer op hy vast
mag staen?
Dat sterff'lijck konut/ moet sterff'lijck he-
uen gaen/
Vergeefs besucht men 't gaen van 't noo-
dig pad.
En beter noyt dan al te lief gehad.

M. W. 3. Hoe kranck is Re'en daer dioef heyt 't hert
door-klieft!

Noodwendelijck volgd Liefde 't geen sy lieft.
Wie maect sich los daer he natuyr maect vast?
Waer 't Hebben vroomd; 't Ontbeeren niet en past.

W. R. Ge'en weeght de saeck so-s' is / niet so-se
schijnt/

Comrecht duert liefde als liefdes stof ver-
dwijnt/

En die van 't geen elck trefte/ sich rekent
hy/

Sijn gront is sot of vol van hooberdy.

M. W. 4. Ach! waer die bloem niet al te vroeg gepluckt! 7

Ach

DOOD-TROOST.

Of vele Joden, zich bemoeyden om te troosten,
 De Susters Lazari, ten had te recht geen klem:
 Maer als de Heere quam, ô ! als de Son in 't Oosten
 Op rijst, so rees voor hun een Doot-troost door syn stem.

Ach! waer hy niet ontijdig wech geruckt!
 't Verlies is min, wanneer, door 't vol geniet,
 't Hert schemer-re'en van minder droefheyt siet.

W. R. **Of vzoeg of laet/ o mensch / wat lepter
 aen/
 Als doch de weg in 't eynd moet zijn ghe-
 gaen/
 En/ als de Ziel den steun mist van haer
 rust/
 't Geniets gedencck ontsteect/ maer stopt
 geen lust.**

M. W. 5. Nochtans 't is soet, 't soet hebben als men kan:
 Maer wech is wech: dood, is geen hoop meer van
 Hoe langer vreugd uyt 't by-zijn is geproeft,
 Hoe meerder re'en van min te zijn bedroeft.

W. R. **'t Zp 't liebe dy/ 't zp gy het Liebe laet:
 Liefs missen smert als 't hert niet is ver-
 saet.
 Geen ware vreugd / dan in steeds bly-te-
 zijn/
 End' lÿck vermaeck end nimmer sonder
 pijn.**

M. W. 6. Ach! had hy doch, in-dien niet heel vol-leeft,
 Ten minsten niet door sulcken dood gesneeft!
 Ach! waer hy niet verslonden van de Zee!
 Dood wesen, baert; doods-wijf' verwaert het
 wee.

W. R. **'t Zp hoe/ 't zp waer de mensch sijn leven
 end/
 Het Doe of Waer/en geeft heyl noch ellend.
 De Dood is goed of quaed tot aller tyd/**

Da dat hy goed of quaed is/diese lÿd.

M. W. 7. Nochtans 't is hard, in droeven schip-breucks,
 nood,

Te sterven een geweldelijken dood:
 Gefondes lijfs dat pad te moeten tre'en.
 Dood-zijn is g'lijck; doods-weg (helaes!) ver-
 sche'en.

W. R. **Gen die van-sierkt op sijnen leger quint/
 Door angst en quael aen geeft en lijf ghe-
 pijn/**

**Lÿd meer dan hy/die over-plicht wert:
 De kost' (als 't nood) is ver de beste smert.**

M. W. 8. Helaes! 't is soet voor die de reys neemt aen,
 Dat wijf en kind ronds-om het sieck-bed staen:
 Maer dat men sterft, ver af van vriend en magc
 In-dien 't geen is, ten minsten 't schijnt een plaeg.

W. R. **Aldit en meer (hoe schijn-soet/ fraey/en
 wel)
 In 's Wijsen oog en is 't maer poppen-
 spel.**

**Dy acht geen ding of 't doet sijn Ziele sta'.
 En waer men is/ inen is God eben na.**

M. W. 9. Nochtans 't is veel, Dat yemant, op het bed,
 Tijd heeft waer in hy op sijn Ziel-stand let.
 Die d'ure siet; maectt staet: en onverrast
 Word op het stuck veel veyliger gepast.

W. R. **De rechte tijd. van boete dien God
 geeft/
 Is peder stÿp van 't leven daer m' in leeft.
 Die dien versump't / heeft al te lang ghe-
 beyd.**

Popt van de Dood den vromen onbe-rep.

M.W. 10. De reden bind : nochtans hoe komter by?)
Des redens kracht doet weynig kracht in my.
Of is dan druck bedrucktheys medecijn?
En pijnlijck-zijn, verlichting van de pijn?

W. R. **Die reden hoort/en niet na reden doet/
Of vat-seniet/of heeft een dwaes gemoet.
Daer druck druck weert/staet sotticheyd
te pronck :**

**Die brand vermyd/bluscht oock die min-
ste bonck.**

M.W. 11. Helaes! Natuyr, hoe seer menf' oock weer-
houd!

Neygt innerlijck en treckt al we'er na 't oud :
't Zy dat sich 't heit in sijn weeckheyd behaegt,
Of lange waen der Zielen sleutel draegt.

W. R. **Quaeds hulp leyt steeds in vreden niet
alleen :**

**Daer vreden stuyt/begint men dooz ghe-
be'en/
Heeft langhe droogt' het vat te seer ver-
staect :**

**Dyt d' Ader selfs/wordm' aldermiltst ge-
laect.**

SANG:

Schoonste Nympe van het Woud.

VV At is 't onvernoegde menschi,
Dat u wensch
Stadig na wat Nieuws komt drijven?

Neemt de heele Werelt voor;

Loopt-se doo r:

1. 't Is de Wer'lt en 't sal-se blijven.

2. 't Geen men tegenwoordig siet,
Is geschied;

't Geen detijd hier na sal 'bringen,
Is of nu, of al geweest.
Op een leeft

Schoeyen alle aerd'sche dingen.

3. Bouwen, breken, krijgen, slaen,
Doo'n, verrae'n,

Iachten, trachten, soecken, wroeten,
Wat men hoort, beleest, aen-schouwt,
't Is al 't Oud

Dat op Aerd' ons sal ontmoeten.

4. Nieuwe menschen voed en baert
Steeds de Aerd,

Maer geen nieu begeert' noch haken.

't Was als 't is, en 't Is als 't was :
d' Ouden pas

Houden al des Werelts saken.

5. d' Eygen weg die Cyrus trad.
Was oock 't pad

Vanden grooten Alexander :
Daer na ging hem Cesar in :
Cesars sin

Is nu weder in een ander.

6. Dus aenschouwtm' in alle ding
Wisseling

Van begeert' en sinne-buyden.

Nu sijn' hier ; een ander jaer

NIET NIEVS ONDER DE SONNE.

De wijse Salomon, kond warelijk bespeuren,
 't Geen dagelijks geschiet, men eertijts sach gebeuren;
 Dies sprack hy overluyt, bedaerdt en wel besonne :
 't Is al het oud en self, niet nieuws onder de Sonne.

Op een aer :

Nu by dees, dan by die luyden.

7. Dat in 't Groot eerft is bespeurt,
't Selve beurt

Naderhand in 't Kleyn en Lage :

Hier by stucken en ten deel;

Daer geheel ;

Nu gestadig, dan by vlagen :

8. Hier, door listicheyd en kunst ;

Daer, door gunst :

Nu, met voor-spoed ; dan onspoedig :

Hier, met moeyt' en weder-lust,

Daer, met rust :

Nu, met vreefe ; dan kloeck-moedig.

9. Soo lang menschen menschen zyn,
Sald'er pijn,

Ramp, gevaer, en onlust wesen.

Soeck op Aerd geen Paradijs

Zijt gy wijs.

Leeg uw hert van hoop' en vreefe.

10. 's Werelts heyl en ongeyal

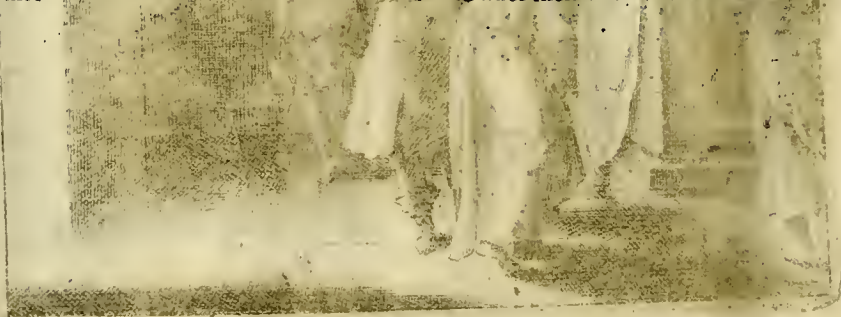
Is een bal

Daer me e d' aerden misten spelen,

En ne'er valt, na d' opper-heer

't Sacht of 't Seer

Onder menschen wil verdeelen.

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

NOODIGE KOSTEN-BESINNING.

Hier schijnt dat yder segt, dus dientet overlegt ;
 So gaetet na den vleyfch, en minst naer 's Hemels eysch.
 Maer die door Christi last, beschreven d'Heylige blad'ren,
 Tot Geest'lijck overleg, zyn trouwe en waerde Vad'ren.

S T I C H T E L I I C K E R Y M E N.

T W E E D E D E E L.

S A N G: Gy die uyt's Werelts droom ontwaectt.

Wie sich ter hooger Schole geeft
Daer Christi Woord den Scepter heeft
En aller menschen herten, Wet
Van willen, doen, en laten set;
Om, door 't betreden van Gods pae'en,
Na d' onverganc'lijkheyd te gaen:
Moet sien dat hy sich wel besint
Eer hy soo grooren werck begint.

2. Bevinding scheelt van mond-geseg.
Goed werck vereyscht goed over-leg,
Hy over-leyt sijn stuck niet recht
Die voor den aen-tref van 't gevecht
Niet nederfit, en overdenckt
Wat heyr-kraft hy te velde brengt,
En dat hy met tien-duysent man
Geen twee-mael tien verlaen en kan.

3. Die Toren-bouvens is gesint,
En niet, eer hy 't sich onder-wint,
Maeckt rekening en overslag
Ofhy oock 't werck vol-voeren mag,
Maer moet noch end'ling-ongedaen
't Gebouw ten halven laten staen;
Sijn doen is onbedacht en sor,
En by de schade krijgt hy spot.

4. De weg is smal, de poort is eng.
Des Meesters eerste les luyd streng:
Verlaet, versaectt, treckt herten af
Van al wat wer't oyt geeft of gaf,
Van al wat lief is op der Aerd:
Die soo niet komt, is mijns niet waerd:
Die soo niet komt, is onbequaem
En noch niet waert eens Leerlings naem.

5. Vvat wil-dit scherp (doch trouwe) VVoord:
Of stracks te rug, of manlijk voort:
Of al, of niet-met-al bestaen:
Of 't padjen net, of niet gegaen:
Klim niet, is u den berg te hoog:
Of tref het wit, of quijt den boog.
Gestuckte deugd en geld'er niet
Daer God vol-komen werck gebied.

6. Het is wat groots dat gy begint.
Het is wat hoochs dat gy bemint.
De wegen van de Hemel-reys
Zijn sware wegen voor het vleysch.
Kloeck is de mensch en e'el van moed
Die over-slag van kosten doet,
En even-wel noch niet en schrickt.
't VVerck lückt na sich de mensche schickt.

1. ut.
14. 8.
31. 32.

1. vers.
28. 29.
30.

WISSEN INGANG IN 't RIICK GODS.

Wilt gy den ingangh, tot Gods Rijk te rechte weten,
't Begin, het midden, 'teynd', het kruys-padt is 't geheeten.
Verwinners van het kruys, en wil'ge opnemers sijnt ;
Die 't licht van Gods genaed', soo Heerelijck beschijnt.

SANG: Si vous estes belle. In Canon met 4.

yt gy in angst en schromen (Door twijffelen onwisheyt, Of u uw' gang niet mis-leyt) Om
in Gods Rijck te komen :

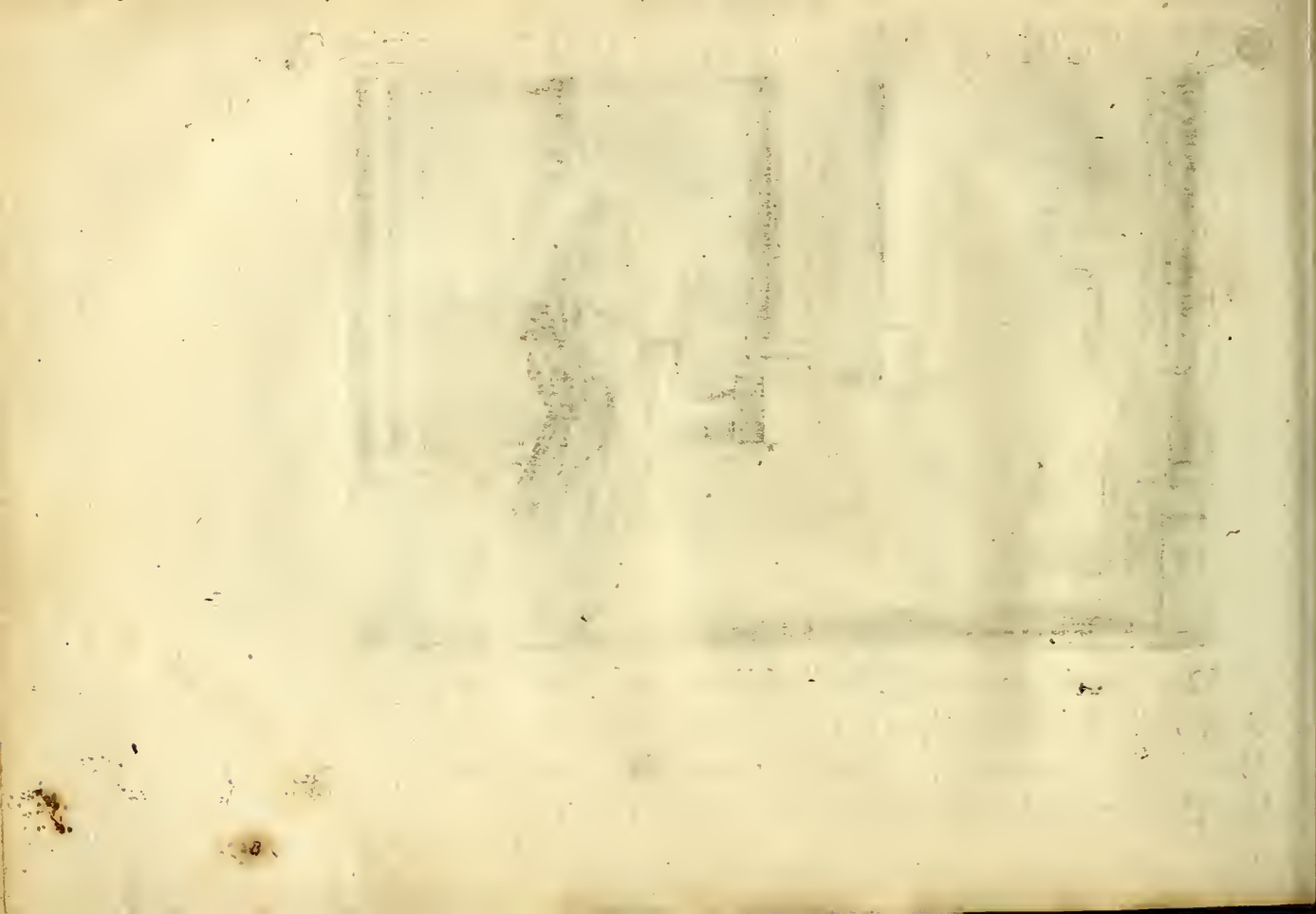
2. Om niet meer soo te beven
Door twijffel-wetig weten,
Soo bind u met Deugds keten
Aen God en 't eeuwig leven.
3. 't Geloof, dat in 't gemoed is,
Daer moet sich deugd by paren
En lust om voor te varen
In al wat recht en goed is.
4. By deugd-lust eycht goe Kennis
Om, stück voor stück, Deugds wegen
En sien en t'over-wegen,
Tot vaste Deugds gewennis.
5. De kennis mach niet ledig
In 's mēschen herffen leggen,
Of in een ydel seggen,
Goe kennis maeckt goed-zedig.
6. Sy moet die maet doen rānen
Om noyt in geene werken

- Te treden uyt de Percken
Van 't Christelijck betamen.
7. Hier moetsy 't niet by laten,
Maer sonder morrig klagen
Vervolg en kruys doen dragen
En stellen 't hert gelaten.
  8. 't Gelaten hert, niet doffig,
(Soo weynig als ne'er-slachtig)
Moet, Vuyrig en aen-dachtig,
In God-plicht noyt zyn sloffig.
  9. 't Hert in God op-getogen,
Moet Broederlijcke minne
Niet sluyten uyt de sinnen,
Maer staeg daer na doen poogen.
  10. 't Hert Christ'lijck Broeder-lievig,
Moet in dat perck niet stuyten,
Maer liefd' aen Allen uyten,
En wesen elck gerievig.

CHRISTELYCKE ONSONDIGHEYT.

Den Phariseus roemd', hy hadd' een wel ghevallen
 Aen sijn' schijnheylig', en verniste deugdliche'en.
 Christ'lijke onsondicheyt was by hem niet met allen.
 Des Publicaens berouw, ontfondigd' hem alleen.

11. Zijn dese eygenschappen

In u geplaeft, ô mensche :

Wat hoeft gy meer te wenschen?

Gy zijt op 's Hemels trappen.

12. Word g'hier van leeg bevonden:

Soo zwiert gy als een blinde

Die stad noch pad kan vinden,

Noyt reyn van d'oude sonden.

CHRISTELIÏCKE ONSONDIGHEYT.

SANG:

Ick ly' in 't hert pijn &c.

Icht werden in den mensch door quade re'en te

Goe ze'en verlooren. [hooren

Van twee qua'e dingen moet (na 't woord al
oud in d'ooren)

't Best zyn verkoren.

Meynt Quaed, gevaer of ramp, soo is 't waerachtig :

Maer in-dien ondeugd of sond ;

De spreuck is ongegrond

En leugenachtig.

2. In sonden valt geen keur: Het quaed en heeft geen mate

Recht, is deugds-strate.

Die wel daer op wil gaen, moet alle sonde laten

En stadig haten.

In sond'lijkheyt verschillen quade daden :

Waer is 't : en nochtans kan 't sheel

(Hoe weynig of hoe veel)

't Quaed niet ontquaden.

3. Geen wete-blijvig quaed, hoe kleyn, of 't kan ons stuy-
ten

En van God sluyten.

Die 't vonnis heeft, moet deur : die buyten is, is buy-
ten :

't Slim moet uyt-muyten :

Sal noch de Knecht (hoe-wel min) slagen lijden

Die door sloff' onkund mis treed :

Te min kan, die klaer weet

Sijn straf ontglijden.

4. Gehoorfaemheyt is 't geen dat God in ons wel-dragen
Meest kan behagen.

God wil des menschen hert; niet som-tijds en by vla-
Maer all' ons dagen ; [gen

Niet half, maer heel. Wie dan door sond (hoe kleene)

Af-godeert en van 't Goed vlied,

Die kan in vreugde niet

Met God vereenen.

Luc. 12.
9. 47.

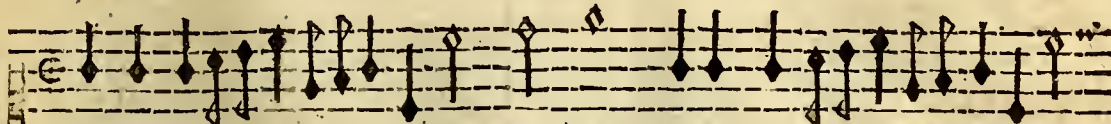
OMKEERING DES HERTS-BEWEGINGEN.

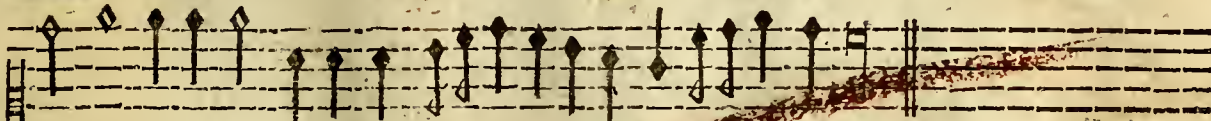
Ghy die u maght mis bruyckt, en wilt tyranniseren;
 Oock die in geylheydt steets, u dert'le leven slijdt,
 Vws harts beweginge (ick bid') wilt ommekeren:
 Wint soo die Sege-palm, want kort is 's levens tijdt.

SANG:

M

Oerm' in alles sich verfa-ken (Seyd 's vleesch re'en) Soo moet sich de mensch heel maken tot

een steen, Tot een stock, Tot een block, Die geen gevoelen heeft, Als dood leeft.

2. Grof, onredelijcke Reden,
Grofmist gy.
Tochten en beroerlijckheden
Blijven by.
Geen begeert
Word geweert;
Geen in-geschapen lust
Blijft ongebluft.
3. Lieven, haten, hopen, vresen
Staet hem vry:
Eer en schat-graeg mach hy wesen;
Droef en bly.
Toorn, en wreack,
Lust, vermaeck,
Al goed, als 't is gewend
Na 't rechte end.
4. Lieven, mach en moet hy staedig:

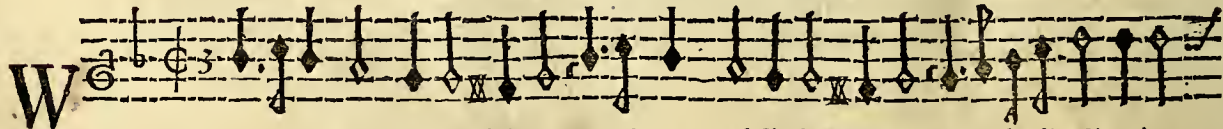
- Maer sijn God;
Christum sijnen Heer wel-dadig;
Deugds-gebod.
Hy draegt haet:
Maer tot quaed,
En wat door sond'lijckheyt
Ter dood-waert leyt.
5. Hy hoopt: maer op 't Onverderf'lijck
Eeuwigh Goed;
Hy vreest: maer hem die onsterf'lijck
Worden doet.
Hy soeckt eer:
Maer (gants veer
Van d'Aerdsche af-gesch'een)
By God alleen.
6. Hy soeckt schat: maer noyt gevonden
Op der Aerd.

- Hy betreurt : maer 's menschen fonden,
Treurens waert.
Hy is vroom :
Maer alsoo
Dat op al wat vergaet
Sijn vreugd niet staet.
7. Toorn en wraeck mach hy wel plegen :
Maer aen sich,
Als sijn voet is van Gods wegen
Af-gangig.
Hy soeckt lust,
Weeld', en rust :
Maer sulcke die beklijft
En vast by blijft,
8. Kort : geen herts-tocht of begeeren
Sterft, of ruymt,
Maer word door het omme-keeren
Slechts gefchuymt,
En 't gesicht

- Slechts gericht
Daer 't heenen hoort en moet :
Van 't quaed na 't Goed.
9. Dit om-keeren noemt Gods reden
Eenen Dood
Van de lust en d' aerd'sche leden :
Want seer groot
Is 't geweld
Dat de Held
Die sich hier toe wil spoe'n ;
In 't eerst moet doen.
10. Eer gewoont en waen ter degen
Zijn uyt 't hert,
Schijnen hem de nieuwe wegen
Vol van smert :
Maer in 't gaen
Van Gods pa'en,
Vind hy des Deugdes loop
Soet boven hoop'.

SANG : La Dauphine.

Aer- om maect sich menig mœ, En brengt heel sijn leven toe, In, Gods-dienstjes niet

gebdo'n ;

QVA'E TOEVERLAETS BEDROG.

Ruſt doch niet op den ſleur, van Kerck-gaen, Hande-waſſen,
 Of wat in 't reynigen, oyt uyerlijck beſtont.
 Ten zy wy onſen God, en naeſten liefd' toe-paſſen
 Al zyn wy buyten ſchoon, vuyl zyn wy inden gront,

geboo'n; En, ver van 't Best, Ey- gent sich noch over-loom? Die d'eyers niet heeft, broed het nest.

2. Hoehoud menig sich soo sterck
Aen sijn Nacht-mael, Doop, en Kerck,
Die sich nochtans als een swijn
In wel-lult mest,
En noch Deugd heeft noch Deugs schijn?
Die d'eyers niet heeft, broed het nest,
3. Waer-om yvert menig man
(En fiet deur noch venster a'n)
Voor Religijs Zuyverheyd:
Daer ondeugds pest
Dicht nochtans aen 't hert hem leyd?
Die d'eyers niet heeft, broed het nest.
4. Hoe is menig soo te vre'en
Dat hy meynt hy zy 't alleen,
Als 't kleet koord noch boord en heeft;
Daerm' in d' rest
Als de schalcke Werelt leeft?
Die d'eyers niet heeft, broed het nest.
5. Hoe is menig soo verfaet
Dat hy selden verder gaet,
Als maer van de Goede Saeck

- (Soo voor als leest)
- Is al sijnen teem en spraeck?
Die d'eyers niet heeft, broed het nest.
6. Hoe is menig soo vernoegt,
Als hy van den geest veel zvoegt,
En wat hooch is: doch in daed
Geen Geest, maer Gest
En sond-droeffem blijcken laet?
Die d'eyers niet heeft, broed het nest.
  7. Hoe is menig soo gerust,
Als hy maer den dwafen lust
En elcks leer en doen bespot;
Maer selfs, gequest
In 't gewest, ver is van God?
Die d'eyers niet heeft, broed het nest!
  8. Waer men d'oogen henen slaet
Is bedrog en quaed verlaet,
Op een waen en vleyery
Dwaeff'lijck geveft.
Waer van daen dees sotterny?
Die d'eyers niet heeft, broed het nest.

DE VGDS MIDDEL-PAT.

Hou stadig oogh en hert, op 's levens Enge-poorte.
 (Schuwt water ende vier,) na d'eeuw'ge Vreugden-stadt;
 Hoe struyckelt, sneuvelt hier een volck van alle soorte,
 Door on-bedreventheyt, op Deugdes Middel-padt.

SANG: Wilder dan wild, wie sal my temmen.

Te door des Werelts woeste baren, In 's Levens forgelijcken
 tijd, Des Deugdes haven wil bevaren, Moet sien dat hy twee Klip-

pen mijdt,

2. Keur-heyligheyd en Achte-loofheyd
 Moet steeds uyt al sijn wercken zijn;
 Het Laetst, verruckt tot losse boofheyd;
 Het Eerst, bedriegt door Deugdes-schijn.
3. De Achte-loof, om niet te vallen
 In viese eygen Heyligheyd,
 Betracht geen heyligheyd met allen,
 Selfs die niet die ten Hemel leyd.
4. De Eygen-heylig, om sijn saken
 Quansuys te nemen wel an wis,
 Gaet uyt sijn herflens Regel maken
 Daer uyt Gods Woord geen Regel is.
5. Bey sijn-se blind, wel door verscheyden

- Bedriegery en leugen vond,
 Maer die nochtans in alle beyden
 Op wortelt uyt een selve grond.
6. Om los in lusten te versuypen,
 Schouwt d' een (kax) nau-gesetticheyt;
 Om 't rechte Deugden-werck t'ontsluypen,
 Soo soeckt het d'ander daer 't niet leyd.
  7. Dus vallens' yeder aen een zijde
 Waer van d' een tegen d'ander staet,
 Maer nochtans beyde zijn te mijden:
 Want alle beyde zijn-se quaed.
  8. Bey' zijn-se quaed; maer d' een noch quader
 Als d'ander is. Hoe dommer boos,

- Hoe dick-maels de geneſing nader:
Daer Schijn verbind, is reden voos.
9. Die heel al naeck is, voelt ſijn naecktheyt
Wanneer' hem voelens oorſaek geeft.
En lichter ſiet men ſijn mis-maektheyt
Als 't Aen-ſicht geen op-ſmuckſel heeft.
10. Maer die ſich vleyd op ſchijn en wanen,
Door Heylicheydjens toovery,
Meynt dat elck wie hem komt vermanen
In deugd veel minder is dan hy.
11. **D**E wiſe Chriſten maect geen wetten
Daer Godes mond geen wetten geeft.
Op Ditjes, Datjes onwis letten,
Is buyten 't oog-wit dat hy heeft.
12. Maer dat hy 't niet heeft, ſal noch leven,
Noch dood, noch yets, te geender uer
Oock 't minſte quaed hem doen aen-kleven:
Daer ſtaet hy vaſt gelijk een muer.
13. Daer hy in twiſſel van Gods wer is,
Houd hy al-tijd ſich aen het geen
't Welck, ſoo 't geen Dengd of God-geſet is,
Altoos met 't quaed niets heeft gemeen.
14. Alſoo nochtans, Dat ſulck beknippen
Van hem geacht woid noch geroemt,
En die 't niet juſt als hy begripen
Van hem verſmaet zijn noch verdoemt.
15. **V**V At middel om ſoo wel en effen
Het middel-pad te kunnen gaen ?
Sijn hert en oogten te verheffen ;
Van al wat God niet is, af-ſlaen :
16. Sich ſelfs noch niemand noyt vertrouwen

- In wat men doen en laten moet,
Maer aen Gods wil ſich vaſt te houwen,
Daer Chriſti woord de weet van doct.
17. Verſchricken u d'oneenicheden
Die'r vallen over 's Woords verſtand:
Schrick niet : geeft u gemoed in vrede.
Wy hebben Gods beloft te pand.
18. De Waerheyd ſelfs, kan niet bedriegen.
Wie (ooc in 't miſt') hoort na Gods ſtem,
Belooft God hulp : God kan niet liegen.
Dooft yemand dood'lijk : 't ſchoit aen hem.
19. Qua' wil maect lichticheyd tot ſwaerheyd.
In duyſter is Licht, Duyſternis.
De Waerheyd is haer ſelfs een klaerheyd
Als 't hert maer recht God-hoorig is.

S A N G :

Ionge Dochters vol van jeugden.

- E**lck heeft ſyn by-ſonder drijven ;
Elck heeft ſijn by-ſonder luſt,
Daer ſijn geest op werckt en ruſt,
Dien hy geern het liefſt laet blijen,
Daer hy geern van ſpreekt en queekt :
Elck heeft wat daer hy me'e ſpeekt.
2. Van ongoddelijck vermaken,
Selfs voor ons natuur verdriet,
Spreken nu mijn Rijmen niet,
Maer alleen van ſulcke ſaken
Die in ſich noch quaed noch goed,
Zijn een ſpeel-tuyg in 't gemoed.

SPELS MATE.

Noch Jubal noch die volgde, al Spelend' sagmen haten ;
 Maer wierden van Gods Volck ten goeden wel gebruyckt.
 Als 't Spelen Spelen blijft. En Spelende, Spels Mate,
 Nae geene Kalven-vreugt, of valsche Gods-dienst ruyckt.

3. d'Een heeft lust in ver te varen,
d'Ander koestert hond' of paerd;
Dees, door-grond der dingen aert,
Die bemint gelang en snaren;
Sommig vogel-vangt en vischt;
Menig stoockt en alchimist.
4. Hier bemint men fraeye boecken;
Ginder, 't mooye huys-geraet;
Daer een nieuwe-tijnckjes praet;
Elders, 't diepe onder-soecken;
Over-al, of dit of dat:
Nergens of men mint'er wat.
5. Uw's gebuer-mans lust is tuynen,
Ofte sien op kruyden nacht;
U ve maeck is op de jacht,
Of met fret en net in duynen;
Rijmpjes maken, is het Mijn:
Met een woord elck heeft het zijn.
6. Elck nochtans heeft wel te letten
Op sijn eygen dat of dit;
Waer, en Hoe sijn popjen sit.
Goed noch quaed heeft me'e sijn wetten,
Vraegt gy wat-se zyn? In 't kort:
Dat de Pop geen Af-god word.
7. 't Popjen kan een Af-god teelen
Alseen al te grooten waen
Tot de lust word toe-gedaen
Daer gaet Spel dan boven spelen;
Daer word pleyster plaets-verblif;
En het lust-paerd draeft te Rijf.
8. Neen: het mach-se wel verquicken,

- Maer geen Heer sijn van Natuur.
Al te veel, heeft quaden duur.
Maer moet alle dingen schicken.
't Popj' is soet doch te gering
Voor het hert, soo'e elcn ding.
9. Dan heeft lust het hert beseten,
Als men 't hem soo veer in-ruynt
Dat men daer door yet versuynt
Dat van God ons is geheeten;
Of veraert, en valt tot yet
Dat ons d'Opper-heer verbied.
10. Als men 't popjen van sijn lusten
Tot verdriet sijns naestens heeft:
Als men daer door aen-stoot geeft,
Of bedroeft en doet ontrusten:
Alsmer niet me'e speelt, maer praelt
En sijn eer-suchts stof uyt haelt.
11. Alsmer 'een ander niet mach lijdén
Died'er juyft geen soet in vind;
Of die dier-gelijck bemint
Gaet belast' ren of benijden,
En (als of 't wat sonders waer)
d'Een den and'ren valt in 't haer.
12. Alsmer 't genie dat op Aerde
Alder-kost'lijckst wesen moet,
Heel, of soo veel me'e verdoet
Dat men niet houd om, na waerde,
Wel en grondig te verstaen
Hoe men wis tot God sal gaen.
13. Alsmer 'om lusts verlies gaet quijnen,
Of soo ernstig is bedroeft

Als om 't geen men nood'lijk hoeft,
 En noch troost noch rust kan vijnen
 Voor men dat, of immers yet
 Dies-gelijcks in plaetse, siet.
 14. 't Hert is 't roer van 's menschen daden:
 Daer mach geen ding stuer-man zyn,
 't Zy met wat in-sicht of schijn,
 Dan begeert' om sich 'ontquaden
 En door Goddelijcke deugd
 In te gaen in Godes vreugd.
 15. Die begeert moet boven drijven ;

Daer moet 't hert me'e zijn door-zult'e,
 't Ander word som-tijds geduld't.
 Maer en mach'er niet verblijven.
 Een is noodig : Een alleen
 Moet in 't Hoog; de rest, bene'en;
 16. Iuyfste schalen wegen effen.
 Valte voet schrickt noyt van 't pad.
 't Wijse hert weet Hoe en Wat.
 Salig die de Maet kan treffen,
 En de Pop daer hy me'e speelt
 Maeckt tot een leer-achtig Beelt,

Brief aan N. N.

SANG: Une Jeune fillette.

G Yvraegt my of ick self . . . beleef al wat ick seg, En't pad so nau be-tre'e

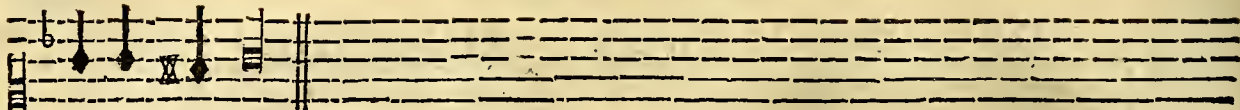
als ick 't een ander leg? Kindsch is de vraeg, Siet wat u voorgelet is: Niet ick, maer uwe wet is Het geen dat

DEUGD-SOECKERS OOG-PVNCT.

Johannes volgt van verr', den Heere Jesum naer.
 Als Petrus dit nu sach, Heer sprack hy wat sal desen?
 Wat wil dees Jongeling? wat mach syn Oog-punct wesen,
 Deugt-soeckend' was 't, soo bleeck uyt Jesu antwoord klaer.

dat Godt behaegt.

2. Geloof gy darde weg kan en moet zijn gegaen :
Soo houd gyf' oock voor dwaes al die geen gang bestaē.
Wat 's u aen my ?
De waarheyd moet u drijven,
En niet doen achter blijven
Om yemants sotterny.
3. Geloof gy dar de weg niet wandelijck en is :
Niet waer 't, al seyde ick schoon dat ick in geenen mis
Op 's Levens paen.
Nau siffig gingt gy vissen,
En hiet geen-missen, missen,
Tot stijving van u waen.
4. Meest is hy die so vraegt van waarheyd over-tuygt,
Maer tot gehoorsaemheyd in 't hert noch niet gebuygt.
Moet-willens blind,
Soeckt hy 't voorbeeld van Menschen,
Maer sal in 't herte wenschen
Dat hyd'er geen en vind.
5. Deugd melden,lijckt na roem;fond-biechten, is onnut:
't Eerit kan aen-stootlijck zijn ; 't laetst in de fond een
Wat moet, dat moet. [stut.
Siet niet hoe ick of and'ren
('t Zy wel, 't zy qualijck) wand'ren,
Maer hoe gy selfs wel doet.
6. 't Doen selfs, moet tuyge zijn , maer niet des Doen-
ders mond.

- 'k Sag geern,foo gy in my noch yet af-padigs vond,
Dat gy 't my feyd.
Toont my maer Godes reden :
Te bet'ren mijn mis-treden
Ben ick al-tijd bereyd. [oog.
7. Een Christen leeft voor Gods,niet voor des menschen,
Wat waer 't of een sich selfs en and'ren al bedroog
Door woord of schijn ?
Goet moet het vonnis wijfen :
Vergeefs is alle prijfen
Eens anders en het sijn. [prijckt.
  8. Best is hy die 't Best' heeft, en noch met 't Best niet
Een Christ lijckt als hy is; en is soo, als hy lijckt.
Of 't menschen sien
Is hy niet om verlegen.
Sijn sorg is, rechte wegen
Te treffen,qua' te vli'en.
  9. Hier-tuschen so 't Geloof 't hert soo te voor-schijn haelt,
En in sijn doen de glans van deugd soo helder straelt
Dat elck het siet
En niet en kan niet mercken :
't Is d'uyt-komft van sijn wercken,
Maer 'twit en oog-merck niet.
  10. 't Is heuglijck (ick beken 't) voor yder Christ (veel meer
Voor 't hert noch jong in Deugd) dat Voor-beeld kom
De Wet nochtans [by Leer:
Is

Is 't geen waer na 't gesichte
Sich stadig heeft te richten,
Al feyld' het Voorbeeld gants.

11. Het Voorbeeld word gelieft, gewenscht; niet af-ghe-
vraegt :
Met vreugd (wanneert'er is) aenschouwt; niet na-ghe-
Gebruyckt, bedocht, [jaegt :
Gevolgt, ge-eert, geprefen;

Maer, als een noodig-wesen,
Niet angstelijk gefocht.

12. Uw geest ontset sich niet, al vint hy d'antwoort straf :
Veel beter trou, en hard, dan schadelijk, en laf.
Sie stadig in :
Veel uyt-sien doet vergapen ;
't Vergapen baert verslapen
Van Deugd-en Heyl-gewin.

SANG: Pavane Philippi.

W

Anneer het hert nu klaer van sonden en gebre- ken, En qua'door goe
ghewoont al heel verbannen is. Dan moet noch van den mensch wel scherp
zijn toegeke- ken, Dat hy 't gemoed steeds houd' in die gestal- tenis. Daer 't eens was komt wel
water

geb. 3.
12.
13.

NOODSAECKELIÏCKE WACHT.

Die loofe faeyer faeyd', gestadig soo hy konde,
 En ons maer luy en traeg, of slap of slaep' righ vonde :
 Wel op dan Boulien, die na 't ceuwigh oegsten tracht,
 Weest yvrigh, neerftig, denckt, nootsaeck lijck, is de wacht.

wa- ter we'er, Daer 't eerst kleefd' hecht wel weer wat quaeds. Al is de Deugd in
't hert al veer, 't Is een bestor- melijc- ke plaets. Door-foeck, door-foeck
door-foeck, door-foeck al's her- ten ho- len. De wacht, de wacht, de wacht, de wacht
is ons be- vo- len.

2. Die uyt God is gebaert, en kan geen sond bedrijven :
'k Er-ken des waarheys tael. Nochtans (foo leert
Gods woord)
Is 't mog'lijk datm' in 't hert Gods faet niet laet ver-
blijven,
Allencken af-geleyd : foo krijgt de sond' een poort.
De sonde wil noch kan hy niet
Soo lang als hem sijn hert foo staet :

- Maer 't hert kan om-slaen, alsm'er ver,
Door feyl van wacht, van 't quaed in-laet.
Siet dat u schat, u schat, u schat, niet wert ontfoelen :
De wacht, de wacht, de wacht, de wacht is ons bevolen.
3. De Deugd komt door 't Geloof: 't Geloof is geen aen-
schouwen,
Geen tastelycke Weet : 't Geloof gaet in 't verstant,
Door redens over-leg, na't hert in 't kleyn getrouwe :
T 't Ver-

't Verstand, door Redenschiyn, is buyglijck uyt zyn stand.

Alis der sonden wortel dood,

Een qua' begeert' ter herten uyt,

d'Aerd' isser noch: Daer d'Eerst uyt spruyt,

Is mog'lijck dat een Tweede spruyt.

De nest, de nest, de nest, de nest leyd diep verscholen:

De wacht, de wacht, de wacht, de wacht is ons bevolen.

4. Wanneer de mensch, die hier in heylicheyt sijn leven

Door-bracht heeft na Gods wil, komt ter onsterf'lijckheyd,

En 's Hoogsten Goeds genot van God hem is gegeven,

Dan sal 't onmog'lijck zyn dat yemant hem verleyt.

Daer is niets dat bewegen kan;

Daer 's nieu natuur en volle rust:

Hier, daer men hoopt en veer is van,

Baert twijffel wel een vreemde lust.

Hou sterck, hou sterck, hou sterck, hou sterck aen
Waerheys Schole:

De wacht, de wacht, de wacht, de wacht is ons bevolen.

5. Wie, voort-geteelt uyt God, van Goddelijcker aert is,

Gefint gelijck als God, door 't machtig Woord hermaect,

Die sondigt niet: Waer-om? Om dat hy so bewaert

is

Door eygen wacht, dat selfs de boof' hem niet eens

naect.

Hy let op sijne wegen nau,

En mijd (door 's saecks swaer-wegentheyd

In het t' en sinnen al-tijd gau)

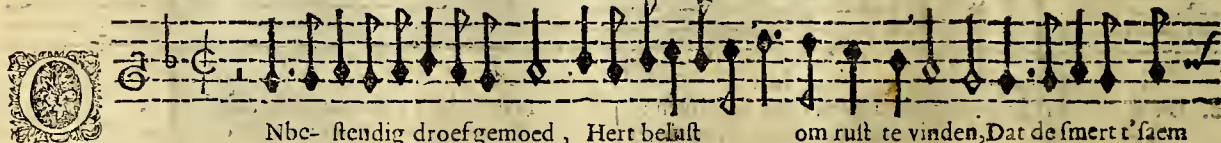
De sond en sonds gelegentheyd.

Daer wacht, daer wacht, daer wacht, daer wacht

hoeft, kan men doelen:

De wacht, de wacht, de wacht, de wacht is ons bevolen.

SANG: *Essex Lamentatio.* Of: Wat if a daye &c.

Nbc- stendig droefgemoed, Hert beluſt

om rust te vinden, Dat de smert t' saem

voeld en voed, Maer de grond

noyt recht beſinden: Euyten u ſoeckt gy den vre'e, In

ver-

ONGERVSTIGHEYTS OORSPRONG.

't Is binnen 's Menschen Hart, dat rust of onrust geeft,
 't Vytwendigh mach met recht, noch rust noch onrust brengen,
 Die vast sijn Hart gegrondt, op Godt en waarheyt heeft,
 Geen Weerelts ramp 't gemoet, met onrust kan vermengen.

verscheyden faken. B'rengt gy selfs de rust niet me'e, Noyt sult gy-se naken. Wat jaegt gy 't Is in dy,

Dat rust doet verdrijven. Loopt niet verd : In u hert, Moest gy zijn en blijven.

2. Waerder (denckt gy) vre'e in 't Land ;

Dan sou alle dingen wel zyn ;

Waer of dees of die van kant,

Soo sou 't hert vry van gequel zijn :

Had ick dus offoo veel goed,

Soo leefd' ick geruustig :

Derfd' ick maer dees tegen-spoed,

Soo waer 't herte lustig :

'k Waer steeds bly

Soo ick vry

Van dees houlijcks block waer :

'k Waer te vre'en

Had ick Een'

Daer ick me'e in 't Iock-waer.

3. Had gy dit of had gy dat,

't Waer hoe 't waer; (daer gelt geen meenen)

Soo lang gy u selven had,

Bleeft ghy even-wel aen 't steenen.

Of het Land al waer in vre'e,

Noch bleeft gy in roeren :

In uw' Ziel draegt gy-se me'e

Die steeds oorlog voeren.

Goed, of neen ;

Spoed, of geen :

't Kan geen hert her-stellen.

Ongehout,

Of getrouw :

't Siecke hert moet quellen.

4. Waerder dees of die al niet,

Even-wel bleeft gy in onlust,

Soo gh' u selven niet ontvlied,

Nimmer-meer ontvliedt gy d'onrust.

't Quel-stof komt van buyten aen,

Na de ding' haer neygen ;

't Quellen, en in 't hert doen gaen,

Heeft elck van sijn eygen.

Selden tijd

Sonder strijd

Door u gantche leven.

Al-tijd yet -

Dat verdriet

En gequel kan geven.

5. Soeck het waer gy kont en wilt,

Wend het over alle boegen;

Iffer innerlijck geen stilt:

Al-tijd blijfter ongenoenen.

Soo lang gy bent die gy bent,

(’t Is vergeefs om’-keken)

Sal tot droefheyt en ellend

Nimmer stof ontbreken.

En of wel

In ’t gequel

Blickt een Sonne-schijnt-je:

’t Set geen bloed:

In ’t gemoed

Schuylt het schalck venijntje.

6. ’t Hert, in Dengd noch kout noch heet,

Saed sich niet aen ’svleefsch vermaken;

Oock, door feyl van goed Geweet,

Kan het Godes gunst niet smaken:

Dit geeft in de Ziel onlust;

Onlust maeckt kleyn-zeerig,

Licht-geraeckt, los, ongerust,

Quellijck, murmurerig.

Uyt die grond

Komt de wond

Daer moest quael genesen.

Sal’t recht deeg,

’t Hert moet leeg

Van sijn losheyd wesen.

SANG:

Er lies van heyl komt uyt de sond;

De sond’, uyt niet-wel-waken.

Verfuym van wacht, uyt ongerusten grond

En hert-pijn in aerdsche laken;

Onrust, uyt qua’rek’ning maken.

2. Qua’e rek’ning komt uyt mis-verstand

En onrecht prijs’ of laken

Van yder ding. Soeckt gy, ô mensch, een stand

Die, door deugd, tot God doe naken:

Leervoor al goe’ rek’ning maken.

3. Door Waen word Liefd’ te hoog gesteld;

Liefd’ port tot toorn, tot wrake,

Tot druck, gequijn, en al wat rust ne’er-velt.

Maer niets sal u ’t herte raken,

Kont gy slechts goe’ rek’ning maken.

4. Acht elck soo ’t is: niet min noch meer.

Die dit heeft tot sijn baken,

Haeckt na elck ding soo weynig en soo seer

Alme’r na behoort te haken,

Vry van ’t quade rek’ning maken.

5. Dat weg moet, is geen Liefde waerd:

(Daer Liefde sterft, scheid truren.)

’t Moet wech, ’t moet wech al wat’er is op Aerd;

Godes heyl alleen, sal duren:

Daer moet Liefde ’t hert heen sturen.

6. Sterft u een vriend: ’t is Menschen lot;

Daer sterf’lijck is moet sterven;

Een aerden-pot is maer een aerden-pot;

T 3

Breeck-

QVA' REKENINGS ONRVST.

Geluekig die zyn ty', kan reeck'nen, giffing leggen
 Op eeuw'g levens reys, by daeg en oock by nacht,
 Op hooghte, diepte, lengd', perijck'len voor te seggen
 Qua'e reeck'nings onrust vliet, en stadig hout verdacht.

Breecckbaer waer raeckt licht tot scherven :
Al 't verderfflijck moet verderven.

7. Begeeft u vrienden gunst : wat raed ?

Dat los stond, kon ontlippen,
Krijgt gy voor eer, verachting, spot en smaet :
d'Eer was wind : die gaet licht glippen.

't Heyl hangt aen geen menschen lippen.

8. Moet gy uyt goed, uyt haef en land :

't Zijn 's Werelts Tragedy- kluchten.

Van lang besit had gy noyt borg of pand.

't Los geluck, gaert tot vluchten,

Word niet vast door traen of sichten.

9. Ontgaet u 't noodig lijfs vermaeck :

't Is d'Aerd van aerdsche dingen.

't Treft ons natuur : maer is nochtans geen saeck

Die in 's herten grond mach dringen

Om met onrust te bespringen.

10. Wil my des vyands swaerd verlaen :

'k Waer sot liep ick ter wapen.

Wil Hemel, Aerd, en alles t'ondergaen :

't Is ten onder-gang geschapen.

Vrees kan geen vry hert verknepen.

11. Geen onrust nut, geground, noch vry

Dan died'er komt door sonde.

Weest vry in 't hert onrustig en onbly

Soolang noch die, Zielen-wonde

Niet door Boet' en is verbonden.

12. Dat 's onrust, doch om waer onrust

Geheelijck uyt te braken,

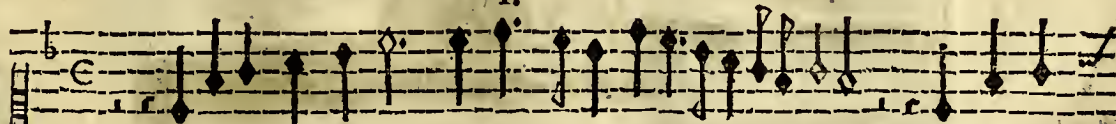
En 't Soet vermaeck en volle Zielen-lust

Van de Hemel-rust te smaecken

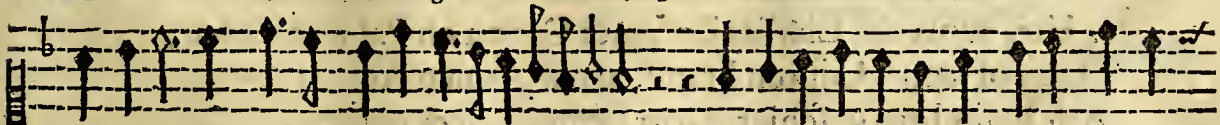
Door goe' Rekening te maken.

SANG :

I.

E Liefde, voortghebracht, Door reyn geloofaen Go- de, — Wort in Gods

woord geacht, Den Christen meest van noo-

de, Veel and're dingen kan, Ia moet de mensche

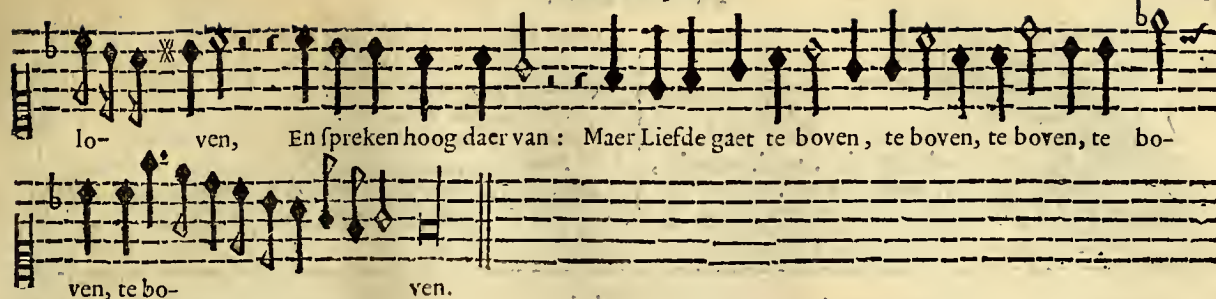
loven

't L O F V A N L I E F D E .

Hier wort des Liefdes Lof, met Croon en Palm vertoont,
 Oock of men 'tLijf ten brand, aen d' Armen Aelmis geve,
 Alst liefdeloos geschiet, wort nemmermeer geloont.
 Op Liefdes wercken volght, het Eeuwigh Vrolijk leven.

2. Het waer een hoogen trap,
 Waer by geen hoogt kan hialen,
 Te hebben wetenschap
 Van all' oock Eng'len talen :
 Soo yemand soo veer quam,
 Elck mensch kreeg hy tot eerder ;
 Zijn lof ten wolcken klam ;
 Maer Liefde brengt noch veerder, noch veerder, noch
 verder, noch veerder.

3. 't Waer groot en sonderling,
 Ia nimmer schier vol-presen,
 In elck ziel-nuttig ding,
 Geleert en kloetk te wesen ;
 't Waer veel en ongemeen
 Dat yemant waer een weter
 Van alle heyn'lijkhe'en ;
 Maer Liefde is noch beter, noch beter, noch beter,
 noch beter.

4. Soo sterck Geloove de'e

Dat yemand Bergen konde
 Verfetten vande ste'e
 Daer sy in 't eerste stonden ;
 De faem bracht, meer en meer,
 Zijn hogen lof te gader,
 En hem by elck in eer ;
 Maer Liefd', by God noch nader, noch nader, noch
 nader, noch nader.

5. 't Is loffelijck, sijn haef
 Al-famen te besteden
 Den armen tot een gaef
 In haer nootdrifticheden ;
 Het brengt by vrome lie'n
 Den doender, ja den pooger,
 In achting en aen-sien ;
 Maer Liefd', by God noch hoogher, noch hoogher,
 noch hoogher, noch hoogher.

6. 't Is treffelijck gedaen,
 In smaetheyd, hoon, en schande

Sijn leven af te gaen,
 En geven 'tlijf ten brande :
 De daed maeckt doenders naem
 By alle vromen klaerder,
 Geacht en aen-genaem :
 Maer Liefd', by God noch waerder, noch waerder,
 noch waerder, noch waerder.

7. Wat is of wesen fal;

(Hoe hoog) by Liefd' is 't minder.

Ia sonder Liefd' is 't al

(Hoe nut) onnut en hinder.

Elck sta dan wie hy zy,

De leerling met de leerder,

Na alle gaven vry ;

Maer na de Liefd' noch meerder, noch meerder, noch
 meerder, noch meerder.

SANG:

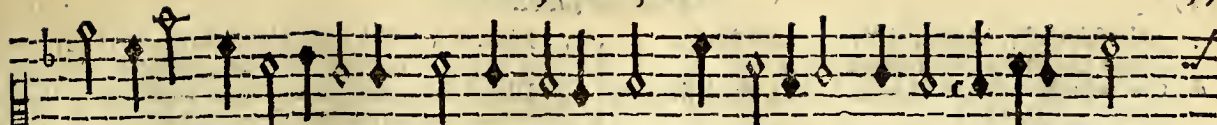
I I.

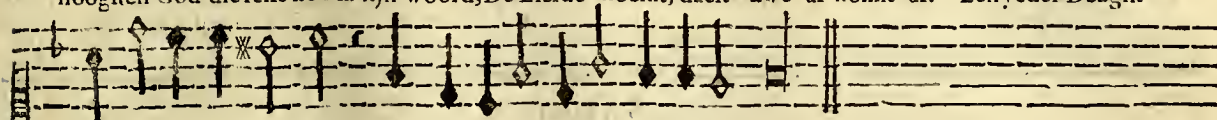

 Ider lief-fe-lijckste Liefde ware Ziels verheugenis billijck

 wort gy hoog verheven boven alles watter is. Soo hoogen fram een

 hooge loftoe hoort: Van hem die 't al uyt Liefde we- fen gaf, Den
 hoog-

hoogften God die zelfs fich in fijn woord, De Liefde noemt, daelt uwe af-komft af. Een yeder Deught

brengharen lof steeds met: Maer Liefde is de Koninglijke Wet.

2. Sonder Liefd' is in den menfche alles krachte-loos en doof:

Liefde is de ziel en 't leven van de Hoop' en van 't Ge-loof.

Wat Moyfis Wet God-heyligs in haer heeft:

Al't goed vervat in 't woord der Prophecy:

Die na 't gebod van Chriffti liefde leeft,

Vol-brenghet het al en noch veel meer daer by.

't Is al vol-maectt wat God gebied en fet:

Maer Liefde is de Koninglijke Wet.

3. In de Liefd' en is geen vrees die den menfch in wel-doen ituyt;

Daer de Liefde is vol-komen, moet de vrees ter herten uyt.

Door ware Liefd' word menig bloede, koen.

Noch angst voor dood, noch bangheyd voor ge-breck

(Wanneer hy maer fijn naeften wel mach doen)

Verfwactt in 't heit daer Liefd' is, wel-doens treck

't Heel Deugden-pad is door-gaens fchoon en net:
Maer Liefde is de Koninglijke Wet.

4. 't Is wel foo, door vrees en poogen doet m' oock goet,
doch meest met moeyt':

Liefde maectt dat alle Deugde, ongefocht, van felver vloeyt.

Daer Liefde is, daer is oock 't hert beluft

Dat fich maer stof van wel-doen op en doe,

Waer 't geen men doet des Ziels begeerte bluft

Daer word m' in 't doen of noyt of felden moe'.

't Is goed al wat Deugd stijft en foud beler:

Maer Liefde is de Koninglijke Wet.

5. Alle Banden, alle Banden die men onder Menfchen vind,

Zijn vergheefs als ware Liefde d'herten niet te famen bind

Een goed, een bloed, een stand, een vader-land,

Een difch, een heer, een bed, een wet, een dack,

(Sonder de Liefd, Vol-maecttheyds ware Band)

Of binden niet, of binden al te fwack.

Coloff.
3. 14.

Al't schoon' is schoon; al't reyne onbesmet :
Maer Liefde is de Koninglijcke Wet.

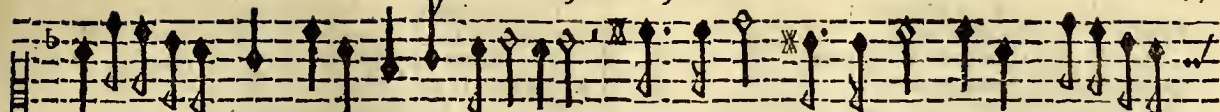
6. God is Liefde : door de Liefde heft de slijck sich uyt
den slijck,
En word (selfs hier op der aerden) Gode naest in aerd
gelijck.

Die vasten grond, door Liefd', in Christo leyt
Begrijpt (met alle daders des gebods)
Diept', Hoogte, Breed' en Lengt der salicheyt
En word vervult met alle volheyd Gods.
Wel aen, die uyt den dood wilt zijn geret,
Vol-brenge de Liefd', de Koninglijcke VVet.

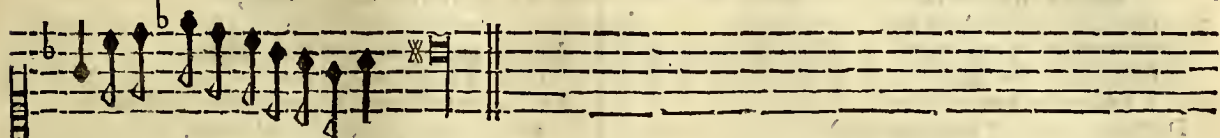
SANG:

III.

N des beminden lof, VVierd noyt be- min- der moe'. Voor al, als lovens stof, Vloeyt o-
 vervloe- digh toe. Die Liefdes aert verfaet en lieft, Het valt hem pijn, swijgt hyd'er
 van. En 't is, of schijnt een ee- ren-dieft, Het goet niet prijsen als mēn kan. Kom dan by, Sing met my, Min-
 naers

naers die Gods minn', Trou liefst en trou beleeft. 't Lof heeft klem, Dat door stem, Van sulck mensch komt

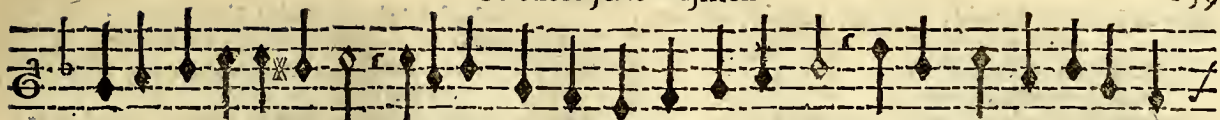
in, Die 't ding verstaet en heeft.

2. Vol van lanckmoedicheyd
Is 't hert daer Liefd' heeft steen.
Vriend'lijke goedicheyd
Brengh sy geduyrig me'e.
Vvech slugheyd, wraeck, en hert-geftoor
Daer sich de ware Liefde vind.
De minnaer doet en lijd veel Voor
En Van de gene die hy mist.
Kom dan by etc.
3. d' Onmenschelijke aert
Die lust heeft en verblijd
In 's naestens qualijk-vaert,
En anders, smerte lijd,
Groeyt noyt daer Liefde heeft haer zaed.
Kracht'-loos is alle nijds, venijn.
Die Christ'lijk liefst, acht goed en quaed
Sijns even-mensches voor het sijn.
Kom dan by etc.
4. Liefd' lijd geen slimme daed;

- Geen trotz' hoog-aerdigheyd;
Geen argerlijck gelaet,
Noch sott' ael-waerdigheyt.
Noyt de'e de Liever 't Lieve leyt.
't Beminde acht de Minner zeers;
Die acht, eest in ootmoedicheyd.
Op-rechte Liefde luyftert teer. **Kom dan by etc.**
5. De taeye Eygen-baet.
Die anders sich vertoont
Dan zy in 't herte staet,
Moet wech daer Liefde wohnt.
O alder-goddelijckste Deugd!
Al waer 't met eygen scha'e en smert,
't Beminde wel-doen, is een vreugd
In eens op-rechten minnaers hert.
Kom dan by etc.
6. Geen op-ger uy noch praet,
Daer sich de Liefd' aen stoort:
De Liefd' vermoed geen quaed

singt, ons van een eygenschap, Die ware Liefd' met geen ding heeft gemeen, Dan met God selfs en met Gods

volck alleen. Niets (hoe goet hoe groot hoe heerlijk) kan geduriglijk beklijven : Maer de Liefd' sal eeuwig

eeuwig, eeuwig, eeuwig eeu-

wig blijven.

2. De gav'en werken
In Christi Kercke
In haer begin soo menig-vout geschied,
En siet of hoeft nu Gods Gemeente niet,
Nu VVaarheys Leer genoegsaem is versterckt,
En, sonder sien, 't VVoord na sijn aert best werckt.
Tijden en gelegentheden kunnen selfs oock 't goed' verdrijven :
Maer de Liefd' moet eeuwig, eeuwig, eeuwig, eeuwig,
eeuwig blijven.
3. Hoe wel het veel is,
Ia hoog en e'el is
Dat hier de mensch, door VVoordelijck bescheed,
Uyt Godes Leer van God en 't Godlijck weet :

- Dat al nochtans sal, als onnoodig, vlien,
VVanneer de oog' het wesen selfs, sal sien.
't Al-vol-maectt aen-sien vernietigt 't onvol-maectt
geseg en schrijven :
Maer de Liefd' sal eeuwig, eeuwig, eeuwig, eeuwig, ^{berg.} 13.
blijven.
4. Geloof en Hope,
Die 't pad doen loopen
Waer door men raectt ter Goddelijcker vreugt,
Zijn prijsens waerd, en 't zaed van alle Deugd :
Sy blijven staeg ; doch sullen me'e vergaen
Als m' eens By God sal tegenwoordig itaen.
Daer men siet, behoeft men 't herte door Geloof noch
Hoop te sijn :

Maer de Liefd' sal eeuwig, eeuwig, eeuwig, eeuwig,
blijven.

5. Daer God en 't Goed is ;
Daer 't vroom gemoed is,
Onmog'lijk is 't of Liefde is daer me'e.
Geen heyl of lust is sonder rust en vre'e ;

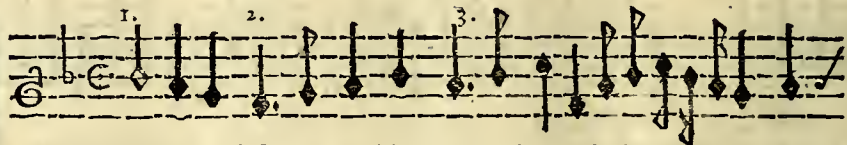
Geen rust of vre'e houd sonder Liefde plaets :
De Liefd' is 't al : sy stopr de deur des Quaeds.
Sing, ter eeren van de Liefd', God-geleerde Mans en
Wyven :
Eeuwig, eeuwig, eeuwig, eeuwig, eeuwig sal de Liefde
blijven.

B E S L U Y T.

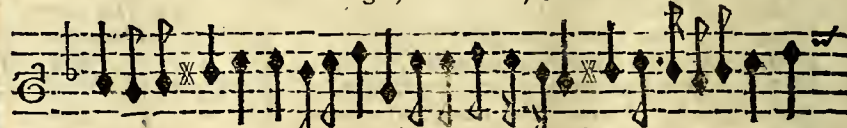
V.

Canon a 3.

S A N G :

Y die de Liefd' onmoog'lijk acht te sijn, En daer om niet na

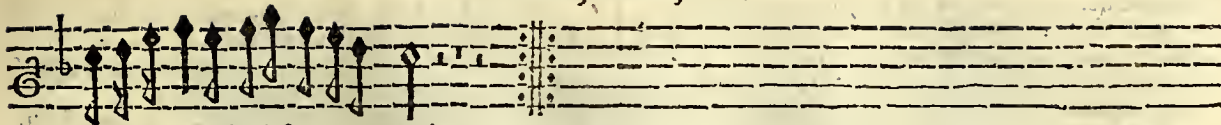

Lief- de streeft of aerd't. Verstaet en vaet (tot

blind- heys me- decijn) hoe in den mensch de Lief-

de

de, lief- de Baerdr.

2. De goede God, uyt reyne Liefdes drift,
Wil dat de mensch met hem onsterf'lijk leef
In heyls genot; doch dat voor dese gift,
De Mensch aen God het sijne weder-geef.
3. Aerds Eenicheyd en weder-liefd', is 't geen
Dat God in sijn geliefden Mensch wil sien.
God is vol-maeckt: wel-daden hoeft hy geen;
En van geen Mensch en kan hem goed geschien.
4. Wat is 't nochtans dat God' in mensch behaegt?
Dat Mensch aen Mensch sijn Liefde Gods betoon:
't Goed dat geschied aen dien-se Liefde draegt
Acht ware Liefd' als troff 't haer in persoon.
5. De Liefd' die God van Mensch aen Mensche wil,
Strijd, door qua' waen en domme eygen sin,
Met 's Menschen lust: dies rijst in 't hert'geschil.
De weg schijnt fwaer nochtans men moet hem in.
6. Al wat'er leeft, bemint sijns Wesens duur;
Verderf en dood sehouw het als hoogst' ellend:
De mensch, die Leerfaemheyd heeft by Natuur,
Voelt dieper schrick van sijnes Wesens end.
7. Dies Eygen-Liefd' die aen d'een zy'belet,
(Betract met kracht van Goddelijcke re'en)
Aen d'ander zijd' haer selfs te rugge set,
En port den wil om 't noodig pad te tre'en.
8. De Liefde tot een eeuwig Hemelsch goeð

- Maeckt dat, met kracht, de Aerdsche onder racckt,
En dat in' (hoe-wel met pijn) ter Deugd sich spoed:
Door Eygen-liefd' word Eygen-liefd' versaeckt.
9. Door kennis word eeuwichcyds-Liefd' geteelt;
Door dese Liefd' krijgt het Geloove kracht;
't Geloove baert de Liefd' die God beveelt.
So word d'een Liefd' uyt d'ander voort-gebracht.
10. **E**n als de Mensch sich nu op weg begeeft
En werck begint, bevint hy in het gaen
Dat Liefs gebod, soo 't God gegeven heeft,
Niet is soo swaer als hy sich voor liet staen.
11. Veel-doen baert konst: en konst maeckt licht: te met
Bevind de Mensch, van Waen door Waarheyd vry
Dat in sich selfs 't gebod van Christi Wet
Een lieflijk jock en lichten arbeyd zy.
12. Aldus soo krijgt 't selfs-willig paerd de spoor.
By Eygen-Liefd' komt Liefde tot de Deugd.
Een dubb'le drift stouwt krachtelijcker door,
Eerst was 't met pijn, nu gaet het werck met vrcugd.
13. **D**ie heeft, ontfangt: getrouweyde word beloont.
Gods heym'lijckheyd is by dien die hem vrees.
Hoe Waerheyds licht in 't hert sich klaerder toont,
Hoe meerder kracht tot deugde, in den geest.
14. God vind hem trou; dies doet Hy hem meer goed:
Hy smaectt meer goed; dies toont hy meerder trou:

f. 11. att.
11. g.

30

Euc. 8.
g. 10.

- De meerder trou, maect dat God noch meer doet :
 Gods stercker gunst, sterckt we'er des Deugds gebou.
15. Hoe trouwer hy, hoe trouwer oock God is ;
 Hoe meer God hem, hoe meer hy God bemint
 Hoe tusschen twee meer aerds gelijckenis,
 Hoe nauwer sich de een aen d'ander bind.
16. Dus Israelt'er staeg van hem, na God; en we'er

- Van God op hem, een liefden-weder-schijn.
 VVaer Meer staeg-a'n een oorfaeck is van meer,
 Daer kan geen werck (hoe swaer) onmog'lijck zijn.
17. **T** Is sotte waen en doffe eygen-minn'
 Die u, ô mensch, houd voor den in-gang staen,
 Daer feylt geen kracht, maer wil, en goet begin:
 Noyt raectt hy voort die noyt en wil bestaen.

SANG:

I.

Y die den naem van Christen draegt, En sijt, of waent
 te we-sen. Een die uw's Zielen heyl na-jaegt, Geeft u dit
 Dicht te le-sen.

2. G'ontred u die u redden wilt
 Door hand-geweld of strijden :
 De beste redding vind m' in file'

- En onverdroten lijden.
 3. Heeft u een kloecker pen of stem
 Die Lefz' wel meer doen hooren:

LIIDSAEMHEYTS ERINNERING.

Veeltijds wort soo gele'en, men kan het niet ontkomen,
 Ons Paert, en Swaert, en Boog, en macht, is te gering :
 Erinnerung wel op ! sulck lijden sal niet vromen,
 Wil'gh lijden, lijden is, fiet hoe 't ons Meeſter gingh.

- De Rijmtjes hebben me'e haer klem
In veler menschen ooren.
4. (God, oorspronck van des VVaerheysd licht,
Klaer meer en meer de oogen
Van die het leeft, en die het dicht,
Dat VVaerheyd gaet voor Logen.)
5. 't Is waer, hy heeft niet onrechts veur
Die uyt ellend wil raken :
Maer licht'lijck doolt men in de keur
Van Hoe en Door wat faker.
6. De reden-schijn, die of bedriegt,
Of sou bedriegen konnen,
VVilt gy versach hoe grof die liegt :
Volgt ware Redens-Sonne.
7. Is 't eygen wrake die u port
Uw' vyand te bekrencken
De wreket komt al-tijd te kort
In al sijn doen en dencken.
8. Voor al, als uyt gerechticheyt
De wraeck (als rechts, genomen:
De wreker na verdient van 't feyt
De straffe wil betoomen.
9. Doet gy in 't wreken dan te veel
Te veel, laet 's herten rust niet.
Doet gy de wrake maer ten deel :
Teweynig, boet den lust niet. :
10. Hy mengt vergif met medecijn,
Die wraeck aen re'en wil lassen :
VVAer dolle sinnen meester zyn
Daer kan men 't selden passien.
11. Dat schielijck met gevaer toe-gaet

- VWie mickt het daer foo effen ?
En in een sake sonder maet
Kan niemand mate treffen,
12. En schoon gy treft het al na waen :
(Na waarheyd treft gy 't nimmer)
VVat nut of voor-deel komt u aen
Door 't ydel breyn-getimmer ;
13. Laes ! wat geniet men uyt een Niet ?
U smert moet smerte blijven.
En dat een ander quaed geschied,
Kan 't uwe niet verdrijven.
14. De armē wraeck en kan noch 't quaed ?
Noch 'squaeds geheugnis weeren.
En die-se willig van hem laet
Komt best tot sijn begeeren.
15. Geen reden-loofer lust noch tocht
In 't ganfche Menschen herte,
Dan dat smert-koeling wort gefocht
In eenes anders smerte.
16. Door drijving eenes dollen lusts
VVord een ellendig wreker
Sijns naestens en sijns eygen rusts
En Christi VVets verbreker.
17. Doet gy de wrake voor 't Gemeyn :
Gy gaet des niet te vaster.
Die last is swaer, de wel-lust kleyn,
En 't minste quaed, 's volcks laster.
18. Geluckt de voor-genomen daed :
't Loon sal een hand vol wind zyn ;
Lof-tuyting en een eeren-praet
Van die met u gesint zyn.

19. Maer soogy in 't voor-nemen sneeft:

Gy blijft en selfs verlegen;

En die 't geluck maer tegen heeft,

Krijgt heel de VVerelt tegen.

20. Den algemeynen haet en spot

Hebt g' in d'ellend te wachten.

Of over-boos, of al te bot

Sal u een yeder achten.

21. Als ick des VVerelts doen bepeyns,

VVat is haer Luck, een dwelm-luck!

Geluckt den zen-slag, 't heet Roomeyns;

Mis-luckt hy; 't is een schelm-stuck.

22. 't Gevaer is groot, de vruchten kranck,

De scha'e meer dan 't genot is.

En schoon 't waer alle man te danck:

VVat is 't als 't niet na God is?

23. Het quaed eyfcht straf; het ong'lijck wreack:

(VVat Mensche feyt daer neen toe;)

Maer wie-se doen sal, dat 's de faeck.

God eygent' hem alleen toe.

24. 't Is waar hy wreect som-wijlen 't quaed

Door Menschen, selfs door snoonen:

Maer al wat God geschieden laet

En heeft hy niet geboden.

25. Die wreack-stof geven, maken 't slecht;

Die 't wreken, maken 't grover:

Dat alder-hoogste Wrake-recht

Geeft God aen niemand over.

SANG:

I I.

S'thoop van aerdsch gemack of heyl Dat u de kans doet wa- gen: Te dwaef-

lijck draegt men 't le-

ven veyl, Om 't nietig te be- jagen.

2. Is 't Staat of Eer-lust die u drijft :
Te fottter is het poogen.
Die willig in de laegte blijft
Komt mack'lijck tot verhoogen.
3. Laet fotte waen en redens fchijn
U 't hert niet onder-delven :
Wilt gy de meefte Meefter zyn :
Wo: d Meefter van u felven.
4. Mis-haegt u de vernederheyd ?
Neen : laeti' u wel gevallen :
Die op het aller-laegfte leyt,
Heeft niet om af te vallen.
5. Het Aerdich' en is maer of end' an.
VVeeft vatter heyls befonger.
Laet heerfchen al wie wil en kan ;
VVord gy een Hemels-borger.
6. Daer gelt geen Geld, geen gift, geen gaef ;
Geen vleyen, ftuyppen, nijgen ;
Geen gunft-gehuer, heen hof-gedraef,
Geen one'el-hertig fwijgen.
7. Daer is geen onder-fluypery,
Geen woelig Staats bepijnen,
Geen ver-door-fteken kuypery,
Geen listig tegen-mijnen.
8. Daer hoeft geen fmertig hert-gepeyns,
Geen om-gekoop van mannen,
Geen nare wreeck-krop, geen geveyns.
Geen angftig t'famen-spannen.
9. Om Liefde, om Geloof, om Hoop,
Om ongevalfchte Deugden,
Is 't alles en alleen te koop
Dat eeuwigh kan vervreugden.

SANG:

III.

1er.
2. 9. 16.

S 't u om Vryicheyd gedaen: Soovrijd u vande lusten, Die na waen vryheyd u
doen staen, Die Vryheyd sal meest rusten.

2. Tot vryheyd komt hy nimmer-meer
Die aen luft blijft gebonden.
Hebt gy na ware Vryheyd geer :
Onllaest u van de sonden.
3. 't Hand-redden acht de VVerelt braef,
En noemet Vryheyds-minnen :
Maer 't is voor-waer een arme slaef
Die slaef blijft van sijn sinnen.
4. Soeck daer meest aen gelegen is,
Wat baet wel-stand uyt-wendig
Als 't binnen niet ter degen is ?
Qua'e wil maectt ons ellendig.
5. 't Is onvast en verdeelt gemoed,
Vervult met damp en winden,
't Welck menig mensche soecken doet
Daer hy het noyt sal vinden.
6. Die tot het Best' of heeft geen moed
Of na waerdy noyt achten
Verbeeld sich 't Bitter, honig-soet,
En vleyd sijns selfs gedachten.
7. Die sonder herts benoegen leeft,
VVil sich daer toe bekloecken.
VWie 't dan in 't ware niet en heeft
Die sal in 't VVaen-goed soecken.
8. De Deugde-loose flauwicheyd
Doet menig mensch door-vloeyen.
Ach ! 't komt uyt enckel lauwicheyd
Met staet sich te bemoeyen.
9. Dunckt u dat m' u tyranniseert :
Verand'ring is te schroomen.
't Keert al ten besten niet, wat keert.

- Licht kander arger komen.
10. Al waer die grond en regel staet :
Dat m', om 't gemeen te mijden
Niet sien moet op Besonder quaed ;
Heeft licht de Deugd te lijden.
11. Die 't roer in hand heeft, houd het vast.
Snoo' daed word licht Staats keten.
Geen stuck soo quaed, als 't daer toe past.
Of 't kan 's Lands wel-vaert heeten.
12. Nood, Gods-dienst, VVenst, Gengentheyd
Sijn 't die een Staat formeren.
Na Staats en Lands gelegentheyd
Zijn sacht of harde Heeren.
13. VVie op dat Rad sich heeft geset,
Die moet sijn rol uyt-rollen.
Soo 't wel en mack'lijck gaet, hy met ;
Soo 't holt hy moet oock hollen.
14. De tweede golf stout d'eerste door :
Het eene quaed het ander.
En wil men niet uyt 't oude spoor.
Men moet al met malkander.
15. Die 't Hooch geern hiel' dat hy besit,
Moet sich daer heel na schicken.
Niet meer dan na een eenig VVit
En kan men teffens micken.
16. Die nau na sijn Geweten gaet
En wel wil t'aller uren,
Of stijgt schier nimmer-meer tot Staet
Of kand'er niet in duren.
17. Komt een die scherp let op Gods stem,
In 's VVerelt doen te raken :

- Ach! hy sal haer niet, maer sy hem
Gemeenlijck anders maken.
18. De VVerelt heeft geen ding vol-maeckt.
Haer menschen blijven menschen.
En waer men licht tot arger raect,
Wie weet wat hy sal wenschen?
19. Acht soo den Staet best, zoo hy is.
Licht kan men 't onrecht laken.
Die heyl beschaeft uyt hindernis
Staet aen het roer der saken.
20. Hy die den Scepter neemt en geeft,
Die Kroonen op en af set,
Die volle macht en wijsheyd heeft,
Die steeds op loon en straflet:
21. Der Goden aldergrootste Godt,
Weet alderbeit hoe 't best is.
Den sijnen spaert hy 't waerdste lot.
Alleens hoe 't om de rest is.
22. Soo 't Godt goet is, soo zy 't ons me'c
Oms beste werck is stil-zyn.
De Dienaer en de Heer zyn Twee.
Doch moeten eens van wil zyn.
23. Heeft Godt geen haest, hebt oock geen haest.
Wanneerm' is op 't benertste,
Is dickmaels hulpe aldernaest;
En alsse naest schijnt, vertste.
24. En schoon men nooyt tot redding quam:
Noch waer een Mug geen Kemel.
Want of men 't u hier al benam,
Noch blijft de wegh ten Hemel.
25. Geen liefde tot het Vaderlandt.

- Moet ons soo ver wervremen
Dat wy, in plaets van Godt, ons handt
Tot toevlucht soudē nemen.
26. Die door Godts Geest van sond' is vry,
Heeft geen Tyran te schromen.
Dit 's Vryheyds wegh. Hier door moet ghy,
En elck, tot vryheyd komen.
27. Geen Roomsche Brutus, maer Godts Soon
Is 't voorbeeldt van Godts kind'ren:
Kruys lijden, brengt ons tot de Kroon;
Kruys doen, salz' ons verhind'ren.
28. De Overheden dieder zyn,
Moet yeder Christen eeren,
Gehoorfaem wesen. niet in schijn,
Maer na 't bevel des Heeren.
29. Oprechtelijcken niet nae 't oog;
Op alle plaets en tijden;
In alle dingen (laeg en hoogh)
Die met Gods wil niet strijden,
30. Waer blijft gy nu Philosophy,
En aller menschen Wetten;
Die nooyt de Wraeck of Muysterij
Kont juyfste palen setten?
31. Een Lesz, die ons Godts Wijsheydt gaf,
Kan alles alles stuyten,
En snijdt den Christen teffens af
De wraeck-en-Staet-disputen.
32. Eenvoudige gehoo: saemheydt
Is eens voor al geboden
Want alle Macht, (heeft Godt geseyt)
Hoez' is, zy is van Gode.

33. Dit wijst een Christen mensch sijn padt
Dat hy recht uyt moet treden.
Hy slaet sijn oog op Dit noch Dat,
Op oud gebruyck noch zeden :
34. Op Wettig- noch Onwettiche'en,
Op Lands Gewoont noch Vryheyd,

- Op Dus noch Soo : Hy is te vre'en
Die willig in de ly leyt.
35. In Regen wacht men Sonne-schijn ;
Stil Weer, als 't hard en suer is :
Godt, sooder yet gered moet zijn,
Sal 't doen als 't tijd en uyr is.

SANG:

IV.

The musical notation consists of two staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a 3/4 time signature. It contains a series of notes, including quarter and eighth notes, with some notes marked with a diamond symbol. The second staff continues the melody with similar note values and rests. The lyrics are written below the staves.

I S Gods-dienst vryheyd uwe wensch: Om Gods-dienst vry te plegen, En ging noyt récht Gods-

dienstig mensch Ongoddelijc- ke we- gen.

2. Is 't u belet, in vryheyd dy
Aen Godf-dienst te versaden :
Soo staet dan noch d'onvryheyd vry
Door 't manlijck quaeds versmaden.
3. Die's Goeds gevolg (kruys, schaed', en leyd)
Sich troost in alle saken,
Geen uyerlijck' onvryicheyt
Kan hem yets onvry maken.
4. Een Wijse neemt het na de tijd.

- Gunt God de ruymt; die bruyckt hy :
Is 't harder uur; soo lijd, soo strijd,
Soo kruypt, soo schuylt, soo duyckt hy.
5. 't Heeft al zyn reden (laet sich 't hert
Aen dit of dat niet vesten)
Waer-om 't aldus gehenget werd.
Den Go'e'n is 't al ten besten.
6. Benautheyd is des Deugdes roem :
Sy kand'er tegen groeyen.

- Al staet den doorn ronds-om de bloem,
Noch kan sy lustig bloeyen.
7. Sy word geprangt, dan doch met een
Bewaert voor d'heete Sonne,
Die haer, stond sy in ruymt alleen,
Licht sou verdorren konnen.
8. Door 't lang onthouden van de ruymt.
Ia selfs de hoop' te missen,
VVort dick-maels Gods Gemeeynt geschuymt
Van vele argernissen:
9. Van schijn-en waen-heylige lie'n,
Die by 't getal sich vinden;
Van die op Eer en Staten sien;
Van enckel-aerdsch-gefinde:
10. Van die sich geven by de schaer,
Doch na haer oog-wit loopen,
En dick met alle-mans gevaer
Haer Grootheyd willen koopen:
11. Van die men of nieu-s-giericheyd,

- Of't sien op vriend' en magen,
Of eene domme viericheyd
Meest na den hoop siet jagen:
12. Van die den Gods-dienst doen uyt fleur,
Uyt spijt, en uyt par thijschap:
Van al die anders hebben veur
Dan deugd' en 's Hemels blijschap,
13. Hoe nauwer prang en swaerder kruys
Op 't Gods-diensts plegen staen sal
Hoe meerder suyv'ring in Gods huys
Van 't nutte-loose waen-tal.
14. Een groot' en water-loose wolck
Verdwijnt doch al ten lesten.
In vryheyd krijgt men 't grootste volck,
Maer selden 't alder-beste.
15. Op-rechte Deugd' is ongemeyn;
Een seldsaem ding, God vreesen:
Als 't God wil, beter kleyn en reynt
Dan groot en snood te wesen.

SANG:

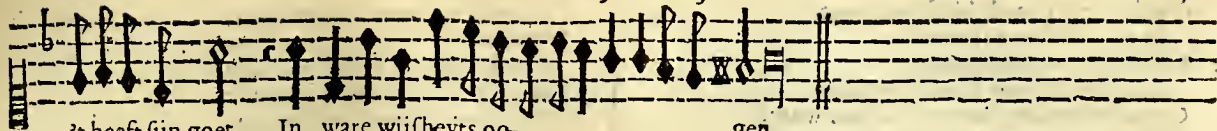
V.

The musical notation is written on a single staff with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The melody consists of a series of notes, some with stems pointing up and some with stems pointing down. There are several rests and accidentals (sharps and flats) throughout the piece. The lyrics are written below the staff, aligned with the notes.

Ier tusschen, so gy lijden moet, En menig quaet gedoo- . gen. Geen quaet so quaet of

't heeft

't heeft zijn goet, In ware wijsheys oogen.

2. Het lijdē dat uyt-wendig raect,
Maeckt geen goed mensch ramp-salig.
't Is d'onwil die ellendig maeckt,
Door lusten, sot en dwalig.
3. In 's VVinters harde koudigheyd
Kan m' oock al nut besinnen:
De warmt te wijd van 't hert verspreyd,
Gaet des te meer na binnen.
4. De ramp, die ons hier weder-vaert,
Door 't Aerdsc̄h gemacks onthalen,
Drijft dick den geest na binnen-waert
Die al te wijd ging dwalen:
5. Geeft menig mensch hem selven we'er,
En doet hem naerstig letten
Om uyt den rechten streeck niet meer
Soo wijd sijn loop te setten.
6. VVanneer de moeder 't lieve kind
VVil van de borsten weeren,
Met roed, of 't bitterst dat-se vind,
Sal sy de speen besmeeren.
7. Als God ons om een Hemelsch-Soet
Het Aerdsc̄h wil doen verfaken,
Komt hy ons door des Lijdens-roet
Het schijn-soet tegen maken.
8. Al word schoon Isa'c uyt-geleyd

gen.

- (Soo 't schijnt) ter offerhande;
Al staet d'Altaer en 't hout bereyd
Om t'offer te verbranden:
9. God even-wel en heeft niet voor
Van 't leven hem t'ontvremen,
Maer van sijns Knechts geloof hier door
Een wisse proef te nemen.
10. Isa'c verrijft als uyt den doot,
De Ram alleen moet sterven:
Het lijdē doet den Geest geen noot,
Qua'e Lust moet slechts verderven.
11. Al zwiert 't Kompas schoon gins en heen;
Of baren 't schip al decken:
De Naeld, gestreken aen Zeyl-steen,
Sal staêgh ten Noorden strecken.
12. Of schoon de vroomē swerven moët,
En kruys op kruys verwachten:
Na reynē Deucht en 't eenwig goet
Staen stadig zyn gedachten.
13. Daer is een vloedt die onder d'aerdt
Dwers door de zee komt zijgen,
Doch sonder ('tis verwond'rens waerd)
Yet zouts aen-sich te krijgen.
14. Een Christen, dwers door wederspoedt,
Van Godt hem opgezonden,

- Omringt met quaedt, blijft even goet
 En onbesmet van sonden.
15. Een albedreven Konstenaer
 Blijft steeds zyns Konsts bewijfer:
 Ontbreeckt hem goudt of dierbaer waer,
 Hy werckt in loodt of yzer.
16. Een vrome, als 't hem tegen gaet?
 Hoeft niet van 't goedt te wijcken:
 Soo wel in slecht' als beter staet,
 Kan hy zyn Deucht doen blijcken.
17. Ia soo gereeder als het is
 In Hout dan Goudt te snijden,
 Soo lichter is 't in kommernis
 Dan ruymheydt, zond' te mijden:
18. Soo veylighlijcker kanmen gaen
 Den wegh na 't Godlijck leven.
 Dat dickwils 't meeste schijnt te scha'en
 Kan 't grootste voordeel geven.
19. Een Christen is niet als het glas,
 Dat licht'lijk raectt in stucken;
 Of als het al-fatsoenig was,
 Dat steeds sich laet herdrucken:
20. Maer als den Diamanten ring,
 Die, en vry is van breken,
 En in een yder druckbaer ding
 Laet sijn fatsoen en teecken.
21. Dat buyten is, dat moet na hem;
 Niethy na 't geen is buyten.
 Die d'oore scherp heeft na Gods stem
 Laet nergens door sich stuyten.
22. O! die 't voor eere achten kan

- En voor een groote vreuchde;
 Wann'er hem Christi kruys komt a'n,
 Raectt licht ter hoogster Deuchde,
23. Hoe swaerder lijden God u sendt
 Hoe meer hy kondt wil maken
 Dat ghy of wat besonders bent,
 Of wel toe kondt geraken.
24. Hoe meer de Zondt-vloedt wast, hoe d'Arck
 Sich hooger moet verheffen:
 Te hooger roem heeft Godes Kerck
 Hoe haer meer ramps komt treffen.
25. Sijt ghy een Ioseph: 't is niet vreemt,
 Hoe seer gh' op 't Deuchden padt zijt,
 Datm' u en eer en ampt beneemt
 En vanck 'lijck in een gat smijt.
26. Sijt ghy een David: licht krijgt ghy
 Dat Saul al sijn dagen
 U houdt in kruys en iwervery,
 En nooyt rust van na-jagen.
27. Sijt ghy een Paulus: siet of 't dy
 Daerom te sachter gaen sal.
 Licht krijgt gy d'Engel Satan by,
 Die u met vuysten slaen sal.
28. Sijt ghy sijn Goudt: 't kan u niet scha'en
 Al wordt gh' in 't vuer bedoven
 Om sevenweven uyt te staen
 De hit van 's Goudtsmidts oven.
29. Die Godes goede wil verstaet,
 En sich in 't laeg wil geven,
 Hy leyt opaerden, 't zy hoe 't gaet,
 Een rustigh lustigh leven.

30. Hy slacht d'ervaren Musicien,
Die d'oorvreugt niet wil schenden:
Breekt hem een snaer, 't en geeft geen pijn,
Hy singt het liedt ten enden.
31. Moet hy een moyelijke rol
In 's werelts toon-spel spelen:
Een hert van Godt en Deuchde vol
Kan 't quaedt niet licht vervelen.
32. O! die maer trouwlijck Godt betrouwt!
(Sijn Goedtheydt kan 't soo voegen!)
Dat hy aen aerfch gemack onthout,
Vergeldt hy door genoegen.
33. Soo hem de smaet van menigh mensch
Wtwendigh komt bestrijden:
Die willigh lijdt, geniet zijn wensch,
Trots alle die 't benijden.
34. De smader lijdt geen grooter smaet
In 't diepste van sijn sinnen,
Dan dat hy 't hert van dien hy haet
Niet mede kan verwinnen.
35. Daer 't bolwerck van geduldicheyt
Steeds leyt voor 's vyands oogen,
Hy merckt in 't eynt, al is 't hem leyt
De sotheyt van sijn poogen.
37. Dwang-werck verdient geen lof: ò neen!
De Vroom' in lijdens ure,
Valt willig en van selfs daer heen
Daer God en 't Lot hem sturen.
37. 't Onlijdsacm hert (door valsch besluyt)
Wil leet met leet wech drijven:
Een lijdsacm mensch geraeckter uyt
Door willig in te blijven.
38. O Lijdsacmheit volmaeckte Deugd
En band van alle Deugden,
Dic u maer heeft, kan staeg in vreugd
't Geperste hert verjucgden.
39. O wenschelijke wensch'lijckheyt,
Daer 't hert in Gods gehengen
Sich rust, en boven mensch'lijckheyt
Den swacken mensch kan brengen!

SANG: Forfters Droom. Of: Phoebus is lang, &c.

I.

M

Aeck, mijn snaren, een geklanck, Dat de sinnen kan vervreugden: Sing, mijn keel, een

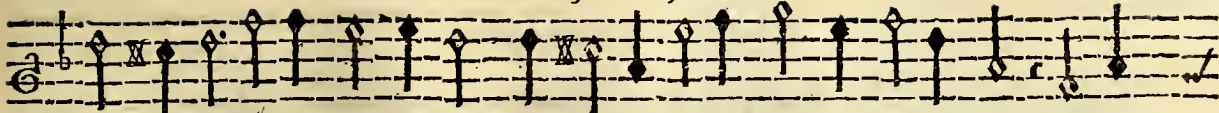
nieu

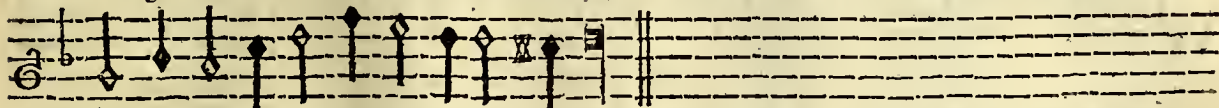
OOTMOEDIGHEYTS LOF.

Wie sal die groote Deugt; Ootmoedigheyt vol-roemen?
 Den Schrijver van dit Boeck, heeft veel daer toegedaen,
 En toont, als in een Hoff, veel schoone Ootmoets Bloemen,
 Siet oock wat Teecken-konst, hier Konstelijck wijst aen.

nieu gefanck, Van een Deugd de schoonst' der Deugden; Van een Deugd die Ootmoet hiet, Daer men

't voor-beeld klaer van siet, In hem dief' ons gebied.

2. Hem, die, nu der Heeren Heer,
4. Diep in ootmoet ne'er-gestegen,
Heeft der eeren hoogste eer
Door vernedering verkregen.
'Al wie, sat van aerdsche min,
't Hemelsch soeckt met hert en sin,
Moet desen weg oock in.
3. Door Ootmoet en Ned'richeyt
Word de hoogste Hoogt' gevonden :
('t Hert door hoogheydts lust verleyt,
Blijft hier vast om laeg gebonden.)
Hoe de leeder die hoog gaet,
Lager inde Aerde staet,
Hoe minder dat' om-slaet.
4. Ootmoet leyt niet, in, het lijf
Met onnoodich quaed te quellen,
Noch in 't waen-heylig bedrijf
Daer veel menschen Deugd' in stellen.

- Deugd hangt niet aen 's menschen breyn :
Maer Gods heylig Woord alleyn,
Is Leers en Deugds-Fonteyn.
5. 't Is oock d'Ootmoet niet die geld,
Dat men (om in sond te blijven)
Sich, als rechts, ootmoedig stelt,
En soo sondig gaet beschrijven
Of men staeg moest zyn in sond.
Dit 's geen Deugd, maer leugen-vond,
Op Ootmoets schijn geground.
  6. Ootmoet leyt gants niet in schijn,
Oock niet heel in slechte kleeden :
Uyt het hert, daerf' in moet zijn,
Moet-se stralen door de Zeden.
Schijn-deugd krijgt wel 't lijf tot haer,
Maer Deugd, lijf en ziel tega'er ;
In 't hert, en openbaer.

SANG: Als op 't voo-gaende.

II.

W

Are Ootmoet (meest ghebaert Door sijn selfs en sijn Staats kennis) In die's mē-

scken tong bewaert, Voor des Naestens hoon en schennis. Die sijn vorig doen wel weet, Heeft sijn

mond niet licht ghereedt tot yemands schand of leet.

2. 't Christen hert, door Ootmoets geest
Sterck verandert en gedreven,
Wetend' hoe 't selfs is geweest,
Wil oock al-tijd gern vergeven :
Komt tot wrake noch vonnis,
Deckt al wat te decken is,
En siet veel feylen mis.
3. Ootmoet doet de mensch diep heeft,
Boven sich, een ander achten.
't Hert daer d'eer-sucht niet in leeft,

- Voed geen nijdige gedachten ;
Gunt een a'er wel 't geen het mist ;
Doet op 's naestens raem geen list ;
Maeckt onvre'e nochte twist.
4. Ootmoet, Moeder en oorsaek
Van 's gemoeds bedaerde sachttheyt,
Weert verbolghentheyd en wraeck,
Toorn, gekijf, en onbedachtheyd.
Die door Gods Geest onder-richt,
Kleyn is in sijn selfs gesicht,

- Acht alle ong'lijck licht.
5. Ootmoet, Suster van de Liefde,
Doet in vriend'lijckheyd verkeeren :
Dat-se elck dient en gerieft,
Is haer lust en staeg begeeren,
Die hem selven kent te recht,
In sijn eygen oogen slecht,
Word geern eens yeders knecht.
6. Ootmoet, Voester van Gedult,
Helpt het angstig murmureren
Als God's Lijdens maet vervult)
Krachtig uyt het herte weeren,
Die recht kleyn is van gemoed,
Meynt in alle tegenspoed,
Dat hy 't noch heeft te goed.
7. Ootmoet, Maticheyds Vriendin,
Weert sorg-vuldicheyd en truren,
Als m', in 's lijfs behoeft, heeft min
Dan den eysch is der naturen.
't Hert van Ootmoet wel door-ploegt,
Dat hem selfs niet veel toe-voegt,
Is oock met 't minst vernoegt.
8. Een op-recht Ootmoedich hert
Staet sijn God in all's gelaten :
Wel-kom vreugde; wel-kom smert ;

- Wel-kom alle lot en staten.
Die sich en den Sender kent,
Heeft sijn hert, 't zy wat hy send,
Tot danckbaerheyd gewend.
9. Ootmoet kenster van gebreck
En van 't eygen onvermogen,
Neemt de Ziel den lust en treck
Om hier oyt te sluymer-oogen,
Doet de Ziel op schilt-wacht staen,
Om noyt door 's vleefchs schalcke pa'en
In fond te sijn verra'en.
10. Ootmoet, Toonster van armoed
In de Goddelijcke saken,
Maect dat sich de mensche spoed
Om door bidden God re naken :
Bidden, 't welck uyt 't hert ontspringt,
En, met sterck Geloof om-ringt,
By God met kracht door-dringt.
11. Ootmoet, Weckster van de wil,
Doet in all's gehoorfaem wesen,
Laet in Deugde 't hert noyt slil :
Want waer Ootmoet is, is vreesen ;
Waer vrees is, wort scherp gelet
Niet op een maer alle wet
Die 's VVets voorftelder set.

SANG: Als op 't hoor-gaende

III.

Musical score for the song 'Als op 't hoor-gaende'. The score is written on three staves in G-clef and common time. The first staff begins with a large, ornate initial 'M'. The lyrics are written below the notes.

Enfche wilt ghy feker gaen (Godes Geeft waerfchout u trou'lijck 't Laghe liefst

en neemt God aen; Dat hoog is, is voor hem grou'lijck) Wilt gy naer het fa- lig Land: Maeckt u

felfs in allen ftind, Kleyn onder Go- des handr.

2. Smal is 't pad, eng is de poort
('t Sijn Gods reden die 't betuygen)
Welcks in-gang ten leven hoort:
Wieder door wil moet fich buygen;
Aerd'fche grootheyt moet om veer;
Aerd'fche hoogte moet ter ne'er:
Die wel hoopt, hoopt niet eer.
3. Ootmoet is een vrucht en spruyt
Van Gods Geeft, die Deugd doet groeyen,
En fond drijft ter herten uyt:

- Van Gods Soon komt hy afvloeyen.
Die dien mist, 't zy wat hy doe,
Maeckt vergeefs hem felyen moe:
Gods Soon konit hy niet toe.
4. Salig menfch, die dit Iuweel,
Die dees Peerle hebt verkregen:
Die dees Peerle hebt verkregen:
't Geen gy hebt is groot en veel:
Aen 't wel houden is gelegen.
Maer die 't niet hebt: ftat'er na
Schut u fcha': Die niet komt dra.

Licht komt hy wel te spa'.

5. Voor 's gemoeds bedriegery
Moet g'u selfs voor al vermanen :
d'Alder-fortste hoovaerdy
Is, hem selfs ootmoedig wanen :
Wanen, als men 't noch niet is.
Mijd dees herten duysteris ;
Meynt niet, of hebt eerst wis.
6. Die daer fiet door Wanens glas,
En vast meynt, hy heb bekomen ;
Al beyd niet, blijft die hy was ;
Paeyt hier tusschen 'thert met droomen ;
En, door eygen-liefde sot,
Stelt sich tot sijn selfs Af-God,
En diebet sien, tot spot.
7. d'Eerste trap des waer' Ootmoets,
Is Ootmoet en diep verne'oren :
Van God, Geve' alles goeds,
Moet m', in Ootmoet, kracht begeeren.
Door Gebed vangt' aen ; krijgt schoot ;
Komt tot haer vol-komen groot ;
En blijft tot in der dood.

*Voor een jonge Dochter M. G. in hare langdurige en
sware Sieck-qual.*

S A N G : Fortuyn' helas pourquoy.

Of:

Mijn droeftheyt moet ick &c.

T En is niet alle-tijd van vreugde, dat men singt :
Ick sing, hoewel met pijn, smert en ellend om-ringt.

By menschen schijnt geen hulp : waer sal ick henen
gaen ?

- Tot hem, daer vreugd' en pijn en alles komt van daen
2. Ach ! God, die alle doen en lijden klaeraen-schout !
Die my, op 't schoonsst' der teugd , in 't tranen-leger
houd :
- Siet op my, uw geschep, dat onder d'harde tucht
Van uwe strenge hand veel Iaren heeft gesucht.
3. Siet op my, u Dienerz', welck gy met droeftheyt spijft,
Die nochtans, mids in druck u dickmaels eert en prijft,
En angstig in haer geest, geen ding' soo seer beklaegt
Dan dat sy 't pack al-tijd niet even-lustig draegt.
4. Hart-dringend' is de nood, door-dringed' mijne smert.
De Geelt, met 't Lijf te ly', beangstigt en benert :
Ach Vader ! (mach het sijn) gunt dat dees quale vlie :
Dan doch de Mijne niet, maer Uwe wil geschie.
5. Ick geef my onder u, al valt het over-bang :
U Wijsheyd weet waer-om ; u Goedheyd schickt hoe
lang ;
U Goddelijcke wil en kan niet zijn dan goed :
't Is wel, Goedheyds-fonteyn, 't is wel al wat gy doet.
6. Is 't uwe goede wil, dat ick noch langer ly',
En van des Werelts vuyl gants klaer geloutert zy,
Geloutert, door het vuyl van druck en tegen-spoed :
't Is wel, Goedheyts-Fonteyn, 't is wel al wat gy doet.
7. Of is 't, op dat g' in my een proeve nemen meugt
Van mijn geloof, gedult, en vastheyt in de Deugd,
En daer-om my begiet naet droeftheyts overvloed :
't Is wel, Goedheyts-Fonteyn, 't is wel al wat gy doet.
8. Of wilt gy dat ick staeg in desen stand sal zijn.
Om dat ick, in mijn leet en ongemeene pijn,

CHRISTELIICKE GELATENHEYT.

Dat is Gelatenheyt, dat m' in sulck pijnlijck wesen ;
 Bid ! Heere, soo gy wilt, so kont ghy my genesen ;
 Dat is Gelatenheyt, oock allerley ellendt,
 Voor lief te nemen, soo 't ons Godt Almachtig sendt.

Van Ellend en Gedult een spiegel wesen moet:

't Is wel, Goedheyts-Fonteyn, 't is wel al wat gy doet.

9. Of is'er yet, ò God! (u bet dan my bekent)
 Waer-om gy hengen wilt dat ick in dees ellend
 Tot aen mijn end sal sijn: 't is swaer voor vleesch en
 bloed.

Nochtans, Goedheyts-Fonteyn, 't is wel al wat gy doet.

10. Mijn God, ick bid niet meer dat gy van ramp ontslaet,
 Alleen bid ick dat my uw' hulpeniet verlaet:

Wat schaed een harden stoot, wat deert een fellen slag,
 Als 't hert van binnen heeft daer 't sich aen houdē mag.

11. Uw's Geestes by-stant is 't die ick alleen begeer,
 Op dat ick tegen u noyt sondig murmureer.

'k Wil willen wat gy wilt: maeck dat des willens wil,
 Vol-komen in mijn hert, noyt van de u vershil.

12. Of schoon het Lichaem dan, door smerte die het lijd
 Maeckt dat de ooge traent, d' Borst sucht, de keele krijt,
 De Geest nochtans, getroost, getroost door u gena'e
 En 't selschap van dijn Geest, keert alle zielen-icha'e.

13. Nu rust, mijn Ziel, in God, u God, die soo goed is;
 Die niet dan goed kan zijn; Die uwe droeffenis
 Of wiss'lijck enden sal, of send hy noyt een end,
 Tien-dubbelt reden heeft, waer-om hy 't niet en send.

Of van

Tweederley heerschen.

Aen

d' Ontheerde Staat-beminders.

SANG:

O slaep, ò soeten slaep.

Of:

Heyl-gierig mensch &c. Pag. 2.

I.

- H**oogheys-minnaer, die 't acht voor lij'en
 Beroofte zijn van heerschappye;
 Wiens hert den ouden Staet,
 In hoop na gaet:
 Laet u lust soo veer,
 Na een vluchtig' eer,
 Laet u lust soo veer niet loopen:
 't Best is na by, en staet noch open.
2. Ick weet een Staat, die wis en vast is,
 Wiens last niet swaer en sonder last is;
 Daer niemands wil of wet
 U oyt van set;
 Waer by alle hoogt'
 Die gy dencken moogt,
 Waer by alle hoogt' op Aerden,
 Hcl-laeg is, van geender waerden.
3. Dees Staat, soo waert en uyt-gelesen,
 Z' 3

't SWAERD IN SIIN PLAETSE.

Had Petrus, sijn ghemoed in dwangh ?
 Och neen; hy ging sijn ouden gangh.
 Wat was hier op sijns Meesters beede ?
 Hou Petre ! 't Swaerd moet in sijn Scheede.

Bestaet in Waerlijck dat te wesen

't Welck menig waenlijck roemt,

En sich me'e noemt;

Waer van elck den schijn

Sich genoeg laet zijn:

Waer van elck den schijn wil dragen,

Maer 't ware wesen niet bejagen.

4. Die Christen met mond, heit, en daed is,

Die is 't alleen die in dees Staet is.

Of hy schoon, hier veracht,

Beschimpt, belacht,

Voor den waen-wijs, sot,

Arm, gering, en bot;

Voor den waen-wijs, sot moet lijcken:

Waarheyd sal beter vonnis strijcken.

5. Een Christen, die, recht weder-boren,

't Aerd'sch heeft verfaeckt, 't Hemel'sch verkoren,

Die is (en niemant meer)

Vol-komen Heer:

Die is Heer van 't geen

Waer van yeder een,

Waer van yeder een is slave,

Hoe groot van heerschappy en have.

6. Den Christen, door sijns selfs verwinnen

Nu Heer en Meester van sijn sinnen,

Houd alles ne'er-geveit

En in gewelt

Vvat op Aerd' onrust,

Smert en tegen-lust,

Vvat op Aerd' onrust in-voeren

En 's menschen ziele kan ontroeren.

7. Geen aerd'sche hoop pijn't door verlangen.

Geen aerd'sche vrees en maect hem bange.

't Zy hoe 't hier woelt en raest,

Hy, onverbaest,

Met sijn Schat te vre'en,

Treed al moedig heen:

Met sijn Schat te vre'en, is Koning

In sijnder Zielen ruyme wooning.

8. Daer heeft en draegt hy steeds den Scepter;

Niets tegen sijnen wil en rep'ter.

Haer, tooren, trots, en spij'd.

VVreck-sucht en nij'd,

Met al wat'er neygt,

(En ziel-finerte dreygt)

Met al wat'er neygt tot sonden,

Leyt krachte-loos, en als gebonden.

9. Gods VVoord, dat Leers en VVaerheyts-Son is,

Dat spreeckt en wijst daer alle vonnis;

Gehoorfaemheyd voert uyt

't Geen 't hert besluyt;

Vrees en liefde Gods

Zijn Leers en Gebods,

Zijn Leers en Gebods betrachters,

En voor de Ziel gelijk deur-wachters.

10. VVaer blijft gy nu vermaerde Helden

Die Monsters en Tyrannen velden,

Maer 't Monster noyt verloegt,

Dat gy selfs droegt;

En van Tyranny

Noyt in 't hert waert vry;

En van Tyranny der lufften

- U door begeerten liet onrusten.
11. 't Geen gy niet kond, hoe hoog uyt-steekent,
 Dar kan een mensch, geen mensch gereeckent;
 Die hier in laegheyd leeft,
 Geen saem en heeft,
 Schild noch Swaerd gebruyckt,
 In versmaetheyt duyckt:
 Schild noch Swaerd gebruyckt uyt-wendig:
 Na 't oog, ramp-salig en ellendig.
12. Sijn oogen walgen van 't geringe,
 En sien nau eens op aerdsche dingen:
 Haer wijfheyt is hem geck;
 Haer Schoonheyd, dreck;
 Rook acht hy haer goed;
 Wind, al haer hoog-moed;
 Bitterheyt, haer soeticheden;
 Omuft, al haer gewaende vrede.
13. Een Christen (ô! hoog-waerde eere!)
 Is Heer van aller Heeren Heere:
 Heer van begeerlijckheyt,
 Die 't al verleyt:
 Heer van dwalen wil,
 Oorsaek van geschil,
 Oorsaek van geschil en onlust
 En al des Werelts ramp en onrust.
14. O schoone Kroon! waer op noch schoonder
 Gegeven word van 's Deugds Beloonder:
 Van God, die hem, die 't al
 Verwinnen sal,
 In onsterflijckheyt,
 't Rijck, voor hem bereyd,

- 't Rijck, voor hem bereyd, sal schincken,
 En eeuwig als de Son doenblincken.
15. Sulck Heer, die dees Kroon heeft in d'oogen,
 Hoe kan, hoe wil, hoe sal die poogen
 Na een verganckelijck
 Gewelt of Rijck?
 Waer toe Staet of Sweerd,
 Die los van begeert',
 Niet behoeft in d'Eerd te vroeten,
 En heel de Werelt tred met voeten?
16. Dit is het Een, alleen van nooden;
 Hier na te staen heeft God geboden.
 Dees hooge Heerschappy,
 Dees Monarchy,
 Daer kont gy noch aen,
 Door het recht in-slaen
 En gedurig gaen der paden,
 Gewesen in 't Woord van Genaden:
17. Van 't schijn-hoog heeft u God gestooten,
 Om u door kleynheyd te vergrooten,
 Vergrooten met dees groot',
 Die na de dood,
 Na de dood noch blijft,
 En in rust beklijft:
 Na de dood noch blijft bestendig.
 Niet soeter, dan Wel, en On-endig.
18. God maectt u 't pad ten Leven, gladder:
 Op gladde paden loopt men radder.
 Nu kont gy, wilt gy maer:
 Waer toeft gy naer?
 Nu g' in 't lage bent,

Daelt al voor ten end :

Nu g' in 't lage bent getogen,
Wijckt, wijckt met lijfen ziel van 't Hooge.
19. God die d' Af-Goden af wil houwen,

En in u hert sijn Tempel bouwen,
Doet u Staats lossen stand,
Eers snelle schand,
Schijn-goeds haestig vlien
Klaer met oogen sien :
Schijn-goeds haestig vlien bevinden
Op hoop of gy een Beter minden.

20. Een Beter : niet met wanckle sinnen,
Die 't Aerdsch en 't Hemelsch teffens minnen ;

Niet met een dubbelt hert,
't Welck, hier verwert,
Na des lijfs wel-vaert,
Door geweld en swaerd,

Na des lijfs wel-vaert wil loopen,
En noch op 't Eeuwig medehopen.

21. Maer met een hert, 't welck, klaer en suyyer,
Niet hengt dat gy (als kruys af-schuyver)

VVan God wil dat gy lijd,
Bijt die u bijt ;
't Quade weder-staet ;
We'er-slaet die u slaet :

't Quade weder-staet door 't quade ;
Schut schade mer een anders schade.

22. Maer met een hert, 't welck, in-genomen
Met Liefd' op 't geen dat Na sal komen.

Door waarheyd vry gemaect ;
't Aerdsch heel verslaect,

En, in God verneugt,

Niet en soeckt dan Deugd :

En, in God verneugt ten vollen,

De Werelt haren rol laet rollen.

23. Verbreekt in 't hert al 't dwaes getimmer.
Zot zijn, is quaed ; sot blijven, slimmer.

De nacht is heen gegaen,

De dag komt aen.

Blijft doch aen de Aerd

(S'is geen lievens waerd)

Blijft doch aen de Aerd niet hangen.

God jaegt u Ziele : laet-se vangen.

24. Neemt niet al mocht' u we'er gebeuren.

Houd rust : mijd stof van meer te treuren.

Voor al soo merckt en let

Scherp op de Wet,

Die op 't nieu verbond,

Door Gods Soen, gegrond,

Plaets in hert en mond moet vinden,

En nu alleen de Ziel kan binden.

25. Al nieu, al nieu, 't Oud is verstreken.

Geen Moses heeft nu meer te spreken :

Sijn heel' Wet die hy gaf

Is dood en af.

Sint de Sonne schein,

Moest de schaduw' heen :

Sint de Sonne schein soo helder.

Gods Soen alleen nu Wetten-stelder.

26. Des Vyands Zaet (het volck der boosheyd,

De plegers van quaed en Godloosheyd)

Laet nu Gods Wet niet toe

A 2

Matth.
13. 9.
29. 39.

Dat

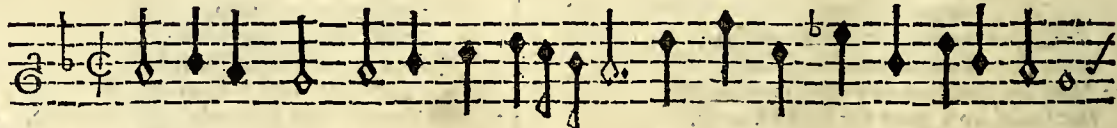

Dat mensch uyt-roe' :
 Als de endiging
 Komt van alle ding,
 Sald'er suyvering geschieden,
 Die God sijn Eng'len sal gebieden.
 27. Is noyt de Aerd vry van d'onvrome :
 God sal wel d'een door d'ander toomen :
 Die God, die selfs oock 't quaed
 Dat hy toe-laet,
 Schickt, bestuert aen-schout,
 En in palen houdt :
 Schickt, bestuert, aen-schouwt sijn handen
 Bereycken alle hert' en landen.
 28. Al wat in macht in hoogt' gestelt is,
 Al wat in uyt-steck en gewelt is,
 Hoe quaed of Godde-loos,
 Verkeert en boos :
 't Is (wanneert'er is)
 Door Godts hengenis :

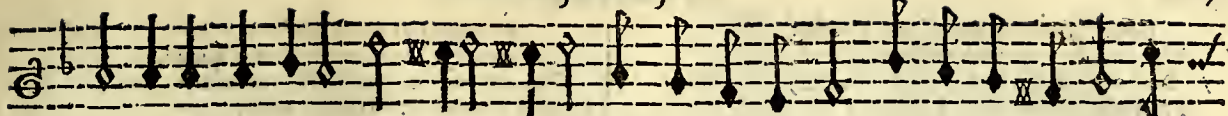
't Is (wanneert'er is) al-samen
 Van God, die wil men sal't g'hoorsamen,
 29. Die licht uyt duysternis kan trecken,
 Kan alle quaed tot goed doen strecken:
 Geen Vorst of Heer altoos,
 Hoe deugde-loos,
 Of hy soeck't noch me'e
 (In rust, stilt', en vre'e)
 Of hy soeck't noch me'e te schaffen
 Den goeden, loon; den quaden, straffen.
 30. Laet God de wer'lt door wer'lt regeeren.
 Die God selfs heeft, wie kan hem deeren ?
 Geen quaed, als hy ons stut,
 Of 't word te nut.
 Of komt ons we'er-spoed,
 In verlies van goed,
 Leven, lijf, en bloed te voren :
 Die God hout, heeft niet veel verloren.

SANG: Als op 't hoor-gaende.

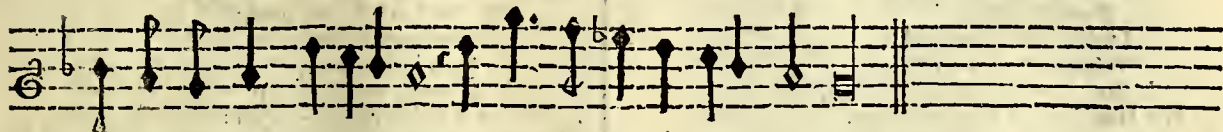
II.

Icht kan u 't Vleesch veel uyt-vlucht dich- ten : Maer laet Gods licht slechts tegen-lichten.

Al 't leven, staet en lot, Leer en gebod Van Gods waerde Soon, (Ons op-recht Patroon) Van

Gods waerde Soon, geeft klaerheyd, En roept liyt uyt voor dese waarheyd.

2. Merckt op sijn Woord, 't Woord der genaden.

Laet los: schelt quijt: vergeeft mis-daden.

Verwijst niet; dat u niet

Soo me'e geschied.

So als gy uyt-meet,

Staet Gods hand gereet,

Staet Gods hand gereet t'in-meten,

Laet Christus in sijn Woord ons weten.

3. Sijn vyand leert hy overwinnen;

Niet door geweld, maer door beminnen.

Gods gantsche Wapening,

Schild, Helmen Kling,

Met al wat'er voort

Tot ons Krijg behoort,

Kan men in sijn Woord klaer lesen,

Niet Aerd'sch, maer Geestelijck te wesen.

4. Sijn kompt en was niet om verderven,

Maer om behoud'nis te doen erven.

Noyt wraeck of vonnis quam

Van 't weer-loos Lam.

Of hy schoon getergt,

En daer toe gevergt,

Of hy schoon getergt wel konde;

Noyt had hy sulcks in hert of monde.

5. Een Voor-beeld heeft hy ons gelaten.

Waer in 't In willig 't kruys t'aen-vaten;

In lijden sonder schuld;

In sterck geduld;

In wraeck en oordeel

Aen sijn God geheel,

Aen sijn God geheef en eygen,

En, doen hy leed, niet eens te dreÿgen.

6. Een Heer, een Leer, een Naem, een Leven

Word allen Christ'nen toe-geschreven.

't Woord treft haer al gelijk:

Dat mⁿ in Gods RIJck

Door vervolg en smaed,

En uytwendig quaed,

Wesf.
21.

- Door vervolg en smaed moet raken:
 Wie durf de weg noch anders maken?
 7. De Leerling (seyt ons Ziel-bekeerder)
 En is niet boven sijnen Leërder ;
 De Dienaer oock niet meer
 Dan sijnen Heer.
 Lijd de Knecht gequel :
 't Moet hem soet en wel,
 't Moet hem soet en wel gevallen,
 Sijn Heer gelijk te zijn in allen.
 8. De boose Werelt kan niet laten
 't Geen haer soo ong'lijck is te haten,
 Die soo met daed als woord
 Haer rust verstoort,
 En de duyfsteris
 Acht voor 't geen-se is :
 En de duyfsteris durft schouwen,
 De duyfsteris sal hem verspouwen,
 9. Een Christen is tot kruys geboren ;
 Een Christen is tot kruys verkoren
 't Is God, die 't foo begeert
 En ordineert :
 't Beeld sijns Soons wil hy
 Dat gedragen zy,
 Dat gedragen zy in smaedheyd
 Van al die hy tot beter staet leyd.
 10. Vergeefs soeckt dan 't vernuft uyt-wegen :
 Het kruys, het kruys moet zijn gedregen,
 Gedregen : niet wanneer
 Uw' tegen-weer
 Nu geen schut meer geeft,

- En geen nut meer heeft:
 Nu geen schut meer geeft in 't quade,
 Om dan gedwongen 't kruys te laden :
 11. Niet juyt alleen in sulcke tijden
 Als niemands Swaerd voor u wil strijden,
 Of soo 't al strijd en slaet,
 Nochtans niet baet,
 En gy 't lijden moet,
 ('t Zy oock wat gy doet)
 En gy 't lijden moet gedogen :
 Noemt gy dit Kruys, gy zijt bedrogen ;
 12. 't Is kruys, maer niet van God verkofen ;
 't Is kruys, maer oock gemeyn den boofen ;
 't Is kruys, maer 't welck dien 't naeck
 Geen Christen maect :
 't God-behaeglijck kruys,
 (Als 't de Heer sendt t'huys)
 't God-behaeglijck kruys der vromen
 Word willig, willig op-genomen.
 13. Word op-genomen, als men 't lijden,
 In-dien men wou, wel kan ontglijden,
 't Zy door de tegen-stand
 Van weldig' hand,
 Of door van vroomheyd
 Die ons God voor-leyd,
 Of door van vroomheyd te deynsen,
 En met de Wer'lt te doen of veynsen.
 14. Sulck lijden doet ten Hemel raken.
 Soo leed de Heer, wel-lijdens Baken :
 Doe hy, in Gods gestalt,
 En als bewalt

Met macht boven macht,
 Alle tegen-kracht,
 Alle regen-kracht kon storten,
 Ging hy sijn kruys gewillig schorten,
 15. Doe hy door sijns gebeds op-stijgen,
 Had hy gewilt, te hulp kon krijgen
 Veel dayfent Hemel-Bo'on
 Uyt 's Vaders thron; ;
 Wat heeft hy gedaen ?
 Niet met quaed we'er-staen.
 Wat heeft hy gedaen ? Geleden.
 En ons in lijden voor-geftreden.
 16. Laet ware re'en nu 't hert eens vragen :
 Wie kan sulck Kruysen 't Swaert saem dragen?
 't Swaerd trof en port tot strijd,
 't Kruys duyckt en lijd ;
 't Swaerd bedient het vleysch,
 't Kruys beneemt sijn eyfch ;
 't Swaerd bedient het vleesch in lusten,
 't Kruys neemt gemack en aerdsche ruste.
 17. Wie kander Vier met VVater mengen ?
 Den Hemel aen de aerde brengen ?
 VVat deel heeft 's vleeschs bol-werck
 Met Christi Kerck,
 Die op 't schoonste groeyt,
 En vrucht-baelijckst bloeyt,
 Die op 't schoonste groeyt in nooden,
 En jagen, bannen, vangen, dooden ?
 18. Geens waren Christens hert of oogen,
 Die oyt na d'Aerd of 't aerdsche vlogen :
 't Is beter dat hy wacht ;

Dat hy betracht ;
 Daer sijn hert aen-hangt ;
 Daer hy na verlangt ;
 Daer sijn hert aen-hangt geheelijck ;
 Op-rechte liefd' is onverdeelijck.
 19. 't Is Hemelsch daer hy na moet trachten,
 't Is Hemelsch daer hy op moet wachten ;
 Hoog en groot is sijn loon,
 Doch in Gods woon ;
 Vast heeft hy hier niet
 Van al wat men siet ;
 Vast heeft hy hier niet ; sijn segen
 Op Aerd, w'rd in vervolg verkiegen.
 20. Om 't pad na 't Noodig Een te treden,
 Hoeft hy geen aerdsche salicheden.
 Gunt God wel-stand of vre'e,
 Hy neemt 'et me'e ;
 Doch bruyckt Swaerd noch dwang,
 Om het Aerdsche lang,
 Om het Aerdsche lang te houden,
 't Aerdsch Canaan was voor den Ouden.
 21. 't Schijnt wel niet quaed, ja Gods begeeren,
 Sijns naestens quaed door quaed te weeren.
 Maer waer is Leer, of Wet
 Wensh, of gebed
 Toe-seg' of beloof't,
 Die 't eyfcht, of oorloof't ;
 Toe-seg' of beloof't beschreven,
 En in Gods Nieu Verbond gegeven ?
 22. Hoe draegt hy 't Swaerd voor sich of and'ren,
 Die 't kruys-padt niet alleen selfs wand'ren

- Maer and'r' oock op die baen
 Moet leeren gaen?
 Wie is vry hier van?
 Geen, wanneer hy kan.
 VVie is vry hier van? Geen Zielen
 Die Christum oyt voor Heere hiel'en.
 23. Hoeft gy, om 't Hemelsch te bekloecken,
 't Aerdich niet voor u door 't Swaerd te foecken:
 (Gelyck geen mensch behoeft
 Die 't Hemelsch proeft)
 VVaer toe (ô! bedroch!)
 Voor een ander doch?
 VVaer toe? (ô! bedrog der sinnen!)
- Een Heyl-pad moeten wy all'inne.
 24. Om dan 't Onnoodig te bejagen
 Durft gy der quaden Zielen wagen.
 Ach! 't is te veer, te veer
 Van Christi Leer;
 't Is te veer van 't pad
 Na Gods vreugden-stad;
 't Is te veer van 't pad getreden.
 Bedrieg u niet door schijn van reden.
25. Is ons hier levens tijd van nooden,
 Om leven 't Leven ons geboden:
 Ons leven tijdt en maet
 Staet aen Gods raed.
 Die elck oogen-blick
 Voor de fond' heeft schrick,
 Die elck oogen-blick leeft heylig,
 Hoe kort hy hier oock leeft, leeft veylig.
26. Van leven is geen wet gegeven,

- Maer van wel-leven t'wyl wy leven.
 Ons Lefz' is Godes stem,
 't A'er staet aen hem,
 De geweldenaer.
 En Swaerd-yveraer
 De geweldenaer en strijder
 Is niet meer seker dan de lijder.
27. 't Is waar, 't schijnt wreed, voor wijf of kind'ren
 't Quaed niet door 't quade te verhind'ren.
 Maer was God-selvs dan wreed
 Wanneer hy leed
 Dat sijn Eenig Kind,
 Soo van hem bemind,
 Dat sijn eenig Kind moest lijden
 Met soo veel vrome t'allentijden.
28. Door liefde tot Gods Soon bewogen,
 Heeft eer-tijds Simon 't Swaerd getogen:
 En gaf de liefd' oyt recht
 Om door gevecht
 Vrienden Voor te staen,
 Hy de'e wel daer aen:
 Maer wat was 't vermaen des Heeren?
 't Swaerd in sijn plaets te moeten keeren.
29. Wat was de re'en? Om dat-se alle
 Die slaen met Swaerd, door Swaerd we'er vallen.
 Wat noch: om dat wanneer
 Door tegen-weer
 't Kruys wierd wech gedaen;
 En door Swaerd en slaen,
 En door Swaerd en slaen sou wijcken,
 Gods Phrophey niet waer kon blijcken:

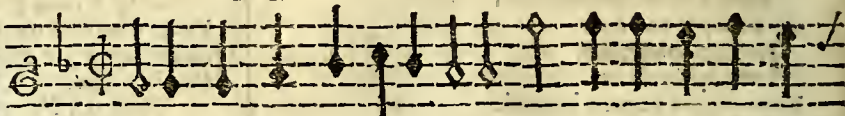
30. Wat was het woord der Phrophetijen?
 Dat Christus wel sou' moeten lij'en.
 Maer 't selve dat Gods stem
 Eertijds van hem
 Had gepropheteert,
 Even 't selve leert,
 Voor-seyt en begeert hy mede
 Van alle sijne ware Leden.
31. Gods Liefd' is aller Liefde mate:
 God lieven, is, Gods wil niet laten,
 Oock dan, als treck van bloed
 Sterck in 't Gemoed,
 Door de Ziele dringt.
 En inwendig wringt,
 Door de Ziele dringt, en 'therte
 Door-steeckt met over-g roote smerte.
32. Doe Abraham sijn Soon wou' slachten,
 Sturf doe de Liefd' uyt sijn gedachten?
 Neen: Door een hooger geest
 Weeck 't minst voor 't meest;
 Liefde tot sijn God
 Sach maer op 't gebod:
 Liefde tot sijn God (ô wonder!)
 Hiel' der naturen liefde onder.
33. Gods Kruys, behalven eygen pijnen,
 Bestaet oock mee in 't leed der sijnen.
 't Sy dan hoe 't komt, als 't koomt,
 Wie 't dan soo schroomt

- Dat hy 't door geweld
 Yet ter sijden stelt,
 Dat hy 't door geweld wil weeren,
 Volgt Christum niet in Kruys en Leere.
34. Niet (segt g') in mijn', maer 's naestens sake,
 Doe 'k, ongeeycht, straf; niet uyt wrake,
 Maer dat d'onnoof'le vry
 Van onheyl zy,
 En 't Gemeene best
 Daer door werd bevest:
 En 't Gemeene best mach bloeyen
 En in gerusten wel-standt groeyen.
35. 't Heeft schijn: Maer die geweld en dooden,
 Soo wel als Moses, heeft verboden:
 Doch noyt (als Moses doet)
 Verlof of voet
 Yemand dieder leeft
 Weder daer toe geeft:
 Yemand dieder leeft op Aerde,
 Acht desen schijn van geender waerden.
36. Is 't doen van eenig leet of pijn
 Van Hem veroorlooft aen den Sijnen;
 Soo wijs my juyfste straf
 (Als Moses gaf)
 Tot een yeder quaed
 Daer straf over gaet:
 Tot een yeder quaed en sonden.
 Waer word die in sijn VVoord gevonden?

SANG: Als op 't booz-gaende.

III.

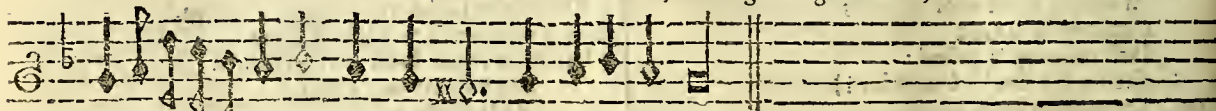
Lleen niet 't kruys van Godes Sone, Maer oock sijn Ootmoet staet

ten too- ne. Wie 't hert aen Hoogheyd hecht, Volgt hem niet recht, Die

de aerdsche kroon, Ernstig aen-gheboo'n , Die de aerdsche kroon

versma- den, En 't schandig kruys ging op hem la- den.

2. Wie wankelt noch als hy sulck blyck fiet ?

Van dese Werelt was sijn Rijck niet.

Gelyck hy sprack, soo de'e

En was hy me'e.

Die wil zyn, als hy,

Eeuwig wel en bly,

Die wil zyn, als hy, verheven,

Moet hier, als hy, in Ootmoet leven.

3. Hy quam hier niet om dienst t'onfangen,

Maer and'ren dienst te doen erlangen

Des VVerelts pronck en pracht,

Staet, eer, en macht,

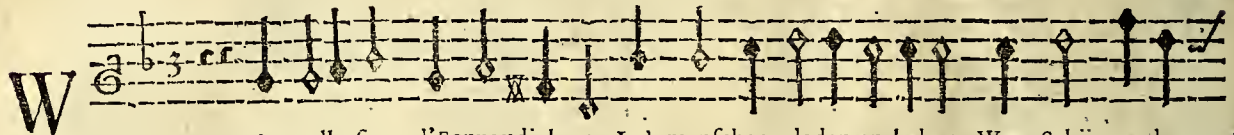
- Derfd' hy niet alleen,
Maer begeerd' oock geen :
- Derfd' hy niet alleen alt-samen,
Maer oock verbod hy hoocheyts namen.
4. Gelijk hem 't Rijck in desen leven
Van sijnen Vader was gegeven,
Soo heeft hy 't we'er beset
Na Ootmoets wet :
VVe'er beset aen al
VWie hem volgen sal :
VVe'er beset aen al sijn leden.
Wel voor te gaen, doet wel na treden.
5. In 't hert bedampt door d'aerdsche misten,
Waent sich de staetsuchtig' een Christen :
Maer 't Lam, gants vreemt van wracke,
Spreekt ander spraeck,
Wie sich voor de meest,
(Seyt des Waerheys Geest)
Wie sich voor de meest wil achten,
Is d'alder-minst' in Gods gedachten.
6. Wat sich verneert, wil God verheffen ;
Wat sich verhoogt, ter neder treffen.
De Meester die voor-ging
Kent geen leerling
Dan die in Ootmoet,
Vreemt van 's Werelts voet,
Dan die in Ootmoet na-wandelt,
En tegen Ootmoets wet noyt handelt.
7. Wat, hoog in 't oog, in eer aen-schouw'lijck
By menschen is, is voor God grouw'lijck.
's Vleeschs lust, begeert van 't oog,

- Herts-treck na 't hoog,
Die (vergeefs al-saem
Met een schoonen naem,
Met een schoonen naem bepeerelt)
Sijn niet uyt God, maer uyt de Werelt.
8. Der Heyd'nen Vorsten geeft men eere;
Die noemt men oock Genadig' Heeren ;
Die voeren heerschappy:
Maer onder dy
Daer en sal 't alsoo,
(Seyt Gods laetste Boo')
Daer en sal 't alsoo niet wesen.
Wie moet de Hoocheyd dan niet vreesen ?
9. 't Woord eerst gesproken tot den genen
Die Christum volgden, bind met eenen,
Bind, even soo als haer,
Elck wie hier naer,
Eeuwelijck verblijd
En uyt alle strijd,
Eeuwelijck verblijd, wil erven
Het recht van noyt te sullen sterven.
10. Niet onder u, seyt Godes reden :
Wat mensch wil hier hem selfs uyt-scheeden ?
Die wil, hoe kan hy doch ?
Hoe durf hy noch ?
VWie stelt yemand vry ?
Menschen fantasy,
Door bedriegery van herffen,
Die tegen waerheyt aen komt perffen.
11. Nu strijckt (en wijckt Gods toorns onweder)
Strijckt Hoocheyts zeyl in 't hert heel neder.

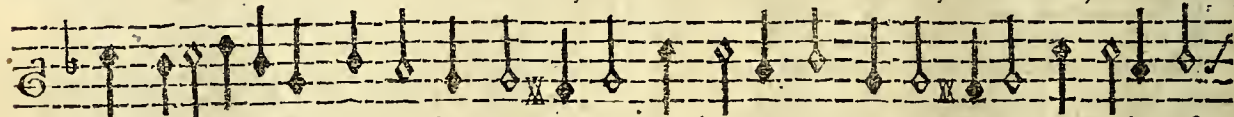
Volgt Christ' ons Capiteyn,
Doch hem alleen ;
Volgt hem in het laeg,

Doch op-recht en staeg ;
Volgt hem in het laeg vern'eren :
Soo word en blijft gy eeuwig Heeren.

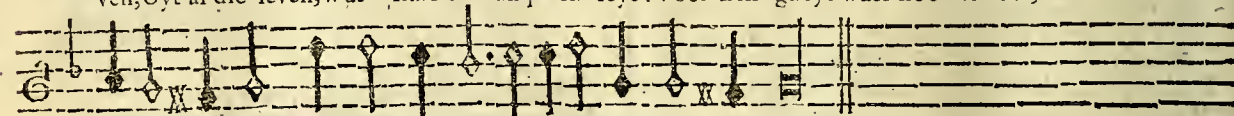
SANG: La Princesse.

Aer alle-sins d'Eenvoudicheyt In's menschen daden en beleyt: Waer Schijn verdr-

ven, Uyt al die leven, Wat stuf'er ramp en leyt! Voor-sichtigheyt waer noo-de-loos, Maer nu is boof-

heyt dubbel boos: Vraegt gy waer-om? Al de Werelt gaet voor Mom.

2. De Hov'ling, die (quansuys al heel)
Sich stelt als menschelijck en e'el,
Zijn leed' en zeden,
Vol heufficheden,
Beloven vry wat veel ;
De tong is vol dienst-vaerdicheyd,
Maer 'therte vol onaerdicheyd,
Liefd'loos en krom :
Lijckt hy yet : hy gaet voor Mom.

3. De Man die sich soo deftig toont ;
Wiens baert eerbiedicheyt af-troont ;
In welckers meden,
Aen-sicht, en zeeden
Een Wer't vol wijsheyt woont ;
Daer School of Keijck op word geboud,
Leeck half soo wijs niet als m' hem houd,
Waer 't volck niet dom
En hy niet en ging voor Mom.

VOORSICHTIGHE EENVOVDIGHEYT.

Die soo Gods huys betreet, eenvoudigh en voorsichtig,
 Niet uyt gewoonte en fleur, maer yv' righ Christen plichtigh:
 Die heeft het wit getrest, en kan verstandigh wand'len,
 Waer men van Godf-dienst, en sijn waerheyt soeckte te hand'len.

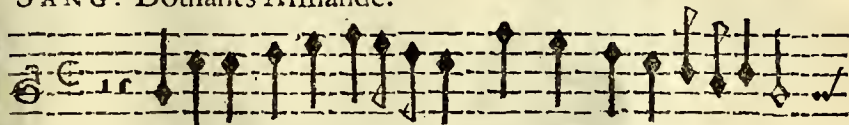
4. De mensch, in praet soo net en juylt,
 Wien heel de Werelt schijnt gekruyft;
 Op welckerslippen,
 Die noyt mis-glippen,
 De Deugd heel schijnt verhuylt;
 Die 't hoofd laet hangen als een bies:
 De'e by de menschen groot verlies
 In naem en ro'm,
 Ging hy niet staeg-uyt voor Mom.
5. De Staet-na-gaende Pharise,
 De Kerckelijcke Staats-man me'e,
 Alis in beyden
 Die tong vol vleyden,
 't En heeft in 't hert geen ste'e:
 Alschijnen sy meest Lammer-sacht,
 Sy toonden Wolfs-aert, soo haer macht
 Na wenschen klom.
 Al de Werelt gaet voor Mom.
6. Die al des Werelts Mommery
 Sou gaen verhalen op een ry,
 Met al d'Ellenden
 Die sy kan senden,
 Wanneer voleynden hy?
 Sy is des Satans grootste kracht:
 Sy past de kind'ren van den Nacht;
 Die vlieden 't licht,
 Of begoochelen 't gesicht.
7. Speelt al de Wer'lt dan Momme-kans:
 Laet gy, ô Christen-hert, nochtans
 U doen en wesen.
 Een-voudig wesen.

- Deugd is haer selfs een schans.
 Zy soo gy schijnt; schijn soo gy zijt.
 Met een sie toe: maeck dat al-tijd
 De waer' Een-voud'
 Om-sicht tot geselschap houd.
8. Door d'algemeyne Momme-schijn
 Moet Eenvoud 't on-eenvoudig zijn;
 Doch niet ten quaden,
 Of om verraden,
 Maer mijding van 't venijn:
 Niet in haer praet, gelaet, of daedt,
 Maer in haer dencken om 't verraedt
 Des wer'lts t'ontgaen
 Dat of lijf of ziel kan scha'en.
9. Te dencken dat'er quaedt kan 'schien,
 (En door sulck dencken, om te zien)
 En is van Gode
 Ons niet verboden:
 Sond moet, ramp mach men vlien.
 Daer Liefde noch geen quaed en siet,
 Denckt sy oock noyt dat quaed geschied,
 Maer neemt wel a'n
 Dat'er quaed geschieden kan.
10. Sond moet men vlien; en dat al-tijd:
 Ramp mach men vlien; als 't wien niet strijd
 Met Godes eere;
 Of Waarheys Leere
 Daer door geen last en lijd.
 VVaer Deugd met VVijfheyt is verselt,
 Daer hindert arg'-list noch geweld:
 En wijfheyt daelt

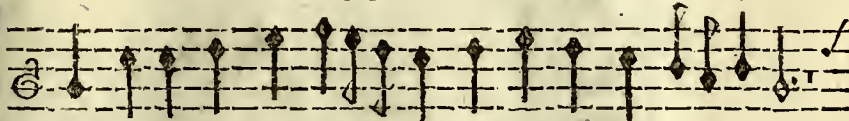
Dieper dan de ooge straelt.
 11. In 't kort: Serpent en Duyl gelijk,
 Moet gy den weg na Godes Ryck.
 Een-voudig hand'len,
 Om-sichtig wand'len

Geeft een gewiffen wijck.
 De fchijn-deugd is ziel-fchadelijck;
 Het fchoon gelaet, verradelijck;
 't Heel pad, onveyl:
 Slecht en recht: maer oog in 't zeyl.

SANG: Doulants Almande.

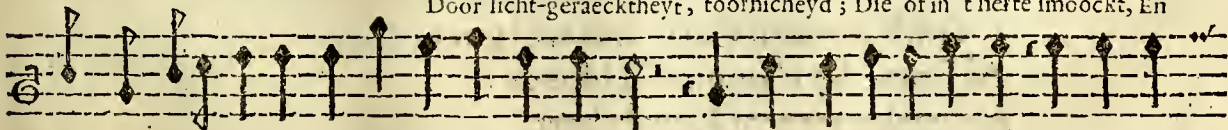
Oor eygen Liefdes op-ge-weck, Dat steeds het herte by is,

Komt licht-geraecktheyt; een ge-breck, Daer niemand fchier van vry is:

Door licht-geraecktheyt, toornicheyd; Die of in 't herte smoockt, En

haet broeyt, of, in-dienfe fcheyd, In daed' of woord wyt-roeckt. Hier weert fich menig menfche: Meest met een

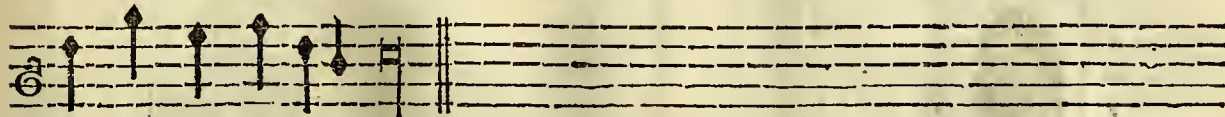
RAED TEGEN TOORN.

Gods raet aen Caim was wel goet,
Al storte hy t' onnoosel bloedt :
Abigaels raet trof Davids hert,
Dat sijnen toorn besadigt wert.

ledig wenschen. Som-tijds oock door een vast op-fer; Somtydts door overleg, Van Philosophen raed en

wet: Maer 'k weet ons nader weg.

2. Betracht de Lesz', ons voor-geleyt
 Van Gods hoog-waerde Sone:
 Laet ongeveynsd' Ootmoedicheyt
 Uw's Zielen grond bewoonen.
 Waer d'eerste aen-drift word gestuyt,
 Is van qua' buy geen nood.
 En 'tquaed moet hcel ter herten uyt
 Als gy sijn wortel dood.
 Hoog-moed is gramfchaps ader:
 Daer die ruymt, ruymt te gader
 Het nest van toorn, wraeck, en gekijf,
 Met al wat rust verderft.
 Dan heeft de rust een wis verblijf
 Wanneer qua'e lust versterft.
3. Dat gy u toorn beklaegt, besicht,
 En anders wenscht te wesen.
 Is maer een ijdele toe-vlucht.
 Qua' salf doet niet genesen.
 Dat gy een vast voor-nemen maectt,

- Is, of gelijckt, noch yet:
 Maer als de pijl noyt wit en raeckt,
 Wat baet het staeg ge-schiet?
 Toorns uyt-berst willen keeren
 Door Philosophen Leere,
 Is soo ver wel: maer (laes!) 't verstand,
 Licht loomen ongereed,
 Heeft steeds de re'en niet by-der hand:
 Meest leyt m' al eer men 't weet.
4. Der Philosophen, raeckt het breyn;
 Maer Christi Lesz', het herte.
 Die Ziele van qua' tochten reyn,
 Voed sond noch sonden-sinerte.
 VVaer reden maer het breyn bevat,
 Daer kan geen wisheyd zijn;
 Daer komt geen werck: of komt'er wat,
 't Is sober, en niet pijn!
 O leer van onsen Heere!
 Die 't quaed soo wis kont weeren:

CIERAET DER VROUWEN.

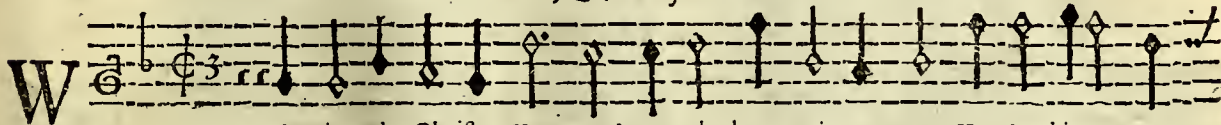
't Omhang van Peerl of Goudt, is geen Cieraet der Vrouwen.
 Rampfalgig, ydel, dwaes, zijn zy die 't daer voor houwen ;
 Maer zeedicheyt van Geest, verciert met Deugdes Lampen,
 Welck hūn gemoed verlicht, in 's Werelts donck're Dampen.

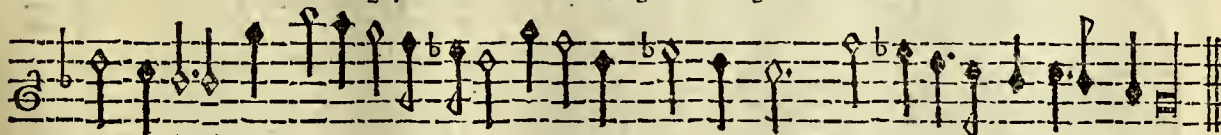
Gy toont dat 't geen 't welck onbesint
En sot den fotten is,

| Haer wijste wijf heyt over-wint
| Als 't licht de duyfternis.

SANG: La Durette, Of: Gy wreede Harderinne.

At ciert ghy Christen-Vrouwen, 't geen doch geen cieraens waert, Van Aerd is en we'er

moet tot Aerd? Vercier u foo

dat ghy in 't schoonste schoon, Blincken moogt voor Go-des Throon.

2. Verciert in u, ô mensche, de rechte menschlijckheyt
Die voor het oog verborgen leyt:
Verciert het hert en dat met een cieraet
Daer de glans noyt van vergaet.
3. Verciere dy inwendig, met stilheyt van gemoed,
Daer niet uyt kom dan sacht en soet;
Die le'en en ze'en heb onder haer gebod:
Een hooch-waerd cieraet by God.
4. Die 't lichaem veel wil proncken, schijnt hier van noch
feer vert.
't Uyt-wendig doen verraed het hert.
Die sijnen geest met God'lijck voedsel voed
Hangt geen hert aen Poppen-goed.

5. Door 't ledig leden-pronckfel; meynt gy (in daed of
schijn)
Wat meerder dan gemeen te zijn:
(Of, soo 't besluyt van mijne reden mist,
Waer toe tijdt en geldt gequist)
6. Nochtans vind gy gestadig, hoe gy 't oock legt of heft,
Noch yemand die u over-treft.
De smoodste Hoer (hoe cieraerlijck 't cieraet zy)
Kan dit alfoo wel als gy.
7. Maer 't e'el cieraet, gelegen, in stillicheyd van geest,
Is eertijds het cieraet geweest
Van Vrouwen, heylig in hares levens loop
En vol Goddelijcke hoop'.

C c

8. Haer

Bers.
5.

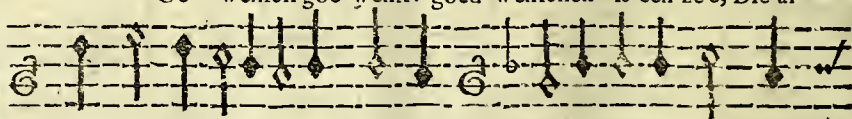
8. Haar dochters sult gy wesen, so ghy, gevest in 't Goed,
Haer prijsfelijcke wercken doet,
Door hoogen moed en neder-flachticheyt.
Noyt van 't rechte pad geleyt.
9. Trots en bang zyn, is menschen, (doch veel-tijds Vrou-
Gelukkig die sich soo bewaert [wen) aert.
Dat geen van tweeen, door vleesch'lijck af-gewijck,
Doe verliefen Godes Rijk.

Bruyloft-Rijm voor R. S. en A. V.

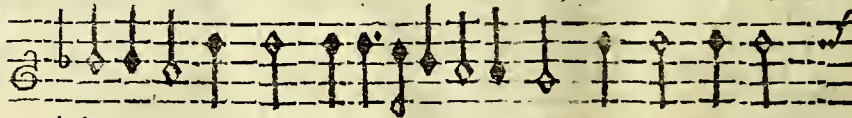
SANG: La Serbande.

Oe' wensch goe' wensf: goed wenschen is een ze'e, Die al

van ouds heeft on- der menschen ste'e, Dan is de wensch ten

halven goed Als 't heit sich by de tonge doet: Maer dan volmaeckt,

als van 't goed hert, Na Godes wil gewen- schet werd.

CHRISTELIICKE WENSCH.

Maria, Jesus, en sijn Jongeren gheraecte,
 Ter Bruyloft, daer wel haest elck riep hier is geen Wijn:
 Maria wenschte; strack haer Soon de beste maeckte.
 Wy wenschen die, die ons doe eeuwigh vrolijk zijn.

2. Uytneemend' Paer, 't welck nu een Staat aen-gaet
Die in hem selfs noch goed en is noch quaed,
Maer dubbel stof tot beyden geeft
Na dat de mensche dien beleeft :
Ick wensch't u geern wat goets en waerds :
Wat wensch ick best van 'al het Aerds ?
3. Veel geld en schat ? Het mocht u Ziele scha'en
En 't heyl-loos pad bedrieglijk in doen slaen.
De Rijck-dom is vol van gevaer ;
Die wijs is sta'er nimmer naer.
Die hier vast vol is en verfaed',
Sijn salicheyd hangt aen een draed.
4. Geweld en Staat ? En staet geen Christen vry ;
En is daer toe vol van bedriegery,
Vol lossicheyd, vol moeyt' en pijn ;
Daer niet schier a'n en is dan schijn ;
Dat menig wereltsch mensch selfs haet
Om sijn by-gaend' ellend en quaed.
5. Gunst by het volck ? Die is van kleynder waert.
Kan oock by Deugd niet stadig sijn gepaert.
Die leeft en spreekt gelijk hy moet,
En anders dan de Werelt doet,
Krijgt 's VVerelts haer: of toont-se gunst :
't Is schijn-liefd' en vermomde kunit.
6. Vleeschlijke VVeeld' die is uyt Gode niet,
En heeft daer by haer schade en verdriet.
De Ziel die na 's vleesch weeld' haer set,
Is geen goe' blijf-plaets voor Gods VVet.
In weelde word geen maet gepast,
En d'onmaet is Natuur' een last.
7. Den over-vloed van onverboon vermaeck ?

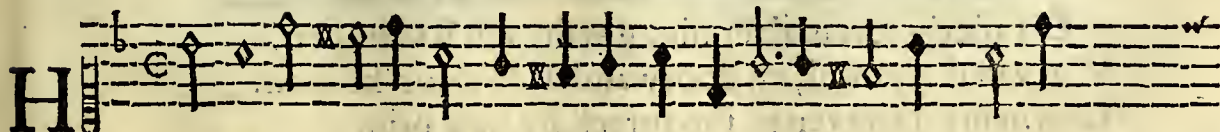
- Het is (ick ken 't) een aen-gename saeck :
Oft wensch'lick sy, daer twijff'lick a'n.
Licht bout m'er me'e een Hemel van ;
Licht huyst men 't in sijns herten grond,
En maeckt van Middel-matig, sond.
8. Veel Kind'ren ? Neen. De Christen, die veel strijd,
Veel lijden wacht, krijgt lichtelijck een tijd
VVAer in het wijs en ernstig woord,
VVel eer uyt 's Heeren mond gehoort,
In hem waarachtig sich betoegt :
Gelukkig die noch baert noch soogt.
9. Lang leven ? Neen : 't Is ons niet toe-gefeyt ;
En 't Christen hert, dat op d'Onsterff'lijckheyt
Sijn ooge heeft, acht alles kort
Dat eens in 't end vernietigt word ;
Dies doetet noyt lang-levens eys :
Een beter t' Huys, maeckt graeg op reys.
10. VVat wensch ick dan van al het Aerdsch' u toe ?
Dat Godt daer in met u sijn wille doe,
En u of geve of onthou'
Na 't u of scha'en of vord'ren sou' :
Of scha'en of vord'ren sou' in 't geen
Dat goet en noodig is alleen.
11. VVat wensch ick noch ? 't geen ick wel wenschen derf:
Verwachte Deugd, en 't wis-beloofde Erf :
Dat gy getrou in Godes VVet
Soo als-se Christus heeft geset,
Hier Heylig ; na Onsterff'lijck leeft.
't Lest volgt, wannermen 't Eerste heeft.
12. VVat wensch ick meer ? dat steeds by u hou' ste'e
De smaeck van Gods, 't vermaeck van Houlijcks Vre'e

Van Houlijcks vre'e : niet alderhand,
Maer die in God heeft grond en stand.
Daer is wel vre'e by menig paer,
Daer nutter geenen vrede waer.

13. VVanneer de Twee bey' sots en aerdsch gesint,
Nature sich in haer een-zedig vind :
(Als 't wel, hoe-wel niet veel, geschied)
Soo is'er vre'e, maer VVare niet.
Soo is'er vre'e, maer sonder duur,
En die licht breekt in harder uur.
14. Als d'een het slim, d'aer 't rechte pad op wil,
Soo raecht het huys volkruys en vol geschil.
Kruys draegt de geen die deugd-waerts streeft
Twist maect de geen die 'tveefsch toe-geeft.
VVaer rust is in verscheydenhey,
Beleeft men niet 't geen dat men heyt.
15. Oneenicheyt en twist blijft welte rug :
Nochtans wat is 't De Vrede streckt een brug
VVaer langs de een de ander leyd
Ter eeuwiger onsaligheyt.

- Als een van Tween ('theeft noyt gemist)
Sijn plicht verricht, maect Christus twist.
16. Hy baert en brengt (doch niet uyt wil of aerd,
Maer door gebreck der Menschlen) Twist en Swaerd ;
Alleen niet tusschen wijf en man,
Maer al waer 't woord heen reycken kan,
En d'een het met geloof aen-neemt
En d'ander daer van blijft vervreemt.
17. Maer daer de twee, die door des Houlijcks band
Een lichaem zijn, door een-dracht in verstant,
In wil en wit, in ze'en en sin,
Het salig pad bey willen in,
En nu in Christo sijn Een Geest :
Daer 's band by band ; daer houd Deugd feest :
18. Daer is de vre'e gans Goddelijck en goed ;
Daer is de vre'e bekliffelijck en soet.
O ! onuyt-seggelijcke vreugd !
O Paradijs van Ziel-geneugd !
Daer, wensch ick dat gy nu in raect,
En na dees tijd in 't Al-vol-maect.

SANG: Lætæ Lacrimæ. Of: Cessez des pleurs.

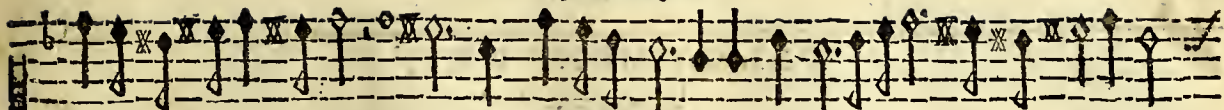
Oe lang, ach Heer ! Hoe lang noch mist mijn Ziel den soeten standt van't waer ver-

LVST OM ONTBONDEN TE SIIN.

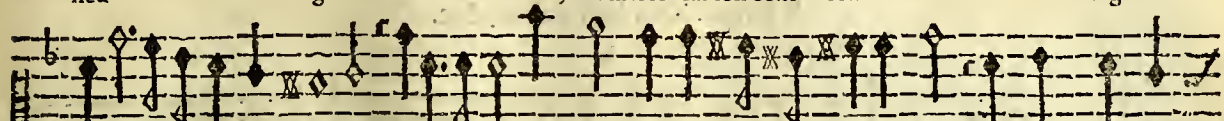

Dit nietig leven, daer niet goedts van is te hopen,
 Was van d' Apostel, en doorwandelt en door-kropen:
 Gewin my 't sterven is, soo sprack hy inde pijn.
 'k Heb lust ontbonden, en den Heere by te zyn.

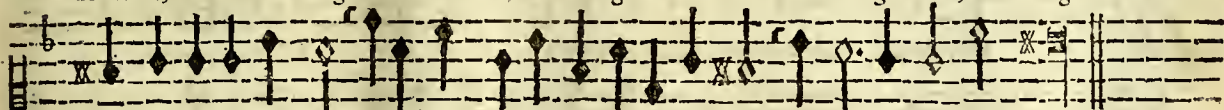

heu- gen? Helae! wanneer, Wanneer sal ick eens 't eeu- wig Va-

der-land, Betreden meugen? Ieru-salem, des Hoogsten Ko- nings Stadt, Der Deugd-betrach-

ters hoop en herten-schat Die u maer kent is licht des levens fat. Te lang, Te lang valt bang.

2. Ach! kon het zijn
 Dat ick niet meer door d'aerdschen lichaems band
 Om laeg gehouwen,
 Dat klaer geschijn
 Van Godes licht (nu ver en in 't verstand)
 Dicht mocht aen-schouwen.
 Als ick maer denck om 't Hemelsche geklanck,
 En aller Eng'len Goddelijcken sanck
 Soo toef iny schier de dood al veel te lanck,
 En 'k acht,
 En 'k acht
 Haer sacht.

3. Wat hebt gy doch,
 VVat hebt gy, VVerelt, waer-om dat m' in dy
 Sou' willen blijven?
 Niet dan bedroch,
 Niet dan ellend, gemengt met sotterny,
 Is u bedrijven;
 Uw alder-best voed sijn verborgen quaed
 Uw alderschoonste heeft sijn bedeckt verraed.
 Gelukkig die sich uw's in tijds ontslaet,
 En miyd,
 En strijd,
 En lijd.

WEL·RIIMENS WET,

Brief aen N. N.

SANG: Nu leef ick in, &c.

I.

M Yn Vriend die van my eyfcht, dat ick mijn oordeel vell', Van uwe Rijme-ry, en Rijmens

wetten stel: Ontfang (doch hoor dy niet, vind gy yet hardts daer in) Ontfang van beyderley, in korte

re'en mijn fin.

2. 'k Verneder en verhef, ick laeck en prijs u Dicht:
De Konst daer in, vermaeck; de stof, daer in, ontlicht.
Ach! Reden-rijcke Geest, dien 't aen geen gaef ont-
breeckt,
U penne is te e'el dat gyz' in modder steeckt.
3. Vvat batet of een schoon, (gelijck men nu vast fiet

- Dat al-hoe-wel noch dun, van sommig geest geschiet)
Een rijm-dicht schrijven kan, dat ront is en beknopt,
Vol-mondig, kort en klaer, indringend, ongestopt?
4. Dat, matelijck geciert, scherp, aerdig, soet en net,
En op gewisse Maet en Voeten neer-gefet,
Met onverkrachten stijl bevalliglijcken vloeyt,

En selden hort of gzept, of 's Lesers oor vermoeyt ?
 5. Dat geen versleten vischt, geen onduytsch woord en
 wraeckt,

Als 't door gewoont en tijd tot Duytschal is gemaect:
 Daer m' in gespell' of woord geen viesen-angst en speurt,
 En niet nieuw-wijfelijk op leuren siet gekeurt ?

6. Dat even-drachtig loopt; dat woord na saken leyd.
 En houd sich binnen 't perck van 's dings betamelijck-
 heyd:

Dat nergens is gevult met mussie lymery.
 En noyt, door al te veel, de Y maect tot een Fy ?

7. Dat nergens met Latijnsch' of Grieccksche g'leertheydt
 praelt,

En geen gesocht geswets oyt voor den dag en haelt:
 Dat namen van Goddinn' en Goden stadig mijd,
 Metal wat onse tael en 't Ne'erlandsch oor niet lijd.

8. Dat rechte sneed en klem, dat standsel heeft een pit:
 Dat steeds wel past en slaegt op 's Dichters stof en Wit:
 Daer niet verwreecks, niet mancks, niet lafs, niet hards
 in is.

Maer Een-voud en Natuur heeft tot sijn beeltenis ?

9. Dat spraek-en spreuck-rijck is, dat sin en zenu heeft,
 En, wat de konst betreft wel waerd is dat 'et leeft ?
 Wat batet ? (seg ick we'er) wat is 't (helaes!) wat is 't
 Als een soo schoonen lijf een deege ziele mist ?

10. Als 't loffelijcke rijm, door d'in-houd als verra'en,
 Voor yeder ooren oog niet durften toone staen ?

Daer feyl is van goe' stof en waerdig oogen-merck.
 Hoe meerder geeft en konst, hoe schadelijcker werck.

11. De stof is in 't gemeen of vunsche sorteruy,
 Of goyle minne-klagt en Venus-janckery,

Of sieltsche aerdiche'en, of and're ijdelheyt,
 Die licht Ondeugde teelt of 't pad daer toe bereyd.
 12. 't Is waer, daer komt som-tijds een Rijmer voort-ge-
 tre'en

Die sichten wil, (soo 't schijnt) en bruyckt veel wijse
 re'en:

Maer mengt'er onder des, soo veel by van den Zot,
 Dat hy in daed en kracht, zelfs met sijn Wijsheyt spot.
 13. Hy prijst en roemt de Deugd: Doch soo ghesocht en
 blau,

Dat die 't maer half en is word licht in Deugd heel lau:
 Hy laeckt en doemt het quaed: maer soo, dat, 't wijl hy
 laeckt,

Hy 't hert meer heet daer toe, dan van af-keerich
 maeckt:

14. In 't kort: hy maket soo, dat, heeft sijn Dicht yet
 goed,

't Vliegt vruchteloos daer he'en, en schampt voor by
 't gemoed;

Maer 't quaed daer hy 't me'e speckt en soet door wil
 doen zijn,

In 't hert, of min of meer, uyt-schiet van sijn venijn.
 15. Het quaede dichtens stof komt uyt 't quaed oogen-wit

En d'ijdelheyt die meest elcks Dichters hert besit.
 't Gemeene oogen-merck, is, lof en roem van konst,

Het dwase oor-gejeuck, de wind van menschen gonst.
 16. Niemand bekent dit gaern, elck seyt sich hier van verd',

Niet by de luyd' alleen, maer by sijn eygen hert.
 Vergeefs doch maeckt men sich uyt enckel, dubbel sott

Haer eygen werck en doen verraed-se al te bot;
 17. Diet 'mall' en blinde volck te passie kouten sal,

Richt niets ter werelt uyt, of hy moet selfs aen't mal
Of in het Wijs en Goed dat hy te voor-schijn brengt,
Moet Wijs en Goed met Quaed en Sotheyt zijn ghemengt.

18. Gemengt ? Neen, dat alleen en is noch niet genoeg.
Hy moet sien dat hy 't Wijs en 't Sot soo t'samen voeg,
Dat yeder voelen kan dat hy het Sot meest meent,
En 't Wijs, om wel-staens wil, de tong of pen maer leent.

19. Soo gaet het, waerde Vriend : Beweegt u 't geen ick seg :

Soo kies, (noch is het tijd) soo kies een beter weg.
Schrijft anders, anders niet dan dat in Deugde sticht.
Hou voor de ijdelheyt al-tijd u Dichten dicht.

20. Rijm noyt yets ongerijmts. Gebruyckt in alle saeck,
Door onvergifte pen, onfondelijck vermaeck.
Weeft steeds u selfs gelijk, hou een wit, dat gy schiet.
Verhuer de ed'le konst den sotten ooren niet.

21. De Deucht heeft schoons genoeg: sy hoeft geen pronck
uyt quaet :

De wijsheyt foets genoeg. Sy hoeft geen sot cieraet.
Bly-geestig, aengenaem, bevallig, kluchtig, soet:
Kan wel de reden zijn, en dat noch al in 't goet.

22. Scherp, aerdig, senuig, soet-vloeyend, en so voort,
Kan 't sijn, al heeft het Dicht niet een aen-stoot'lijck
woort.

Behaegt gy 't volckjen niet : 't en zy u gants geen pijn :
God en uw eygen hert sult gy behaeglijck zijn.

Fac. 4. 23. Met wien had gy, ô mensch, het liefste wel te staen :

Met die, daer ware vreuchd en droef heyt komt van
daen;

Of dat, 't welck nut noch scha', 'twelck eer noch schande
geeft

Dan slechts door eygen waen die elck inwendig heeft ?

24. Een VVijse foeckt gheen eer, oock als sich stof aen-
biedt.

Meest volgt de eer van selfs den genen die-se vliedt.
Maer dat-se, ongesocht, sal volgen, moet in 't hert
't Niet-foeckens wit niet zijn. Die doling liep te vert.

25. Die soo vloot, socht-se meest; doch met een schoonder
schijn,

d'Eer-sucht sou' eenderley, de weg slechts anders zijn.
De eere volg of niet, het eenig ooggen-punt
Zy 't stichtelijck Vermaeck dat gy u naesten gunt:

26. Voor al (meest als u naem by uwe schriften gaet)
Soo doe selfs eerst het geen dat gy een ander raet.
Die prijst, en selfs niet doet, (wat konst hy oock bewijst,
Wat ernst sijn schrijven heeft) mis-prijst meer dan hy
prijst.

27. Wat batet of de pen veel schoone reden quist,
Als in den schrijver selfs, de Leser 't wel-doen mist ?
Wat is het of de tong veel wijse woorden maect,
Wanneer het doen, so 't schijnt, de tonge leugē-wraect ?

28. Daer hebt gy mijn verstant. Door-grondet, spoortet
naer,
(De saecke is 't wel waert) en volg het, voelt gy 't waer:
Daer hebt gy dat gy eyscht. Dicht-loon begeer ick geen
Dan dat u hert hier in met 't mijne sich vereen.

I D O L E L E N C H V S.

't Israëlijtsche volck, verlaet den Heer der Heeren,
 En 't Kalf gemaect, van Goudt (aenbiddende) gaens' eeren.
 Ogrouwel! Moyfis quam, van Godt met grammen moet,
 En deed' hun went'len, elck in 's and'ren Broeders bloet.

Aen I. G. over *zijn Idolelenschus* of Beelden-straf.

SANG:

Valsche hert waer is dijn sweeren.

I.

Dichter, die de blinde Werelt, door een ongehoorde
Leer
Haren lieven dreck konit roeren, en durft raken op haer
zeer;
Die dy hard en scherp gaet kanten tegen 's Werelts doen
en loop:
U bekaen (ick kan 's niet veynfen) streckt sich wijder dan
mijn hoop.
2. Wie durf dencken dat de VVerelt VVerelt laten sal te
zijn?
Zelden viert het quaet van 't quade; dan gedwongen, of
in schijn.
d'Ongeneugelijcke Waerheyt, meest te spade op de baen,
Rept-se maer: de heele Werelt sal ter-stont in 't harras
staen.
3. d'Hardt-genecke Dwingelanden, Volg-lust VVenst,
en d'oude Meen
Zijn flux met een gantschen leger tegen VVaerheyt op de
been
't VWas oyt soo, en sal soo wesen: (maeckt geen ander re-
kening)
Waerheyt is en blijft op aerden geen veracht en onwaert
ding.
4. ['t Malen! ey, wie kan dat wraken sonder al-gemeyn
op-roer?

't Malen is der ydeleeden al-gemeyn maie Moer.
VVAer is schier of konst of ambacht, in dees soo verquante
tijd
(Hoe een-vuldig in voor-tijden) dat sich sonder Malé lijf?
5. Slaet op huysen, huys-raet, kleeren, en al om, u oog-
gen he'en:
Van graveren, trecken, malen hangt de heele VV'r't aen
een.
Zedert dat vertaerde quel-luft is op nootdruffs stoet ge-
raeckt
Neemt-men Mael-konst tot vol-tooyster van al wat de
hand schier maeckt.
6. 't Malen is 't gewoone lock-aes voor 't verseeuwerd,
hert vol keurs,
Dat (in spijt van noods behoeven) 't gelt ontgoochels
uyt de beurs:
't Malen schijnt de saus van alles wat uyt menschen he-
sens spruyt:
't Malen is de potse-maker in des VVerelts sotte kluyt:
7. 't Malen, voort-geteelt uyt mallen van het wispeltuy-
rig breyn,
Is den dwasen ooghen-lusten een steets-vloeyende fon-
teyn.
't Malen, maegschap van 't vermommen, past de VVeelt,
En waer-om?
't Kluchtig spreuckjen sal 't ons seggen: **Al de Werelt
gaet hoor mom.**
8. O! die aen wilt tegen 't Oude, en haer van hun ruff
berooft
Die noch geern een poos boelerden met de sonde, wacht
u hooft

Dat men u voor Nau-gefette , Mugge-fifter, VVaen-wijs.
acht ;

Voor een Neuf-wijs, Schijn-deugd, Viefse, Iool, Fantast,
dat 's noch al facht.

9. Broetsche, Nar, en soo vast henen, krijgt gy in de sel-
ve koop;

Looptér dan een Ketter onder , dat 's noch toemaet op
den hoop.

Dan tot hier toe zyn 't maer woorden. VVoorden gaen
niet in het Lijf.

VVaerder tijdt en macht tot meerder, 't bleef by woorden
noch gekijf.

10. 't Is wel soo, daer 's menig Dichter die des VVerelts
vuyf ondeckt

En haer sotte schand'lijckheden met een stoute pen af-
treckt

Die nochtans door 't vrye schrijven, noch haer eer noch
gunst en derft :

Wel gefeyt. Maer Waerheys een-voudt heeft het licht by
haer verkerft.

11. In 't verdragen van straf-nepen heeft de Werelt vry al
keur.

Steken scheelt van 't flap'rig klouwen ; meynen van ghe-
maeckte fleur.

Teffens straffen en doock streelen , dat is recht des Werelts
vly :

Geerne wil-f' haer onwil hooren, maer daer moeten plac-
sters by.

12. 'k Sagt gemaeckt, waert gy een Dichter die me'e
't oude deuntjen song;

En beneffens vele andre, maer gemeyne forongen sprong

't Baerd geen haet, 't geen selfs de Werelt quaet noemt
En nochtans niet laet,

Als men slechts op oude wijse, senuwloos daer tegen gaet.
13. Nieuw' en geern verhoolen wonden op te bijten, ay !
dat smert :

't Smerten doet den straffer haten in een onghhehoorsaem
heit.

Valsch-gegronde rust moet wijcken door de kracht van
klare re'en :

Elck, hoe boos, is nochtans geerne met sich selven wel te
vre'en.

14. 'k Sagt gemaeckt, waert gy een Dichter als'er nu zyn
alle daeg;

Die, terwijl-se d'ondeucht laken, maken 't hert tot ou-
deucht gaeg :

Wiens af-wijfen, is, aen-wijfen; tegen-maken, 's vleefchs
vermaeck :

Die door smakelijcke woorden, 't quaet doen plegen met
een smaeck :

15. Die 't gebreck wel me'e ontplaest'ren, dan doch ge-
ven 't soo een kreuck

Dat de stanck der sonde-wonden in-vliegt voor een soeten
reuck :

Die door lasse tegen-reden laten 't onwijs hert onwis
En in twijffel dat al 't preke meer uyt ze'e dan waerheyt is.

16. O vermomde Satans Bode ! die de ziel so schalck be-
kruypt

En in d'onbedreven herten so schijn-heylig binnen sluypt:
Wijs en salig die u kennen, en verstaen dat gy, in schijn

Van heyl-same wonde-drancken, schenckt een droevig
Ziel-benijn.

17. Wech verlepte vijghe-bladen daer fulck vuyl me'e
wort bedeckt.
Valsche fang wort niet recht-toonig, wat register datm'
oock treckt
Vuylicheden zijnder, waer van niet alleen 't doen niet be-
taemt,
Maer oock onder heyl'ge Zielen niet eens mogen zijn ge-
naemt.
18. De vermeynde medecijne die men (rechts) daer neven
geeft,
Is een tegen-gift (ach-armen!) dat dan kleyne krachten
heeft
Als door 't quaets' aen-minnig voor-stel 't hert de wond
'soo diep ontfangt
Dat'et meest, in plaets van vlieden, na meer fulcks-ghe-
lijcke janckt.
19. Desug straff', en meyn-loos schertsen, hebben al te
wijden scheel.
Ach! laet ons geen onkruyt saeyen: 't walt van selfs niet
dan te veel.
d'Ongewiffe teere ziele vint so licht 't geen haer verfeert.
Door het slechte hooren noemen wort som-wijlen 't quaet
geleert.
20. 'k Sagt gemaect, waert gy een Dichter die maer
gonst en voor-deel socht,
Of (als menig) om een eertjen uwe konst te voor-schijn
brocht;
Die de stof naemt om de woerdeu, niet de woorden om de
(stof;
En uyt eenen selven rocken wist te spinnen fijn en grof:
21. Die uyt eene selve borne soet en bitter water schonckt;

- En van daeg ter eer van Christus, morghen we'er van
Bachus songt:
Die, als strenge Wijfheyts-liever, deuchd en heyl'ge zeden
dreeft,
En strax met deselve penne sotte minne-rancken schreeft.
22. Ach! wat tijden! waer in Wijfheyte, Deuchde, Godt
en 't eeuwig goet
Eens verwaenden Werelts-minnets Pen en Mont-stof we-
fen moet.
Doch vergeefs bespot men God niet. Dies of uwe Pen
ne'er-legt;
Of, wilt gy van deuchde redden, meynt en doet eerst
't geen gy segt.
23. Lijdelijker is 't en nutter dat men al-tijdt sotheyde
schrijft,
Dan sijn Penne wijs laet wesen als-men selfs noch onwijs
blijft,
Waer is sterkere tegen-tuyge en meer leerlings-hindernis
Dan daer of gemoedt of wercken roepen dat' er leugen is?
24. Grondt by mondt. En daet by praet. VVant waer men
anders doet dan seyt
Wort de Waerheyt schelmfch verraden van de Man wiens
tong haer vleyt.
Vrucht'loos preeckt men van de Deuchde, soo lang 't le-
ven tegen preeckt.
Uyt, en In, moet enig wesen. Schijn voor Sijn, bouw
niet maer breeckt.
25. 'k Sagt ghemaect, waert ghy een Dichter, die, na
't straffen van het quaet,
Selfs beleedt geen kans te weten tot des Ondeuchds te-
gen-daet;

Of ten minst, om 't quaet te mijden beter raedt niet ghe-
ven kondt,
Dan, onreyn van buyten zijnde, reyn te blijven in sijn
grondt;
26. 't Quaedt uytwendig me'e te volgen, doch met pijn
en tegen-lust.
Dat 's een Meere-minne sanckje! dat 's een kuffentje dat
rust!
Sou' dat foo? Neen. Goede dingen levert 's herten goede
schat.
Quade vrucht komt van qua' Boomen. 't Wijn-gaert-hout
geeft Druyven-nat.
27. Ziel en Lijf moet eenig wesen. 't Deuchdig hert haet
fond', en vliedt.
t'Onrecht kan men deuchdig lijcken. Met de ondeuchd
is 't foo niet:
Alle deuchd-schijn is geen deuchde: (dick-wils siet-men
dat 'et mist)
Maer die, door 't quazets lijff'lijck plegen, quaet voor d'oo-
gen lijckt, die is 't.
28. Sulcke Dichters mogen dichten, mogen met de We-
relt me'e:
Maer voor u en uw's gelijcke leydt de pees en kluppel ree.
Sulck gedicht heeft geur op tonge, klanck in keel van alle
man:
Die de Wet't te danck sal praten, moet met haer me'e in
't gespan.
29. Nochtans schoon uw ed'le penne t' onrecht onghede-
delt blijft,
En op 't hert in quaet versopen, geen' of kleyne kracht
bedrijft,

Sal dit klare Waerheys toonen (wensch en hoop' ick) al-
te-met
Een God-waerde Ziele treffen, die, door onkond van
Gods VVet,
30. In 't verborgen quaedt onfondig heeft gedooft: maer
dan (met leet
Over 't quade, vreuchd in 't goede) 's Heeren wil graeg
wel-kom heer.
Veel gedaen, die in een eeuwe daer men nau gheioof in
merckt,
Al waer 't slechts in eene Ziele, 's Heeren werck met vruch-
ten werckt.

Tegen 't Geellig-dom

Der

SCHILDER-KONST,
STRAF-RYMEN.

Ofte anders

IDOLELENCHUS.

II.

Beld-rijcke Schilder-hand / na-aapster
van Gods hand /
D wil ick door gedicht / af-schild'ren
voor 't verstand;
Verlept-Ster van 't gesicht dat sich verstaart op
't sterfelijk /
Dw toberisch vergif is mee al Ziel verderfelijk.
Dijn

Dijn lof weet elk genoeg. Dit lof voeg ick'er by/
 Dat gy opt moeder waart van vele sotternp :
 Hoe ! stecker soo een kracht in Verwen en Pin-
 relen
 En 't hangend' mijs-cieraet van blacke Tafere-
 len ?
 Een werck dat in hem selfs maer treck en scha-
 duk' is/
 Beschuyft dat eenig quaet of ziel-verderffenis ?
 Wel aen/ hoozt na 't bewijs. Doch ghy die dooz
 't genaacken
 Ows geests/ in 't goede helpt / en kont het beter
 maacken :
 Gun dat mijn tong en pen/ dooz Geden-schilderp/
 In 't Schilder-straffen sterck en onberwinn'lijck
 zy.
 De Wet op Sinai in buyz en blam gegeven/
 En met den vinger Gods wel eer twee-werf ge-
 schreben
 Veroordeelt alle slag van maacksel ofte beelt
 Dooz konstelijck vernuft upt eygen drift geteelt
 Een dier-gelijck bebel (doch 't welck de beelden
 meerder
 En krachtiger verdoemt) geeft onse groote Leer-
 der
 De Heere Godes Soon / wanneer hy 't beelden
 blien
 Door pen van sijn gesant wel duptlijck laet gebien.
 Dit 's klaer. Nochtans wat sond' en wort niet
 tot geen sonden (bonden)
 Dooz neus-wijs onderschept van 't listig byzn ge-

't Is (sept-men) 't Heydens-Beelt dat Godes
 Wet verbiet/
 Maer 't maacksel van dees tijt/strijt met sijn wil-
 le niet.
 Dooz d'Arcke Cherubijns/ op 't Goddelijck be-
 geeren ?
 Was dooz sijn beelden-konst Besaleel ineenen ?
 Stont Moses kopre slang tot hulp vā die-s' aensag ?
 Had oock den tempel Beeld' ? waer-om/ ten min-
 sten mag
 Der Heyligen gedaent/ gelijck een leerlijck teecken.
 Niet worden booz-gefelt tot boeck en schijft der
 lecken ?
 Staet stil. Kant Mosem (knecht) niet tegen Christum
 (Heer.)
 Richt Christi nieuwe niet na Moses oude Leer.
 't Is soo dat Moses selfs/ die 't Beeld-werck had
 verboden/
 Da beelden heeft gemaekt. Maer hoe ? dooz last
 van Gode/
 Van Gode die de Wet/waer na moet zijn geleest/
 Hem selven niet / maer 't volck tot stuur en reghel
 geeft. (doemen/
 Doch Christus, die soo wel als Moses, 't beeld gaet
 Waer hoozt men in sijn Wet. 't hem opt geoorloft
 noemen ?
 Waer bint men dat hy 't opt als Moses last of raet/
 En ('t zy in wat gebal) ons daer toe bypheyt laet ?
 Met 't oud is 't nieuw verbond in 't beeld-verbie-
 den enig : (nig.)
 In 't geven van verlof nochtans niet even-mee-
 En

En alle Wet blijft Wet / soo lange die niet breekt /
Of anders duyd / die s' eerst uyt last van Gode
spreekt.

Duert eenig oud gebod soo duert het om t' herha-
len

Van hem / die nu alleen in alles stelt de palen /
Alleen ons Meester is / alleen moet zij gehoort.
Die beelden straft / noyt prijst / noch by stelt in
syn woort.

't Geld met des Keyfers munt gebied hy voort te
langen

(Wil ooc dat d' over-heer het syne sal ontfangen)
Doch niet dat hy daer dooz 't beeld-maken goet
betuyg;

Maer wil dat onder 't jock de Jode wilig buyg;
Nu ist al om soo vol van dese stomme leugen;

Dat nau een hooplig oog kan op-sien met verheu-
gen.

Te handlen met de Wer'lt / in / en dooz 't geen by
staet;

Oock dat men in het huys eens beelden-dienaers
gaet /

Of geeft sich in (een schip als Pauli Keys-gesel-
len)

Daer Castor en Pollux 's scheeps naem een teycken
stellen /

Sulcx al en straf ick niet / 't heeft oock geen lof
by mijn / (zijn)

Beeld-stormen tegen dank van wiens de beelden
Dyt noot-dwanck buycken wy / na 's Werelts

dingen loopen /

Een stuck gebeeld metaals / in 't koop en verkoo-
pen.

Oock ist des gelts uatuur / te swerven niet te staen /
Maer als een vluchtigh pant / van heer tot heer te
gaen;

Niet moelijk van cieraet. In 't korte noch den
Joden /

Noch yemant was van God dat liefer-beeld ver-
boden.

Dies stel ick sond' noch quaed in 't handelen van
gelt.

Als 't hert noch op bedroch noch gelt-liefd' is ge-
stelt.

En binnen sulck een perck is 't gelt-beeld van die
saken

Die wel een Christen-hand onsondig kan genaken.

Maer dat men 't beeld ('t zy hoe) tot oog-lust
maecht en hout

Is (meyn ick) na Gods wil niet wel het beeld ge-
schout.

Van werck in hout of steen / gegoten of gesneden
En roert mijn pen nu niet. Van 't schild-rentis

Van weynig van die slag (want wie dooztelt-se
al?)

Van weynig / en de best / ist dat ick spreken sal.

Hier tusschen hint men wy per-geschilders van
sonden

ICK waack noch oordeel niet / 't geen my is onbe-
vonden.

In dees verdurben Eeuw (wat dullichyepd van
Daer

Daer maelt-men 't Paradys en Eya naecht daer in.
 Ist nu of tijt of plaets/der Oud'ren schaamt 't ont-
 decken?
 ('t Was oock Chams deeg'lijckheyt / doch die tot
 bloeck kon strecken)
 Daer doch soo menig oog/ vol over-spels ontrent/
 Sulck sien een hit van lust in 't diepst van 't herte
 sent?
 't Is waer men derkt som-tijts des lijfs verbor-
 gen deelen/
 Om 't geen be-schaemd'lijck is vooz't gepl gesicht
 te helen/
 Doch dan wort boos tot bot (siet hoe sich d'hand
 versiet)
 Der ouden naecht' een-voudt en past het deeksel
 niet.
 Ist nu een tijt en plaets/als klucht-tooneels ver-
 soonen
 Den Vader met sijn kind in bloed-schand te ber-
 tbonen?
 Siet hoe men d'oude acht! de nacht / die eertijts
 't seyt
 In doncker'heyt verborz/had meer eer-biedicheyt.
 De nagel van Iael en Iudichs swaert vol eeren/
 Zijn bep'geve'wt in 't bloet van slapende held-
 heeren.
 Maer sint-men neffens 't boeck de stille mommery
 En 't swijgend' toon-spel krygt/door's Schilders
 phantasy:
 De nagel van Iael en Iudichs swaert vol eeren (ren.
 Doen menig wakend man van wijs in sot verkee-

Urias had wel eer een schaap; maer nu soo veel
 Datf al nauw telbaer zyn / door multheyt van
 't pinceel.
 Dat eene niet te min beheerschte Davids sinnen.
 By/dien de stercke Reus niet konde ober-winnen/
 Dien noch des Conincks toozn/noch eenig kryggs-
 gewelt
 Noch hongeringe Leeuw/noch Bepz en heeft ghe-
 belt/
 Is door een teder schaep (een byoulyck beeld) ber-
 wonnen
 Wat oegst van ongeval heeft dit in-bzengen kon-
 nen?
 't Welck soo 't met recht verschyckit/wien lust dan
 noch te sien
 't Geen leelijck in der daet/'t gesicht behoort te
 blien?
 Van doch de schoone glimp vergoelijck vuple
 daden.
 Men doet een naechte vrouw sich tusschen min-
 naers baden;
 Tot Kancker van goe seene en schoubaer ooght
 fenijn:
 Endat sal noch Sufann'/ een knipffche vrouwe sijn.
 Wie kan/d Schilder-list/al u Mariaes tellen?
 Die gy Gods Moeder noemt/siet nu ten bestek
 stellen/
 Lichtbaerdig op-gesmuickt/vooz's volcks hoer-
 achtig oog?
 Maecht dande naem tot deucht 't geen in hem
 selfs niet doog?

Is dat een Maegt ge-eert/ een maegt te gaen op=
proncken

Op soo verschepden wijs/ en maken d'ooghe
droncken?

(Des Hemels-koningin/daer d'oud' af-godery/
Wel eer op was verdwaest/quam [mepn ick] niet
eens by.)

Kan dat een eer're Maegt goet Maegden-lof ver=
strecken/

't Bedrieg'lijk aen-gesicht in volle Kerck t'ont=
decken?

Doch dat s' onschamel zijn/geef ick haer toe/die/
niet

Dan berw en schim zijn min/ dan 't oog mepnt
dat'et siet.

Wozt soo u moeder Gods vanu gelijk de snollen/
(Beeld-minnaer) uyt-geboost/ tot locking van de
pollen?

Wozt soo de Moeder Gods/ wiens eer gy niet en
acht/

Dan u (Beeld-haetsche geest) met bitter spot be=
lacht?

o kloeken huylt van rouw. 'T is jammer dat
men milder

Door u dan voor dees pop/ dees dochter van den
Schilder/

Haer niet so wel als by/het heplig doopsel schencht.
Wech hoeren-oog/wech kelck/die 't hart met dul=
hept drencht.

De wijn werckt op het bzejn/ en d'uyt-gegulpte
glazen.

Doen als een dwerrel-windt/ des menschen sin=
nen rasen.

Soo oock de schoon gedaent/begeerlijk aengesien/
Maecht droncken in den geest en sinneloose lien.
Haer kracht/die als een pyl/tot in het merck komt
raken/

Dringt door in 's menschen ziel/en kan hem 't hert
ontschaken. (in

Schoont is een oogen-wijn/ al siende drinckt-men
Den sin verwoesten bzant/ de beestelijke min;

Die Samsoin (sterck van leen/ onsterck in 't oogten
toomen)

Doorziefs aen-sten/sijn sin en leven heeft benomen.
En schoon gy u Goddin/ demoedig van gelaet;

Som-tijts/ o Schilder/ kleet in stateljk gewaet:
Nochtans na-dien door haer de deucht al heeft te
lyen/

Is 's erger dan den hondt of rav'nen doode pyen.
In 't quaet schaed hepl'ge schijn. 't Kus-baerdig
aen-gesicht

Locht aen/ als is schoon 't kint en hoeft omstraelt
met licht.

Wozt niet een geest'lijk man/ in schildery bevon=
den/

Die tusschen 's moeders bofst en 's kints hepl'same
wonden/

Ontmaegt wort van de maegt/ en heeft in 't hert
geschil

In twijffeling' of hy sijn heer begeben wil?
Was 't snooder daet gedaen, des smorgens 't hoeft
te keeren

Da't nieuwe sonne-licht den rug na't huys des
Heeren?

En nochtans wort sulck doen een sware sond' ge-
noemt/

En in Gods oude volck wel hart en scherp ver-
doemt.

Gaet heen nu hoop vol hoo/ en bzoemt met voller
heelen/

Marias groot en lof op 't opper-smits bevelen.

Des Heeren moeder was genaden-ryck hy God :
Dit lof 't welck haer behoort/ srijt niet met Gods
Gehod.

En haer/ wien God sijn Soon te baeren waerdig
kende/

Behoort-men niet aldus met Venus-pronck te
schenden.

En wort dooz lof op lof/ Maria hooch gestelt/

Op dat Marias-beeld te hooger zy van gelt.

Schaf op waan-hey/ ge tong upt uw' Out-vaders
keucken/

En help tu krancke Soon/ schaf op gecierde spreuc-
ken.

Dat slechts de maalder maal/ geeft ge 't gemaalde
grijn

Dies of diens Hey/ gens naem; sal 't u een gelt-
aer zijn;

En gelt aen maer geen spooz tot deugt. Dat dooz
de wesen

En geeft het loflijck doen der Ouden niet te lesen.

De twaelf gesanten Gods/ Dilaars van Christi
kerck/

Wat anders waren die dan sulckē poppen-werck:
Hoop/ liefd' / en breefe Gods bewoond' het hert
dier mannen

't Welck hzedelijck bereent/ in God was 't saem
gespannen.

Met sulcken ziel-rieraet / (dat noch Apelles hand/
Noch e-nig konstenaer/ hoe maal-ryck van verstant
Dooz beruw te booz- schijn bzengh) heeft dese
schaar gedzoncken

De waerde gaf des wijns/ hun van haer heer ge-
schoncken.

Waer toe dan dese grijs met leutels op sijn sp ?
En ront geschozen top/ srechts om de schildery?

Der Zaren statigheyt/ die eertijts (soo wy lesen)

Niet sonder strenge straf gehoont heeft moghen
wesen

(Getupge zy de wraeck dooz Weiren tand gedaen)

Heeft die in 't mal satsoen van soo een kruyn be-
staen ?

Of had hy sulck gelaet/ die onverschyckicht den Zo-
den

In haren Priester-raed het aen-sicht heeft gebo-
den/

En vast gelijck een steen/ haer dreiging niet ghe-
breeft ?

Op die eerst Saulus was/ na Paulus is gewest/
Hiel booz een snoodde last sijn bleesch/ 't welck doen
hy raesden

Da 't vrome Christen-bloed) hem ydelijck op
blaesden.

Soo was dan 't lebend' huys in 't oog sijn heeren
[snood:

En

En's gebels dood vertoont acht u verstant dat
groot?

Behaegt u Pauli lijf/waer-om niet meer sijn ooz-
deel:

Die doch in vleesch of vel noch achtting stelt noch
voordeel;

Ja Iesum selfs na 't vleesch (door dien sich 't hert
af-went

Van al wat vleesch'lijck is) van nu niet meer en
kent.

Niet dat hy blind of dom/ der sijner niet gedachte;
Maer wist dat God alleen/alleen 't inwendig ach-
te.

De stichtelijcke deucht/ des herten bood' en oog;
Die/ maer geen lijfs gedaent/ was hy hem waerd
en hoog.

Sijn Onesiphorus, stond hem in 't hert geschreven;
Als oock Timochus: doch om haer heylig leven.

Sijn Titum wild' hy sien/ maer niet om slechte
reen:

Haer lijden en haer doen/ haer hart en sin was
een.

Den vroomen by te zijn / is allen vroomen heug-
lijck;

's Lijfs lijveloofse schijn noch dienstig noch ghe-
neuglijck.

Roichtans leest schilders / en siet haer stender
aen;

Maerkit [segt gy] veel upt een; doet doot noch le-
vend' staen. (waken/

Ist soo? ep! waer toe dan u wacht-hond? laet dees

Die nummer slaep behangt; die niemand ang kan
maken;

Die niet upt vleesch en bloed/ maer gom en aerde
zijn;

Waer toe men noyt behoest of kock of medecijn.
Veel oogten op een planck laet die de dieven schric-
ken/

En d'uytgebeelden dag in 't doncker licht be-
schrieken:

Dat een Erasmus-beelt de bedel-hoop vermaen/
Gelijck Erasmus selfs in 't leven heeft gedaen.

Stelt maer dit platte goet (dat Heerom sacht
inach slapen)

En tegen het bedroch des ketters in de wapen.
Dat maer 't geschildert nat den zant lesch en
verjaeg/

En even soo de mijs voor 't katten-beelt vertsaeg.
Doch dit lijkt malle klap: want wie g'looft nu
aen dooden?

Wie hoopster schut of scherin van dese mall' huys-
goden?

Maer waer toe dan de lust van 't sot en kindsch
gesicht/

En midden op den dag een keerse sonder licht?
De Sonn' is op: wech nacht. 't Verlevend' heer-
lijck leven (wen?

Straelt in/ hoe! sal ick my tot doode schaduw' ge-
recht upt. Gelijkenis der Heyl'gen geeft geen baet,

Dan dat men heylig leert gelijken sonder daet.

Deucht maelt men als een wijf; doch niet een
hoeren wesen;

Dit is geen deuchden-lust maer hoeren-minn' gepresen.

Sulck diert laet David (niet Iesse maer Ioris soón)
De Werelt opentlijck in klaren dzuck ten toon.
Sijn roem-rijck wonder-boeck/vol waen-verbor-
gentheden/

Doorspecht/met upt Gods-woort-kracht-aen-ge-
dane/reden/

Heeft een versierde Maegt booz aen in schildery;
Die haer byanden trapt/dsch dood/soo wel als sy.
Dees heeft ter weder-sijds (verhalendoet my scha-
men)

Gepast op yder lid hoach-waerde heyl'ge namen.
Een beekenis van 't vleesch / die 't vlees vol upt
vermaerckt/

En (met een woort geseyt) houdt Venus moeder
naecht.

Draegt op 't beschaamd'lijck deel [o' droeve schan-
d'lijckheden]

Den aen-genamen naem van weeld' en salicheden.
Wat durf en doet den mensch! door dit syn lieve
werck

Beeld hy (als rechts) ons of de waerde Blypdt
Gods kerck.

Door-waer verborgenthe'en! doch die (om niet te
stypen. (blyben.

In 't quaed) wel eeuwiglijck verborgen mochten
Door-waer een eerb're blypdt! wel waerdig booz
een man;

Die byten bytck en keel geen hemel binden kan;
En achter het gardijn vā schoone woord verhaling

't Inwendig wesen deekt van syn vergifte dwa-
ling.

Men maelt dan wat men maelt / van 't beste
blijft men beer.

Deuchd/ liefde/ hoop/ geloof/en maelt men nim-
mermeer.

Gods Helden treckt men af; doch die sich meest
gebaren

Met aen-gesicht en lijf/of 't kamer-speelders wa-
ren.

(Soo draegt oock wel een guyt/doch trots en stijf
van keel

Tobi's of Abrahams persoon op 't speel-tooneel.)
Een Wyfen maelt-menosck; syn wijsheyt noyt.
Wat reden?

Het maercksel self is sot/ gelijk de makers mede.
Nu seg die lustig bent om af-gemaalt te zijn/
Wat grond heeft uwen lust om booz te staen in
schijn?

Is om te zijn bekent als 't leven is ten enden/
(Op selfs van onbekent) booz die gy noyt en ken-
den?

Of dat het na-geslacht/wanneer 't syn oogen set
Op sulck gebevnst vertoon/ besmet word door u
sinet?

Een saem-streep en een smet/geen e'elen aarts be-
wijsing/

Is 't waen-rieraeds geklad': waer toe keel lof en
pypsing/

Van menig kloecke geest gehaelt van na en beer?
't Geen sot en ydel is/ en krygt noyt ware eer.

Wat

Wat haet geleert gedicht by schildery geschreven?
 Hoyt kan eendoot fatsoen onsterflijck eere geven/
 Waer toe dan? 't is 't gedencck [segt gy] van ruynen
 Stam :

Siet/ dits mijn vader; dat 's mijn moeder / daer
 'k van quam.

'k Siet wapen wel in veruw/ maer niet in daet en
 wesen

De waerde deuchd-livrey in Christi woord gepresen.
 Dees berw' dit leef-loos ding/daer niet dan schim
 is an/

Is dat u vader wie de over-bader dan?
 En wie boort d'ouders van dees hangend' over-
 ouders

Wat oorsprong deses diensts/ d' domme stam-aen-
 houders?

Gy prontet met uwes stams op hangfels aen de
 mury/

Als eer-(ja schand)-tropheen van 's levens kopten
 duy.

Want leyter eenig eer in sulck gellachts op-han-
 gen :

De Doot; maer niet u stam / moet s' al te mael
 ontfangen;

De Doot/ die gy te meer enduydlijcker verheft/
 Hoe ghy meer luyden toont die van haer zyn ghe-
 treft.

O groote sotterny! waer sal men wijsheyt leeren/
 Wanneer men eere soeket in schandelijck berneeren?
 Wech Simm' en schimmen-werck/ met al wat
 vleeschlijck is :

Gy t'saem met naem en saem/ moet ter verderffe-
 nis.

En schoon gy na de dood 't gemaald' her-maalt/ d'
 Sotten!

't Is nieuwen meerder aas booz woymen en booz
 motten.

Den adelaen de want/gemeen den goe'n en quae'v/
 De schozss' ist die gy soecht. W' oordeel is el-
 le dig :

Recht anders onse God: die siet maer op 't inwen-
 dig.

En Jongelinck of Maegd in kostelijcke kle'er/
 Een bjaef of wreet Soldaet / een groote Vrouw/
 een Heer.

Die d'hand aen-treck lijck treckat / zyn fraep in 't
 oog en wonder :

Maer wacht u booz de konst: daer speelt bedrieg-
 konst onder.

't Geen d'vogen weyt en leyt / bevald den sinnen
 soet/

En d'pd'le beeltenis beheert het swack' gemoet.
 So komt het dat gy (t'wijl 't gesicht sich laet be-
 driegen/

En 't hert verwondert staet dooz 't schoone schil-
 derliegen)

Soo als ghy alles geern in schildery aen-schout/
 Alsoo oock in der daet geern doen en hebben sout.

Dus krijgt d'onwijse lust dooz schildery sijn voets-
 sel.

En ondeugt wort geteelt dooz 't sotte bezpens upt-
 hoetsel.

't Geprijs uyt schijndeuchds mont en schast de
 deucht geen goet/
 Ghelijck oock doech- of planck met verwo be-
 smeerd/niet doet;
 't Beeld is een lompig boeck dat sonder nut of sin
 is:
 't Welck niet leerachtigs heeft: daer spræck noch
 letteren is:
 Een vlyend' oog bedorch/ 't welck naacht t'aen-
 schouwen geeft/
 Hoe dat hy is in 't hart die 't maect en die het
 heeft.
 Kan dit doot-loome tugg des levens werck ver-
 klaren/
 En 't verw-geklad de deuchdban faam-geklad be-
 waren?
 't Beeld is een redenaer / [eplaes] al t'onbe-
 spraack.
 Wat prijst hy dien sijn selfs gebreck onprij'slijck
 maect?
 Nochtans 't heeft mee [segt gy] sijn nut. Men kan
 t'uptleggen/
 En leven naem en daet al t'faem doen sien / dooz
 seggen:
 Maer [och !] wat uyleg en wat lof kan veylig
 staen/
 By toonsels die 't gemoet uyt eygen aart beschaen/
 Eytolck van stomme goon! u ampt. (merkuralig)
 Maect traeg en goedeze en en van de deuchd af-
 dwalig. [beelt/
 Gy uyt't der mannen lof / doch die ghy toont in

En dooz sulck lof/ vooz 't beeld den halben lof ont-
 steelt.
 Dooz pry'sing met gedeylt aen snoode popp en
 leuren/
 En kan een byade ziel/ geen waren lof gebeuren.
 En noch/ o Schilder/ komit u konst in konst te
 kort.
 't Geschiede dat som-wijl van u geschildert wort/
 Ofdeekt of breekt gy af/ en geeft steeds oog-ver-
 leping:
 Al wat u hand vermag/toont slechts / of vooz be-
 repding
 Tot pet dat schieden sal/ of datter is geschiet:
 Maer 't recht geschieden selfs/ en toont ghy nims
 mer niet.
 Dus broept u dwaes pinceel gedurig mis-verstan-
 den:
 Door u is metter tijdt (o weenens waerde schan-
 den!)
 Gods dienst tot spel veraert / dooz u is deur en
 deur/
 't Geen ernst behoort te zyn/ verandert inde fleur.
 Gy bootst den jongsten dag/ en heemt t'onrecht-
 ter stonde
 (Zoo veel in u is) 't Recht den Rechter uyt de
 monde.
 Der levendig' en do'on toe-komstig loon en straf
 Meynt leerlijck uwe konst met verwo te beelden af.
 Maer [och !] al pdelheyt/dooz 't kamer-speelsche
 wesen [vreesen
 Dan 't houde vuyzuws Hets/ verdwijnt het ware
 Wacht

Wacht daer na / dat de Ziel die 's Heeren Woort
niet acht

Door beeld of schilderij tot boete werd' gebracht.
Oock is uw hand niet trouw / die loons en strafs
oorsaken /

In 't loon of strafbaer-volck niet schijnbaer en kan
maken.

Vaecht stelg' uws selfs gedaant (want immer doch
zijt gy

Dws stommen rechters heer) aen 's Rechters
rechter zy :

Den Dupbel geeft gy oock het Beuls-ampt in der
Hellen /

Om op verscheppen wijs 't onsalig volck te quel-
len.

(Recht of 't verteerend buyz / den boosen toe-ge-
lept /

Den Dupbel selfs niet me'e van Gode waer be-
rept.)

En om door gepl vermaack de oogen te gerijben /
Soo stelt gy mans en wijs met moeder-naachte

lijben :

Wat ist? gy maakt wel 't lijf : maer niet 's lijfs
eewighhejdt /

Noch 't sterck basijn-ghelanc / noch 't geesten
onderschejdt.

Monstreus / doch spottelijck / gaet ghy den Dupbel
malen :

Mejnt ghy dat hy soo laet / als hy verloekt tot
dwalen?

Neen: als een Engel Gods komt hy by-wylen aen /

(Een konst die van sijn volck hem kloeck wort na-
gedaen.)

Maer door u mal gemael is 't volck in waan ge-
komen /

Dat 't als 't niet leelijcks siet / niet quaeds behoeft
te schroomen :

Daer nochtans menig-mael sulck leelijck d'oes-ge-
baer

Gepronckt heeft op de doest van menig marte-
laer /

Van menig broom Gods-helt / die met sulck hoon
bestreden /

Des Heeren wisse konst en oordeel heeft beleden.
Kort af: dese argernis en ydel in wy-gieraet /

Sy sijn dan wat-se zijn / zijn argerniss' en quaet.
Het is wel soo / uw byzn / o Schilder / is ver-
nustig /

En maect (ick kent) uw hand in schijn-konst
kloeck en klustig :

Maer (laes!) wat baet verstand: Jad'heel natuuz
tebzient /

Als 't daer toe dient dat God daer mede is ont-
Daech helpt den mensch 't verstant in list en schel-
merpen ;

Die hoe-se kloecker syn te meerder schae doen lyen.
't Vernuft geeft God den mensch / maer niet tot
sulcken endt /

Als daer 't (mis-bruyckelijck) den mensch toe
bruyckt en wendt.

Verstandelhejd / niet kout: denck-krachten / niet
denck-bonden.

Zijn van hem die noyt poost / in 't haten van de
sonden :

Die 't dier / dat / upt selfs keur / na nieuws en kon-
sten blaaske /

Een-boudig / slecht en recht / wel eer-tijts heeft ge-
maeckte.

Wilt g'uw verstand doen sien : wel aen soo laet uw
handen

Sich rusten van een werck quaet hoor de teer' ver-
standen.

Mits in af godisch volck en grobe beelden-
eet
Geseten / haten wy (na 't licht) d'af-good'sche
Leer /

Hier tusschen d'p'de konst (van p'de mensch en
Goden

Vuchtbaer) beslaet ons 't huys / als huys-raet hart
van noden.

Een konst / die / soo men sich yet vryhepts daer in
geest /

Noch palen van hoe veel / noch maat van prijs en
heeft.

In 't huys van kleyn en groot (d'erbinding kant
ons toonen)

Sal veel-tijds meer gebeeld dan lebend' volck in
woonen.

De mant / baack bet-gepronckt dan haren schra-
len Heer / (niet meer /

Wat geest-^s hem weder-om' oog-wepding / en
Wat nut kan schildery op 't glazen venster geben /

Van dat daer door het licht ten huys word upt-ge-
drucken?

Dees oog-guaal is gemeen / by eel en by oneel ;
Soo wel in 't eerlyck huys als in het vuyt boordeel :
Soo wel in kerck als kroeg : recht of ten waer de
oogen

Het hadd' / de deuchd dooz 't ooz niet in het hert sou
mogen.

Wat wil dit Gijse grijn / 't welck lang van
kleet en baert /

Komt kijcken upt 't gewolck : dat 's God / Die
God : die d' Herdt

Het alles wat'er is in stuer en toom lion houwen?
Wiens hepl'g' Dooch-waerdiche' en geen aerdt'sch
gesicht kan schouwen?

Sp d'rieste dommicheyd ! nochtans leert schildery
Ten minsten 't slechte volck van datter een God
sp.

Ellendige Meester's die 't aller wesen's wesen /
't Welck noyt aen-dachtig hert bepepnsde sonder
vresen /

Die 't al-verblindend' vuyt / die ons den grooten
God

By leuren vergelijckt en leelijck geeft te spot.

Wat baet het nu of 't bezyn hem dicht als onom-
schijff'lijck?

En in elck minste ding nochtans geheel verblijff-
lijck? (meer

Bevinst niet / gelijkenaer / bevinst niet / of immer
God waer van uw gesien : uw oog straelt niet soo
beer.

Sp stryden met Gods wil / die God te bootsen
trachten.

Getuyg' / o Schilder / zijn wils dwasen hoofds
 mis-drachten.
 Som-wijlen brengt ghy God gelijk een Soxne
 voozt /
 Die in haer midden heeft 't *Hebreusch* vier-lett'rich
 woozt :
 Som-wijlen doet ghy hem in verwt te vooz-schijn
 komen
 Met een drie-dubb'le kroon / gelijk de Paus van
 komen.
 En als hy al te met getogen is op glas /
 Staet hy met dubb'le le'en / recht oft een *Ianus* was.
 Rust / rust / verwaende hand : niet Gods gedaent /
 maer tozen ;
 Niet lof / maer plagen stof word door u konst ge-
 geboren.
 't Heb een drie-hoofdig lijf (waer loopt de losse
 wil !)
 Sien staen / 't had mee een naem : maer / o mijn pen /
 swijg stil.
 Ach ! dwaesheyt al te groot van den gewaenden
 Christen !
 Wel waert om sijn belacht van Jood' en Mach's
 met isten.
 Ach ! sonden / waert beweent van al die sonden
 blien !
 't Geveen past d'ooogen best / dan schildery te sien.
 Dan och ! of 's Schilders hand alleen so stout slechts
 waren /
 En sp' 't niet na en de'en / die 't volck / Gods woozt
 verklaren.

Want op papier / door pen ; in kerck door mont-
 ge schal /
 Maectm' in een / veel-tal / en weer in drie-tal /
 geen-tal.
 Een onberdeelijck punt door-snijt-men tot drie
 malen /
 En gaet weer drie de grootst in eenig punt bepa-
 len.
 Waer blijft *Euclides* nu / wiens bzejn (hoe seer ver-
 smist)
 Nopt van sulck reken-werck / nopt van dees meet-
 konst wist.
 't Waer een-sijn van de drie (vooz-waer verborgent-
 heden ;
 Waer op mijn g'loof gegrondt verwacht Gods
 saligheden)
 Ont'ken of wzaeck ick niet. Wel hem die hier soo
 leest /
 Dat hy tot Vader God / tot Heplant / Jesum
 heeft /
 Tot trooster Godes Geest. Gods eer moet Gode
 blijven.
 Alleen is dit mijn wensch / door waarheyt te ver-
 drijben
 De dolle dooling-wlaag / die schier ten Hemel
 't hoost
 Verheven heeft / en God sijn ware eer ontrooft.
 't Vermeten bzejn-gedicht doet sich mijn geest ont-
 raeren /
 't Welck 't lijf en twist-ziel-hert / scheur-suechtig /
 in komt voeren.

Een peder wi leen nieuwen en naerder binder zijn
 Van 't iupste wesen Gods / dies gaet hy tot het
 schryjn/
 Van sijn droom-rijcken kop / en Fabel-swang're
 herffen
 (Om andren oock hem selfs door sijnen bond te
 perffen)
 En beeld sich 't wesen Gods : Gods wil (waar
 van de weert
 En doen Gods kennis zijn) blijft by hem in 't ber-
 geet.
 Soo hebben (na men schryft) twee Leeraers / *Alex-
 ander*
 En *Arrius*, eer-tijds / de eene tegen d'ander /
 Gods Soon na eppen hoof / niet na Schryftupr /
 gebeeldt :
 Wat heeft dat Vader-twist en ongebal geteelt !
 De Keyser, die 't Papier en Boecken der geschillen
 Alt'samen gaf ten buy / kon geen van beyden stil-
 len.
 En schoon hy d'pd'le twist wel hart en scharp ver-
 boot /
 't Hielp niet : de God-mael-lust was in dees twee
 te groot.
 Wie ist die 't al verhaelt 't geen menschen wel ver-
 sieren ? (nieren :
 d'Een wil in God drie Goon / end' ander drie ma-
 Dees dat sijn wesen een / nochtans drie-namich is.
 In veelen is oock 't byepn soo diep in dypsternis /
 Dat sp' 't heel wesen Gods in 't minste stofsen sluy-
 ten /

En seggen hem nochtans onendig / in / en buyten
 Al wat'er leeft en is. Sulck rasen past de Leer /
 Die God na-bootsen wil / doch weynig tot Gods
 eer .
 ô ! Kercker g'lycke Kerck / die u gaet Moeder noes-
 men ;
 Bepot hem niet alsoo dien gy durft Vader roes-
 men.
 De byuchten die ghy geeft en uwe mael-geest bind /
 En zijn de byuchten niet van een op-recht Gods
 kind.
 Doch dit's Geleerden kost : de konstelijcke deecken
Parrhasij berbergt dees wond'ren voor de leecken :
 Die geern onwetend' zijn (en meynen 't zo so goet)
 In alles wat m' haer niet door beeld aen-schou-
 wen doet.
 De Beelden [sept men] zijn tot slechten volcks
 gerijven /
 (Dies worden-'s oock gekust van oude suffe wij-
 ben)
 En baren (na dat ons de beeld-voor-plepster sept)
 Als letter en Schryftupr / in 't hert aen-dachtig-
 heyt.
 O Godes Geest en woort / dat opt soo snedich
 poeden
 Tot deuchde / sint wanneer zijt ghy soo stomp ge-
 worden /
 Dat ghy (soo waant den mensch) kracht loos ter
 zyden schampt /
 En 't Schilders handen-werck maect treden in u
 ampt ?

De dood van Godes Soon / is ons te nut be-
schreven.
Van hier door eenen Geest een-drachtelijck gedre-
ven.
Onkunsdig en op-recht wort alles daer vertelt /
En klaerder dan den dag 't geschiede voor-gefelt :
(Hoe hy aen 't schandig hout den dood heeft moe-
ten lijden
Door liefde tot den mensch en booshepd sijner tij-
den)
De gantsche letter Gods / licht-stroomig als een
vloet /
Is vol van desen dood / die leven erben doet.
Daer hoort m' in naacht een-vond de ongevalschte
monden
Dat Paasch-lam meer dan jupst op Paasschen-
tijdt herkonde n /
't Helpt niet. Door schildery wil 't oog bedrogen
zijn :
Als lag des kruyces kund' in 't sien van kruyces
schijn.
Is dan in schildery meer pits dan in Gods reden?
Of is 't Geloof geveft op stommie dommicheden?
Een doode moune-grim kan die doen dat men
weet
Hoe Iesus sonder schult en niet onwillig leet?
Of hoe hy eygen wil / brand van kruyces en schande /
Verwon / door g'hoorzamenhept ; een waerde offer-
hande?
Of 't ned'rig sterck geroep? of 't bitter wreet ge-
spot

Met sijnen naren dorst en bang gebedt aen God?
Kan 't ons doen sien de stof van soo veel wreed-
hert-pijnen;
En hoe gedult in leed bewijs van schuld most
schijnen?
O! vert' van daen : hier / hier is d'apen-konst ge-
stuyt /
En 't onrecht smijt de hand dees dood soo pd'lijck
upt.
Doch t' wyl ick mijn bepijnhet quaedt te we-
der-leggen /
Hout / die dit leest / te goe 't geen ick hier toe sal
seggen.)
Men beeld den Heer aen 't kruys in foym van
griecrsche T :
Was dit sijns galgs fatsoen? hing hy soo doe hy
le'e?
In 't upt-gespannen lijf (na 't klaaglijk voor-ver-
tellen /
't Welck David daer van doet) kan 't oog de beenders
tellen :
Nu gaet door beyde voet een selve nagel heen.
Een deksel maect men oock voor een vā sijne le'en:
Door dees schijn-eerbaerhept wil (kay) de konst
haer waren
Behagheijck doen vooz d'eerbre Christen-
scharen.
En nochtans onder dees naem-vrienden / meest
doch al
Vol Venus-janchery / heeft schaamte gants geen
val.

Dooz-waer een and're schaamt heeft hem / die /
 niet gerekent
 Dooz mensch / een worm geleek / het aen-gezicht
 geteekent :
 Doe hem als 't wit / waer na de smaat sijn pylen
 schoot /
 Verand're stof van schaamt sijn wangen maecte
 root.
 Men achte hem of schelm / ja aller schelmen snoot-
 ste /
 Of schandelijckenarr' / ja aller narren grootste .
 De walgelijcke dreck die m' op der straten giet /
 't Verachtste dat men vind / was soo veracht noch
 niet.
 De somm'ge keerden hem versmadelijck haer nec-
 ken :
 De somm'ge schudden 't hooft en bielen aen 't be-
 gecken.
 Wat heeft de dryfsteris / wat heeft-s' al niet be-
 staen /
 Die midden op den dag den dag heeft doen ver-
 gaen ?
 Lieg / lieg niet / Maalders hand : want mach men
 't krups af-trecken /
 Soo moet m' aen 't krups geen deel des lijfs booz
 't oog bedecken.
 Heeft niet 't besneden blesch aen 's krups verbloet-
 te hout (schout ?
 Als open hand-geschrift bloot moeten zyn aen-
 Bloot moest het zyn aen-schout / op dat sulck sien
 ons leerde n

Den dood des Wets / die 's bleschs besnijdenis
 begerden.
 Oock was 't onthoudde lid den guden Abraham
 Een teekken van het saet 't welck upt het sijne
 quam :
 Van 't saet / 't welck dooz het doen geens menschen
 boozt-gekomen /
 Den dood dooz sijnen dood haer krachten heeft
 benomen :
 Soo wast oock sijn gellacht een tepcken van de
 sond /
 Daer 't in dood-schuldicheyts heyl-loosen stand
 dooz stond /
 En eeuwig livrey van 't jock der Wett' en Zeden
 Dooz Chultum af-gelicht / nadat hy had geleden :
 Geleden op een hout / 't welck epscht een schielijck
 graf /
 Daer hy / na korten tijdt verweckt / sich upt begaf .
 Waer-om wast dat wel eer der deuren beyde pos-
 ten
 En'topper-drempels-hout bestreken wesen moste /
 (Bestreken met het bloet des Paasch-lams) in die
 nacht
 Doe Gods gestrenge booz' soo menig mensch om-
 bracht ?
 De stylon 't boven hout / die 'sgalgs fatsoen upt-
 maken /
 Verbeeldens ons de poozt waer dooz men moet ge-
 raken
 In 's Hemels hooge hups / daer Christus booz-
 gette en

Door sijnen dood en bloed in leyd zijn ware le'en.
Want waer-om wil men doch aen d'oude doling
hangen/

En aen 't gegroet van u/ d' Af-godist/ontfangen?
In's Heeren Wont-mael / daer wort van u ver-
dwaalt

(Door veruw) de Dig-genoot al sittend' af-ghe-
maalt;

De bange lijdens-helck / die Christo 't hert de'e
breesen/

Die moet in 't tafereel een Papen mis-helck wesen.
Oock licht de medecijn, dat in u schildery

Het bloed en water vlied juist w't d'onrechte sp:
't Latijnsch I.N.R.I. tot op-schrift aen-gesmeeten.

Wat wil dat? heeft dan 't kruys Hebreusch en
Griex vergeten?

Of ist om dat de Stadt en moeder van die spraek
Den Heer in sijne le'en is lijdens meest' oorsaek?

Doch waer toe wil ick lang in beelden sepl aen-
wijsen/

Die heel al sonder sepl/nochtaus niet zyn te prij-
sen.

Hiskias heeft de slang/wel eer dooz Gods vermaen/
Tot noot-hulp op-gericht/wyt pver wech-gedaen:

(Dooz 's volcks af-godery en domheyt wast van
nooden)

Wat eyscht dan onse eenw/die galgen maekit tot
Goden?

Nochtaus gy die ('t zy wie) yet sichtlichiks be-
geert

(meert:)
' Welck ons soo waarden doot ten naesten effor-

't Gebroock en broot en wijn/ na 's Heeren woort
genomen/

Sijn Christi vleesch en bloets betepckenis vol-ko-
men:

Sijn tot geheugeniss' des Leven-rijcken doods:
Sijn vooz 't God-lievend' hart wat sonderlings en

groots:

Sijn tepckens van het lam/'t welck beruw niet aen
kan wijsen;

Door dien 't niet was een veruw/ maer vooz de
ziel een spijs.

En nochtaus brenge noch woort noch tepckens
't kruys in 't hert/

Soo lang des Heeren jock noch wech geschoven
wert.

Lijdt wat u God op-leijdt. Geduldt in eppen lij-
den

Sal u een beeld'nis zyn van Christi lijd'lijck strijden.
Treet Christi treden na/ in daat en niet in schijn:

Dooz and're en u selfs sult gy 't beeld Christi zyn.
Lijdt niet die leed aen 't kruys: hy sal u ziele naken.

En onbergetelijck/sijn kruys u hert doen raken.
Dat 's heyl'ge schildery als liefde blijcken doet

Dat gy Gods Soons gedaant draegt levend' in 't
gemoet.

Maer zijt ghy vriend van 't vleesch; haets/tegen
die u haten/

Of stemt u hert om pleyt of wrake aen te vaten;
Of draegt ghy 't kruys (doch niet ghelijck het
kruys betaant)

(naemt:)
In 't vendel tegen Turck/ of die men Christen
Of

Of is 't ghekrupste ghelt op aerd' uw troost en
heeren

Of is u geest bevrucht met buyl onkups begeeren;

Of is de buyck u God; Werelts cere u Godin;

Of doet u hert of hier of daer in aerdsche minn';

t Zy hoe veel lofs of gy/ of and're u toemennen:

t Is wis/des Heeren doot en soeckt ghy niet te
kennen.

Ach Christen dien ick my booz den onchristen
schaam

Wat hebt ghy Christelijc? behalben slechts den
naam.

Ach Christen! die / terwijl ghy volcht u blinde
lichten

Berooft blijft van het licht 't welck u gesicht moet
richten.

STICH

S T I C H T E L Y C K E
R Y M E N.
D E R D E D E E L.

Ghewillighe Patientie.

Ofte :

Lijdens Remedie.

Het gedicht spreekt :

Gewets, of Woorden-pronckery,
En vint gy, Lesers, niet in my:
D' Aushear acht sulcks voor nuts bekisfel ;
En heeft, al had hy 't schoon vermocht,
Niet dat, maer krachts van stof gesocht :
't Natuurlijk schoon hoeft geen blanckerfel.

Getrouwe herten, die nu lijdt,
En wacht mis-schien noch swaerder strijdt :
Daer al de Werelt 't oog op heeft,
En, hoe-wel kleyn en slecht, voor beeft :

Die vast tot noch toe hebt geweest,
En 't quaedt, doe 't ver was, niet gevreeft :
Een ding hebt gy voor al van doen,
Daer hert en sin sich na moet spoen :
Gedult, een schoon en e'el Kleynoodt,
Van Prijs gering, in krachten groot,

Daer al des Werelts beste goet
Ver in waerdy voor wijcken moet :
Dat, als 't in 't hert wel is geraeckt,
In ongeluck gelukkig maect ;
En als 't eens vast sit in 't gemoet,
In druck geen druck gevoelen doet :
't Welck yeder niet verstaet die 't noemt,
En elck niet heeft die daer op roemt.
Dit is 't daer u dit Dicht van spreekt,
Op dat gy 't soeckt, soo 't u gebreeckt ;
Of soo gy 't hebt, sorg-vuldig houdt,
En vaste Ziel-rust daer op bouwt.

Geduldt is een gewilligheyt
Om al te lij'n wat God opleyt ;
Door een oprecht Geloof gebaert,
En in een Ziel vol hoop bewaert :
Een onaf-roovelijcken schar ;
Een steun-staf op der deuchden padt ;

G g

Ken

Een toom van eygen finlijckheyt ;
 Een muyr van onverwinlijckheyt ;
 Een bed waer op de swackheyt rust ;
 Een water dat quae lusten bluft ;
 Een deugt, daer wan-hoop door verteert ;
 Die 't angstig murmureren weert,
 Die 'twaerde Woort, Gods edel staet,
 Niet leven-loos in 't hert en laet.
 Dees is 't waer met men sich voor-sien
 En alle lijden 't hooft moet bien.
 Nu is het dat den strijdt begint :
 Wie best verdraegt, wie meest verwint,
 Geen leedt moet u te rug doen gaen.
 Ist groot: dringt dies te stercker aen.
 De deughtd krijgt nu haer rechte stoff :
 Hoe swaerder deucht, hoe meerder loff :
 Ist konst te zeylen voor de windt ?
 Verwindt hy die geen vyandt vindt ?
 Vindt hy oock vyandt dien 't wel gact,
 En al-tijdt blijft in eenen staet ?
 Sa, nu ist lijden voor de deur,
 Lijdt wel of qualijck, gy hebt keur.
 Die mensch lijdt wel die sonder schult,
 Sijn lijden af-lijdt met gedult.
 Geern lijden maect het lijden min,
 En God heeft meerder lust daer in.
 Maer soo m' onwillig lijdt en swicht,
 't Walgt God, en 't noo doen maect niet licht.
 Wie willig is, wie vrees verwaect :
 Wie wielicht slabackt,
 ck, en kloeck neemt toe:

De bloed' is in 't begin al moe.
 De kloeck', hoe-wel van buyten ang,
 Heeft ruymt' en rust in 's herts bevang :
 De bloode (onvast in 't Geloof,)
 Die geern wel 't lijden van sich schoof,
 Maer toont hem als die 't niet en doet,
 Mist troost by elck, en in 't gemoet.
 Waer toe in 's strijds begin dan mat ?
 Het Eng' is doch het Zalig padt.
 Gedenckt waer voor gy wort geacht.
 Van and'ren van u selfs gedacht.
 Gy voert den hoogen naem van Christ
 Hebt gy op lijden niet gegift :
 Soo heeft u breyn maer windt gevat,
 En letters sonder sin gehadt.
 Wilt gy zijn 't geen gy wort genaemt :
 Of lijden past op u, of schaemt.
 Hier lijden, soo gy trouwlijck dient :
 Voor God schaemt, wort gy 's Werelts vrient.
 Soeckt hoe gy wilt; kijckt om end' om :
 Lij'n is de Ziel van 't Christendom.
 Sijt gy een lit van Godes Kerck :
 Veel lijden is u meeste werck.
 Gods Kerck is een gedultsaem huys,
 Sy maect het noyt, maer draegt wel kruys.
 Verschuyft dan 't lijden niet t'onty :
 Veel beter eeuwig dan vroeg bly.
 Ontsluypt het niet door snoo geveyns.
 Vermijd het niet door bloo gedeyns.
 Vermackt het niet, (hoe seer gevercht,
 Hoe seer genoodt-perft en getergt,

Hoe schoonen kans sich daer toe biedt,
 Hoe schoonen schijn gy daer toe siet)
 Vermackt het niet (ach ! Christen, neen)]
 Door dreigement en laster-reen,
 Noch daedt lijkheyt noch tegen-weer :
 Maer wacht tot dat de Hoochste Heer,
 Of selfs sijn pijl ter wrake scherp,
 En 't jock van uwen hals af-werp ;
 Of u, als een uyt-nemend knecht,
 Ter doot toe laet in sijn gevecht.
 Den lait neemt niemand tijdig af,
 Dan die hem eerst te dragen gaf.
 Dre sekerst weet waer-om, waer toe ;
 Weet alder-beit hoe lang en hoe.
 Van God is geen geduld begeert
 Dan willig en ongeforceert.
 Als God ons lijdens stoff bescheydt,
 En 't padt van lijdsfaemheyt in-seydt ;
 Die dan wel lijdt, maer geern niet wou,
 En soo hy kon, niet lijdten sou :
 Draegt 't kiuus niet dat een Christen draegt
 En willig schort alst God behaegt.
 Dat kan, ja moet, elck wie hy zy,
 Hoe snoodt en boos, soo wel als hy.
 Dat doet wel die na 't Aerdsh heel haeckt
 En in 't gemoedt van wracke blaect,
 Dat doet (en moet wel door de noodt)
 Die vast in 't hert zijn vyandt doot.
 Maer gy, O Christen, niet alsoo ;
 Die of schoon hoop en tijdt sich boos ;
 Om 't quaedt door 't quade te verho'en

En 't lijdten uytte weeg te doen,
 Veeliever u God-hoorig stelt,
 En onder 't pack van 't lijdten sinelt :
 Kort af ; hoe lang, waer, en van wien,
 Daer heeft ons oog niet op te sien :
 D'uyt-kip van bly of droevig lot
 Staet niet aen ons maer heel aen God.
 Soo oock de keur van 't Instrument,
 Waer door hy ons het lijdten sendt.
 Ons over-leg en Aerdsh verstantd,
 Als 't lijdten komt, moet aen een kant.
 God in sijns Soons hoch-waerdig woordt,
 Moet steeds en alleen zijn gehoort.
 In 't lijdten geen uyt-vlucht, dan vlucht,
 Om-sicht, Gebedt, en Noodt-gefucht.
 Soo gy dit wapen-tuyg gebruyckt,
 En noch in lijdten blijft soo duyckt,
 En denckt dat van Gods laeffenis
 De tijdt noch niet voor handen is.

Dit is de les. Nu hoort de re'en :
 Die 't lijdten oyt geen lijdten de'en,
 Waer door in 't hert de kracht sich stort,
 Waer door m' in 't lijdten lijdsfaem wort.
 Gods waerde Soon, 't onschuldig Lam,
 Dat door de doot den doot ontquam,
 En, door sijn lijdten dat hy droeg,
 Het lijdten eeuwig van hem joeg.
 Dat 's 't Oorlogs-teycken van ons Vaen,
 Dzer wy 't gesicht op moeten slaen :
 De Ster, die ons voor-heenen licht,
 En maect eens reën en klaer gesicht :

Heb.
 11. 8. 1.
 2. 3.

De Pilaer die ons onder-stut,
 En alle lijden maect te nut.
 Hy Veld-Heer is voor uyt getreen,
 En heeft sijn lijden door-geleen:
 Ons was ons deel oock wech-geleyt:
 Nuis 't ons beurt. Weest nu bereyt.
 De Meester selts is voor-gegaen:
 Hoe derf de Leerlinck blijven staen?
 Noyt blijktt des Dienaers trouw soo seer
 Dan als hy lijdt met sijnen Heer.
 Wat Oorlogs-man (ten zy versaegt
 En die na trou of eer niet vraegt)
 En leedt niet geern al wat hy mach
 Soo hy maer op sijn hooft-man sach
 Wie is'er die met recht verslouwt,
 Wanneer hy I E S U M, 't Hooft, aen-ichouwt,
 Wie houdter noch een duyfter oog,
 Als hy bemerckt wat hem bewoog?
 Sijns Ziels natuyrlijk neygen haets,
 Gaf hy sijn eygen wil geen plaets:
 Maer God, wiens wil sijn Lijden wou,
 Gaf hy sijn wil, en was getrou.
 Des levens gloricuse Kroon
 Blonck oock in sijn gesicht soo schoon
 Dat hem al 't quaedt geen quaedt geleeck,
 En, doe hy kon, voor 't quaedt niet weeck.
 Op 't Eeuwig was sijn oog gevest;
 En daer-om koos hy 't quaedt als best.
 Wel op dan Christen, kloeck Soldaet,
 Siet hoe u Hooft ten stijdt-waert gzet.
 Denckt, als hy dacht, lijdt als hy leedt.

Soo leyt sijn Kroon u oock gereedt.
 Denckt: Wat God wil, daer moet ick aen,
 Veel liever geern als noo gedaen.
 Lijdt, al waer God van lijden spreek.
 Buygt ras. Al wat niet buygt dat breekt.
 Niet maect den last soo goet en soet
 Als geern te lijden wannen moet.
 Dan moeten wy, als 't God ons geeft:
 Dan geeft het God, wanneer men 't heeft:
 Dan heeft men 't recht, en op sijn tijdt
 Wanneer men, als een Christen lijdt;
 Wanneer men sijnes doens gewis,
 Onschuldig en verdujdig is.
 Verdijft dan, eer 't de Ziel vervuylt,
 Al 't ongelooft dat in u schuylt.
 Verjaegt het uyt u, is'er yet
 Dat anders wil, als God gebiedt.
 Maeckt u geen wil als Godes wil:
 Soo lijdt gy willig, wel, en stil.
 Een hert dat willig lijdt, is e'el;
 't Siet slechts waer-om en niet hoe veel.
 En of 't niet wist waer-om 't verdroeg,
 Gods wil waer hem waer-oms genoeg.
 Hoe willig moet het dan geschien
 Nu God soo veel waer-om laet sien?
 Soo veel waer-om, die sulcken kracht
 Wel eer in Gods-Beminde wracht,
 Dat sy, selts in de hoochte pijn,
 Stil en doorduldig konden sijn.
 God send ons 't quaedt. Maer om wat saeck?
 Op dat hy ons te stercker maeck.

Hy heeft geen stercke, die noyt en leedt.
 Noyt hielt hy 't veldt, die noydt en streeft.
 Noyt streeft hy strijdt, dien, sonder moeyt,
 Het leven na sijn wenschen vloeyt.
 't Is eygentlijk, wat God op-legt,
 Geen ongeval, maer slechts gevecht.
 Geen ramp; maer uws krijs avontuur,
 Som-tijds wat soet, som-tijds heel suyr.
 Geen ware rusts of heyls verlies;
 Maer vrucht-rijck arbeyts uyt-gekies.
 Geen ware goods of lusts af-bieck:
 Maer manlijk loopen in her steck
 Na 't prijs-stuck dat God selfs op-haegt,
 En die kloeck loopt, alleen ontfaegt.
 Naeckt u dan lijden, houdt u koen;
 God wil u daer met eer aen doen;
 Hy sict u op sijns lijdens Veldt;
 Verdraegt gy wel: gy zijt een Heldt.
 Een Heldt, dien Godt met vreuchden toont
 Aen 't Hemelch volck dat met hem woont.
 Een Heldt: dien God met lof verhoogt,
 En voor sijn heylig heyr op boogt.
 Ons treft by wijlen tegen-spoedt:
 Wy achten 't quaedt, God acht het goet.
 Waer-om? hy wil dat 's weelds gebreck
 De Werelt ons al bet ontreck.
 Op dat wy vry sijn voor 't gevaer
 Van na 't verderf te gaen met haer.
 Wat schaedt het doch al wort men quijt
 't Beletfel van sijn hoogst profijt?
 Wat batet oock, al houtmen 't lief

't Welck dijd tot eeuwig ongerief?
 Merckt slechts in alle quaedt op 't endt:
 Soo is 't geen quaedr al wat God sendt.
 Daer is voor 't vroom en lijdsaem hert
 Soo swaer niet dat niet licht en wert.
 Dies dubbelt hy sijn lijden dan
 Die deynst en niet ontgaen en kan.
 Daer-om ist 't een waerachtig woort,
 Uyt een Onchristen mondt gehoort:
**Toont my een mensche die wijsheyt heeft,
 Ick toon u een die lijdsaem leeft.**
 Wat doet hy die gedult verwerpt
 Dan dat hy 's lijdens wee verscherpt?
 En, suchend om vermindering,
 Krijgt minderings ver hindering.
 Oock, als men Gods getrouwen raedt
 Met dieper ernst ter Ziel in-laet.
 Wiens lijden, als hy lijdt, is 't meest?
 Dien d'ongedult raeckt in sijn geest.
 Wiens lijden, als hy lijdt, is 't minst?
 Die 't willig lijdt, en achtet winst.
 Wie achtet winst? Al die 't wel vaet.
 Wie vaet het wel dien 't eynd verlaet.
 Wie is des eynds gants wijs en wis?
 Die wel weet wat een Christen is.
 Wie weet dat wel? die 't oog af-treect,
 En verder dan op de Aerde streect.
 Bekent slechts, Christen, wat gy zijt
 Soo is 't u niet al wat gy lijdt.
 Hier is geen Canaan voor dy,
 Daer aerdtische weeld en vreichd in zy:

Daer gy in mackelijcke lust,
 In vleeschelijcke sachte rust,
 In uyerlijcken over-vloedt
 Soud leven sonder tegen-spoedt.
 Hier is voor dy geen sulcken standt.
 Hier is voor dy geen sulcken landt
 Dat waerd zy dat'er 't hert aen-kleef,
 Of dat men voor 't verliefen beef:
 Dat waerd zy datm'er slag om sla,
 Of immer in 't geweer om sta:
 Dat gy met forts beschermen moet,
 En houden 't in door menschen bloedt.
 O neen: dit 's u noch toe-geleyt,
 Noch van God seker toe-geleyt.
 Dat was voor 't volck van d'oude Wet,
 Dien 't eeuwigh niet was voor-gefet.
 Haer was een landt van saligheyt
 Op dese Werelt toe-bereyt:
 Een saligheyt en seker lot,
 Als 't leven was na 's Wets gebodt:
 Een saligheyt van God vergoet,
 Maer die nochtans eens eynden most.
 Heel anders, Christen, ist mer u:
 Want doe was doe, en nu is nu.
 Doe was het nacht, nu licht den dag;
 Nu siet men datmen doe niet sag;
 Nu heeft het schadu-werck heel uyt;
 Nu slaet Gods stem een nieu gesuyt;
 Nu heeft het kinder-doen een endt
 't Oud zy dan 't Oud: merckt wat. gy bent.
 Gy bent een vreekde gast op Aerd

Hier vreemt: hier lastig en onwaerd.
 Hier vreemt: hier niet dat u behoort.
 Hier Pelgrim: hier gestadig voort.
 Den Hemel is ons eygendom.
 Hier gaetm' als vreekde met ons om.
 Wat oorsaek dan van veel verdriet?
 't Heyl dat wy soecken is hier niet.
 Geen schat: geen angst: geen winst: geen scha.
 Al 't geen ons komt, komt eerst hier na.
 V Wat doet hy dan, die, als hy siet
 Dat sich nu lijdens stof aen-biedt,
 Voor 't lijden ongeduldig schroomt?
 Hy wacht hier meer dan hem hier koomt.
 V Wat doet hy oock, die, als hy vast,
 Begint te voelen 's lijdens last,
 In 't lijden sich te seer bedroeft?
 Hy soeckt hier meer dan hy hier hoeft.
 Als 's V Verelts quaedt is hem geen quaedt,
 Die al des V Verelts goet vermaedt.
 Het quaedt heeft op sijn hert geen macht,
 Die hier op Aerd geen goet verwacht.
 V Wat noodt is 't dat hy 't quaedt seer vliet,
 Die geen verlies van goet en siet?
 't Verlies van eygen doet maer seer:
 't Verlies van 't Vreemde geeft geen deer.
 Schroomt gy nochtans voor 's lijdens pijn?
 Ten kan niet meer als 't quaedste zyn.
 Maect u het alder-quaedste bang?
 Het alderquaedste duyrt niet langh.
 Al wat m' hier lijdt, is lijdelyck:
 Waerom? 't is al 't saem tijdelijck:

Is kleyn wat hier geleden wort :
VVaer-om ? 't Is tijdelijck en kort.
Allencken mindert u de smart,
En door veel hardens wort men hart.
Hoe meer gequels en droefenis,
Hoe meerder vreuchd als 't over is :
Hoe eerst meer last, hoe na meer lust :
Veel arbeyds, volgt de sachte rust.
't Quaedt dat men lijdt, is eens gedaen :
't Goedt daer m' om lyt sal noyt vergaen.
Dit heeft ons Hoofd en Heer gedacht,
En daer-om heeft hy 't al veracht :
Nu heeft hy 't eeuwig dathy socht,
En draegt de Kroon daer hy om vocht.
Soo u dees reden 't hert soo raeckt
Dat gy daer van de kracht wel smaectt :
Soo acht gy 't Aerdsche min dan min,
En 't lijden wort u een gewin.
Heyl-loofse VVerelt, die ons dringt.
En noch hoe lang hoe meer bespringt :
Die u verstand tot listen spijst,
En 't hert tot nieuwe wreedheyt rijst,
Die op d'onnoof'le woedig raest,
En vuyr en dreigementen blaest :
Verdruckt, vervolgt, doet wat gy wilt :
Geduldt is ons een Scheut-vry Schilt.
Noyt was een hert voor quaet verveert,
Dat al begeert wat Godt begeert.
Hengt God het quaedt niet dat gy denckt :
VWat is'er doch dat ons dan krenckt ?
Geest God verlost ot u gequel :

Doet wat gy wilt, het is ons wel.
't Is niet, al wat gy op hem tracht,
Die 't lijden voor geen lijden acht.
VWat hebt gy met de quelling voor.
Gy meynt gy doet ons druck daer door.
Vergeefs brengt gy ons in den druck :
Druck is den in-gang van geluck.
Voor druck een weynig tijds besuyrt,
Vvijckt ongeluck, dat eeuwig duyrt :
Voor vreuchd, een weynig tijds gederft,
Komt vreuchde, die men eeuwig erft.
Vergeefs bestrijdt gy onsen naem ;
Vergeefs schendt gy ons goede faem ;
Vergeefs soo stelt gy ons de spot :
Daer is geen eer als eer voor God.
Vergeefs beneemt gy haef en goedt ;
Vergeefs soo dorst gy na ons bloedt :
VWat vraegt hy na 't bederffelijck,
Die 't oog heeft op 't Onsterffelijck ?
Vergeefs is al 't bedroch en list
Dat Satan uwe Prins oyt wist,
En uyt des boos heyts af-grond haelt :
Ons hert is met gedult verstaelt.
Maer gy ô God, die 't nu behaegt,
Dat u Gemeynse veel verdraegt :
Is lijden dan het rechte padt
Na uwe groote vreuchden-stadt :
Laet dan geduldt ons al-tijdt by,
Dat s' op dien weg ons teergeldt zy,
En breng als trouwe leyderin,
Al lijdend' ons ten Hemel in.

God de Wraeck.

Ofte :

Troost der Schriftuyre in tegenheyt.

Begrepen

In een korte uyt-legginge eeniger
Psalmen Davids.*Als gaders andere Gedichten ten selve propooste.*

Tot den Leser.

Soo gy hier uyt niet anders voelt
 Dan dat u hert zijn wreack-dorst koelt;
 En dat het sich daer in vermaecte
 Dat sijnen vyandt wordt gernaecte:
 Soo doet u't lesen weynig nut;
 Soo neemt gy u een krancken Stut;
 Soo siet gy dat gy niet en siet;
 Soo waet gy Dichters meyning niet;
 Soo maect gy goede Medecijn
 V selven tot een Ziel-senijn.

Over den LXXIII.

De vyant mach te velde zijn: de Trommel mach
 alarme gaen;
 Het swaerdt mach op de kele staen:
 De lucht mach klaer van blixem zijn; de heel
 natuyr mach zijn ontstelt,
 En doen haer eygen selfs gewelt.

Daer mach geschieden wat het wil: Een reyn vroomher-
 tig Isra'lijt
 En raectt het al te samen niet.
 Om dat hy God, die meerder is dan al wat dat'er is en
 leeft,
 Tot sijnen troost en steunsel heeft.
 Geen ding soo wis. Enick nochtans, door 't vals besluyt
 van my gemaect,
 Was op den dool-weg schier geraectt.
 Het smerte my, doe ick 't gesicht op d'op-geblase Boose
 sloegh,
 En sach hoe haer 't geluck toe-loeg.
 Het avontuyr dat wanckel is, en yeder een soo licht ver-
 raft,
 Is haer docht my) getrou en vast.
 Een ander wort gesieckt, geplaeht; zijn korte leven valt
 hem bang:
 Sy zijn gefont, en leven lang.
 Een ander komt in ongeval, en slijt sijns levens tijt in druk-
 Ophaer en hecht geen ongeluck.
 Een ander sucht soo veel gefuchts, en weent soo menig
 droef geween:
 Haer leven vloeyt haer sachtjens heen.
 Dit baert in haer de hovaerdy, daer 't hert hem selven in
 verblindt,
 En recht als met een kleedt om-windt.
 In d'over-lasten die sy doen, na haren hooch-verwaenden
 sin,
 Flatteren sy haer selven in.
 De oogen puylen haer van vet, en aen haer lijf tuygt ye-
 der lit

Wat weeld en trots haer hert besit.
 Geen ding soo hooch, of 't luctt haer al. Al wat sy dencken
 en bestaen,
 Soo haest gedacht, soo haest gedaen.
 Al wat sy sien, 't Is haer te slecht; 't vernoegt haer niet, en
 in haer oog
 Is niemand, dan sy selver, hooch.
 Sy spreken quaed van alle ding, en van haer stoute spot-
 terny
 Is oock den Hemel selfs niet vry.
 Haer woort heeft by de menschen macht, haer reden die
 valt aen-genaem,
 Recht of-se van den Hemel quaem.
 Het volck vloeyt haer, als water, toe; en schouwt-se aen
 als aërd'sche Goon;
 En bidt schier aen voor haeren throon.
 De vrome sien 't, en sijn verbaest, en dencken in haer hert:
 Wel hoe?
 Siet God dit al, en laet hy 't toe?
 Heeft hy oock van den vromen mensch, die hier soo laeg
 verschoven wert,
 Wel eenig dencken in sijn hert?
 Dat 's immers volck, dat Godloos is, en niet en past op
 Gods bevel:
 En nochtans gaet het haer so wel.
 Sy hebben geldt, sy hebben goedt, sy leven hier geruste-
 lijk,
 In leegheyt, en wellustelijck.
 Wat baet het vrome leven dan? wat helpt het onbevleekt
 gemoedt,
 En dat men niemand quaedt en doet?

Waer toe dan soo veel leedts geleen? waer toe, helaes!
 Dan alle daeg
 Te schroomen voor een nieuwe plaeg?
 Ick had schier oock alfoo geseyt, en haer, uyt onverstant,
 geslacht,
 Maer ick verbeet my selfs en dacht:
 't En is niet alles goedt dat goedt; niet alles quaedt dat
 quaedt gelijckt,
 Na 't oordeel dat de Werelt strijckt.
 Waer 't anders: al Gods heylig volck, van welcker lijden
 dat men leeft,
 En waer Gods volck dan niet geweest.
 Ick maecken mijn gedachten moe; en had soo geern den
 grondt gevat,
 En 't recht verstantd hier van gehadt:
 Maer al vergeefs. 't Was, my te swaer, en schampten op de
 sinnen af,
 Tot dat ick my tot God begaf;
 En in-tradt in sijn heyligdom; daer uyt sijn Woort my
 geleert,
 Hoe wonder dat het met haer keert.
 Daer sach ick, Heer, hoe gy-se stort, hoe los en onvast dat
 staen,
 En plotselijck te gronde gaen.
 Hoe gaen sy doch soo haest te niet; het hert is haer door-
 treft met schrick,
 En eynden in een oog-en-blick. [ders schijnt
 Haer wesen is als eenen droom, die in den slaep wat won-
 Maer als m' ontwaeckt, daer heen verdwijnt.
 Dat groot geleeck, is niemant-al; dat eerst gevreesd wierdt,
 wort belacht?

En dat m' eerst prees, daer na veracht.
Eylaes! hoe wec is my in 't hert, dat ick vooru, ghy wijse
God.

My heb gedragen als een sot;
En 't domme Vee by na gelijk, heb van der dingen eynd
en loop

Geoordeelt met den dwafen hoop;
En met mijn al te kleyn verstandt (niet siend op 't geen
dat was, maer schein)

Ben in u oordeel in-getreen:
Nochtans hoe wel ick tegen u met mijn gedachten heb
gefaelt,

Ben ick van u noyt af-gedwaelt.
Ick hang aen u, hoe dat 'er gaet, ick hou my al-tijdt vast
aen dy,

Want gy houdt u al-tijdt aen my.
Gy zijt my al-tijdt by met raedt, gy zijt my al-tijdt by
met kracht.

Daer ick tot eer door word gebracht.
Wanneer ick u maer hebben mach, foo is my al de rest
onwaerd;

En pas op Hemel noch op Aerd.
Of 't lichaem al uyt-teeren mocht; of 't hert sijn kracht
al heel ontging,

En boven 't hooft de doot al hing:
Gy even-wel, gy zyt het, God, daer ick op sta, en hoop
op scep:

Gy zijt het al wat dat ick heb.
Wie van u wijckt op sulcken weg, die niet van uwe we-
gen is,

Dien is den onder-ganck gewis.

Want gy doot elck die u begeeft, en, als een vrou haec
man verlaet,

Van u tot vreemde Goden gaet.
Het alder-beste dat ick kan, mijns herten alder-hoochsten
lust,

Mijns Zielen alder-wiste rust,
Dat is, dat ick aen God my hou, en mijn betrouwen op hem
stel;

En sijne daden voort-vertel.

**Een Christen/als hy sijn gesicht
Begint te slaen op Gods gericht/
Of hem de wraeck schoon heuren mocht/
De wraeck word niet van hem gesocht:
Gods wraeck/ en 't angstig herts gewroeg/
Die sijn hem meer dan wraeks genoeg.
Ja als hy ernstig merck op 't endt
Dat God de boose over-sendt:
Dunct hem haer oordeel groot en swaer:
In plaets van wraeck bidt hy voor haer.**

Over de 7. laetste Vers. des V I I. Psalms.

God is een rechte Richter, die niet terstont komt pla-
gen,

So haest de menschen feylen; maer dreygt-se alle dagen.
Wilt gy u niet bekeeren? hy sal sijn swaerdt gaen wetten
En doodelijcke pijlen op sijnen boge setten.

Vol-hard gy noch in sonden? hy mickt de: scheut is vaer-
dig.

Den boog is in-getogen. Versmaet gy hem onwaerdig;
So snort de pijl daer henen: dies naeckt ghy u verdenen

En komt, door u niet-achten, in een onsalig sterven.
 Hy die gern met een ander yets quaedts wil gaen be-
 ginnen,
 En met sijns naestens onheyl bevrucht is in sijn sinnen,
 Is als een slapend mensche, die door de valsche dromen
 In hoop van groote dingen al slapend is gekomen,
 Maer 's morgens gaen de oogen t'saem met de sinnen o-
 pen,
 Een ydel na-bedencken blijft hem van al sijn hopen :
 Hy meynt wat quaets te brouwen ; maer 't sal sijn eyghen
 quaet zijn ;
 Hy heeft verraedt op handen ; Maer 't sal sijn selfs ver-
 raedt zijn ;
 Hy is gelijk de menschen die somtijds kuylen delven,
 En meynen 't voor een ander, maer komt haer op haer
 selven.
 Haer eygen quade lusten die komen haer besluypen
 En doen haer haren moet-wil op hare koppen druypen.
 Nu danck ick God mijn Heere ; want hy is goedt en
 billick :
 Des hoochsten naem te loven , dat wensch ick , en dat wil
 ick.

Niet dat een Christen soo behaegt
 Dan dat God sijn parthij verdraegt/
 En lang blijft toeben met den slag ;
 Op dat hy sich bekeeren mag.
 Soo dan de hoef' op God niet past/
 En van de straffe wordt berrast :
 Het bonnis dat dien Richter wijst
 Dat doet hem wee/hoe-wel hy 't prijst.

Over den XLII. Psalm.

En dorstig hert dat voor de Honden vliet,
 Verlangt soo seer na 't versche water niet,
 Als mijn gemoed , dat trooft van u verbeydt,
 Na u mijn God, inwendig sucht en schreyt.

Gods revne minn' heeft my op 't diepft geraeckt,
 Soo dat het hert gestadig douft en haectt,
 (En in de Liefd hem selfs geen maer en heeft)
 Na mijnen God, dien God die eeuwig leeft.
 Ay my, wanneer ? wanneer sie ick dien dag
 Dat ick mijn God sijn aen-schijn schouwen mach ?

Een droef geweent dat my de wangen net,
 Is dag en nacht in plaets van mijn bancket :
 Om dat men vraegt : u God waer is hy nu ?
 U God en trooft, waer-om verlaet hy u ?
 Maer als 't gemoedt weer-om aen u gedenckt,
 En uwe gunst den geest te voren brengt ;
 Soo voel ick trooft (daer druck van 't hert door glijdt)
 In 't voor-gepeyns van dien gewenschte tijdt ;
 Dien blijden tijdt ! wanneer 't gebeuren sal
 Dat ick eens keer en 't volck, ite-ck in getal,
 Met lofen danck, en heugelijck geschrey,
 Na Godes huys sal wesen mijn geley.

Reyn minn' tot God maectt dat ick dick-wils steen ;
 En in mijn hert uyt-spreek al sulcke re'en :
 Waer-om, mijn Ziel, zijt gy soo ongeruft ?
 Waer-om versterft al uwe vreuchd en lust ?
 Wacht trooft van God ; dien ick (ick ben 's gewis)
 Noch loven sal, als 't quaedt geeyndigt is.

Dees hoop verquickt en geeften moedt in 't hert,
 Dat nu (helaes !) door-droncken is met smert :

Dees hoop houdt op. Al moet ick ballinck gaen
 In Heimonim, langs henen de Iordaen,
 En nu (ich my) een treurig Pelgrim zijn
 Die eenfaem dool door bergen door VVoestijn:
 Dees hoop geeft kracht, of 't schoon nu al mis-luckt,
 En my de ramp soo ongenadig druckt,
 En soo benert, gelijk een diepe vloet,
 Door 't staeg gegolf den swacken oever doet.

Siet my mijn God maer eens genadig aen,
 De nacht van druck, die moet dan haest vergaen.
 Troost is na by. Gods groote goedicheyt
 Is my van God goed-gunstig toe-geleyt.
 Dies my noch nacht, noch sorg, noch eenig ding
 Belet sal doen dat ick sijn lof niet sing,
 En mijn gebedt na mijnen God niet sen',
 Door wiens gena ick noch in 't leven ben.
 Hoe meenig-mael spreec ick tot God, en ween:
 O gy mijn itut, en vast gegronden steen,
 VVaer-om doch is 't dat ick soo treurig gae,
 En mijn party tot een bespotting stae?
 VVaer-om (eylaes!) is 't dat gy mijns vergeet?
 't Is als een doot die my 't gebeente vreet,
 En als een vuyr, dat my van binnen brandt,
 Als (dag aen dag) mijn trotser en vyandt
 Mijn staet belacht, en vraegt uyt bitter spot:
 VVaer is hy nu, dien gy vertrou, u God?
 VVaer-om mijn Ziel, zijt gy soo ongerust?
 VVaer-om versterft al uwe vreuchd en lust?
 VVacht troost van God: dien ick (ick ben 's gewis)
 Noch dancken sal als 't quaedt geeyndigt is.

En Christen die God supber mint/
 Als hy sijn hert onrustig bint/
 Soo is de lichting van sijn pijn:
 Met God/en sonder wraeck te sijn.
 En Christen als hem nootd om-ringt/
 En hem sijn vrandt volgt en dringt/
 Die heeft noch wapen/noch geschut/
 Daer hy 't geweld met van hem schut:
 Seending daer hy sijn troost op set/
 Dan op sijn God/en sijn Gebedt.
 Of doet hy som-tijds noch yet meer/
 De tranen tot den hoorchsten Heer/
 Dat is sijn alder-scherpst geweer.

Over de 3. laetste vers: des CXXVIII. Psalms.

DE Heere sit wel hooch, en boven al die leven
 Is sijnen Throon verheven:
 Nochtans soe siet hy laeg, en geeft de kleyne segen,
 En staet de grootste tegen.
 VVanneer ick om end' om van 't quaet ben over-rompelt,
 En diep daer in gedompelt:
 VVat quaedt kan 't quaedt my doen? wat lijden is my
 't lijden:
 Als gy we'er komt verblijden
 En maect mijns vyandts toorn, en sijn hoovaerdigh
 pogen
 Te niet en onvermogen?
 Ick weet, Heer, en vertrou, dat gy al mijn ellenden
 Uyt liefde noch sult enden.
 Gy eeuwig goede God, wilt doch u werck niet staken,
 Maer tot den eynd vol-maken.

Een Christen die ootmoedig leeft/
 En in sijn kleynheyd vastheydt heeft/
 Treckt uyt sijn ootmoedt dubbel baet :
 Want hy ontwaerdigt niet in 't quaet/
 Maer acht het sijn rechtveerdig lot :
 Dat maect hier rust/ na lust by God.

Over LXXVII. Psalm.

Ick send' en sal al-tijdt tot God mijn stemme senden
 In alle mijn ellenden :
 VWant als ick mijn geschrey nae sijnen Throon laet gaen,
 Neemt hy mijn tranen aen.
 Doe my 't quaet avontuyr geweldig aen quam tasten,
 En met veel drucks belasten :
 Doe was 't dat ick met ernst aen mijnen God eerst docht,
 En by-standt by hem socht,
 En tot hem al den nacht, mijn handen op ginck steecken,
 Geduyrig in het smeecken.
 VWant mijn gequelde hert, met droefheyd over-laen,
 VVou tot geen troost verstaen.
 Tot u alleen, ô God, soo streckten mijn gedachten,
 Mijn tranen, en mijn klachten.
 De droefheyd, die my 't hert van binnen klemd' en sloot,
 Benam de stem haer schoot.
 Mijn oogen (door den angst, en 't ongerustig schromen,
 Voor 't quaedt dat noch mocht komen :
 En, als ick lag tot rust, niet woud uyt mijnen sin :
 Daer kon de slaap niet in.
 Doe dacht ick om de tijdt en mijne soete jaren,
 Die henen sijn gevaren.
 En in den stillen nacht, wanneer de phantasy

Op 't kloeckste was in my,
 Quam my mijn snaer-gepel, de vreuchde van mijn ooren,
 In mijnen geest te voeren.
 Dies ick door sulck gepeyns, verdubbelt in de smert,
 Aldus sprack in mijn hert :
 Sal dan de Heer al-tijdt, al-tijdt my dus verstoeten,
 En van sijn gunst ontblooten ?
 Of mach men op sijn VVoort en goetheyt niet meer staen ?
 Is 't heel daer mee gedaen ?
 Heeft God, die goet moet zijn, en sulcks oyt is gepresen,
 Vergeten goet te wesen ?
 Of is dan God het geen, dat God geen-fins kan zijn,
 En geeft voor vreuchde pijn ?
 Hy die genadig is, wil hy genade laten :
 En toorn daer voor aen-vaten ?
 Is daer een sulck besluyt by onsen God geschiet ?
 Ach neen, 't en is soo niet.
 Nulijd ick : 't moet soo sijn : wel aen, ick wil sijn slagen
 Geduldelyck verdragen.
 Sijn hooch vermogen, hand die alle ding beheert,
 Kan doen dat alles keert.
 In desen grooten troost, doen u voor-leden wercken
 't Gemoedt, mijn God, noch stercken,
 VVaneer sy, die soo veel en seltsaem zijn gewracht,
 My vallen in 't gedacht.
 VWat God kan sich in macht by u, mijn God, gelijcken,
 Die niet in macht moet wijcken ?
 De wercken die gy doet, de wegen die gy gaet,
 VVie is 't die die verstaet ?
 Gy zijt het groote God, die aen u volck, voor desen,
 Groot wonder hebt bewesen :

Die onder 't vreemde volck u macht hebt laten sien,
 En groot geweld geschien :
 Doe ghy Israëli holpt, en haer in vreemde Landen
 Ontlosten van haer banden.
 De Zee sag u, sag u, en schrack voor u, haer Heer,
 De diepten dreunden seer :
 De wolcken goten nat : den Blixem liet sijn stralen
 Op Aerden neder dalen :
 Het groote Firmament gaf donder, crack op crack :
 De heele lucht ontfack :
 De Aerd, van 's Hemels-vuyr ront-om beschittert, beefden
 Met al dat daer in leefden.
 Gy gaest u volck in Zee door 't water eenen padt
 Daer ghy, voor-heenen tradt.
 Een padt: waer van (doe nu de stroomen 'tsamen drevē.)
 Geen teyckens na en bleven.
 Door *Mosis* en *Aaron* bracht gy-se door de Zee,
 Ghelijck een Herder 't Vee.

Wanneer de Ramp of Wordt gebreeft/
 Off versch bespryngt/so druckt hy meest/
 En toont een leelijck aen-gesicht ;
 Maer in het lijden wozt hy licht.
 Wilt gy dan troost denckt op de Tijd/
 Die alle dingen licht en sijt.
 Wilt gy 's noch meer : denckt op die Man
 Die ramp geeft en weer nemen kan.

Over den LXXVIII. Psalm.

Ick roep tot u gestadig, God, daer mijn hoop op staet,
 't Zy dat de lichte Son of op of onder gaet,

De beden die ick bidde, de klagten die ick doe,
 En sluyt doch uwe ooren of heit daer voor niet toe.
 't Gemoet, dat af-geslaeft is, door jammer en verdriet,
 Dunct dat het voor sijn oogen de dood vast dwalen siet,
 Het lichaem heeft geen krachten, de geest is sonder moet :
 Ick ben als die vast sterven, die niemand hulp en doet.
 De dood komt my bespringen, het hert is kleyn en laf ;
 En denckt in al sijn dencken niet anders dan op 't graf.
 Ick ben gelijk de dooden, die gy wel haeft vergeet ;
 De dooden in den graven, daer niemant van en weet,
 De doode daer in 't leven geen levens hoop voor is,
 Maer eeuwig sijn bedolven in diepe duyfstenis.
 Ick ben als een gevangen, die diep in 't duyfste leydt,
 En van d'een uyr tot d'ander een wreede dood verbeydt.
 Gy drückt, en blijft my drucken : 't schijnt voor 't Ge-
 moedt, 't welck schroomt
 Dat gy met al de stroomen van gramschap op my kooft:
 Mijn Vrienden, die mijn Vrienden gheweest zijn (laes !)
 wel eer,
 Die vluchten voor my henen, en zijn geen vrienden meer.
 Sy schouwen my al-'tsamen, niet anders als een klip,
 Die door 't beleyt des Stuyr-mans geschout wort van een
 schip.
 Want 't is met my niet anders als met een heyl-loos man,
 Die, vast beboeyt met yfers, niet uyt-geworft'en kan.
 Mijn wesen, door de plagen die 't hert ter neder slaen,
 Is deerlijck om aen-schouwen, en schier al heel vergaen.
 Hier tusschen, Heer, mijn Heylandt, verduur ick in 't
 geklag,
 De handen na den Hemel, en roep al dag aen dag :
 Wat wacht ghy van de dooden, die weder gaen tot stof?

Of sullen die noch komen, en spreken uwen Lof?
 Of sal dan in de graven u goetheyt zijn gemelt?
 Wie is'er onder d'Aerde die uwe trou vertelt?
 Ach, in die duyfternissen wie merckt of schouwt daer yer?
 Daer siet men uwe daden en wonderheden niet.
 Wie kan daer van u weten, daer 't al raecht in 't ver-
 dwijn?

Wie sal daer om u dencken, daer geen gedachten zijn?
 Ick roep dan tot u, Heere, en daer is tijdt noch stee
 Die ledig is van roepen, en sonder mijne bee.
 Waer-om bergt gy, mijn Vader, u aen-gezicht voor my,
 En laet mijn in een Helle van sware phansasy?
 Van mijne eerste Iaren ben ick verdrückt geweest;
 En heb of ramp geleeden, of al-tijdt ramp gevrees.
 Steeds word' ick door u toornen, gefchrickt, geperst, ge-
 krenckt,

Om-ringt als met een water waer in het Landt verdrenckt.
 Om sulcke mijn ellenden, en al te grooten noodt,
 Bevind ick my verlaten, en heel van Vrienden bloot.

't Is selden dat een Christen-mensch/
 Al derse schoon't vleesch al sijnen wensch/
 Met ware herts-bedroeftheit treurt:
 Nochtans kan 't wesen dat het beurt
 Dat God hem in sijn droeben staet/
 Noch hulp/ noch schijn van hulp en laet.
 Maer 't aengesicht soo veel als schuylt;
 En maect dat hy wan-hopig huylt.
 Dit schijnt een plaeg/maer 't is'er geen/
 Daer meent et/maer is niet alleen.
 Een wijlzen wech/en dan weer-om/

Dat maect den vriend bet welle-kom.
 Hoe 't hert min aerdsche hoop bevangt/
 Hoe 't oock aen God te vaster hangt.
 Want een die niet op aerden heeft/
 Daer hy met daedt of hoop aen kleeft/
 Om dat hem alles hier ontvliedt/
 En hy geen troost altoos en siet/
 Die neemt in 't eynd een ander pas/
 En wort 't geen hy in 't eerst niet was)
 In al wat aerdsch en ydel is/
 Heel sonder breuchdt en droeffenis/
 Vermaecke loos en wrake-loos/
 Begeere-loos en weere-loos/
 God en de goede aen-genaem/
 Tot hier en tot hier na bequaem.

Over den XXXIX. Psalm.

Ick besloot in mijn gedachten,
 Doe ick mijn God-loose Vyandt voor mijn oogen most
 sien staen,
 Dat ick my met vlijt sou wachten,
 En geen heftig woort met alfen van mijn tonge laten gaen,
 'k Hiel my stil en sonder spreken,
 Even of ick voor mijn lippen eenen breydel had gehad;
 En, om 't op-set niet te breken,
 Sweeg ick 't goed' oock; dies ick 't lijden in mijn eygen
 hert op-ar.
 't Herten kon 't niet lang verdragen, (staek,
 Door de in-gesloten droefheyt die 't gelyck een-vuyr ont-
 Soo dat ick, door 't hirtig knagen,
 Van mijn sinné over-meestert, een al-sulcken reden sprack:
 Heer

Heer, hoe wilt gy 't met my maken?
Laet my weten wat mijn leven voor een eynd noch heb-
ben sal;

En of ick noch eens sal raken
Uyt den moeyelijcken Kercker van mijn druck en ongher-
val.

Onse Iaren die wy leven,
By de uwe vergeleken, zijn gelijk een hand-breet stee,
In een korten rinck om-schreven,
En gestelt by uwe dagen, als een drop by al de Zee.
Hoe gants niet, zijn alle menschen?
Die nochtans gelijk sy meynen, hier soo vast en seecker
zijn,

Als 't haer gaet na 's herten wenschen;
Maer gaen wech, gelijk een schadu wech gaet met de
Sonne-schijn.

't Nietig, dat sy hier genieten,
Maken sy haer selven pijnlijck, door veel nutte-loosen lust:
Trots doet haer haers staets verdrieten,
Hope sleept-se, toorn ontroert-se, vreesse maectt-se 't hert
onruft.

Sy beloopē, sy berinnen,
Sy door-reyfen land en water, sy door-rotsen berg en
woudt,

Sy versamen, en sy winnen, (houdt.
Sonder, dat sy (arme menschen) weten wie 't na haer be-
waer sal ick my henen wenden?

Waer in sal ick my vertroosten, en mijn ziele rust ontfaen.
wie sal mijn benaetheyt enden?

Niemand, dan gy, Heer mijn hulper, die 't soo dick-wils
hebt gedaen.

Maectt my los van al mijn sonden;
Geeft dat ick den dwafen menschen haren spot niet we-
sen moet.

'k Heb my selfs tot stilt' verbonden:
Want gy sult het doch wel maken, die 't al wel doet wat
gy doet.

Houdt eens op van my te plagen:
Want u straf doet my beswijcken, en sy valt mijn hert te
wreedt.

Uwe tucht en sonde-flagen
Schenden al des menschen schoonheyt, als een mot een
kleedt op eet.

Ach, hoe niet, hoe niet met allen,
Ach! hoe niet sijn alle menschen, die haer staet hier schijnt
soo wis,

Maer soo haelt tot niet vervallen;
Wie kan in sijn hert bedencken hoe gantsch niet de mensch
hier is?

Heer, hoort mijn gebedt en klachten,
Let op mijn geduyrig schreyen; en de tranen die ick stort,
Laet u hert die niet verachten:

't Zijn de tranen van u Pelgrim, die hier soo verschooven
wort:

Die al-tijd heeft moeten dwalen,
Recht als alle sijne Vaders! Hout u strenge handt van my,
En laet my eens adem halen,

Eer ick dan van hiet moet varen, en (helaes!) niet meer
en zij.

Al-waer men sich niet t'een end' al/
In alle menschelijck geval/

Soo wel in 't d'zoebigh als in 't bly.
 Bupgt onder Godes heerschapp/
 Maer eppen keur in 't hert noch leyt;
 Daer bindt men geen gestadigheyt;
 Van is het niet/ dan is het wat;
 De vaste rusten krijgt geen vat.
 Hebt ghy dan Christum wel geleert/
 Soo is u hoogsten herts-begeert
 Dat Godes wil al-tijdt geschiedt/
 Al wist ghy oock de reden niet.
 De beste wil is gants geen wil:
 Selsf willen laet den geest niet stil.
 Soo ghy daer van ontledegt zijt/
 Ghy bent u grootste byandt quijt.
 Stelt Godes wil Heer van u saeck/
 En 't zy u wel hoe dat hy 't maeck:
 Want hoe 't hier gaet/ of niet en gaet/
 't Staet wel als 't wel van binnen staet.

Over de 5. eerste Letteren des XXXVI. Pfalms.

A L E P H.

Ontfelt u hert daer over niet,
 Als ghy 't geluck der boosen siet,
 Benijdt-se niet in haren staet,
 Die doch soo haest daer henen gaet.
 Gelijck een bloeme die nu bloeyt;
 En flus ter neder leydt gefnoeyt:
 Of die met vreucht nu wort beoogt;
 En flus verslenft is en verdroogt.

B E T H.

Wilt ghy gheluck en goeden spoet?

Soo hoopt op God en volgt het goet,
 Begeert ghy eenen vasten stande?
 Leest wel. soo leest ghy lang in 't Landt.
 Wilt ghy onwanckelijcke rust?
 Soo neemt in God al uwen lust.
 Al wat u hert gewenschen kan,
 Wenfcht ghy maer wel, ghy raeckter a'n.

G I M E L.

Beveelt het al aen God den Heer,
 U lijf, u leven, en u Eer.
 Laet uwe hoop vast op hem staen;
 Hy sal 't al t'samen wel doen gaen.
 Moet u nu ongelijck geschien:
 Hy sal hier na u recht doen sien,
 Doen sien soo klaer gelijck den dag,
 Dat yeder daer van weten mag.

D A L E T H.

Is 't nu een quade uyr: weest stil.
 Stelt uwen wil in Godes wil.
 Weest niet ontrufft in u gemoedt,
 Maer hoopt op God, wacht wat hy doet:
 't Geluck van 't volck, dat niet en doog,
 Beschouwt dat met geen toornig oog:
 Mōit niet, al wort het hem verhengt,
 Dat hy sijn moet-wil heel vol-brengh.

H E.

Gevoelt gy toorn in uwen sin,
 Soo laet den toorn niet lang daer in,
 Op dat ghy, soo ghy mee verbolgh,

Uw's vyands sonde niet en volgt.
 Want God-loos volck (of snel of traeg)
 Moet wech, en krijgt doch wel sijn plaeg:
 Maer vrome lien (of lang of ras)
 Het landt daer al haer hoop na was.

Niet wraecks; is deugt/ en komt te sta'e/
 Het wraecks is quaedt en dubbel scha'e.
 Want een die quaedt door quaedt verhoedt/
 Of in sijn hert noch wreack-lust boedt/
 En sach sijn byandt geern geplaegt
 Als God noch tans hem noch verdraegt:
 Die treedt in Godes heerschapp/
 En wort soo quaedt als sijn pattr.
 Wraeckt ghy oock geern/en kont ghy niet;
 Soo meerdert ghy u selfs verdriet:
 In plaats van een/die 't eerst maer dee/
 Soo wort ghy nu vervolgt van twee:
 Van hem/die u het liden doet/
 En van u eyghen selfs gemoet.

Over den LXII. Psalm.

T Zy wat de Werelt poogt, 't zy hoe de menschen
 woeden,
 Mijn hert, in God gerust leeft sonder pijnlijck vreesen:
 In God, mijn hulp en troost, die my soo sal behoeden
 Dat my geen quaedt hoe quaedt dat quaedt sal kunnen
 wesen.
 Hoe lang beloert ghy doch een eenig met u allen?
 Segt my hoe lang sal 't zijn, dat sich u sinnen scherpen,
 Om hem, gelijk een muur, die nu vast dreygt te vallen,

In ongeluck en druck van boven neer te werpen?
 Haers herten valschen grondt bedecken sy behendig,
 Terwijl dat mijn verderf vast broeyt in haer gedachten:
 De mondt is foet van Tael het hert dat vloectt inwendig,
 En port hem selven aen mijn onheyl te betrachten.
 Wat schade kan 't my doen, nu God mijn eenig stut is:
 Waer op dat mijn gemoedt sijn vastheyt heeft genomen?
 Nu hy mijn troost, mijn heyl, mijn eer, mijn sterckt, mijn
 schut is
 Waer achter ick my berg, en niet behoefte schroomen?
 O menschen, wie ghy zijt, wilt ghy u hoop vast leggen?
 Soo legts' op God alleen. Is angst in uwe herten?
 Hem moogt ghy onbeschroomt u hert heel uyt gaen
 leggen:
 Geen toe-verlaet dan God in alle noodd en smerten.
 Maer menschen wat zijn die? met recht voor niet te
 achten:
 De grootste onder haer en alder-hoochst gekomen,
 Die sullen uyt haer doen wat groots en wonders wach-
 ten:
 En als 't al is gewacht, so sijn 't maer dwase dromen.
 Hoe ydel zijn sy doch al t'samen met malkander,
 Wilt ghy verstaen hoe seer? neemt twee gelijckeschalen,
 En legt den mensch in d'een de Ydelheyt in d'ander,
 Wat gelt het, d'Ydelheyt die sal den mensch op-halen.
 Op onrecht of geweld, door uwe handt bedreven,
 Verlaet u daer niet op, noch op u slimme gangen;
 En komt u ongefocht de rijckdom toe-gedreven,
 Soo laet, als waer 't een God u hert daer niet aen han-
 gen.

Och, wat een troostsaem woort heeft God van sich gegeven:

(Een woort, dat ick som-tijds heb hooren na-verhalen)

Dat geen, dan hy alleen, van alle died'er leven,
Macht heeft, en goedt noch quaedt na waerde kan betalen.

't Is een waarachtig woort dat ghy ons hebt gesproken:
Want ghy Heer (ick bekent) zijt goedig en genadig.

't Goet wort van u geloont, het quaet van u gewroken:
Ghy doet elck na hy is, 't zy deugdigh of misdadig.

Begeert ghy dat des Werelts quaet/

En al dat u hier tegen gaet/

W hert geen weedom aen en brengt.

Soo siet wie 't doet/en wie 't gehengt.

Die 't doet (al waer 't de grootste Heer)

Is Aerde en die wort hy weer:

Die 't hengt/ dat 's een die niet en sterft/

En sijn vermogen noyt en derft.

Die 't doet/ dat is een mensch als ghy:

Die 't hengt/ is God/die 's meer als hy.

Die 't doet/die is gants niet-met-al.

Maer die het henge/die is het al.

Wilt ghy dan 't best: acht niet booz niet:

Maer vrees die 't Mis/en al siet.

Over den XI V. Psalm.

DE menschen die een Godheyt noemen met de mont,
Maer niet en toonen wat'er schuyt in haren gront:
Die sotten (niet uyt'eenvoud, maer uyt moet-wil soe)
Die seggen in haer herten: daer en is geen God;

Maer 't licht geloovigh volckjen heeft een Godt bedacht,
En in 't gemoedt een ongegronde vrees gebracht.

Daer nochtans alle dingen loopen by geval.

Dit seggen zy. en deugen dies oock niet met al,

En went'len sich in grouwelijcke schelmery.

Daer is niet een van allen daer wat goedts in zy.

De Heere liet sijn oogen van den Hemel gaen,

En sagh der Menschen kinders doen en laten aen,

Op dat hy uyt haer leven zien en weten moght,

Of yemant van haer allen wijs waer, en hem socht,

Wat sagh hy daer? Niet anders, dan dat onder haer

Niet een en was die deugdigh leefd', of stonter naer.

Van waer sou haer de deught doch koomen, dien 't gemoet

In boosheyt is vergiftigh, en soo gants verwoet,

Dat zy mijn volck verslinden, even als het Wilt.

Het Vee verscheurt, en sijnen wreedten honger stilt?

Hoe kan hy deugt beminnen, dien sijn dwase hert

Van God dien hy noyt bede doet, soo is ververt?

Nochtans de tijdt sal komen dat haer Godes schrick

Het hert dat nu niet grouwelt, in een oogen-blick,

Gelijck een snellen Hemel-blixem treffen sal,

Als hy sijn volck een eynde maect van 't ongeval,

En haer sal aen doen hooren dit gestrengte woort:

Ghy hebt den slechten vroomen in sijn doen gestoort,

En sijn Gods-dienstigheden bitterlijck belacht;

Sijn hopen en sijn bidden, en sijn ernst veracht.

Nu heeft dien God, daer alle sijnne hoop op stont,

't Geluck dat hy verhoopten hem in 't eynd vergont.

Nu heeft hy dat ghy missen moet, en hebt vermaat,

Van sijnen God, der vromen menschen toe-verlaet.

Och, of die tijdt eens quame dat God hulpe sandt,
 Uyt Zion, op Israel, en in 't vreemde Landt
 Niet langer haer in droeve slavernije liet :
 Hoe haest waer 't dan een eynde met al ons verdriet,
 Soo waer dan u Israel in sijn hoochste vreugt.
 O, met wat dieper vroheyt waer sijn geest verheugt !

Soo dick-wils als een Christen-hert
 In sijn verschoventheit en sinert/
 Dyt Godes oordeel troost ontfangt/
 Dat 's niet om dat het juist verlangt
 Na sijnes vpands ongehal :
 Maer omdat God recht richten sal.
 Dat Godes gericht hem soo verheugt.
 Is enkel liefde tot de deugt.
 Ho wil dat al de Werelt vint/
 Dat deugt niet t'onrecht wort bemint ;
 En dat des deugts op-rechte vziert
 God nimmer-meer vergeefs en dient/
 En dat de Werelt/die hem haert/
 En hem om haen 't wil versmaet/
 Daar onder-binding eens versta/
 (Of in sijn leven/of daer na)
 Dat so niet wel goodeelt heeft/
 En hy niet dwesselijk geleest.
 En sijn partij niet straffen sou/
 Dat waer hem lieft : doch soo 't soo moet :
 Al wat God wil dat is hem goet/

Over den LII Psalm.

VVat roemt, ghy troefe Dwingelant,
 Op u bedriegerijen?

En dat ghy, door u arg verstant
 Den vromen brengt in 't lijn,
 Of schoon de vrome onder leyt,
 En menschen troost moet derven,
 Noch leeft dien God, wiens goedigheyt
 Den goeden niet kan sterven.
 Ghy hebt u tong daer toe gefet,
 Dat sy slechts schade dede.
 Een scheer-mes, op sijn best gewet,
 Is niet soo scherp van snede.
 Het goet dat wijckt by u voor 't quaedt,
 De waerheyt voor de leugen:
 Dat doet de tong die vaerdigtaet
 Tot dingen die niet deugen.
 Dies sal u Gods gestrenge handt
 De straf noch een-mael geven,
 En nemen huys, en nemen landt,
 En nemen u het leven.
 Gods volck sal 'tsien en vreesen hem
 Die 't onrecht soo kan wreken,
 En met verwonderende stem
 Al-fulcke woorden spreken :
 Dat is hy die niet God, maer 't goet
 Tot troost sijns herten stelden,
 En, op sijn rijckdom hoog van moet,
 Gods volck soo dapper quelden.
 Nu eyndigt hy, wy vangen aen ;
 Nu moet hy wech, wy blijven,
 En sullen in Gods wooning staen
 Als spruyten van Olyven.
 Gods goetheyt is den toe-verlaet

Daer ick my aen wil houwen,
 En foecken troost en foecken baet,
 En eeuwig op betrouwen.
 Ick danck (en 't is u volck een lust)
 U, die 't soo wel kond maken,
 Ick danck u, sonder eynd, en rust
 Op u, in al mijn saken.

De keur is groot van dese twee :
 Eerst Wee/ na Wel ; eerst wel na wee/
 Siet op het eerst / siet op het lest :
 Het best in 't eyndt dat 's alder-best.

Over den LXXII. Psalm.

SY dien het hooch gebiedt op Aerden is gegeven,
 En onder haer gemeeynt' als kleyne Goden leven,
 Die hebben boven haer een grooter God als zy :
 Den Alder-hoochsten God, die 't oog heeft op haer
 wercken,
 Om alles door te sien, en uyt haer doen te mercken
 Het goedt of quaedt gebruyck van hare heerschappy.
 Hoe lang (seythytot haer) sult ghy quaet vonnis strijcken ?
 Hoelang sal 't goet voor 't quaedt, het recht voor 't on-
 recht wijcken ?
 Hoe lang doch richt ghy valsch, en siet personen aen ?
 Hoe lange maeckt ghy noch dat sich de goede schroomen
 Om voor de snoode banck van u gericht te komen.
 Wanneer sy 't Godloos volck in uwe gunst sien staen ?
 Siet op u arm gemeent' : weest langer geen versinaders
 Van vrouwen sonder mans, van kinders sonder vaders :

En laet geens armen hert, by fant van recht, bedroeft.
 Laet u ontfangen macht, de macht der boosen vellen,
 Die 't arm en slechte volck met over-lasten quellen :
 Doet hulp die hulp begeert, en recht daer recht behoeft.
 Maer neen, 't is al om niet : niet een van haer die luysteit :
 Mijn woordt wort niet geacht; 't verstandt is haer ver-
 duystert ;

Sy blijven die sy zijn, en gaen den ouden ganck;
 En haer versteende heit ontfet sich niet met allen,
 Offsy den staet des Lands ellendig sien vervallen,
 En 't recht daer uyt geweert, en tyranny in swanc
 't Is waar, ghy draegt door my den grooten Naem van
 Goden;

Het volck (door mijn gebodt) gehoorfaemt u geboden ;
 U af-komst is van my, en heerscht al'saem in 't mijn:
 Maer nu ghy deucht ontbeert, en mijn gebodt laet varen,
 Behalven dat de dootd u mede niet sal sparen,
 Sal noch u eynd als 't eynd der Dwinge-landen sijn.
 Nadien dan, groote God, het recht al is geweken,
 En Dwinge-landerij heel door begint te breken
 Soo neemt nu een-mael selfs de saken by der handt.
 Ghy zijt de Hoochste Heer van al die d'Aerd' bewoonen,
 En deylt na uwen wil de Scepters en de Kroonen :
 Na-dien ons recht ontbreect, doet ghy dan recht in
 't Landt.

Een Christen/ als hy bidt om recht/
 En eyscht niet dat God voor hem vercht ;
 Of in sijn toorn en ongena/
 Sijn vrandt voor hem neder-sla/
 Of uyt sijn landt en staet verjaeg ;

Of sendt hem d'een of d'ander plaeg :
 Maer dit is 't wit van sijn gebedt :
 Dat God den boosen 't hert verset /
 Op dat hy niet meer onricht doe :
 Of marsh het sonder straf niet toe ;
 Dat die dan hem tot goedt gedy /
 En sijnus gelijck een spiegel zy.

N A - R E D E N.

Tot den Leser.

SOo Gods bevel u niet beweegt,
 Dar ghy 't gemoedt van wraeck ontleegt,
 Maer enckelt-sins weer yet wilt doen :
 Soo moet ghy dan geen wraeck meer voen.
 Geen dinck dat u party meer deert,
 Dan dat ghy gantsch geen wraeck begeert :
 Want knaegt u hert, door lust van wraeck :
 't Is u een pijn en hem vermaeck.
 Maer heeft-se in u hert geen stee :
 Soo hebt ghy rust en 't doet hem wee.
 Neemt, dat ghy yet tot wraeck versint ;
 Of 't komt'er toe, of 't is maer wint,
 Soo 't niet geluckt: dat 's nieuw gequel.
 En 't maect u vyandt blij en fel.
 Maer luckt de wraeck aen u party :
 Dat kan hy weer soo wel als ghy.
 Doet yet dat hy niet weer en doet :
 Daer niet geraeckt hy onder voet.
 Een vyandt heeft geen meer verdriet,

Dan dat hy sich verwonnen siet :
 Dan ist dat ghy hem gants verwint,
 Als hy geen stof van leet doen vint :
 Dan vindt hy niet waer in hy krenckt,
 Als ghy noch wreect, noch wraeck bedenckt,
 En maect het hert daer van soo klaer,
 Of al sijn quaedt geen quaedt en waer.
 Of hy u dan veel tercht en quelt :
 Hy deert niet die geen hert ontfelt.
 Maer die 't geern dee, doch niet en kan ;
 Is een benaut verwonnen Man.

Maer is'er dan (gelijck 't wel gaet)
 Dat u party 't oog op u slaet,
 En merckt u wraecke-loosfigheyt,
 En oock wijckt van sijn boosfigheyt,
 Engaet weer vrientschap met u aen :
 Soo kond ghy dubbel nut ontfaen :
 Met hem en met u selven vree,
 En d'eerse van den vrede mee,
 De wraeck altoos is nut gestraect.
 Wie weet hoe 't hert eens werd geraeckt,
 Wil 't nu niet, 't mach een ander reys.
 Een wel te vreen, is halve peys.
 Wech dan met wraeck en wreken's lust ;
 Een dingh dat noyt in 't hert en rust,
 Vol ongemacks en weynigh nuts,
 Een hert vol vuys; een hoofd vol duts ;
 Ist niet om dattet God soo haet ;
 Ten minsten om sijn eyghen quaedt.

VICTORIA VICTIS.

Dat is :

Den waren zegen Gods,

Ende

Lijdens nuttigheyt :

Bienende tot een vol-kornen. Lijdens Remedie.

Gescheben tot vasticheyt ende troost van alle heere-
dzuchte/doch op-rechte ende wazke-loose
Christenen.

Als oock

*Tot op-wekkinge ende waerschouwinghe van alle die met den naem
ende waen-Christen zijnde, haer noch niet vol-komentlijck
tot dienst van God hebben over-gegeven.*

Goddelijck Gestacht, dat al des Werelds haet,
Tot dienst van uwē Heer, kloek-moedig op u laet:
Dat hier verschovē leeft, in smaet, en sonder eer,
En wacht van dag tot dag, om wel-doens wil, noch
meer.

Hoe groot is u geluck (oock selfsin defen Tijdt)
Soo ghy maer wel verstaet dat ghy gelukkig zijt!
Sy, die niet meer verwacht, en oock niet meer en heeft,
Dan 't geen sy hier aen-schout, en daer sy hier in leeft,
De Werelt, u party, die spreek't'er anders van.
Helaes! wat sou sy doen, die anders niet en kan?
Maer ghy die 't Eeuwig mint, en dat met ernst bejaegt,
En in het hoofd alleen de oogen niet en draegt;

Ghy weet wat dat ghy zijt; daer rest maer dat ghy waect
En ront? om u *Geloof* een eeuwig bol-werck maect.
Gy weet wat dat gy hebt; daer rest maer 't goed gebruyck,
Op dat des *Werelds* slaap u d'oogen niet en luyck.
't Is waer, haer heyl is kleyn, haer list nochtans is groot;
En quam sy soo sy is, soo waer 't te minder noor:
Maer door een valschen waen verlockt sy ons 't gemoed,
En nimmer nimmer-meer ontbreekt haer schijn van goed.
Begeert ghy dan een hert, dat gants onwinbaer zy,
En onbedwelmt besta, voor 's Werelds tooverij:
Geeft yeder ding den naem die yeder dinck toe-staet:
Den Naem maect quaed van goed, en dick-wils goed van
Het is den sorten Naem, op schalckē schijn gebout, [quaet.
Die dwafe Liefde baert, en ons in dooling hout.
Siet wat de *Wereld* is, en wat-se 't onrecht schijnt,
't Bedrog en heeft geē plaets wanneer dē schijn verdwijnt.
Wat is de *Wereld* doch? *Een selfs gesocht ellent*;
En nieman d heeft-se lief, dan die-se niet en kent.
Een ongestadig dinck, dat al-tijdt jaegt en woelt,
En in sijn swaertten last, sijn last nochtans niet voelt:
Een ongelukkig dinck, dat sacht in onheyl slaept,
En wel-lutt in sijn pijn, en rust in onrust raept.
Een valsch en listig dinck, dat rust en heyl belooft;
En, alit wel is besien, van rust en heyl berooft.
Som-wijlen waerd belacht, som-wijlen waerd beschreyt:
En nergens van soo vol, als van haer ydelheyt;
En nergens in soo dwaes, als daer sy wijst gelijket;
En nergens in soo slecht, dan daer sy meest mee prijckt.
Wat heeft hy die-se heeft? Veel snooder als een Niet:
Want *Niet* en geeft geen pijn, de *Wereld* veel verdriet.
Daer word des levens tijdt met doolen door-gebracht.

En 't eeuwig ziel-verderf met moeyten in gefocht.
 Daer wordt de *Edel Deugd* (het beste dat men vind,)
 Hoe-wel in 't hert gehaet, slechts met den mond bemint.
 O, die hier onwaerd sijt, en *Pelgrimage* gaet,
 Siet toe dat ghy by haer geen deel van 't hert en laet.
 Ghy hebt-se wel versaectt, en weygert haren eyfch,
 Nochtans blijft sy al-tijd vriendinne van u vleyfch,
 Versaect-se nu van daeg, en haet-se noch soo seer,
 Soo ghy niet angstig waectt, sy komt wel morgen weer,
 Wanneer mens' al verlaet, soo volgt en lockt-se noch,
 En als-mer minst op peynst, soo schuyt'er dick bedrog.
 Ist liefde tot de deugd, waer-om ghy van haer deynst?
 De liefde tot de deugd word me' van haer geveynst.
 Door desen loosen'treck houdt sy den *Pelgrim* op;
 En geeft hem. naectt, hy yet van haer vergiftig sop.
 Den yver tot *Gods Wet*, word van haer na-geaect,
 Waer door een deuchdig menschte lichter hem vergaect.
 Dien sy, als hy te met yet vriendschap met haer krijgt,
 De liefde tot haer goed allencken inne sijgt.
 Siet dan na haer niet om, maer gaet u weg recht uyt:
 Haer sang is wel een soet, maer schadelijk geluyt.
 Haer wesen toont wel schoon, maer bruyckt slechts klaer
 So houd ghy u gemoed een-parig in 't gewicht. [gesicht,
 Sy roemt wel van *Geluck*; Maer (soo-se selfs belijdt)
 Vermengt met veel verdriet veel regenheyd en strijdt.
 Sy roemt wel van *Geluck*; maer dat geen lust versaet,
 Geen rust geeft niet vernoegt, niet saligt in der daedt.
 En wie maer 't Aerdich geluck met goed gesicht besiet,
 Als dat sijn loon sou sijn, al quaemt, ghy nam het niet.
 Dies is 't een soeten troost voor een geloovig hert
 Dat sijn verhoopt *Geluck*, hier niet vergonnen wert,

flam.
12. g.
2,

En dat hy 't aerdsche *Wel* voor't rechte *Wel* niet hout,
 Dat maectt dat sijn *Gloof* een ander *Wel* aen-schout.
 Een *Wel*, dat sijn gemoed te meer met lust ontsteectt,
 Hoe dat hy meer bevind dat hem hier rust ontbreeckt.
 De Wereld loopt en draeft; maer al op 't ongewis,
 En soeckt een *fondament* daer geen te vinden is.
 Wat is het, *dwaase Mensch*, dat u soo jaegt en drijft?
 't En is geen soeckens waerd, dat niet al-tijd en blijft.
 Wat ist dat ghy een schijn met soo veel arbeyd koop't?
 't En is geen loopens waerd, dat u soo haest ontloopt;
 't En is geen bly sijn waerd, dat niet al-tijd vermaectt;
 't En is geen lustens waerd, dat ghy niet eeuwig smaectt.
 Al wat de Werelt geeft, is *Welust*, *Zor.* en *Schar*;
 En daer die sijn geweest, daer heeftmen 't al gehad.
 Dit, dit, *Gods Dienaer*, is 't, daer sy op pogt en boogt;
 De melck daer sy me lockt en hare kinders soogt.
 Dit heeft zy meer als gy, en roemt het openbaer:
 Maer oordeelt wat ghy doet, met God, en niet met haer.
 Bemerckt het lijfs-vermaectt, 't sterckft daer sy mede trekt,
 En menig Werelts-kind al sijnen lust na streckt:
 Scheydt noot-druft daer van uyt, soo blijft het niet met al,
 Of, sod'er noch wat blijft, dat 's stof van ongeval.
 Het hebben en gebruyck van lusten boven noot
 Haet ons natuyre selfs, en 't is haer eenen doot.
 De *Wereld* doet hier in de e'el Natuyre schand:
 Aen-schout het *domme Vee*, dat toont hier meer verstand.
 Komt dan, door lichaems lust den mensch yet saligs aen:
 Soo moet dat yet altsaem in noot-behoef bestaen.
 Derft ghy 't onnoodig dan? Weest daer-om niet onbly;
 't Best dat de Wereld heeft, hebt ghy soo wel als sy,
 Of sooghy 't voor een tijd, doch niet met onwil, mist,

Of geen of kleyne smert, maer niet onsalig ist.
Des nood-behoefs-genot en geeft geen saligheyt,
En geen verstandig hert dat daer sijn liefd op leyt.
Soo 't lichaem door den nood, waer door 't wel moet, niet
wou,

Geen Edel-moedig mensch, die 't eene betrachten sou.
En soo 't geniet daer van gelukkig worden dee,
Soo waer dan 't meest geluck by 't *ingodf-dienstig Vee*.
Kort af: des Lichaems lust, 't zy veel gebruyckt, of min,
Daer is geen waer geluck, noch ziel-vernoeging in.
Geen mensch voelt recht gebreck, dan die, die God niet
heeft.

Daer is geen waren lust dan die God eeuwig geeft.
Nochtans (die 't wel bemerckt) 't is waen-goed met de
rest,

En van al 's Werelds heyl, is lijfs vermaeck noch 't best.
Lijfs-lust word noch gevoelt, hoe slecht en cleyn sy zy:
Maer met de *Eeren* 't *Goede* is enckel *phantasy*.
Wat ist dathy ontfangt die 's Werelds Eere krijgt?
Niet dan 't gedenck van Eer, dat hem in 't hert op-stijgt;
Niet dan dat hy hem selfs wat in sijn *Eer-lust* stijft;
En soo een *Pop* van Eer door sijn gedachten drijft.
Want soo hy 't fot gepeyns van Eere van hem doet:
Of yemand hoont of eert, 't en valt noch fuer noch foet.
Daer is geen eer of schand, die voordeel doet, of schaedt,
Soo ghy de waen daer van in u niet in en laet.
Nu dan al 's Werelds Eer aen eygen duncken hangt:
Wat is het dat hy doet die lust uyt Eer ontfangt?
Niet dan dat hy, versot, sich tot hem selfen keert,
En met sijn eygen hert inwendig af-godeert.
Wat is 'er meer ellend, en grover sotterny,

Dan dat de mensch sich quelt, en steeckt in woelery
Om 't hebben van een dinck, daer hem geen lust van koomt
Dan die, die hy hem selfs uyt eygen liefde droomt?
Maer ghy, *Gods trouwe knecht*, past doch op geen en schijn,
Daer is maer eene schand. Dat 's, sonder deugd te zijn.
Aerds Eer, is maer een Beeld dat door de sinnen swiert,
Een Eer is ware Eer: Met deugd te zijn verciert.
Waer-om is 's Werelds Eer de ware Eere niet?
Om dat-se niet van die, die Eerlijck zijn, geschiet:
De Werelt word met recht voor Eere-loos geacht:
Want by haer is noch deugd, noch word oock deugd be-
tracht.

Wat is dan al haer Lof, waer mee d'een d'ander prijft?
Een Eere sonder Eer, die dwaes aen dwaes bewijft.
En of 't al Eere waer, dat sy voor Eer Bekent,
't Genot van al die Eer en heeft geen fundament.
De wenschelijckste Eer, daer menig hert na sucht,
Is een vermaerden Naem, een loffelijck gerucht,
Die yeders pen en mont als een trompet uyt-blaest,
En brengt den mensch, soo 't schijnt, d' onsterffelijckheyd
naest.

Maer wat een slechten troost, en heel niet-waerdig heyl,
Soo 't luct, om kleynen prijs vind ghy 't al t'samen veyl:
Soo niet: dat yemand poog, dat yemand hoop en wensch,
Hy blijft (wat dat hy doet) een slecht vergeten mensch.
En neemt nu al, de faem en sweeg sijn lof niet stil:
Het deuren hangt al t'saem aen 's menschen lossen wil.
't Is niet: en 't geeft geen heyl noch vaste herten rust,
Al 't geen men niet en heeft, dan alst een ander lust,
't Is wat, al 't geen gy hebt, niet juyst als 't yemad schenckt,
Maer oock als 't niemand geeft, en u niet toe en denckt.

Aen-schouwt des Werelds doen. Nu geeft sy grooten lof,
En stracks, als 't haer maer lust, is 't haer tot roock en stof
Al 't lof hangt aen de tong van yemand died'er looft.

En als hy niet meer wil, soo is-mer van berooft.

Dan of nu yeders mondt u steeds al eere gaf:

Hoe wel en lang ge-eert, d'eer moet met u in 't graf.

Ghy meent, sy volgt u noch na deses levens tijdt:

Laes! wat geniet ghy doch als ghy niet meer en zijt?

Maer eer uyt deugd, blijft eer; en geeft een vast genot:

Want, of-se niemand gaf, men houd-se steeds by God.

By God: dient, als den mensch, aen 't oordeel niet faelieert;

En 't geen niet eerlijck is, oock niet, als eerlijck, eert.

By God: die als de mensch niet licht of wanckelbaer,

Geen eer weeromen haelt, blijft slechts haer oorfaek daer

By God: die lijf en geest, naer dese tijdt, weer paert.

En d'eere van sijn volck onstetfelijck bewaert.

Hy eert wanneer hy eert, om 't hebben van de deugd.

Is 't hert daer van bewust soo is 't niet sonder vreugd.

Hy eert om 't geen wat is, en 't geen hy in u merckt:

Dat 's dan alleen een Eer, die ware vreuchde werckt:

En die met recht verdient, (om datf' oock noyt en sterft)

Dat elck, uyt lust tot haer, al 's Werelds Eere derft.

Wat baet dan 't groot gerucht, als God niet van u weet?

Wat schaed oock 't kleyn gerucht, als God u niet vergeet?

Wel aen nu, slaet het oog op 't Aerd'sche goeds besit,

Des Werelds Af-godin, die elck om seerst aen-bidt:

Die 's lichaems lust en eer, en alles hebben doet;

En maken d'ander dwaes, ontfint maect en verwoet.

Daer elck, of meer of min, geern van gelegent waer,

En loopt-se als 't hem mist, met sijn gedachten naer.

VViens dienst so menig mensch met sijnē mond versaect;

Maer als 't wel is besien, in 's herten grond na haect.

VViens liefde menig-mael soo diep verborgen woont,

Dat sy haer voor 't gemoed daerf' in is niet en toont.

VVaer door dan 't Niet geweest, dat anders alles weet,

Blijft stil staen in sijn werck, en 't Klagers-ampt vergeet;

En in hem selfs te met soo in den mensch verdooft,

Dat, segt hem wat hy is, 't wordt niet van hem geloof.

Geen dinck dat hy hem selfs soo weynig toe-betrout,

Dan dat hy 's Werelds God in 't hert een Altaer bout.

Soo hooch loopt dit bedrog, dat een hem selfs bedriegt,

En voor sijn even-mensch, en voor hem selven liegt.

Is dan de rust soo groot, die yemand daer uyt haelt,

Dat daer door in het hert soo stercken liefde daelt?

Een liefde die de mensch in 't hert voor 't hert verbergt,

Om dat hy sich soo noot verlate n daer van vergt?

Nee n: 't Is geen recht geluck dat tot de liefde brengt,

Maer waen, met Aerd'sche sorg, en wān-geloof vermengt.

Stelt yemand noch soo rijk en groot van heerschappy:

Die arm is, maer niet foeckt, besit veel meer als hy.

En dat heeft elck die wil door recht natuurs bestuyr:

Maer 't goed, hoe seer gefocht, hangt noch aen 't avontuyr.

En dat houd elck die 't heeft, door sorg en goeden vlijt:

Maer 't goet hoe nau bewaert, geraect mē licht weer quijt.

Het hebben boven noot, maect menig 't leven suyr:

Nochrans en ist geen lust, maer last van ons natuyr.

Al 't geen, men soo bemint, betracht, belooft, bereyft,

Is over-vloedt van haef, die 't leven niet en eyft.

Dus doolt een gierig mensch, en prangt sich met een VVer

Die hem noch van Natuyr noch God en is gefet.

Stelt een die 't meeste goet op Aerden foeckt en wint:

Een deeltjen van de aerd, dat 's al dat hy hier vindt.

Dat soeckt en krijgt hy hier, dat dunkt hem groot en veel:
 Wan-gunt hem d'Aerde niet, de aerde is sijn deel.
 Ach! *ongelukkig Mensch*, dien *God* geern 't beide gaf.
 En staet (en zijt noch bly) soo met de snoodste af,
 't Waer yet, (hoe-wel seer kleyn) soo ghy 't gestadig hadt,
 En d'aerde die ghy hebt, slechts sonder eynd besat:
 Maer als 't al is gesocht, vergaert, bewaert, gespaert,
 Soo raectt ghy d'aerd dan quijt, en selver word ghy aert.
 Vliedt dit, *o Mensch Gods*, en 't zy u hert een schrick,
 Dat lust na 't aerdsche goed u nimmermeer verstrick,
 Haer net leyd steeds gespreyd, haer tijd die is al-tijt,
 En raectt ghy aen haer vast licht word gy 't eeuwig quijt.
 Is uwen lust na goed: God heeft voor u een Stadt,
 Heft daer u hert na toe, daer is een beter Schat.
 Soo uwen geest daer van een klaer aen-schouwen krijgt:
 De Wereld (want sy moet) met al haer schatten, swijgt.
 Soo 't hert daer boven woont, soo wort u d'aerde dreck,
 En acht het aerdsche goed geen rijkdom maer gebreck.
 Maer ghy, die noch u selfs aen *God* en 't Goed verdeelt,
 En *God*, die 't heel behoord, het halve hert ontsteelt:
 Wiens hert in dese Aerd noch geern een Hemel hiel:
 U *Gods*-dienst is niet reyn, en hebt een valsche ziel.
 't Is niet dat ghy u selfs voor recht *Gods*-dienstig houd,
 En dat een ander mensch sulcks oock van u vertrouwd.
 Zijt ghy des Werelds goed oock maer de minste vriendt:
 Hoeweynig dat ghy 't dient, ghy dient ter-wijl ghy dient.
 Dan dient ghy noch al yet (hier word het aen beproeft)
 Soo 't hebben of verlies, noch bly maect of bedroeft:
 Dan niet (wan *Gods* eer, of 's naestens liefde dringt)
 Als ghy 't soo geern verlaet, soo geern als ghy 't ontfingt.
 Gy dient (al gaest gy veel) als 't Aerdsch so veel beweegt,

Dat ghy geen volle liefd' aen uwen Naesten pleegt:
 Dan zijt ghy sonder dienst, als 't hert met lust verlangt
 Na 't vinden van die 't hoeft, en weer van u ontfangt.
 Dan is'er noch al dienst, als ghy om 't Aerdsch profijt,
 In 't een dat noodig is, yet, yet, verfuymig zijt:
 Maer dan niet meer, als gy (schept eer op *God* geen troost)
 Om 't minst dat *God* aen-gaet, al 't Aerdsch verachte-looft.
 Dient ghy de Wereld yet: soo dient ghy *God* niet recht:
 De alder-hoochste Heer, wil geen verdeelde knecht.
 Wat raed? wat wilt ghy doen? van beyden moet ghy een:
 Of dienen 't Aerdsche goed, of 's Hemels *God* alleen.
 Half werck, en is geen werck. Laet *God*, of dient hem
 heel:

Gods liefde is te waerd, en 't *Christen*-hert te eel.
 Een *Christen* soeckt hier niet, noch lust, noch schat, noch
 staat;

En 't noodig dat hy heeft dat acht hy over-maet.
 Maer valt hem meerder toe; dat heeft hy (na *Gods* stem)
 Voor sijnen even-mensch soo eygen als voor hem.

Ghy sijt dan wie ghy sijt, sijt ghy de deugd met haets,
 En zijt ghy recht een mensch, soo geeft de reden plaets.
 Roert u d'e reden yet, houd u gedachten stil;
 't Is 't roeren van *Gods* Geest, hoort wat hy seggen wil.
 Maer soo-se naerder treft: maect doch u selfs niet blind;
 Hoe ghy-se meer door-grond, hoe ghy-se klaerder vind.
 Schijnt u de waerheyd klaer: vat aen, ontknoopt, ontwert,
 En maect u selfs voor *God* een recht een-voudig hert,
 Ruymt *God* de heele ziel: doet vlytig onder-soeck:
 De Wereld, soo ghy slaept, houd hier of daer een hoeck.
 Doch, houd gy 't hert noch valsch, en paezt u met d'e toon:
 Verwacht dan anders geen als valscher knechten loon.

Soo ghy de slechte pen haer dreigen niet en vreest :
De waarheyd even-wel is voor u deur geweest.

Na-dien dan al 't geluck, waer op de Wereld roemt,
Niet waerd is met den naem van 't recht geluck benoemt:
Wat is 'er dan, Gods volck, daers' u in over-treft,
En boven u (oock hier) met recht en heyl verheft ?
Wat is het, *kleyne schuer*, (hoe-welsy triumpheert)
Dat sy hier saligs heeft, en dat ghy hier ontbeert ?
De Wereld acht dien mensch God alder-meest gelijk
(Om dat hy goed kan doen) die machtig is en rijk.
Ist hier-om dat sy 't wint ? weest hier-om niet bedroeft :
Hy is God alder-naest die alder-minst bekoeft ;
Maer die hoeft alder-minst, die niet begeert of kiest,
En alst hem al ontgaet, noch niet-met-al verliest.
Doch soo 't wel-dadig zijn den mensch geluckig maect,
Om dat hy Gods natuyr daer door op 't naest genaect :
So blijckt dat in die saeck een nood-druft-hebbend man
Een rijcke, soo hy wil ver over-treffen kan.
't Is waer, men siet dat God, die 't al heeft in gewout,
Zijn dienaers nu en dan des lijfs behoefonthout ;
En dat hy, alst hem lust, natuyres VVetten breeckt,
Om dat 'er in 't gebreck een meerder wel-daed steeckt.
Maer sonder dit heeft God den nood-druft elck bescheert,
En als een Soon van d'Aerd, op d'Aerd geordineert.
Den nood-druft is het al, dat yeder dag aen dag,
Na Godes wil alleen als eygen houden mag.
Om dit is recht dat elck een goeden arbeyd doe :
VVant dit, na Gods bestel, komt hem als eygen toe.
Hy heeft sijn eygen dan: die 't van sijn nood-druft neemt :
Maer die van rijckdom geeft, die geeft het van het vreemt.
't Is soo, ghy hebt u lof, die uyt een reyn gemoed

Een ander liefde toont van uwen overvloed :
Nochrans niet sulcken lof, of ghy 't van 't eygen nampt,
Maer om u trouwigheyd in 't Rente-meesters ampt.
Die gever komt dan naest, die selfs maer noot-druft heeft,
Om dat hy, recht als God, reyn-uyt van 't sijne geeft,
Of is 't om 's VVerelds haet, af-keerigheyd, en spot,
En dat ghy menig mensch moet wesen als een sot ?
't Is waer 't is ydelheyd, daer ghy hier onder bent ;
Maer die uyt eygen kracht, geen herten-rust en schent-
't Geen daer den dwafen hoop u dwaesheyd door besluyt,
Besluyt ghy, ist om 't goed, daer uwe wijsheyd uyt: [stand,
Die selfs noch deugd en heeft, noch wijsheyd noch ver-
Sijn prijnen is geen eer, sijn hoonen is geen schand.
Vermaetheyd. spot, en haet, blijft al in 's haters hert ;
En, soo ghy 't niet en acht, 't is hem, maer u geen smert.
Of is het, om dat ghy wanneer ghy quaed-doen vlied,
En niet en volgt dat sy, maer daru God gebied,
't Geen sy te veel besit, en in haer lust verdoet,
Tot noodig lijfs-behoef som-tijds ontbeeren moet ?
Sulck lijden (ick bekent) komt u som-wijlen aen,
Maer blijft niet, of soo 't blijft, ist lijden haest gedaen.
Gebreck is geen gebreck, wanneer sich 't hert vernoeft,
En neemt het soo voor best alst sijnen meester voegt.
't Geluck bestaet alleen in 't achten van 't geluck,
En in een rijcken ziel is armoe kleynen druck.
Of is het om de pijn, die 't swacke lichaem voelt,
Wanneer de Tyranny den bloed-lust op u koelt ?
Dit moet al me soo gaen, alst uwen Heer behaegt :
Dan 't is een soete pijn, diem' om de deugd verdraegt.
Al wat een Christen lijd, in dienst van God, sijn Heer,
Lijd dik een Werelds slaef, in 's duyvels dienst, noch meer.

Een recht-geloovig mensch, die wort sijn pijn versacht,
 Om dat hy geern verdraegt, en op een beter wacht,
 Niet een soo slechten sucht, die God vergeten blijft,
 Niet een soo kleynentraen, die God niet op en schrijft.
 Maer die de wereld dient, getreft van pijn en ramp,
 Die kampt wel met de pijn, maer eenen droeven kamp :
 In't lijden dat hy lijdt, siet hy geen lijdens end,
 En sijn ellendig zijn, is stof van meer ellend.
 Oock, alst al is geseyd, wat kan de Tyranny ?
 Het lijf en is maer slaef, de geest blijft al-tijd vry.
 Die't lijden lijdt, lijdt minst, die lijden doet, lijdt meest :
 De een lijdt maer aen't lijf, en d'ander in den geest.
 Natuyr haet wel de pijn, en vliet-se immer-meer :
 Maer die ghy dient, is God, die is Natuyres Heer.
 Geeft hy maer eenen wenck : wie krenckt u 't minste lit ?
 Het swaert en heeft geen scherpt, en't vuyr is sonder hite.
 't Is God, die u soo mint, dat hy u 't beste gunt :
 Hy laet u in geen quaed, dat ghy niet dragen kunt.
 Of ist, om dat ghy meest in dese wereld swerft,
 En seker plaetsen goed, en't lichaems wel-sijn derft ?
 't Kan niet geloochent sijn : dit siet men veel in u,
 En 't maect de Wereld bang en voor u selven schu.
 Nochtans soo komt sy hier in 't oordeel ver te kort ;
 't Is 't geen waer in ghy meest van God gesegent wort.
 Hoe kan dat quaed gezijn, of daer in ramp geschien,
 Daer God, in sijnen raed, sijn volck toe heeft voor-sien ?
 't Is 't beeld dat sijnen Soon hier selfs op aerden droeg :
 Al wie 't niet met hem draegt, die is sijn hoop te vroeg.
 En oock op dat de mensch God soeck, en noyt en flou,
 Heeft hy een vuyr van doen dat hem steeds suyver hou.
 Alst hier niet wel en schijnt, begint her wel te gaen,

En God komt ons in ernst, gelijk een Vader, aen.
 Hy send het lijden t'huys, het schijnt, maer is geen last :
 't Verswakt des vyands rijk, en 't maect ons sterck en vast.
 De Wereld geeft geluck en 'tis maer eenen droom :
 God geeft de tegenheyd, en 't is maer eenen toom.
 't Is beter dat God slaet, en door de slagen baet,
 Dan dat de Wereld kufft en heymelijck verraet.
 Dat weer-wil goed sou sijn, luyd seldsaem in ons oor :
 Nocht'ns die 't wel door-siet, die hout het geern daer voor.
 Een onbekende saeck, daer liefde door ontbrand,
 Om dat-se boven waerd geacht word in 't verstand,
 Soo lang noch als mens heeft, die kent men selden recht :
 Het hebben voed de min : de min maect u een knecht :
 't Beminde dat men dient, en daer het hert op staet,
 Ter-wijlen dat men dient, en achtmen niet voor quaet :
 Daer geen quaet achten is, daer word gejaegt getracht :
 En na een ander goed niet eens met ernst gedacht.
 Twee liefdens in een hert en worden niet geleen
 In-dien-se strijdig sijn : dan blijfster steeds maer een.
 Die d'Aerd heeft, heeft-se lief, en blijfster aen gehecht :
 En aen het snoodste vast, dunckt hem her beste slecht.
 Dereden, die hy hoort, stuyt krachte-loos weer-om,
 En 't hebben van de lust houd sijnne sinnen dom.
 Of soo hy yet-wat siet, soo ist als door een mist,
 Daer 't hert niet door gelooft, maer 't breyn vā verren gist,
 Daer-om so word de mensch bequaemst van God geleert,
 Niet als hy noch al heeft, maer als hy nu ontbeert :
 't Ontbeeren leert het hert de nietigheyd verstaen :
 't Verstaen dat doet den lust allencken over gaen :
 Die geenen lust en heeft, die heeft al wat hem lust :
 Die al heeft wat hy wil, die heeft eerst ware rust :

Soo is het woort dan waer, dat ons de *waarheyd* seyde :

Hier arm en kleyn te zijn, maect rechte saligheyd.

Maer 's Werelds goeden spoed die is voor 't hert een slot :

Soo 't daer van ledig is, soo staet het op voor *God*.

Door ramp-spoed krijgt de mensch 't geen aen 't Geloof ontbreeckt,

Op dat sijn hert oock voel daer sijnen mond van spreeckt.

Een hert, door druck bereyd, laet goede leering in ;

En vaet, en stemt hem toe, en volgt Gods rechten sin,

Een hert, dat eerst een slaef des Werelds is geweest,

Dat word door, leed geploegt, een herberg van Gods Geest.

Wann'er het dicht geswerm van aerdsche *phantasy*

Het hert niet meer beset, soo kander God eerst by :

Dan ist dat sijnen Geest des menschen geest genaect,

En dat in 's herté grond Gods *waarheyd* word gesmaect.

Soo geeft dan 't kruys verstand : en schort het aen de kracht,

Daer hy, die nu verstaet, aen 't werck door word gebracht:

Het kruys maect dat de mensch (die dom is, als 't wel gaet)

Na 't heyl dat krachtig treckt, sijn oog aen-dachtig slaet.

De mensch, door veel ellend, verdrukking en gequel,

Verlaet in 't end de aerde, en valt op 't eeuwig *Wel*.

Sijn ziel (wiens leven is dat hy yet soeckt, yet hoopt,

Yet mint, en ergens op met sijn gedachten loopt)

Lijdt niet dat in sijn hert geen troost of liefde staet :

Dat hy dan hier niet heeft, dat had hy geern hier nae.

Door veelderley ellend maect God hem d' Aerde moe,

En dringt hem door den nood, van hier na boven toe.

Wat kan hy beter doen, dan dat hy d' Aerde verlaeck,

(De Aerde die hem begeeft) en na een beter haeck

Wat kan hy anders doen (na-dien doch sijn gemoet

Noodwendig hier of daer sijn troost op hebben moet)

Dan d' Aerde, die hem vlied, dat hy die weder vlie,

Met lichaem en begeert; en na een hooger sie ?

Hoe hy eerst loffer word, en bet van 't aerdsch berooft,

Hoe hy na vaster word, en 't eeuwig meer gelooft.

Hoe God hem d'aerdsche hoop door weer-wil meer belet,

Hoe hy sijn nieuwe hoop dies oock te vaster set.

't Is 't liefste dat hy doet, dat hy die hoop al slut ;

En alles wat'er is, dat word hem daer toe nut.

Dus word allencken 't hert al meer van twijffel leeg;

En doet sich al 's Geloofs beletsels uyt de weeg ;

't Gesicht word goed, word klaer, siet over al door her ;

En werpt des Werelds Throon in 't hert geheel om ver.

Maer wordt'er by versuym wat nieuws weer op-gericht :

Den prang van 't nieuwe kruys maect hem weer reyn gesicht ;

Daer 't vuur der liefde Gods al-tijd wel blijft ontvlamt,

En 't geen de Wereld poogt, als roock daer henen damp.

Soo is dan Godes tucht, geen vloeck, maer nutte gaef;

Niet voor een yegelijck hert-neckig Werelds-slaef ;

Maer voor een buygsaem hert : doch 't welck niet buygen sou,

Soo 't God alsoo hier liet, als 't hier wel wesen wou.

Vant wat een kouden lust, na God, en 't eeuwig goed,

Is in een dubbelt hert dat aerdsche liefde voed,

In 't aerdsch, hoe-wel seer kleyn, daer sijn de sinnen gau :

In 't Hemelsch doch soo groot, verdrietig, looin, en flau.

Het kleyn dat haest verdwijnt, word pijn om uyt-gestaen

Het groot dat eeuwig is, word weynig om gedaen.

Ja, is'er maer een lust, die 't hert wat anders stuyrt,
 VVie tred schier eene stap, om 't geen dat eeuwig duyr?
 't Schijnt yet, so lang de deugd selfs van natuyren vloeyt,
 En God (foo 't Gods-dienst is) ghedient word sonder
 moeyt:

Maer komt het op den dood van sulcke sinlijckheyt,
 Daer 't hert noch yet in leeft, en aen-gebonden leyt:
 En hy niet aerdsch en vind, waer door hy daer na tracht:
 Soo blijft de mensch de mensch, en 't eeuwig heeft geen
 macht.

Ach! *uyt-genomen Stadt*, waer in men sonder pijn,
 In alder-diepfte vreuchd, onsterffelijck sal zijn,
 Hoe vuyrig word de Aerd hoe traeg word ghy gefocht,
 VVaer-om? daer treckt na u niet een recht herren-tocht.
 VVaer-om? u groote heyl, word niet genoeg geacht.
 VVaer-om? u waerdigheyt, word niet genoeg bedacht.
 VVaer-om? het aerdsche *Wil* heeft menigh mensch te
 veel;

Dat wint het heele hert, en laet u nau een deel:
 Daer is een ander lief, die baert een ander min;
 VVaer mee 't gepeyns boeleert, en maect se Koningin.
 Die houd de sinnen doofen bind-se by haer sterck;
 En geeft schier heel de ziel, en al haer krachten werck.
 O jammerlijcken staet! wat raed dat hy ondroomt,
 En uyt dien langen swijm weer tot sijn herte koemt?
 Een dinck ontbreect hem meest: Gods Vaderlijcke
 hand.

Den segen-rijcken vloeck: de Eerelijcke schand.
 Den waerd geachten smaet: den vreuchdelijcken druck.
 t Al-hebbende gebreck: en 't salig ongeluck.
Onsterffelijcke God, door wiens beleyd, en raedt,

De aerdsche Heerschappy van d'een tot d'ander gaet;
 Die somtijds goede weert, en quade machten lijd,
 't Zy dat ghy toornig plaegt, of Vaderlijck kastijsd:
 Die 't al bevoogt en draeyt, wat is of wesen sal;
 En hebt een stadig oog op heyl en ongeval.
 't Is wel al wat ghy doet, en wat ghy hebt gedaen.
 Bestuyrt, stelt op, stelt af, wy nemen 't willig aen.
 Geeft noot-druft, geeft gebreck, geeft levens tijd, geeft
 doot:
 Soo ghy maer wilt en helpt, geen nood is ons te groot.
 Geeft winning, geeft verlies, geeft Vader-land, geeft
 geen:

Het eeuwig Landt van rust daer sijn wy me'e te vreen.
 Geeft eenigheyt, laet twist, geeft wel-stand, geeft ellend,
 Geeft wat ghy geven wilt: wy nemen 't foo ghy 't send.
 Alleen laet ons u Geeft en u Al-machtig Woordt,
 En houd ons op den weg, en helpt ons daer op voort,
 VVeest ghy ons een *Piloot* in dese woeste Zee,
 En brengt in 't eynd ons hoop tot 's levens vaste Ree.
 Geeft oock dat menigh mensch, die met de VVereld dwaelt,
 Aen wiens gemoed ghy klopt, daer met word in-gehaelt,
 Soo dat des levens leer niet diep in 't hert en sinckt,
 En hy niet recht en gact, maer op twee zijden hinckt,
 En uyt de snoodde aerd met kraecht niet uyt en breectt,
 Om dat hy al te diep in 's VVerelds weltheyt steect:
 Geeft dat hy, door u tucht, de oogen open doe,
 En 's VVerelds dolen sadt met lust sich t'u-waerts spoe.
 Op dat ghy *eenig Heer, en alder-vrouwste Vriendt*,
 Van ons, en haer gelijk, op-recht meugt zijn gedient,
 En in ons aller hert een offer-vuyr op-ga
 Van eeuwig lof en danck, eerst hier, en dan *Hier na*.

DEN YVER TOT GODS WET.

Siet hoe se vrolijk gaen, uyt 't midden vanden Raet.
 Den yver tot Gods Wet, doet haer de handen heffen,
 Ten Hemel, vol van vreught, met soet, en bly gelaet,
 God danckend' dat haer Cruys, Vervolgh'en Roeden treffen.

Poëtische Uyt-breydinge over Psalm C XIX.

I.

Zalig, in en na dit leven, die daer leven onbesmet,
 En het leven, dat-se leven, leven na des Heeren Wet,
 Zalig die den Heere soecken, soo als hy te vinden is,
 Door hert-grondig onder-houden van sijns wils getuy-
 genis,

Zalig sijn-se, want een yder die op sulcke wegen gaet,
 Mijdt de sond, die selfs een quaed is, en fonteyn van alle
 quaet;

Is u wil datm' u bevelen vlijtig onder-houden moet:
 Kond ick doch! ick sal wel kunnen, soo ghy my slechts hul-
 pe doet:

En mijn gangen soo helpt stuyren, dat wanneer ghy
 spreekt mijn God,

Ooren, hert, verstand en leden vaerdig staen tot u gebod:
 Gint my dat ick met mijn oogen immer-meer niet af en
 dwael

Van het minst van u geboden; dat ick doch geen schand
 behael,

Uwe Wet, op-recht en billijck, word my van u uyt-geleyt:
 Dies word u uyt rechter herté lof en danck van my geseyt.
 Uwe Wet die wil ick volgen, met gepeyns met woord en
 daedt:

Wilt my, Heere, noyt verlaten, die u Wet ten noyt verlaet.

II.

Hoe sal doch de jeugt, wiens herte midden in begeer-
 ten sweemt

Alfoo leven dat de reden 't hert in sijne lusten tent?

Hoe sal sy, wien al haer wegen glibb'rig en gevaerlijck
 staen,

Hare paden, sonder missen, veylig mogen henen gaen?

Veylig sal sy henen treden, soo sy op u woorden acht.

En daer 't leven na wil richten. Hier toe is het dat ick
 tracht;

Dit soeck ick uyt al mijn ziele. Heer, maect ghy my doch
 soo vast

Dat ick in u Wet niet struyckel, en noyt sonde my verrast:
 Daer-om sluyt ick uwe woorden in mijn hert forg-vul-
 dig in,

Om geen quaed te mogen plegen in al 't geen dat ick be-
 gin

Hooch gelooft, Heer, moet ghy wesen: Leert my doch u
 rechten wel

Dat ick met mijn mond de woorden uwes monds al-om
 vertel:

Dat ick die in waerden hebbe, boven 't alder-waerste
 goudt,

En al 's Werelts groote schatten, die men meest in waer-
 den houdt:

Daer van spreek; en vlijtig pooge dat ick haren sin
 verstaë;

En 't verstand zijn lust laet rapen; en noyt in 't vergeet
 en slaë.

III.

Doet my wel, en laet my leven, my, u toe-geeygent
 knecht;

Dat ick na u woorden leve, die ghy my te yoren legt.

En, op dat ick voorts de wonaren uwes Wets doorgron-
 den mach,

Soo doet my mijn oogen open, dat ick klaer sie als den dag:

Dat het oog alleen niet lese, en de mond alleen niet spreek:

Maer 't verstand oock tot in 't binnenst haers verborgentheyds door-breeck.

Wat heb ick hier op der Aerden? Niet, gants niet, dat my behoort.

Maer een dinck wensch ick te hebben. Wat? niet anders als u woort.

't Hert, door liefde tot u Wetten, queelt inwendig, en verlangt

Na u woorden, als na 'teenig daer 't al sijnen lust aenhangt.

Ghy, die uwes Wets kleyn-achters, maect veracht; vervloecht, en haet.

Vrijd my, uwes VVets groot-achter, van verachting, spot en smaet:

My, u Dienaer, die der grooten tegen-streven hooren moet,

Om dat hy spreekt van u rechten, en daer al sijn doen na doet;

En uwswils getuygenissen lust en rust hem wesen laet; En in alle tegenheden daer toe loopt om hulp en raedt.

IV.

THert, verslauwt, onlustig, quellijck, is benauwt, en vol van pijn!

Daer en is geen troost by menschen: Laet u woort mijn trooster zijn.

Ik Heb u, Heer, mijn hert geopent, en al wat'er binnen sat:

Opent, en geeft my t'aenschouwen uwes Wets dierbaren schat.

Leert my die, soo sal ick leeren; En, als ghy my hebt geleert,

Van u groote wond'ren spreken, en u eere zijn vermeert.

Droevig ben ick en verslagen; 't hert is my by-nae verfmacht.

Laet u woord mijn hulper wesen, en verleenen nieuwe kracht.

VVendt mijn voeten van den af-weg, die gewis ter dood-waerd leyd;

Gunt m' u VVet, die ick mijn liefde met mijn hert heb toegeseyt:

Uwes wils getuygenissen, in-geschreven in 't verstand, In-gesneden in het herte, zijn mijn alder-duyrfte pand.

Heer mijn God, wilt my behoeden voor een dinck dat ick sooschroom.

VVat doch? Dat ick voor de menschen nimmer-meer in schand en koom.

Geeft my hoop; en ick sal hopen: troost; en wech is mijn gequel:

Gaet met weldaet voor; soo volg ick, en neem acht op u bevel.

V.

Leert my, Heer, leert my de wegen en den aert van u Verbond:

Op dat ick se neer laet dalen in mijns herten diepen grond

Op dat ick-se daer laet wonen, niet voor eenen korten tijd,

Maer so lang ick hier sal wesen, en ghy my in 't leven lijd.

Leert

Leert my, dat ick s' onder-houde, en van gantscher her-
ren doe.

Leyd my doch op suleke wegën: Want ick heb een lust
daer toe.

Buygt mijn hert tot u geboden; maket u soo onderdaen.
Dattet met des rijckdoms liefde nimmer-meer en zy be-
vaen.

Mijne oogen, wilt die lijden en besturen of misfchien
Mijne oogen na des VVerelts snoode dingen wilde sien.
Als 't gemoed van u gaet doolen, en ick in u VVet verslap,
Maeckt ghy my dan weer-om wacker, en op uwe wegen
rap.

Geeft my uwe vrees, so houd ick u gebod vast en al-tijdt.
VVend van my den smaet, dewijl ghy een so goeden Rich-
ter zijt.

Heer; wat wilt ghy meer? Mijn eenig dat ick boven al be-
geer,

Is u VVet; Laet troost dan komen, want ghy zijt een bil-
lijck Heer.

V I.

Doet gena, siet my met oogen, vol van mededoogen;
aen:

Doet my hulp denckt aen de woorden my, ô Heer, van u
gedaen,

Op dat ick de laster-monden, u ter Eer; en haer ter spijt,
Doe verstommen, en met waerheyd stuyten mach in haer
verwijt.

Rechte Richter, op wiens waerheyd ick mijn hope heb
ghegrond,

't Heyligh woord van uwe waerheyd neemt dat niet van
mijnen mond.

Uwe wetten wil ick houden, 't is mijns herten vast besluyt,
Alsoo lang als my den adem gaet de neuse in en uyt.

Vrolijk wandel ick mijn sraten: want ick u bevelen soek:
Dies word my den geest soo vaerdigh; en het hert soo
overkloeck,

Dat ick sonder my te schamen, noch beangst voor on-
geval,

Voór de trotse Scepter-dragers uwe waarheyd spreken
sal.

'k Heb een lust tot u Geboden; en daer was noyt eenigh
dinck

Dat mijn hert en al mijn sinnen met sijn liefde so bevinck.
Dese min, en sal ick minnen; Hier toe streck ick mijne
hand; (verstand.

Dees houd mijne lippen besich, en bekommert my 't

V I I.

Laet u in gedachten komen u verbond, het fundament
Van de hope, die ick hope, die my troost in mijn el-
lendt.

Of ick schoon den stouten mensche dwaes ben, en tot
spotterny:

Uwe VVet nochtans daer blijv' ick suyver en onwanckel
by.

Als den geest van ander dingen af-getogen, som-tijds siet
Op u oordeel, van des werelds aen-begin al-tijdt ghe-
schiet:

Hoe de vrome sijn verheven, en de boose neer-gestort:
Voel ick dat mijn ziel inwendig in haer diepste vrolijk
wordt.

Als ick sie uw's Wets-verlaters, schrick ick met mijn heel
ghemoed,

En een heylig vuur van yver doet my sieden al mijn bloet.
 Uwe Wet, die sy verlaten, en in't minst op achten niet,
 Die is my, en sal my wesen in mijn huys mijn eenig liet,
 Die door-wandelt mijn gedachten, als het lijf tot rusten
 leydt,
 En de dicke duysternissen over 't Aerd-rijck zijn ver-
 spreyt.

Is dat wonder? 't is geen wonder: want te doen na u
 Gebodt,
 Is mijn grootsten schat op Aerden, en mijns levens hooch-
 ste lot.

VIII.

Ens heb ick een woord gesproken, Heer, daer denck
 ick al tijd om:

Uwe wegen te betreden, kies ick voor mijn eygendom.
 Mijne lippen zijn vol smeeckens, even als de grond van
 'thert:

Lieve, gunt dat u belofte, my gedaen, vol-togen wert.
 Ick bēsin, beducht van sinnen, hoe ick in mijn eerste
 Ieugt

Hebt geleest, noch leef, en 't leven dat my rest, vervoeg ter-
 deugt:

Om daer uytte mogen weten, of ick dood of levend ben;
 't VVelck ick (rechts als in een spiegel) uyt u VVetten klaer
 beken.

Daer-om houd ick my al wacker, en versuym niet een
 van dien;

Laet-se oockte genen tijden uyt mijn sinnen henen vlien:
 Ofal schoon der Godde-loofen woesten en verdwaelden
 hoop.

Arbeyd; en my gern sach loopen sijnen roecke-loofen. [loop

Midden in de droeve nachten, als een yeder leyt in rust,
 Laet ick 't bed, om u te dancken: daer in heb ick dan mijn
 lust.

Ick bemin-se, die u minnen, en u VVetten komen na.
 Leert my, Heer, die al de VVereld vult met goedheyd en
 gena'e.

IX.

DOet my, Heer, na u beloften. Leert my soo, dat ick
 doch leef

Na al u heylfame zeden, en daer 't hert toe over-geef.
 Doe ick noch niet was vernedert door ellend en tegen-
 spoet,

Ginck ick onbedachtfaem doolen, als meest al de VVe-
 reld doet:

Maer nu ghy my hebt door lijden mijnen hooch-moedt
 neer geset,

Voel ick, dat ick op u woorden en bevelen beter let,
 En forg-vuldig onder-houde. Ghy, fonteyn van alle goet:
 Leert my, wat'er goed en recht is, uyt uws goedheids-
 over-vloedt.

't Op-geblaven volck dichtleugens, en daer druckt het
 my med' neer;

Ick, uyt ongeveynsder herten, voeg mijn leven na u leer.
 VVaer-om dat? haer hert is weeldig, door het vet daer
 't sacht indrijft;

Mijn hert niet, en daer-om is 'et dat u VVet daer in be-
 klijft.

Dat ghy my hebt verootmoedigt, is my lief en aen-ge-
 naem:

VVant om uwe VVet te leeren, vind ick my daer door be-
 quaem.

Daer}

Daer-om is-se my veel soeter, en word meer van my be-
 mint,
 Dan al 't goudt en al het silver dat men op der Aerden
 vindt.

X.

VVilt my, die ghy hebt geschapen door u Goddelijc-
 lijcke hand,

't Hert her-scheppen door u leering, en formeren het ver-
 stand.

Die u vreesen, sien mijn leven, en het is haer ziel een
 vreugt,

Dat mijn ziel op u beloften so vry-moedig haer verheugt.
 Uw' oordeelen zijn gerechtigh, en mijn leven, Heer, was
 quaedt:

Dat ghy my dan hebt vernedert, is een over-trouwe daet:
 Doch, dewijl ick uwe Wetten nu laet zijn al mijn ver-
 maeck:

Geeft dan (als ghy my beloofden) dat ick uyt de quelling
 raeck.

Laet op my u mededoogen vloeyen als een soeten dou.

Op dat ick mijn leven, 't leven, dat so soet is noch behou.

Hoont de trotse die my hoonen door haer valsche leugen-
 tael, [hael.

Om dat ick, haer ooren lastig, al-tijdt van u VVet ver-

Och! of ick-se, die u vreesen, soo aen my verbinden kost

Dat haer vriendschap, en haer by-sijn my gestadig waer
 vergoft:

En mijn hert gheheel recht-schapen in u VVetten blijven
 mocht,

Soo dat ick, tot mijn verkleyning, noyt in schande
 wierd gebracht.

XI.

THert, geprangt, verlangt na hulpe. 't hert is ang-
 stig en bedut,

't Hert waer over lang besweken, waert door hoop niet
 onder-stut,

d'Oogen sien na u beloften: 't hert swaermoedigh en
 beschroomt,

Doet de tong forg-vuldig spreken: Heer wanneer ist dat
 ghy kooft,

't Lichaem is my uyt-gemergelt, al de leden, laf en
 swack,

Zijn niet anders als een droogen en verschrimpten leder-
 sack.

Ick nochtans u trouwe Dienaer, midden in ellend en
 druck,

Ben bekomert met u VVetten, en wacht van u mijn ge-
 luck.

Sal 't niet eens een eynde wesen, toest ghy noch al met u
 straf?

Spaert ghy noch mijn wreede vyandt, die soo geern my
 had in 't graf?

Die niet past op uwe Wetten? (die doch vast zijn en ge-
 wis)

Die my lastert? helpt mijn hulper 't leven dat in mij
 noch is:

Hebben sy my schier benomen: En of 't schoon met my
 soo staet,

Houdt ick nochtans u bevelen, die ick nimmer-meer ver-
 laet.

Komt dan by met u genade, en verquickt het angstig
 hert,

Dat doch uwes monds betuyging, van my onder-houden
wert.

XII.

HEer, u woord is onbeweeglijk, uwe waerheyd heeft
geen endt,

Alfoo lang de klare sterren flick'ren aen het Firmament,
En de kruyden d'Aerd' bekleeden, en de heel natuyre
duyrt,

Die ghy houd in haer gebeurten, en na uwen wil be-
stuyrt.

Had u Wet my niet verlustigt, soo had droefheyd my
verfmacht:

Om dat sy my heeft verlustigt, denck ick om haer dag
en nacht.

Ick ben dijne; weest ghy mijne: Helpt u dienaer, ghy
mijn Heer:

Soeckt mijn Heyl; ick soeck mijn leven in te stellen na u
Leer.

't God-loos volck, om my te doodèn, loert al vast, en
houd hen stil:

Ick nochtans merck op die dingen die ons leeren uwen
wil.

Noyt en hebbē mijne oogen op de Wereld yet aen-schout
Dat bestendig kan geduren, en sijn oude wesen houdt:

't Gaet al, volgt al, vlucht al, sterft al, dat de schoone Son
beschijnt:

Niet soo foet, soo schoon, sooseker, dat in 't eynde niet
verdwijnt:

Niet en is'er, niet en is'er, ofde dood in 't eynde, naeckt:
Maer u Wet is vast en eeuwig, die u Dienaers eeuwig
maeckt.

XIII.

VV Aer-om is 't dat ick u Wetten sulcken stercken
liefde draeg,

Dat ick, sonder moe te wordē, daer van handel alle daeg?
Om dat sy my wijser maecken dan mijn schalckē weer-
parthy:

Want een sehat van rechte wijshēyd, en van kennis sijn-
se my.

Om dat sy geleerder maken, ja veel meer dan al de geen
Die wel eer mijn Leeraers waren: Want uyt haer sijn
al mijn re'en.

Om dat sy my kloecker maken, meer dan eenig Ouder-
Man:

Hier-om sijn-se my soo waerdig; hier-om wijck ick noyt
daer van.

Om daer na te mogē wand'len, wend ick mijne voeten af.
Af van alle boose wegen: 't woord dat uwen mond my
gaf,

Daer by blijf ick: uwe Rechten, daer ghy my in onder-
richt,

Blijven stadig in mijn sinnen, en in mijn verstands ge-
sicht.

Honig is wel soet om smaken; maer noch is hy niet soo
soet, [doet:

Niet soo lieflijk op mijn tonge, als u heylig VVoord wel
Door u VVoord word ick ervaren, wijs, geleert, en vol
van raet;

Daer-om ist dat ick van herten alle valsche wegen haet.

XIV.

HEer u, VVoord is mijn lantaerne, die door haren
glans belet

Dat

Dat ick nimmer-meer mijn voeten op onrechte wegen
set:

't Is my even alseen sackel, die men voor my henen
draegt.

En wiens licht de duysterniffen, van den weg, voor my
verjaegt,

'k Heb my selfs een eed gesworen, die staet vast in 't hert
geprent,

Dat ick u bevel wil volgen. Heer, die mijn vertrooster
bent,

Troost my eens na u beloften, my dien 't heyl-loos avon-
tuur

Al te swaer komt over-vallen, en maect hem sijn leven
fuur.

Neemt in danck het willig offer, dat ick op mijn lippen
slacht,

Onderwijft my in u Wetten, dat ick die te recht betracht.
Of mijn leven schoon al wanckelt, en de dood van ver-
ren drejgt,

Noch vergeet ick noyt u Wetten, soo is 't hert daer toe
geneygt.

Of ick schier al ben gevangen in der booser menschē net,
Midden in gevaerlijckheden dwael ick noch niet van u
Wet.

Want sy is mijn vreuchd, mijn erve, watter is, sy is 't my al:
Die te honden sal ick trachten, alsoolang ick leven sal.

XV.

VWe Wetten, dragt ick liefde; wanckelbare menschen
haet.

Heere, ghy zijt mijn bescherming, en u woord mijn toe-
verlaet.

Wech van my, ghy boof-geaerde: 't is mijns herten vol-
len wil,

In al mijn bedrijfen hand'len so te wand'len als God wil.
Laet u woord mijn stutsel wesen, dat ick leef, en niet en
loop,

Tot mijn eygen spot en schande na een ongewisse hoop.
Geeft my kracht dat ick genefe: dan so sullen toe end' aen
Luft en liefde tot Gods Wetten levend in mijn herte staen.

Ghy vertreed-se die haer geven tot de sond, u vyandin,
En een ydel dencken dencken, diep verydelt in den sin:

Die aflaten u te dienen, die alleen moet zijn gediend,
En haer d'onbefinde Wereld gaen verkiefē tot een vrient.

Ick min u getuygenissen: en daer is de reden of,
Dat ghy haer, die die niet minnen, doet vergaen tot nie-
tig stof.

Als ick denck aen uwe strengheyt, en al mijn voor-leen
bedrijf.

Vrees ick, en door 't angstig vreesen schiet een koude
door mijn lijf.

XVI.

NOyt en heb ick af-geweken na de een of d'ander zy:
En in 't Recht, noyt gunst gedragen of tot dees of die
parthy:

Laet my die noyt onrecht dede, laet my niet tot eenen
roof

Van een ongestuymig volcxken, bloot van trouw en van
geloof.

Neem my, uwen knecht, in hoede, maect hem sijn be-
nautheyd quijt;

Geeft dat hy van boofse menschen geenē over-last en lijst.
Hoe begeerig sijn mijn oogen om u heyl te mogen sien l

d'Ooren om u Woord te hooren, Heer, laet my gena geschien.

Onder-rihtc my van u Rechten, my die u ten dienste gae, Dat- ick door u onder-richten haren gantschen grond verstaet.

Die u Wet soo weynig achten, hebt ghy lang genoeg gedult.

Nu soois de uyr gekomen dat ghy die eens straffen sult. Daer-om sijn my u geboden uyer maten liefen waerd; Boven goud'en e'el-gesteente, 't waerdste van de gantsche Aerd;

Daer-om sonder uyt te stellen, schick ick 't leven daer na aen:

Daer-om haet ick alle paden die van 't rechte padt afgaen.

XVII.

VVVe VVet, daer ghy de menschen uwen wille door betuygt,

En den wil van vrome menschen soet tot uwen wille buygt,

Die is wonder! meer dan wonder, als men haren grond door-grondt:

Hier-om is het dat mijn ziele die al hare liefde gont.

Als u VVoord dat vast en klaer is, openbaer is, ist een vreugd.

En een licht voor simp'le oogen, om te poogen na de deugd.

Mijnen mond smackt na u woorden, met alsuck een lust en treck,

Als ick 's levens lieven adem uyt de lucht tot my-waerts treck.

VVeest my goedig en genadig, als ghy zijt tot aller tijdt, Al die uwen naem beminnen. En, op dat ick blijf bevrijde. Van der sonden heerschappye, soo bestuyrt soo mijnen tredt

Dat ick nimmermeer mijn voeten buyten uwe wegen set. Hoed my voor der menschen laster, soo doe ick dat ghy gebiedt.

Laet u aenschijn op my lichten; heelt my uwe Rechten niet.

d'Oogen (als twee beecken) leecken: waer van daen soomen'gen traen,

Dat de menschen, na u wenschen, niet op uwe wegen gaen.

XVIII.

Heer, mijn God, ghy zijt rechtvaerdig, en u Godlick woord is recht,

Uwe VVet vol-komen billick, uwe waerheyt vast en hecht. Hard en streng zijn u Geboden eertijds van u in-gefet,

't Is u ernst dat yeder mensche vlijtig daer op merck en let;

't Is u ernst, dat 's menschen leven daer na aen-geleydt sal zijn:

Dies ontbrand mijn hert in tooren; tooren, die 't vervult met pijn:

Pijn, die 'tvorder brengt tot knaging; knaging, die my 't hert op eet,

Als ick sie hoe dat mijn vyand uwe VVet so licht vergeet. Heel u woord dat is in-suyver; En bemint van my u knecht,

Die aen u bevel blijf dencken, al-hoe-wel veracht en slecht.

Vast is uwe VVet en eeuwig, die den mensch tot deughe
drijft;

Uwe waarheyd is een waarheyd, die gedurig waarheyd
blijft.

Soo wanneer ick, ongeluckig, diep in droefheyd ben ge-
raecht.

Blijven u Geboden 't eenig, daer mijn hert sich in ver-
maectt.

Eeuwig u Gerechtigheden, eeuwig u getuygenis:

VVilt my daer in onder-wijfen, soo ben ick mijns levens
wis.

X I X.

Heer, tot u, wanneer 'de sinnen, door den druck zijn
over-laen,

Laet ick mijn gebroken stemme door de wolcken henen
gaen:

Hoort my, die uyt heelder herten tot u roep, met droef
geklag.

Dat ick uwes VVets bevelen immers onder-houden mag.
Tot u roep ick; hoort, en helpt my, dat ick ongeveynst

en trou,

Uwes wils getuygenissen al mijn leven onder-hou.
Op u woord rust mijn betrouwen: 's morgens, voor het

Sonnen-licht,

Zijn mijn oogen en mijn handen, en mijn stem tot u ge-
richt.

Diep noch in de stille nachten, als men niemand wacker
hoort, (woort.

Laet ick 't soete 't slapen varen, om te dencken aen u

Hoort mijn stem; verfrischt mijn leven, als ghy hebt ge-
daen dus lang.

Mijn party, uw's VVets versaker, volgt m' en maectt my
't leven bang:

Hy komt nader; komt oock nader, Heer, en weert het
ongeval;

Heer, mijn God, in wiens geboden waarheyd is en blij-
ven sal: 't

VViens getuygenisse seker, en niet om bewegen staet,
Maer bestendig sonder eynde: daer mijn ziel haer op

verlaet.

X X.

Siet my aen, vol van ellenden, en verlost my uyt den
noodt: (groot

VWant in nood soo blijft mijn liefde tot u. VVet noch even
U beveel ick, Heer, mijn sake; voert-se ghy geluckig uyt,

Helpt my, na u woord, dat vast is, en gegrond op u be-
sluyt.

Godde-loose boose menschen, die u VVet geen acht en
slaen,

En geen dinck soo seer ter VVereld als u heylig VVoord
versmaen:

Wat sijn dese te verwachten? sy zijn bastaert van geluck.
Maer u Goedheyd is oneyndig: Troost my, so ghy pleegt,

in druck.

Die my haten en vervolgen zijn ontellick in 't getal:

Noch en kan 't my niet bewegen dat ick van u Woord
af-val.

Ick sie uwes naems verachters; en 't is my een wreede
sinert

Dat sy na u woord niet leven, en een bitter wee in 't hert,
Heer, aen-schouwt hoe u bevelen van my zijn bemint ge-
weest;

Niemand oyt van al die leven, die u woordt op leugen
vandt:
Uw's gherechtigheys gherichten houden al en altijd
standt.

XXI.

K Word t'onrecht vervolgt van Vorsten; haer vervol-
ging valt wel swaer:
En nochtans, Heer, uwe woorden vreesst mijn hert veel
meer als haer,
Uwe woorden sijn mijn sinnen sulck een aen-genamen
saeck,
Dat ick dick-wils my daer over in my selven vrolijk
maeck;
Vrolijk maeck, en 't hert verheffe, recht of my een grooten
schat
Tot mijn deel waer toe gevallen. 'k Heb een haet in 't
hert gevat.
Tegen alle leugen-monden, daer 't gemoedt sich voor
vergrout,
En gelijk als een vergiftig en onreyn gebroedersel schout.
Maer u wet alleen ist eenig daer mijn hert sijn liefd op
leydt.
Seven-mael des daegs soo sing ick 't lof van u gerech-
tigheyt.
Vrede, vrede boven vrede, vrede sonder tegen-spoet
Is'er voor uws wets beminners, die geen dooling dolen
doet.
Tot u loop ick, op u hoop ick, na u wet stel ick my aen.
't Hert houd u getnygenissen; en is heel met liefd bevaen.
Ick voeg my na u beveelen, en waer-om en soud ick
niet?

Want ick weet het dat ghy klaerlijck al mijn doen en la-
ten siet.

XXII.

MOcht mijn klachte tot u komen, mochtse dringen
door de Locht,
Op dat ghy de ware kennis uw's Verbonds my leeren
mocht.
Mocht mijn smecken voor u komen, mocht het gaen door
't Firmament!
Op dat ghy na u beloften, my verlossen mocht in 't endt.
Mijne lippen en mijn tonge (maeck my in u wet maer
wijs)
Heeft mijn hert u toe-geeygeut, uwe wet tot lof en prijs:
Want in alle haer Geboden is sy god, en sonder feel.
Staet my by: want, siet, ick heb-se my verkoren tot mijn
deel.
My verlangt seer (en 't verlangen doet my lossen men'gen
sucht)
Na u heyl: want tot u wetten heeft mijn hert geen cleyne
zucht.
Laet my leven, dat ick love, en u Eer al-om vertel:
Om te loven soeck ick 't leven: Daer toe help my u be-
vel,
'k Ben als een verlooren schaepken van den rechten weg
gedwaelt:
U mijn Heer en Herder bid ick, dat ghy soeckt en wede-
haelt;
Soeckt en weder-haelt u Dienaer, die in al sijn herten-
lect,
En al 's werelds teghenheden, uwe wetten noyt ver-
geet.

G O D T

Wonderlijk, Machtig, Goet.

Poëtische uyt-breydinghe over eenighe Psalmen
Davids:

Over Psalm CIV.

MYn Geest, die swanger zijt van Godes lof, giet uyt,
En devlt de stomme tong 't geen ghy in 't hert be-
sluyt.

Ghy, ô mijn Heer en Godt, voor wien elck zijn gemoet,
Wanneer 'taen u gedenckt, eer-biedig grouwlen moet,
En als u Majesteit sijn Geest te voren koomt,
Mét meer dan aerdsche vrees eer-biedig voor u schroomt.
Hoe schoon, ja over-schoon is u cieraet en schoon 't!
Het kleedt dat u om-vangt, ist licht daer ghy in woont:
U Konincklijck Tapijt, is 's Hemels Firmament:
U Konincklijcken Throon zijn wat'ren als een Tent
Gespannen door u macht; soo dat-se, vast en hoog,
Staen als het hol gewulft van een gemetselt boog:
De wagen die u voert, zijn wolcken, door de kracht
Van 't heete Sonnen-licht, hoog in de Lucht gebracht:
De ved'ren daer g' op sweeft, zijn 't lichtste dat men vindt,
En 't snelste dat'er vliegt, de wanckelbare windt:
De Boden die ghy sendt, zijn storm en sterck gerucht;
De Dienaers die ghy bruyckt, vuyr-vlammen door de
Lucht.

Wat lof ontbreeckt'er noch, dien ick u geven sal? (u al.
Aerd, Hemel, water, Lucht, windt, Vuyr. Het dient

De wichtig' Aerd, die los rondt-om in 't ijdel hangt,
Of (soo yet om haer is) een dunne lucht om-vangt,
Die staet nochtans, door konst van uwe hand, soo vast
Dats' eeuwig blijft en rust op haren eygen last.
Die eer-tijds, doe dit al noch niet en was gereedt,
Met water was bedeckt gelijk als met een kleedt.
't Was niet dan Zee en lucht; men sach noch berg noch
dal;

Maer met dat uwen Mondt uyt-bromden sijn geschal,
En uwe heersche stem quam als een donder-slag;
Het water, als ontroert met Goddelijck ontsag,
Moest af, en metter haest na sijnen af-grond vlien.
Doe liet het hooch-gebergt ter-stond sijn toppen sien,
En eer sich 't oog verroert, lag yeder ding van een;
't Gebergt steyl in de lucht; de dalen vlack beneen.
De wat'ren, op dat sy den Aerden-kloot niet meer
Met golven, gants en al, bedecken (als wel eer)
Hebt ghy een perck geset; haer oevers, daerf' op slaen,
Maer in bedwongen zijn, en binnen moesten staen.
Ghy maectt dat uyt de diept het vast sijn ad'ren schiet,
En door de bergen heen na 't dorstig landt toe vliet,
Op dat een yeder Dier ('t zy dat het leeft in 't veldt,
En onder sorg en suyr des Bou-mans is gestelt;
't Zy dat het swerft in 't wildt, en kent geen Heerschappy)
Wanneer 't natuyr begeert daer van ontdorstig zy.
Daer is dat sich onthoud, en in sijn weelde leeft
't Gedierte dat de lucht tot sijn vermey-plaets heeft,
't Gevogelt, dat aldaer van tack op tackje sprinckt,
En sijnen vryen sanck onkunstig henen singt.

De heuvels en het veldt bevocht en maectt ghy sat,
Als ghy-se uyt de hoocht door-suygt met Hemels-nat;

Soo dat het doode saet gefegent word met kracht
 Waer door het nut gewas te voorschijn word gebracht;
 En 't liefelijcke gras de VVeyden over-kleet,
 Soo dat het grage Vee daer sijnen lust van eet;
 En op 't gebouwde Land soo menig eetbaer kruyt
 Tot noodig onderhoud van 's menschen leven spruyt;
 En 't Kooren word geteelt, daer ons het brood van wert,
 't Welck nieuwe krachten geeft, en sterckt des menschen
 hert;

Den VVijn-stock druyven heeft, en geeft den ed'len wijn,
 Die 's menschen hert vervraeyt en doet vol vreuchde sijn;
 d'Olijf-boom vruchten draegt, en brengt ons over-vloet
 Van Oly, die in schoon't den mensch toe-nemen doet.

Dat oock op Libanon de boomen, door 't verstand
 Of toe-doen van geen mensch, maer van God selfs ge-
 plant,

Vol van een sappig merch, schoon, blader-rijck, en
 groen,

's Aen-schouwers oog en hert een soet vermaeck aen-
 doen.

Daer staet den Ceder in, op wiens vermaerde hout
 Soo menig vogel rust, en sijne wooning houdt.

Daer wast den steylen Den, op wiens verheven top
 Den Reyger nesten maectt, en queectt sijn jongen op.

Den Das, het bloode dier, vergunt ghy 't scherp gebergt,
 Daer hy, als in een schants, hem veylig, in verbergt.

De helen in de rots (door u al-wijs bestier)
 Daer legert sich 't Conijn, een swack onweerbaer dier.

Ghy maectt oock dat de Maen, nu meer, dan min van
 licht,

Rondt om de Wereld gaet, en haren loop soo richt

Dat sy het ronde Jaer in sijne deelen deylt.
 Ghy maectt oock dat de Son in haren loop niet feylt;
 En dat-se achter-een niet alle menschen licht,
 Maer onder d'Aerde gaet, dan vliedt voor ons gesicht
 Al 't geen sich eerst liet sien; de duysternis heeft macht,
 En deekt het halve deel des Aerd-rijcks met de nacht.
 Het ongeteint gediert, 't welck 's menschen ooge schout,
 Verlaet dan elck sijn hol; de donckerheytt maectt stout.
 Dan derf den jongen Leeu, die daegs verborgen sit,
 En 's nachts, met heesch gebrul, van u sijn voeder bidt,
 Verlaten 't eenfaem woudt, en tot den roof gestelt,
 Op 't voordeel van de nacht, gaen doolen door het veldt.
 Maer 's morgens als de Son haer stralen weer vertoont,
 Soo ruymens', en elck soeckt sijn helen daer 't in woont.
 Dan is het dat den mensch uyt sijnen slaep ontwaectt,
 En weer-om na gewoont sich aen den arbeyd maectt;
 Tot dat den avond komt, die hem het werck belet.
 Dus geeft ghy yeder dinck zijn tijd, zijn beurt, en Wet.
 Hoe wonder zijn, ô God, de wercken die ghy doet,
 Hoe wijselijck geschickt, hoe veel, hoe groot, en goet.

De Aerd ist niet alleen die uwe gunst gevoelt:
 De Zee, soo diep en wijdt, daer siet men dat het woelt
 Van groot en kleyn gediert, dat niet om tellen is,
 En om de schepen heen swemt menig grouwsaem Vis.
 U wonderbaer geschep, den Walvisch is al-daer,
 Die als de Zee niet stormt, maer effen is en klaer,
 Nu sich 't gesicht vertoont, dan weder-om ontsteelt;
 Nu boven komt, dan duyckt, en soo in 't water speelt.
 Al, al wat leven heeft in 't Water of op 't Land,
 Ver-wacht, elck op sijn tijd, sijn spijs van u hand,
 Geeft ghy, soo hebben sy: Is uwe hand haer milt,

Soo worden sy verfaedt, en haren lust gestilt.
 Neemt ghy den Adem uyt, soo ist met haer gedaen,
 En moeten weder-om tot nietig stof vergaen.
 Blaest ghy den geest weer in, soo komt het leven weer,
 d'Aerd krijgt een nieu gestalt, en alles neemt sijn keer.

De Heer, den grooten God, en aller dingen vriendt,
 Wat is het voor een lof die hy hier voor verdient ?
 De eere die hem komt, hem, die 't al t'saem bestuyrt,
 Dat moet een eere zijn, die eeuwig-eeuwig duurt.
 Sijn wercken, groot en kleyn, die zijn hem aen-genaem ;
 Hy onder-houd-se staeg, en mint-se al t'saem.
 Roert hy de Bergen aen, de Bergen geven roock ;
 Siet hy de Aerde aen, de Aerde davert oock,
 Dies sing ick sijnen lof soolang ick adem schep,
 De borst my noch beweegt, en ick de lippen rep.
 Och ! of maer mijn gesang den Heere wel geviel,
 Den Heere, mijnen lust en vreugde van mijn ziel,
 En dat eens alle sond een eynd op Aerden nam,
 En des God-loosheyds saedt noyt meer te voor-schijn
 quam,

Hier tusschen, ô mijn Ziel, die vol zijt van Gods eer,
 Looft, en word nimmer moe, mijn Ziele looft den Heer.

Uyt den Psalm CXXXIX.

DAer en is niet in mijn leven, daer en is, Heer niet in
 my

Dat verborgen is voor dy.

Ghy door-grond het, ghy bekennt het ; al wat is, of wat ge-
 schiet,

Merckt u Oog, 't welck alles siet. (wend ;

Sit ick, sta ick, leg ick, ga ick, waer dat ick my keer of

Alle dinck is u bekennt.

Is'er yet soo diep verborgen in mijn diepste *phantasy*,

Dat voor u verholen zy ?

't Hert en kan soo ras niet dencken, of ghy voelt 'et oock
 ter-stont,

En begrijpt sijn diepsten grondt,

Doet den nacht het lichaem rusten ; maeckt den dag de
 finnen moe ;

Ghy door-siet al wat ick doe.

Van de tong, die licht kan falen, glipt niet een soo kleyn-
 nen woort

Dat van u niet werd gehoord.

Want ghy zijt het die mijn leden, en al wat men in my
 vindt,

Soo gants seltsaem hebt versint ;

En soo kunstig hebt geschapen, dat mijn al te kleyn ver-
 nuft

Uyt-gedacht daer over suft.

Waer soo wil ick henen vluchten, daer ick mocht ver-
 scholen sijn

Voor u Goddelijckaen-schijn ?

Waer doch wil ick my verstecken, in wat hol of wat Fo-
 reest,

Heer, mijn God, voor uwen Geest ?

Vaer ick op-waerts na den Hemel, boven alle Aerdsche
 stee :

In den Hemel zijt ghy mee.

Dael ick neder in der Hellen, by der doode bleecke
 schaer :

Siet, soo sijt ghy oock al-daer.

Of ick dā de vleugels hadde van de schoone Morgen-rood,

En daer met na 't VVesten vlood :
 't Waer vergeefs voor u gevlooden , en een dwase daed ge-
 daen ;
 VVant waer kan men God ontgaen ?
 Sprack en wenscht' ick by my selven (of ick soo misschien
 ontginck)
 Dat den nacht my heel om-vinck.
 't VVaer vergeefs gewenscht , gesproken , en een sot ge-
 dacht gedacht,
 VVant de nacht is u geen nacht.
 In de dicke duysternissen sien u oogen ja soo klaer,
 Of den nacht geen nacht en waer.
 En wat sal ick meer verhalen ? 't Hert dat is in u geweld,
 En ghy weet hoe 't is gestelt.
 Alle sijn verholentheden , die geen schepfel sien en mag,
 Siet ghy klaerder als den dag.
 't Is groot wonder , doch geen wonder , als ick denck , hoe
 ghy mijn Heer
 Met my doende waert wel eer,
 Hoe dat ghy my *fatsoeerdens*, eer ick 's Hemels Lucht aen-
 sag,
 En in 's Moeders lichaem lag.
 Dat's een wonder meer dan wonder , dat ghy my soo hebt
 bereydt ;
 Daer mijn Ziel u lof voor seydt. (vaet,
 VVonder zijn al uwe Wercken , die 't verstand wel niet en
 En nochtans niet tegen-staet.
 Doe de onvol-maecte stoffe , daer dit lijf van is geteelt ,
 In 't verborgen wierd gebeelt :
 En natuyr my 't eerste maeckfel in mijns Moeders lic-
 haem gaf,

Daer ick lag als in een graf :
 Geen soo kleyn van al mijn leden , geen soo rou en onge-
 daen,
 Of u Oogen sagen 't aen.
 Eer ick was dat ick sou worden ; Eer ick had dat na , eerst
 quam
 Doe natuyr in my toe-nam :
 VVist ghy al wat ick sou wesen ; en ghy wist 'et soo gewis
 Als yet dat beschreven is.
 Als my dese uwe VVercken in het herte vallen in,
 Soo ontset sich hert en sin.
 Soud ick die al t'samen tellen ? Eerder teld' ick al het
 Zandt
 Dat'er heen stuyft aen den strandt.
 Ick en kan-se niet getellen , of ick schoon al noyt en sliep
 En 't gepeyns daer steeds toe-liep.
 Na veel giffen , na veel dencken , na al wat ick weet of
 kan,
 Ben ick daer ick eerst began.

Psalms CXLVII.

Looft God den Heer : want hy is lovens waerd,
 En 'tis een heerlijk dinck van sijnen lof te spreken.
 Ierusalem eer-tijds soo hooch vermaert
 Maer na seer fel verwoest , doet hy weer 't hooft opste-
 ken,
 Hy bout-se op , en 't volck daer uyt verjaegt,
 Oock hier en daer verstroyt in veer en vreemde Landen ,
 Brengt hy te saem , en die 't hert is verfaegt
 Geneeft hy hare pijn , en lost haer hare banden .
 Het klaer gesternt , aen 't hooge Flamament ,

Telt hy van een tot een, en noemt het met sijn namen.
Sijn sterckt is groot, sijn macht is sonder endt.
En geen vernuft soo kloecck, dat daer van 't endt kan ra-
men.

't Ellendig volck vertroost en helpt hy op,
Wanneer het hert maer kleyn, en tot hem is genegen :
't Hoovaerdig volck druckt hy den grootlic hen kop ;
Gelijck hy 't lage mint, soo staet hy 't hooge tegen.
Singt dan den Heer, singt al die singen kond,
En laet u hert voor hem sijn danckbaerheyd verklaren.
Looft hem, en singt, alleen niet met den mond,
Maer later sich 't geklanck van 't Harpen-spel met paren.
Hy deekt en neemt den Hemel uyt ons oog,
Door swaer en swart Gewolck ; en sendt ons sijnen segen
Die 't Landt bevocht, als 't dorstig is en droog,
En geeft den Bergen gras door een bequamen regen.
't Gras-gierig Vee beschaft hy sijne spijs ;
En voedt op sijnen nest den ongepluynden Raven,
Die tot hem roep (natuyre maect hem wijs.)
Hy past op sterckt des Paerts, noch op sijn moedig dra-
ven.

Hy heeft geen lust aen yemands kloecck gebeent,
Of vaste lijf, versien met ongemeyne krachten :
Maer sijn vermacek en die hy gunst verleent,
Sijn die die hem ontsien, en op sijn goedheyd wachten.
Prijs dan, ô prijst, Icrusalem prijst Godt,
Vant hy is u een Heer, u Toornen een besorger ;
U Poort' een sterckt' en onop-doenlijck slot,
u binnen u begriip 't geluck van yeder borger.
Hy geeft en sendt rout-om in u gebiedt,
et koellijckste goedt, den aen-genamen Vrede,

Hy is die u met voedsaem Kooorn versiet,
d 'Al-gevende natuyr die luyfert na sijn rede.
Hy sendt den Snee, die vloecckig neder valt,
En stroyt den scherpen rijm, gelijk als affche, neder,
Hy geeft den vorst, daer 't water door bestalt.
Wat staet'er voor de kouw' van 't felle winter-weder ?
Ist sijnen wil, en spreeckt hy maer een woordt,
Ter-stond versmelt het Ys, en laet het water schieten :
Sendt hy den windt uyt eenig warmer oordt,
Ter-stond sal 't water gaen, en 't oude vlieten vlieten.
Sijn Wordt en Wet, waer in sijn Rechten staen,
Heeft hy aen Iacobs-huys verkondigt en gegeven,
Geen ander volck heeft hy sulcks oyt gedaen,
Geen mensch van al die geen die op der Aerden leven,

Psal m C X X V.

GY Knechten die den dienst des Heeren is betrouwt
En in sijn Heylig huys de wacht gestadig houdt ;
Die 't is vergunt van Godt, te staen in sijne hoven ?
Wel op : laet hert en mondt den naem des Heeren loven,
Prijst Godt, en geeft hem lof, die vriend'lijck is en
goedt :
Looft sijnen Naem met sang, die lieflijck is en soet.
Hy heeft sich Iacobs-huys vry-willig uyt-verkoren,
Op dat hem dat geslacht als eygen sou behooren.
Des Heeren hooge macht en Goedheyd is befaemt
Meer dan al 't Geen dat Godt, van menschen wordt ge-
naemt.
Hy doet al wat hy wil, 't zy boven of beneden,
In Hemel, Aerde, Zee, en diepe duysterheden.
Van onder uyt de Aerd treckt hy het sware vocht,

Dat hy tot wolcken maect en hangt het in de Locht.
Hy is 't die wonder doet, die Blixem voort kan brengen,
Wiens felle Vuyr hy temt, en gaet met Regen mengen,
Die uyt een heym'lijck oort de Winden waeyen laet,
Waer van geen mensch, hoe kloeck, de konst en ganck
verfaet.

Die 't eerst-gebooren saed, van 't minste tot den meesten,
In gants Egypten sloeg, in menschen en in beesten:
En Pharo met al't volck, daer 't Landt van was be-
woont,

Tot schrick, in groot getal, sijn Wond'ren heeft ge-
toont.

Die Steden t'onder-bracht, die menig mensch verstoór-
den,

En menig machtig Vorst en Koninck de'e vermoorden.

Sihon den Amorijt, een groot en machtig Heer;

En Og gekroonden Vorst van Bafan; met noch meer

Van het vervloecte volck der stoute Cananiten,

Die sag men dat al t'saem als doen haer leven lieten.

Haer goedt en al het Landt, 't welck was in haer geweldt
Heeft hy (na dat hy haer soo schandig had gevelt)

Aen sijn beminde volck Israel uyt-gegeven,

Om, als haer eygen Erf, daer in en van te leven.

Ghy die de grootsche strafte, de nederige spaert,

U naem is groot, en blijft, van tijd tot tijd, vermaert,

En sal sijn op de tong van ons na-komelingen,

Die dick-wils u daer voor u lof toe sulen singen.

Af-godeu, uyt-geboortt van Silver of van Goudt,

(Die 't dom Af-godisch volck vóór ware Goden houdt)

Wat sijn die anders doch dan dwase spotternijen. (en?)
Gemaect van 's menschen hand door menschen phantastij-

Sy hebben wel een mondt, maer die geen spraack en
geeft:

Geficht, maer dat geen licht noch geen gesicht en heeft:

Twee ooren aen het hoofd, maer die 't geluyt niet vaten:

Een Keel, maer die den geest noch in noch uyt kan laten.

Sy schijnen wat te zijn, maer zijn als windt en roock,

En soo als 't maeckfel is, soo sijn die makers oock.

Sy schijnen wat te zijn, maer zijn doch Ydelheden,

En als de Goden zijn, soo sijn de Dienaers mede.

Maer ghy die uw Naem van Israel af-haeld

En ghy die Aarons stam, en die van Levi daelt,

Looft, looft al t'saem den Heer, met alle die hem vreesen,

En sijne Majesteit oyt dienst en eer bewesen.

Looft hem uyt Syons-Borch, want hy is dobbel waerd

Die onder alle Ste'en van sijn geheele Aerd

(Om dat hy aen sijn volck sijn gunstig hert wou thoo-
nen)

Ierusalem verkoos, om steeds daer in te wonen.

Over Psalm CXLVIII

AL die woont in 's Hemels Throonen,

Daer niet sterflijcks in kan wonen,

Prijft den Heer, en geeft hem lof

Van den hoogen Hemel of.

Looft den Heer ghy al sijn Bodden.

Die op alle sijn Gcboden,

Vvelck hy van sijn Throon belast,

Vlijtig, en geduyrig past.

Alle sijne Hemel-scharen

Die sijn glory openbaren:

Met de Sterren, Son, en Maen,

Die aen sijne Hemel staen,
 Al des Hemels omme-gangen,
 Met de Wat'ren die daer hangen
 En van d'Aerd zijn op-gevlucht
 Boven in de lichte Lucht :
 't Moet al t'faem den Heere prijzen ;
 En sijn Lof hooch op doen rijzen :
 Die al t'samen met een woordt,
 Doe 't noch niet en was, bracht voort ;
 Die 't al t'samen moet besturen ;
 En in wesen doen geduren,
 En een vasten standt doen staen,
 En een wiffen ganck doen gaen.
 Looft den Heer ghy felle beesten
 In de holen der foreeften.
 En ghy monsters in de Zee,
 Looft hem Hagel, Vorst, en Snee,
 Vuyr, en Damp, en stercke VVinden,
 Die u steeds gereedt laet vinden
 Om te passen op 't gebod
 Van den Alder-hoochsten God.
 Heuvels, Bergen, vruchtbaer Boomen,
 Met die, daer geen vrucht' af koomen :
 En al wat'er leeft in 't Houdt ;
 En wat sich in 't Veldt onthoudt :
 Alle Dieren die daer kruypen,
 En langs d'Aerde henen sluypen ;
 Met al wat'er ved'ren heeft
 En de dunne Lucht doer-sweeft :
 Groote luyden met haer Kroonen ;
 Die op Aerden macht betoonen

En al wat hier hooch gestelt
 Recht verschafft en weert gewelt :
 Ionge Knapen, frissche Maegden ;
 Kleyn van Iaren en bedaegden :
 Moeten, moeten al te saem
 Loven Gods verheven Naem ;
 Die men, onder al die leyen,
 Allen Lof, alleen moet geven.
 Want in Hemelen op Aerd
 Is hy hooch en wijdt vermaerd.
 Alle die van Iacob dalen
 Sullen sijnen Lof verhalen :
 Want hy heeft-se dick' verhoogt,
 En na haer geluck gepoogt.

Uyt den XVIII. Psalm.

Hert-grondelijcke min draeg ick in mijn gemoedt
 Tot u mijn Heer, mijn God, mijn kracht, mijn hoop,
 mijn goedt ;
 Mijn Toorn die my beschanst, mijn schildt, die my be-
 vrijdt ;
 Tot u die al mijn eer en eenig Heylandt zijt.
 Soo haest als ick mijn tong tot uwen lof ontband,
 Wierd ick van u verlost uyt mijns Vyanden hand :
 Doe ick geworpen was in onheyls diepsten grondt.
 En mijnes levens staat soo gants wan-hoopig stontd.
 De stricken van de doodt was ick al in verwert :
 De grouwel van de Hel beangften my mijn hert :
 De geest stont op 't vertreck: de Hellsche duyfterheydt,
 Die eeuwig duyrt, docht my, sach ick my al bereydt.
 Maer met dat mijn geschrey en klagt haer gaf om hoog,

En door de wolcken heen na God ten Hemel vloog:
 Heeft mijn benaut gebed sijn Godlijck hert geraeckt;
 En hy sich tot mijn hulp ter-stont gereedt gemaect.
 De Aerdt vernam sijn komst, en schudden door den angst:
 De Bergen sijnen toorn, en beefden elck om bangst:
 Damp roockten uyt Sijn Neus; Vuyr vlamden uyt sijn
 mond,

En blies en stack in brand al wat het om sich vondt:
 Des Hemels vast gebou boog sich voor sijnen Heer,
 En weeck op sijn gebod, en liet sijn Schepper neer.
 't Was duyfter onder hem, den Wagen die hy hadt,
 Dat was den Cherubijn, die hem soo flux en radt,
 Heen voerden door de Lucht, en droeg hem soo ghes-

swindt,
 Als hadd' hy onder sich de vleugels van de windt.
 De dichte donckerheyd, al-waer hy heenen ginck,
 Die was gelijk een Tent, die hem ront-om bevinck:
 De Wolcken, dick en swart verborgen hem in haer:
 Maer door sijn klaren glants was hy haest openbaer.
 De Wolcken braken op, en deylden haer van een.
 Den Hagel goot op d'Aerd: den Blixem vloog daer heen.
 En doe hy nu de stem liet gaen ten monde uyt;
 Wat gaf den Hemel doe een schrickelijck geluyt,
 Den Hagel klatste neer, en maeckt' een droefgerucht:
 Den Blixem, heen en weer door-schitterde de Lucht:
 't Was niet dan strael op strael, de Lucht (soo 't d'ooogen
 schein)

Was enckel Vuyr en Vlam van boven tot beneen.
 Wat was'er doe een schrick by 't Volck, dat eerst soo
 koen,
 Mijn leven had belacht, en gants te niet wou doen!

Dit was noch niet genoeg. Want sijnens Adems kracht,
 En 't dond'ren van sijn stem, die hadden sulcken macht:
 Die deden sulck geweldt, dat d'Aerde sich ontfloot,
 En midden uyt haer hert haer waterstroomen goot,
 En t' eene-mael ontdeckt voor 's menschen ooge lag,
 Soo dat men ver en diep in haren af-grond sag.

Aldus quam my de Heer van boven af-gedaelt,
 En heeft, als van de doodt, mijn leven weer gehaelt.
 Gelijk men yemand treckt uyt eenen water-vloet,
 Die anders, sonder hulp, in 't eynd verdrencken moet.
 Hy heeft my door sijn hand, mijns Vyands hand ontruckt,
 Die anders door sijn sterckt' my licht had onder-druckt.
 Hy heeft te niet gemaect, mijns haters bitt'ren haet,
 Want in mijn ongeluck quam hy my snel te baet.
 Hy heeft een eynd gemaect van mijn benauden noot:
 Want sijne liefd en gunst is sterck tot my en groot;
 Tot my, die suyver ben, en die hy doet en geeft,
 Na dat hy siet en weet dat ick hier heb geleest.
 Want God-loos ben ick niet; maer doe dat God begaert:
 En daer is niet dat my van 't rechte padt af-keert.
 Sijn Wet staet in mijn hert, sy stat'er dag en nacht,
 En om sijn Heylijc Woordt wordt steeds van my gedacht.
 Ick ben my selfs een wacht, op dat'er geen gebreck
 Voor God in my en zy, en ben oock sonder vleck,
 Dies geeft my God de vrucht van mijn gerechtigheydt,
 My, die mijns levens loop onfondig heb geleydt.
 Want God, ghy zijt een God die billijck straft en loont,
 En soo als yeder is, aen yeder u betoont.
 Die goet zijn en op-recht, zijt ghy goet en op-recht,
 De vromen zijt ghy vroom: trouw Heer aen trouwe
 knecht.

Den reynen zijt ghy reyn : den loofen zijt ghy loos,
 En over-treft den list met meerder list altoos.
 Die laeg vernedert zijn, die helpt ghy vaerdig op:
 En druckt-se dien, 't geluck het zeyl treckt in den top.
 Ghy zijt het die my hooch in eer hebt op-gericht,
 En mijne duyfternis verander in een licht.
 Met u win ick den strijdt, en ben een oorlogs-man :
 Met u geen muyr soo hooch, daer ick niet over kan.
 Dien God, daer al dat goet aen my van is gedaen,
 Leert ons een heylic padt en reyne wegen gaen.
 Daer is geen eenigh woordt dat hem de mondt uyt-vloeyt,
 Of 't is soo reyn als gout, dat in het vuyr gegloeyt,
 Geheel door-loutert is, en niet onreyns behout.
 Hy is een stalen schild voor elck die hem betrout.
 Nu segt af-godisch Volck, die knielt voor hout en
 steen,
 Waer is'er doch een God, dan onsen God alleen?
 Waer is'er doch een God, waer op men vast mach staen,
 Dan onsen God alleen, die troost kan doen ontfaen ?
 Dien God sterckt my het lijf, en maectt de leden fris,
 En toont de Ziel een weg, die sonder doling is.

May'schen moorgen-stondt.

Geeste-lijck Meditatie-Liedt.

Op de wijze als 't begint.

i.

VV At is de Meester wijs en goedt,
 Die alles heeft gebout,

En noch in wesen blijven doet
 Dat 's menschen oog aen-schout,

2.

Die 's Werelds wijden omme-ring,
 Noyt nyt-gewaectt, bewaectt ;
 En door gepaste wisseling,
 Het loet noch soeter maectt.

3.

Nu is de Winter, dor en schrael,
 Met al sijn onlust heen,
 En d'Aerde heeft voor dese mael
 Haer lijden af-geleen.

4.

Dies is de tijdt weer-om gekeert,
 VVaer in natuyr verjongt,
 Haers milden Scheppers goetheyt eert,
 En met sijn gaven pronckt.

5.

De May, wiens soetheyt soo ver streckt,
 Dat sijn gedachrenis,
 In 's menschen geest al vreugd verweckt,
 Eer hy voor-handen is.

6.

De May het schoonste van het Iaer ;
 Daer alles in verfraeyt,
 De Lucht is soet, de Son schijnt klaer,
 't Gewenschte VVintje waeyt.

N n 3

Hee

7.

Het dautjen, in de koele nacht,
 VVordt over 't Veldt verspreyt,
 VVaer door de heel natuyre lacht,
 En is vol danckbaerheyt :

8.

De Aerd is met gebloemt geciert,
 Het Bijcken ga'ert sijn VVas,
 Het Leeuwerickjen tiereliert,
 En daelt op 't nieuwe Gras.

9.

Het Bloempjen dringt t'en knoppen uyt,
 't Geboomte ruygt van Lof,
 Het Veetjen scheert het Klaver-kruyt
 Graeg van het Veldtjen of.

10.

Elck Diertjen heeft sijn vollen wensch,
 En quel-begeert leyt stil,
 Schalven in den dwafen mensch,
 Door sijn verkeerden wil.

11.

De mensch van ware Deugden leeg,
 En vol van sotten lust,
 Hem selfs en and'ren in de weeg,
 Vermoord sijn eygen rust.

12.

Dit Leven, 't welck alleen niet end,
 Maer kort oock is van duyr,

En licht van selfs slaet tot ellend,
 Maeckt hy sich dobbel suyr.

13.

't Vee word ont-zielt, sijn eynd is snel
 En sijns doods-pijn niet groot:
 Demensch, door menig ziel-gequel,
 Sterft meer dan eenen dood.

14.

Ach had de mensch (soo waer sijn stand
 Vol-hert en sinnen-vreugd)
 Of sonder deugde min, verstand;
 Of by 't verstandt, meer deugd.

15.

Ach! waren alle menschen wijs,
 En wilden daer by wel:
 De Aerd waer haer een Paradijs,
 Nu is-se meest een hel.

Ofte:

L O F D E S V R E D E S.

Carmine Anacreontico uyt-gedrukt / in foyme
 van een Paraphrasis, of korte Verklaringe over
 den CXXXIII. Psalm.

Met noch eenige EPIGRAMMATA, ter seluermanieris.

A Y! siet eens, hoe bequaem is 't,
 Hoe soet en aen-genaem is 't,

DE BROEDERLIJCKE EENDRACHT.

Hoe prijft d'Eendrachtigheyt, den grooten Harpenaer!
 Hoe is d'Eendrachtigheyt op 't Pinxter-feeft bevonden
 In Christi Jong'ren. ô! die uyt-verkoren ſchaer,
 Is toen dat waerde pandt, den Heyl'gen geeft gefonden.

Wat lieflijcker vreugd is 't,
 VVat dieper Ziel-geneugt is 't,
 Dat menichen sich begeven
 In een-dracht t'saem te leven:
 Dat sy eens Vaders Soonen,
 Een wooning t'saem bewoanen,
 En hare herten een zijn.
 En nergens in verscheen zijn,
 En eengemoedt 't gemoedt is,
 Gelyck het bloedt een bloedt is.
 Daer sietmen niet benijden,
 Daer hoort men twist noch strijden,
 Daer is geen vuyl geknibbel,
 Noch angstig woort-gestribbel,
 Geen laster-lievig snappen,
 Geen hatig achter-klappen,
 Geen quade na-bedencken:
 Of yet dat rust kan krencken:
 Maer Een-dracht, Liefde en Vrede,
 Die hebben daer haer stede,
 Die zijn daer Koninginnen,
 En vrouwen van de sinnen.
 Geen toornigheids-tempeesten
 Ontroeren daer de geesten:
 Maer Liefd' aen alle zijden
 Doet yeders hert verblijden
 In onderlinge goedheydt
 En eeuwig-loete soetheydt.
 Hier heeft de Ziel haer rust in,
 En voel'er sulcken lust in,
 Als in den reuck, wiens deuch den

Neus, breyn, en hert verheugden
 Doe Aâron, Gods edel
 Groot-Priester, sijnen schedel
 Met Balsam liet begieten,
 Die van sijn hoofst quam vlieten,
 En toog met golven neder
 Door al sijn baert en kleeder.
 Den Dan, die d'Aerd bewaessent,
 En gunstig over-aessent,
 Wiens silver-klare droppen
 Van Harmonys vochte toppen
 Op Zions bergen dalen,
 Die als de Son haer stralen
 Niet langer weg laet blijven,
 Op 't kruyt als peer'len drijven:
 Gelyck hy door Gods schicking
 Streecte tot's na tnyrs verquicking,
 En 't Land, door hitt' verolijckt,
 Met sijn koel natjen vrolijckt:
 Soo is't oock voor de menschen
 Een saeck wel waerd om wenschen,
 Die kostel is te achten,
 Die waerd is na te trachten,
 Die waren troost kan geven
 Sels in dit eyndig leven,
 Als Een-dracht plaets kan vinden,
 Om herr aen hert te binden,
 Om macht aen macht te knoopen,
 En rust op rust te hoopen.
 Dies mach sulek huys wel roemen
 En sich gelukkig noemen:

Want daer de Liefde Heer is,
 En Onvre'e nimmer-meer is,
 Sal 't leven al-tijd duyren
 (Soo fal 't de Heer bestuyren)
 Den Zegen noyt versterven,
 Maer eeuwig daer aen erven :
 't Woord, van God selfs gesproken.
 Blijft vast, en onverbroken.

DE Een-dracht door Gods Geest eer-tijds soo hoog
 verheven,
 En door eens Koninx Pen soo lieffelijk beschreven,
 Nu in Neer-duytschen Rym, op Grieksche maet, ge-
 dicht,
 En elck, tot nut en lust, gesonden in het licht,
 Die God, die 't goede liefd, veel meerder kan vermaken
 Dan offer op 't Altaer en duyfsendfulcke faken :
 Die God, behalven 't heyl dars' in haer selven heeft,
 Met meerder heyl beschenckt, en eeuwig segen geeft :
 Of yemant, die mischien om hare schoonheynt minde,
 Hy soeck de Wereld door, nster sal-se nergens vinden
 Dan daer elck and'ren doet gelijk hy selver wou
 Dat in, gelijk geval, aen hem geschieden sou :
 Daer eygen onverlantd ootmoedig word geweten,
 En wijse luyden raet niet dothmelijck versmeten :
 Daer een die wijsheyd heeft, hem selven niet behaegt,
 Maer 's Naestens onvcrstandt, en swackheydt, geerne
 draecht :
 Daer yeder neerstighis sijns Naestens feyl te decken :
 Daer elck des anders heit door wel-daet soekt te trecken :
 Daer yeder op sijn Recht ten kroochste niet en dringd :

Daer elck sijn lust tot baet, en eygen Eer bedwingd :
 Daer d'Onder-daen sich bind aen sijnes Heeren wetten,
 Ia, schoon verongelijckt, niet tegen op gaet setten :
 Daer Vreemdelingen raed gesocht wordt noch ghe-
 hoort,
 Noch oock 't gemeyne best om eygen nut verstoort :
 Daer d'Over-heer getroost van syne Onder-saten,
 Aen God de Heer van al de gantsche wraeck wil laten :
 Daer d' Over-heer ghedenckt (en thoont het metter
 daet)
 Dat daer een Hooger is, waer onder dat hy staet,
 Doch meest en boven al, als hy om geenen dingen,
 In Godes Heerschappy hem selven in wil dringen,
 Maer laet in syn Geloof een yeder, wie 't oock zy,
 Aen God bevolen zyn, en elcks gedachten vry.

EPIGRAMMA.

VVaer heel de VVereld goed (soo edel is de deugd)
 So moest'et vrede zyn, en eeuwig rust en vreugd
 VVaer heel de VVereld, quaedt (soo leelick zijn de son-
 den)
 Soo waerder even-wel noch geenen Vree gevonden.
 't Goed is hem selven goed, en beter'dick noch 't quaet,
 Daer 't quaedt noch met het goed, noch met hem selfs be-
 staet.
 De VVereldt staet uyt twee, uyt goed en quade Men-
 schen :
 De quade zyn de meest : die gaet het veel na wenschen :
 De goede Zyn de minst : haer op-set is na vree :
 De quade doen 't te niet, en 't doet de vrome wee.
 Der quader menschen lust, is kijven, twisten, krijgen :

De goe'deh, dat Trompet en Trommel eeuwig swijgen.
 De goede staen na vree, oock met haer eygen scha.
 De quade achtent niet, en goe'dt doet niemand sta'e.
 De goede willen geern, uyt lust tot vrede, duycken:
 De quade zijn gewoon haer deugde te mis-bruycken.
 Kort af, hoe dat men 't draeyt, 't schijnt al vergeeffsche
 pijn:

VVil Godt: de droes wil niet, maer plat af meester zijn.
 VVat raedt? hoe kan 't dan zyn, dat yemandt van die
 leven

Dien wenschelijcken Standt met recht zy toe-gheschre-
 ven,

En 't groote heyl-geniet daer David ons van singt,
 't VVelck uyt Een-drachtigheydt en Broeder-vreed ont-
 springt?

God bidden, dat hy 't schick dat vele van de vromen,
 De VVereld tot een licht, in Een-dracht 't samen komen,
 Mist ons den VVree dan noch: als elck het zijn maer doet,
 Soo vinden wy hem wis by God en ons gemoedt.

Een ander tot Besluit.

TIs niet dat ghy de Een-dracht prijs.

En met den mondt slechts lust bewijs:

't Is yet dat ghy na Een-dracht haect.

En twist verlaet, en vrede maect:

't Is veel als ghy van Vrede houdt,

Als ghy met recht wel niet en soudt.

Het eerste doen de boose wel:

Het tweede doen de loose wel:

Maer 't derde, en het beste mist,

Dat doet geen, dan een ware Christ.

KVI

Wie van de menschen, Heefe,
 Sal hebben sulcken eere;
 Sal hebben sulcken lot,

Dat hy met u, sijn God,
 Sijn Schepper, en zyn Koning,
 Sal woonen in een woning?
 Wie is'er soo bemint,
 En u soo lieven kindt?

Och! wie van al die leven,
 Sal, na dit korte leven,

Gaen op de blijde reys
 Na 't eeuwig Gods palley?
 Daer niet dan vreed' en lust is,
 En eeuwig-eeuwig rust is,
 Om eeuwig, sonder pijn,
 In vreugde daer te zijn?

Die reyn en onbesmet is?

Wiens hert tot deugd gefet is,
 En heeft een klaer gemoedt,
 In al wat dat hy doet.

Die God een statig knecht is,
 En doet al-tijdt wat recht is.
 Die noyt, hoe seer verfocht,

Tot liegen is gebrocht;
 Maer spreeckt al-tijdt dat waer is,
 Of 't schoon al met gevaer is,
 En in sijns herten grondt
 Soo is als in den mondt.

Die noyt van zync lippen

Een eenig woort laet glippen,
 Dat in de ooren gaet
 Tot 's naestens schand off smaet.
 Die niemands leet of quaet is,
 Maer liever hulp en baet is.
 Die niemands Naem beveleckt,
 Maer liever schand bedeckt.
 Die quade lie'n noch prijfen,,
 Noch eere wil bewijfen,
 Al zyns' oock groot van pracht,
 En van meest elck geacht.
 Maer vrome geern wil ceren,
 En sich voor haer verne'ren,
 Al zijns' oock kleyn van staet,
 En van meest elck vermaet.
 Die vast is en vol trouwen,
 En synen eed wil houwen,
 Die van hem is gedaen,
 En houd sich hard daer aen.
 Die geen vuyl rijckdoms soecker
 Sijn geld niet geeft op woeker ;
 Noch rijck van anders goet
 Drinkt synes naestens bloet.
 Die niemand oyt bekoorden,
 Met giften of met woorden,
 Om dic geen schult en hceft
 Te maken dat hy sneeft.

Die soo is, sal beklijven,
 En in Gods wooning blijen ;
 Een eeuwig vast bestaen
 Als 't al hier sal vergaen.

Psalm CXXVIII.

Gelukkig boven maten ;
 Meer dan het hert kan vaten ;
 Meer dan de tong kan spellen ;
 Meer dan de pen kan stellen ;
 Meer dan 't verstand kan weten ;
 Mach hy wel zyn geheeten.
 Die, door Gods vrees bewogen,
 Gods Liefde voor de oogen
 Der menschen derf doen blijcken,
 En daer niet van wil wijcken
 Door 's Werelds soete vleyding
 En listige verleyding'
 Om 's VVerelds kromme wegen,
 In 't groot of 't kleyn te plegen :
 Maer in Gods wegen wandelt,
 't Zy wat hy doet of handelt.
 Wel u die sulck een Helt zijt,
 En soo in 't hert gestelt zyt :
 Wat weer-wil kan u drucken ?
 U doen sal wel gelucken :
 Wat quaet kan u bestrijen ?
 U doen sal wel gedyen ;
 U werck wort niet te schanden ;
 Den arbeydt uwer handen
 En sal u niet verdrieten :
 VVant ghy sult zyns genieten :
 Met vrengde daer van eten,
 En droevigheyt vergeten :
 Met wel-lust daer van drincken,

En onlust laten fincken,
 Met vrede daer van rusten:
 Als 't lichaem rust sal lusten.
 Uw's levens gefellinnetje,
 U Huys-vrou, u vriendinnetje,
 Den spiegel van u sinlijck-heyd,
 Sal u door hare minlijckheyd,
 Aen-treckelijcke lieff'lijckheyd,
 Bedienstige gerieff'lijckheyd,
 Bevallige bequaemheydt;
 En zedig' aen-genaemheydt,
 En duyfent soete dingen,
 Het hert in vreugd doen springen;
 En door haer schoone deugden
 Den Geest alsoo vervreugden,
 Gelijckby Somer-tijden
 Het oog sich laet verblijden,
 Wanneer het komt t'aenschouwen
 Den Wijn-stock, door 't wel bouwen
 In volle groente groeyende
 Van vruchten overvloeyende;
 Sijn ranckfkens wijt verbreydende;
 En 't huys heel over-spreyde;
 Een koele schadu makende,
 Wanneer de Sonne, blakende,
 De leden onbequaem is,
 En niet seer aen-genacm is.
 Als jong' Olijven-boomen,
 Die schoon en mit op-koomen,
 Die op een rij geplant zyn,
 En op een vruchtbaer landt zyn,

Haer loofjen weeldig uytende,
 En daeg'lijcks hooger spruytende,
 Wanneer des lichts onguyrheydt,
 Of's Hemels droeve stuyrheydt
 Den was-dom niet doet minderen:
 Soo sullen oock u kinderen,
 Wanneer ghy zyt gefeten
 Om drincken en om eten,
 U tafel, soet, om-ringelen,
 En, u tot vreugd becingelen.
 O! die van dat getal is!
 Wien God zyn Een en Al is;
 Wiens hert is goet en zedig,
 En van Gods vrees noyt ledig!
 VWat kan, wat kan hem krencken?
 Met al sijn doen en dencken,
 Als een vrucht-rijcken regen,
 Vermengt sich Godes zegen.
 O! die Godt recht gediend hebt,
 En daer-om God te vriend hebt;
 Sijns liefdens milde stralen
 Die sullen op u dalen,
 En als gunst-rijcke stroomen
 Van Sion op u komen,
 Met segen u verrijckende,
 En nimmer van u wijckende:
 VVan hy sal al u leven
 U aen te schouwen geven
 Ierusalem's groot-machtigheyt,
 Haer goeden stant, en prachtigheyt.
 Hy sal 't met u soo maken

Een faeck die alle faken
 In soetheyt gaet te boven,
 En niet is om volloven)
 Dat, als uwe meeste laten
 Stil henen zijn gevaren,
 En 't lichaem traeg en mat wort,
 Waer door men 't leven sat wordt;
 En 't bloedt gemeynlijk kout is,
 Dies 't hert veel-tijds benout is;
 Een nieu geneucht genaken sal,
 Die 't hert alsoo vermaken sal,
 Dat, in plaats van af-keerigheyt,
 De lustige begeerigheyt
 Om 't leven noch te houden
 In u noyt sal verouden.
 Want hy die 't al moet stuyren,
 En die oock de natuyren
 Versen moet met die krachten
 Waer door dat de gesachten
 Van stam tot stam toe wassen,
 Die sal 't met u soo passen,
 Dat uwe oude oogen
 Met vreugd' aen-schouwen mogen
 De Sonen van uw' Sonen,
 Die u noch hier doen woonen,
 Als hier den geest niet meer is,
 Maer by des levens Heer is,
 In u een Naem beeven
 Die noyt en sal versterven.
 En, om op alle wijfen
 Et vreuchd' u te door-spijfen

En 't hert u te verquicken,
 Sal hy 't met u soo schicken
 Dat g' in ulaetste tijden
 Een ongemeyn verblijden,
 Gelukkig sult genieten,
 Wanneer ghy d' Israliten,
 Een yder aen sijn stede,
 Al-tijdt sult sien in vrede.

May-Liedt.

IESUS CHRISTUS *sprecke tot sijn bedroefde Bruyt.*

Op de wijze van den LXVI Psalm.

of:

Neri ô! schoonst van u Gebuyren.

I.

S Tact op mijn Bruyt, mijn schoone Vrouwe,
 Legt af u swart en treurig kleed.
 Versmachtet niet in uwen rouwe
 Daer in ghy steeds u tijd besteed.

II.

Siet hoe den winter is verstreucken,
 En laat de soete Somer-tijdt,
 Haer vreugdig groene hoofd voort steecken,
 Welck aller Dieren hert verblijdt:

III.

2. Ghelijck het groene kruid verstorven
 Door Hagel, Sneeuw, en lange vorst,
 Niet al-tijds blijft in d' Aerd verborgen,

Maer schoon, vol krachten daer uyt borst.

IV.

Soo sult ghy oock niet al-tijds swerven
In Lijden, Kruys, of Tytanny,
Ghy sult u Bruydegom verwerven
Tot trooft aen uwe rechter sy.

V.

3. Hebt goeden moet, vreesf geen Tyrannen
Hoe machtig dat sy sijn, of sterck,
Ick sal-se doch als kaff uyt-wannen.
En doen^s vergaen met al haer werck.

VI.

Tot u sal ick met vreugd in-treden
Soo ghy lanck-moedelijck verwacht,
En tot mijn dienst bereyd u leden,
My lievende uyt aller kracht.

VII.

4. Mijn hoven staen voor u ontflooten,
Mijn Kelder is u op-gedaen,
Treed in, soo werd ghy over-goten
Met heylsaem vrucht. Treed moedig aen.

VIII.

Vreesf niet u Bruyd'gom te belijden,
Al woont ghy by een boos geslacht,
Wilt vry voor my ter dood toe strijden,
Soo toont ghy eerst dat ghy my acht.

IX.

5. Dan wil ick u soo hooch weer eeren,

Dat ick u in mijns Vaders tent
Sal voeren en van u daer weeren
Vrees, droefheyd, pijn en swaer ellendt:

X.

Mijn schaduwe sal u bedecken,
Mijn rechter-hand sal u om-vaen,
Mijn liefd sal tot u soo wijdt strecken
Dat ghy sult nimmer-meer vergaen.

Des Vereenighden

N E D E R L A N D S V E R D E R F.

Klaggh-Lied.

Conscientij-dwang, | Lands onder-gangh.

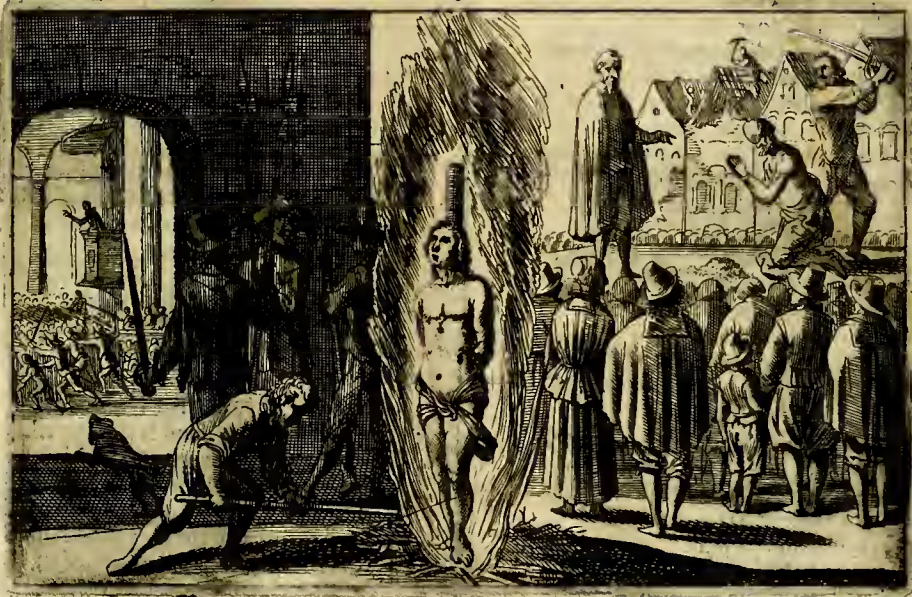
S A N G,

Doulands lacryme.

I.

Weent Nederlant, weent: uwe schanden
Zijn nu voor-handen
Om dat ghy Sond'-maet overvult
Door schult op schult.
Weent: maer nae God. (wie weer) D'ellenden
Mocht God noch wenden.
Ach God! dat u slechts niet mis-haeg
De spade klaeg.
Ghy, met u Machten,
Wilt all's verkrachten,
Fier op uw's naems klanck.

CONSCIENCY - DWANG | LANDS - ONDER - GANG.

Duckdalf, en 't Kalf, met Salf, wel half, gereet te smeeren,
 Oock 't kopper veerdig, om 't hervormen yder Christ.
 Gaf Godt 's Lands Hoocheyt help dees ' Tijrannye weeren :
 't Vuyr raeckter in, 't was tijdt, als all' de Werelt wift.

Op voor-ſpoet
U 't gemoedt

Trotſen doet :

Ghy denekt niet dat Babels-goet

Niet en is dan ebb' en vloet,

En gaet Babels ganck.

Zijt ghy verheven :

't Is u gegeven

't Is Gods goedigheyt.

Is u Macht

Hooch gebracht

En geacht

Wat beroemt ghy? 't is Gods kracht,

Roemen is als of men dacht :

't Komt door ons beleyt.

2. Hoe ? eert God dan oock de snooden ?

Hy wil nooden

Snel, en wel 't bevel te doen.

Genoöd door 't aerdsche na 't eeuw'ch te spoen,

Maer (laes!) weeld' heeft u geraden

Sodoms paden :

Lot! bespot en lot moet zijn :

Als hy did' seyt, sijn loon is pijn.

III.

1. Wie had gedacht dat ghy sond-slaven

Weer soud op-graven

Dut d' Afs (dat u wel eer schrick gaf)

Gedempte straf?

Met Tyranny, by faut van reden,

Wilt ghy vertreden

Die niet en soecken (weet de Heer)

Dan sijne Leer.

Ghy broof Aërd-wormen

Neemt voor te stormen

Op 's Hemels Vier-schaer

Uwe raet

Stout'lijk gaet

En versmaet

Al 't geween van trouw Lant-saet ;

Stopt haer oor en met dees' praet :

W:ec/ W:ee/ geen gebaer.

God heeft mis-hagen

In u mis-slagen

Al voor lang gehad

Doch gespaert

Nae sijn aert

In wel-vaert

U tot lester nyr bewaert,

Op dat ghy, in 't lest bedaert,

Kiesn soud Deugds pad.

3. 't Helpt al niet, ghy gaet u paden

Na 's vleesches raden ;

Staet, noch maet, in 't quaed ghy houd

Tot quaed gewent in 't quade stout

O! had ghy noch niet bestreden

's G'loofs vryheden ;

't Woord van poort' en boort verjaegt:

Misschien bleef nae, dat u nu knaegt.

III.

1. 't Ging u doe wel, doe Gestâtheden

Wierden geleden

Die niet en deden tegen wet

Hun voor-geset,

Maer nu ghy tast in Godes Gerechten ;

't G'loof gaet bevcchten,

En 't Recht wilt wringen uyt sijn hand ;

Ghy moet ter schand,

2. Is 't oyt Tyrannen

Die haer boog spannen

Op Gods God-lijk heyt

Soo gegaen

Dat voort aen

Harebaen

Van de plaeg heel onbelaen,

Lang' en wel is blijven staen ?

Vraegt d'ervarenheyt,

Ghy drinckt met Galle ;

Maer licht kant vallen

Dat g' op-suypt 't gront-sop :

't Nood-gefuelt,

Welcks gerucht

Door de lucht

Tot God in den Hemel vlucht,

Sal dat niet eens, t' uwer tucht,

Gods wreack wecken op ?

3. Offact Gode macht om wrecken

U quaz'e t'reecken ?

Neen : in twee sijn scheen hy-stoot

Dief' op het stael wil prick'len bloot.

Waer ist, God is wel lanek-moedig,

Wreackt niet spoedig,

Doch te vroeg komt noch sijn toorn

Voor hem die dien niet komt te voor'n.

IV

1. God is op-recht, en sal vergelden

Na 't recht sal melden :

Geen blood persoon hem oyt verneugd,

Maer 's persoons deugd.

Is hy met u : Ghy moet in vresen

Oock met hem wesen

Boeleert ghy met een ander Bruyt,

't Verbond is uyt.

2. Ach uwe Leyders

En val-strick-breyders

Hebben u verblind :

Haer **Synood**

(Dat in nood,

Iae in dood

Landen, Luyden, Zielen stoot)

U met een Gont-appel boot

't Geen ghy nu bevint.

Sal men de Wolven

(Segt ghy niet dolven ?

VVie is de VVolf, wie Schaep ?

Die verschenre,

Of dien 't beurt ?

Die lust keurt,

Of die in onlusten treurt ?

Die verbant, of die om-sleurt ?

Rijst eens uyt u slaep.

3. Door haer (segt g') is 't Lant in roeren,

Laets' uyt-voeren :

Maer 't is waer en klaer, als 't licht,

Dat so all' Heyl'gen sijn beticht

Weent dan Lant, weent Lant slaet gade
 't Geen ick raede:
 Eert, als weerd, 't geen leert d' Heer Christ
 Misschien of ghy sijn roorn noch slist.

SANG:

VVaer is nu mijn vryheyt.

- O**VVerelt die ons hert!
 In veel Ydelheyt verwert,
 En daer na beloont met smert,
 Die u wel kent,
 En van u went,
 Sjns herten wensch,
 Hoe gelukkig is de mensch!
 2. De mensch die u bemint,
 Segg'et mijn doch wat hy vind
 Anders niet als roock en wind
 Al u vertoon,
 Dat nu soo schoon,
 En Heerlijck schijnt,
 Morgen wel als roock verdwijnt.
 3. Al 't goet dat ghy vervaer,
 En daer met ghy ons verlaet,
 Is rijckdom, wel-lust en staet,
 Dien ghy dit geeft,
 Siet daer die heeft
 Al wat ghy gunt,
 En al wat ghy geven kunt:
 4. De wel-lust soo elck siet
 Kan lang-duyrig wesen niet, Of sy word van selfs verdriet,

- Doet daer dan by,
 Hoe ras dat sy
 In pijn en smert
 Menig mael verandert wert,
 5. Die nu is rijck van goed,
 Krijgt licht morgen tegen-spoed,
 En vaert schielijck banckeroet.
 Schip-breuck of brand,
 Of twist in 't Land,
 Of ander noot,
 U van Rijckdom licht ontbloot.
 6. En die nu leeft in Eer,
 Soo 't gevaleens neemt sijn keer,
 Stoot hem lichtelijck ter neer,
 Heden een Graef,
 Morgen Slaef,
 Nu in de Wer,
 Morgen is men af-gefet.
 7. Maer oft gebeurde al,
 Dat het wanckel-baer geval,
 U dien schijn-goed niet ontfaet,
 Naer weynig tijd,
 Komt God en snijdt
 U Leven af,
 En men ley u naeckt in 't graf.
 8. Die dan door schijn verlaen,
 Na Gods Rijck niet heeft gestaen,
 En moet als het Gras vergaen,
 Komt hy niet wel,
 In groot gequels,
 En heeft sijn sin

Niet gevolgt een dwase min ?

Na-dien de Werelt dan,
My niet anders geven kan,
Siet ick tooch mijn fin daer van.

Waer toe gewroet,
Om nietig goet,
En hem gepijnt

Om een schaduw' die verdwijnt ?

Waer' toe sijn finlijckheyt
Op een vluchtig Goed geleyt,
En hem pijn en smert bereyt ?

VWant die een ding
Heel sonderling
In 't hert verkieft,

Treurt wanneer hy dat verliest.

VVaer toe soo seer bemint,
Dat den mensche heel verblint,
En aen d'Aerde soo verbint,

Dat hy op God
En sijn Gebod
Geen acht en slaet,

En in 't eynd verloren gaet ?

Ghy Goddelijck Geslacht,
Die dit nietig goet veracht,
En na veer een beter tracht,

Telt my met u,
Ick heb een gru
Van d'Ydelheyt,

Die het aerdse volck verleyt.

Ghy tracht alleen na deugd,
Die u meer dan d'aerdse vreugd,

Meer dan geld en staet verheugt.

VWant u gesicht,

Dat is verlicht,

Dies acht ghy recht,

't Aerdse goed voor u te slecht

14. Die deugd, een Goddelijck goet

Die Gods gunst verwerven doet,

Die is waerdig u gemoedt :

Die u 't geval.

Niet rooven sal,

VVaer van de doot

Die 't al neemt, u niet ontbloot.

15. De deugd die is soo schoon,

Dat sy is van selfs haer loon,

En na geeft sy d' Hemelsche kroon,

Die haer bemint,

Die mensch bevint,

Dat sy alleen

Stellen kan ons hert te vreen.

16. In-dien ghy armoetlijd...

In veel swaricheyd en strijd.

En dat Deugd is al u vlijd,

Die is u soet,

Want u gemoedt

Dat is gewis

Dat God u belooner is.

17. En valt u beter toe,

Dat ontfangt ghy oock in 't goe,

Maer maeckt u daer-om niet moe :

En als het vliet,

Ghy acht het niet,

Om dat de min,
Daer niet aen en hecht u sin.

18. 't Geen dat ghy hebt te veel,
Hout ghy niet voor u geheel,
Maer de naeste krijgt zijn deel,
Oock is 't genot
Door Gods gebod,
Gerecht na maect,

Niet na weeld en over-daet.

19. Hoe dan 't geval hem keert,
En het aerdsche volck verveert,
Ghy blijft al-tijd onverfeert,
Hier hebt ghy 't wel,
Want geen gequel
U rust berooft,
En u is Gods Rijck belooft.

VWat is doch ongedult in pijn ?
't 't is om zijn droef-heit droebig zijn.
Soo wort hy dan met recht belacht/
En als een grooten dwaes geacht
Die/ om dat droef-heit qualijck smaecht
Sijn droef-heit dies te grooter maecht.

Dier moet veel strijds gestreden zijn :
Veel krups en leeds geliden zijn :
En nauwen weg betreden zijn/
En veel Gebeds gebeden zijn
Soo lang wy hier beneden zijn
So sal t' hier na in vreden zijn.

Psaln IIII.

Odt die my placht te troosten, als ick in droef-
heyt was,

En van mijn onschult weet.

Weeft dit-mael oock genadig, en laet u ooren
ras

Tot hooren sijn gereet.

Hoe lang verwaende menschen, past gy niet op mijn leer ?

Wat ist dat u belet ?

De ydelheyt, en leugen, daer hebt ghy al te seer

U sinnen opgeset.

VVort wijs, en merckt eens over : Hoe God die stuert en
leyt

Die hy verkoren heeft.

Roep ick hem aen tot hooren is hy terstont bereyt :

Die troost in lijden geeft

Schrickt dan, en hebt de sonden niet langer tot u Heer :

Maer 'snachts op't bet in stille,

Spreeckt dan met u gedachten (en keertse heen, en weer)

Hoe dat ghy leven wildt.

VVilt ghy een offer slachten : daer Godt sich in verheugt

Ten is geen vleysch, of bloet

Geen vleysch, of bloet van beesten : maer ongevalsichte
deught,

Uyt een oprecht gemoet.

Die sulck een offer offert, mach wel vrijmoedig gaen,

En hoopen valt op Godt :

Ofschoon het dwase volckskken geen acht daer op wil slaen,

En dick-wils daer me' spot.

Geest

Geeft ghy my flechs 't aenschouwen u lieflijk gelaet,
 Soo voelt het hert geen pijn.
 Wilt ghy mijn vriendt flechs wesen; dat is den hoochsten
 staet,

Daer ick in wensch te sijn.

Een ander magh sijn kamers versien van Koorn en kost,

In 't hert besorgt, en bangh.

Een anders mach sijn Kelders versien met wijn en Most,

En forghen ver, en langh:

Maer ick wil sonder forgen (want Godt die forghet voor
 my)

Gaen slapen met een lust,

Gaen rusten sonder duchten (want God die is my by)

Een soet, en diepe ruit.

Psalm XXI.

Yn Godt, mijn Godt, wat isser dat ghy my hebt
 verlaten;

Dat ick om hulp moet huylen, en 't huylen niet
 mach baten?

Om niet is al mijn klagen, of roep ick al den dach,

Of al den nacht; u ooren sijn doof tot mijn geklag.

Nochtans sijt ghy de selve, die ghy eens plagh te wesen

Een Heyligh Heer in Sion, van Sion soo gepresen.

Ghy sijt het daer ons Vaders op hoopten in ellèndt,

En als zy op u hoopten het quaet braght aen een endt:

Wanneer sy tot u riepen los waren haeren banden;

Wanneer so op u vertrouwden noyt wierden sy te sehanden:

Maer ick (eylacs) wat ben ick? een worm, en niet een
 mensch,

Die niemand kan bewegen tot eenen goeden wen sch
 Een spot van alle menschen, een smaet van hoog, en lagen;
 Die niemand helpt sijn lijden door medelijden dragen,
 Die my aenschouwen, sperren uyt spot haer monden op,
 En die voor by wandelen, die sehudden haeren kop.
 Aeh! met wat weder woorden word my mijn hert door-
 sneeden

Wanneer ick met mijn ooren aenhoor alsuleke reden,

Dat is hy die den Heere voor sijnen hulper hiel,

En voor sijn troost in lijden, soo hy in lijden viel:

Nu is hy swaer in lijden nu treffen hem de plagen:

Nu mach hy aen den Heere sijn Cruys, en noot gaen kla-
 gen.

Wilt Godt ons nu doen blijcken, dat hy sijn Godt wil sijn;
 Soo laet hem Godt nu helpen, verlossen uyt de pijn.

Dit spreekken sy, en lachen, daer ghy nochtans my stadig

Van dat ick was geboren, soo goet waert, en genadieh,

Doe ghy my deed aenschouwen 't verheugelijke licht,

En ick noch laeh aen Borsten: waert ghy mijn toeversicht;

Weeft nu, weeft nu niet verre, nu angst soo dicht na by is:

Wilt nu niet achter wijeken nu niemant meer met my is:

Mijn haters sijn, als ossen, die dreygen, en om-ringen:

Als vetgemeste Ossen die om my henen spingen.

Sy hongren na mijn leven, gelijck een Leeuw, die dult,

Na 't vleyseh van and're dieren, en door de Boffchen
 brult

Het bloet is my als water ten wonde uyt-gedreven

't Gebaent bewijckt, de leden, beginnen te begeven;

Het hert is my inwendig alsoo in 't lijf gestelt,

Als 't was is, dat de Sonne door haere hit versmelt;

Wech sijn al mijne krachte, verdroocht sijn al mijn leden;

Gelijck een scherf, dat dor is van alle vöchticheden.
 De spraeckeloofse tonge blijft hangen aen den raeck.
 Ick sie hoe langs hoe meerder dat ick de doot genaeck.
 Het rotte der godlose is, als verwoede honden;
 Die my rontom benarren, en jammerlijck deur-wonden,
 Mijn handen en mijn voeten, die hebben sy deur-boort,
 En op mijn lijf bedreven wel meer als eenen moort.
 Mijn lichaem door haer recken, en ongenadig quellen
 Staat luchtig uyt-gespannen, en laet de beenen tellen,
 En als de rasernye geen nieuwe pijn meer weet;
 Sooblijven noch de sinnen van haet al even heet.
 Dies sy 't gesicht vermeyden, in my alsoo t'aenschouwen,
 En scheppen haer verheugen in mijn soo groot benouwen
 Int eynd van sulck spectakel vermoeyt, maer niet verfaet,
 Soo deylen sy, en werpen het lot om mijn gewaet.
 In sulcke bangicheden, moet ghy my niet bewijcken;
 Ghy Heer, mijn sterckt, en hulpe, en gheenfins van my
 wijcken.

Komt ras, en weert de pijn, die my het herte breeckt.
 En my als scherpe swerden, dwars door het herte steeckt;
 Komt ras dat ghy de boosen haer wreede lusten suilt:
 Die nae mijn leven snacken; gelijk een Leeuw na 't wilt.
 Verlost my vande wrede, die op my sijn verbolgen,
 En recht, als dolle honden alomme my vervolgen:
 Verlost my van my vyandt, die uyt is op mijn doot,
 En my aen alle zijden gelijk een hoorn stoot.
 Dan (als ick doot en helle te boven ben gekomen
 Sal ick by mijne broeders, en schare vande vromen,
 Dien lof uws naems doen hooren, en roemen overluyt
 En spreecken uwe waerheyt en kracht vrymoedig uyt.
 O! al die oyt den Heere met trouwer herte dienden.

En in sijn vrese leefde, als ongeveynsde vrienden.
 Roemt hem, en ghy al t'famen, die Jacobs kinderen sijt,
 Doet eer, en schroomt den Heere, die soo na druck verblijt.
 Want hy heeft niet verlaten, de eenfaemheyte des armen,
 En hem oock niet verfmadicht, en sijn geschrey en karmen
 Maer doe sijn droevig schreyen, en stemme tot hem quam;
 Terstont sijn droevich schreyen, en stem ter herte nam.
 Daerom wil ick hem prijfen by vreemder volcken scharen
 En 't lof van sijne daden de Werelt deur vermaren:
 De willige beloften, die van my sijn geschiet
 Sal ick hem daer betaelen, daer 't heylig volck aensiet.
 De nederige herten, die van geen quaet en weten
 Tot Gods Banquet geroepen, die sullen vrolijck eten,
 En lieffelijck versadigt hem prijfen die daer leeft,
 En alle goet, en vreuchde alleen de mensche geeft;
 Die binnen in haer herten met sulcken kragt sal woonen,
 En haer alsulcke teyckens van vaste liefde toonen:
 Dat haer soo lang sy leven in 's Weirelts jammer dal
 Geen vrees van eeuwig sterven 't gemoet meer pijnen sal.
 De Wereldt sal 't aen-schouwen tot aen haer verdtste en-
 den
 En tot den Heer, die 't herte so troost en kan haer wenden,
 Geen stamme noch geslachte van volcken, wie sy sijn
 Die niet en sullen bidden voor s'Heeren klaer aenschijn;
 Want niet alleen in Jacob sal hem het rijk behagen:
 Maer onder vreemde volcke sal hy de kroon oock dragen:
 Al watter op der aerden groot, en verheven is
 Sal om sijn spijs te nutten aen gaen aen sijnen dis,
 En als het lijf het voetsel nu tot sich heeft genomen.
 Aen bidden en gewillich tot sijnen dienst hem komen
 Die aen sijn en verschoven die slechte vande lien;

Die sullen tot hem naecken, en buygen hem de knien :
Want hem gedient te wesen sal hem geen faet onbreecken,
Dat van hem sijnen Heere, van kint tot kint sal spréecken,
En sijn gerechte wetten indrincken in 't gemoet
Van 't volck, dat na sal komen, op dat het daer nae doet.

Psalm XXV.

A L E P H.

NOch op mijn lans noch sweert,
Noch strijdbaer mans, noch peert :
Maer Godt mijn Heer, en helt
Is al mijn hoop gestelt.

B E T H.

Maeckt, dat mijn hoop op dy
Gheen ijdel hoop, en zy,
Dat ick in schand niet raeck
Mijn vyandt tot vermaeck.

G I M E L.

Die op u staet is vry
Van schand, en spotterny :
Maer al wie u niet acht
Wort haest ~~en~~ schandt gebracht.

D A L E T H.

Och inde duysterheyt ;
Waer inde Wereldt leyt,
Maeckt ghy my Heer gewis,
Wat recht, en onrecht is.

H E.

De VVer'ldt is vol bedroch ;
Daer-om foo leert my doch

Dat ick de waerheyt sie,
En voor de leugen vlie.

V A U.

Daer is niemant, dan ghy,
Die dit, kan doen aen my,
Godt, die my helpt, en hoet,
En stadich hoopen doet.

Z A I N.

Van dat de VVer'lt began,
Hebt ghy aen menich man
Bermherticheyd gedaen
Gedenckt, ô Heer daer aen.

H E T H.

De sonden, en ondeucht
In mijne wulpsche jeucht,
Onwijselijck geschiet,
Gedenckt ô Heer die niet.

T H E T.

De Heer is trouw, en goet ;
Dies klopt hy aen 't gemoet,
En leert den sondaer gaen
Van 's doots op 's levens baen.

I O D.

't Eenvoudig hert, dat dwaelt
Daer ist, dat God in daelt,
En onderwijst, en leert,
VVat goedt is en verkeert.

C A P H.

De wegen, die Godt wijst,
En s' menschen hert aenprijst ;
Sijn goed, getrouw, en waer

Voor Gods getrouwe schaer,

L A M E D.

Vergeef my, mijn misdaet,
Mijn misdaet groot en quaet:
Soo wordt u naem bekent
Tot aen des Wereldts endt.

M E M.

VWie isser reyn van geest,
Die Godt van herten vreeft?
Al wat hy doet of laet;
Godt is sijn stuyt en raet.

N U N.

Met rust in overvloedt,
Geniet hy alle goedt,
Syn saet door Godes handt,
Besit, en hout het landt.

S A M E T H.

Gods wijs-heydt, en secreedt,
VVaer van geen waen-wijs weet,
Dat herbercht in een heit,
Daer Godt gevreeft van werdt.

A I N.

VVaer ick my wend, of keer
't gesicht is nae den Heer,
Die 't oog oock t'uytwaerts streckt,
En 's vyandts net ontrect.

P E.

Achl wendt het gunstich licht
Van 'e vaderlijck gesicht
Op my, die eenzaam sweeft,
Knijn ellende leeft.

Z.

Mijns herten angst is groot;
Helpt my uyt mijnen noot;
Merckt wat een hert allijdt
En schelt mijn sonden quijt.

C O P H.

Groot is mijns vyands haet;
Die om mijn henen gaet,
Groot is hy van getal,
En dreycht groot ongeual.

R E S C H.

Daerom mijn Godt kompt by,
Dat ick geen schandt en ly';
Vrijdt en komt my te baet;
Die my op u verlaet.

S C H I N.

Van buyten ben ick slecht;
In 't Hert ben ick oprecht,
En steun op uwe trouw,
Dat 's 't al daer ick op bouw.

I A U.

Helpt Jacob u geslacht,
Dat hulp van u verwacht
Uyt alle noot, en pijn,
En laet daer sy in sijn.

Psaln XXXVII

V A U.

V Erblijt maer een geringe tijdt,
En siet, de stofte van den nijdt

De boose met al sijnen schijn,
Sal nergens meer te vinden sijn.
Maer hy die niet met allen schein
En in sijn eenvoud ginck daer heen
Beerft het lant, en houfter stee
En woonter in met rust en vree.

Z A I N.

De Boose leyt soo men'ge laagh
Daer hy den vroomen gaern in saegh
En knerst van spijt, en schudt den kop
En eet, van rijt, sijn hert schier op
Godt siet het aen en lachter met
Want d'uyre, die hem is geset
En sijns geluckx een eynde maect
Die siet hy dat al vast genaect.

H E T H.

De boose heeft sijn sweert ontscheedt
En op den boogh den pijl gereet :
Den armen, doch niet bosen mensch
Te treffen is sijns herten wensch
Maer 't sweert dat sal te rugge gaen
En sijnen eygen Meester slaen :
Een anders quaet dat wordt sijn wee
En zynen boogh die moet ontwee.

T H E T H.

Het kleyne dat een vrome heeft
Waer van hy niet genoeghe leeft,
Is beter dan den over-vloet,
En alder bosen groote goet,
Der goddeloosen goet en maght
Yergaet en wordt te niet gebracht.

Der vroomen goet en staet beklijft,
Door Godt die haer beschermmer blijft.

I O D.

Daer is geen quaet of ongeval
Vvaer in een vrome sneven sal
Oin dat dien God die 't al bespiet,
En weet wat zyn sal, eer 't geschiet,
Haer goet en staet bestendig maect,
En altijt voor haer sorght en waect
Soo datter in den duyren tijdt
Niet een van haer gebreken lijdt.

C A P H.

De boosen hier op Aerden groot :
Maer in Gods oogen kleyn en snoot
Die Godt voor sijn partyen kent,
Geraecken snellijck aen haer endt.
Gelijck het vet van d'offerhandt,
Alst door de vlamme wort verbrandt,
Niet anders is als een gesmoock
En in de lucht een dunnen roock.

L A M E D.

Een godloos mensche die veel gelt
Vergadert en op woecker stelt,
Al wort hy schoon van tellen moe
Sijn hant blijft voor den armen toe
Een vroom al heeft hy self niet veel
Den armen krijgt nochtans zyn deel
Dies oock zyn zaet het lant beerft
Maer des godloosen stam versterft.

M E M.

't Is godt die sulck een mensch behoet

En geeft zyn doen een gladden spoet
 't Is Godt die voor hem forge draegt
 Om dat hem al zyn doen behaeght
 In dient hem ergens in misluct:
 Hy wort niet voort ter ne'er gedruckt
 Noyt soo en mist hem Gods by-standt
 Want God die heeft hem by de handt.

N U N.

'k Ben jonck geweest nu ben ick out,
 En noyt heeft mijn gesicht aen-schouwt
 Dat eenig vroomme bleef in noot:
 Of dat zyn faet moest gaen om broot.
 Want die noyt hart en was of vreck
 Hoe sou die komen in gebreck.
 En die gaern yeder heeft geleent
 Ist vreemt dat God sijn kinderen meent.

S A M E E L.

Dat goet is doet, dat quaet is schout,
 Begeert ghy, dat ghy 't leven houdt
 Want Godt bemint en heeft sijn vreugdt
 In billickheyt en waere deugdt,
 Die goet zyn en van zynen aert
 Die worden steets van hem bewaert
 Maer die af-keurig sijn en quaet
 Die gaen te niet met al haer faet.

A I I N.

Al die recht-vaerdig sijn van geeft
 Daer Godt op-recht van wort gevreeft
 Die is het lant ten erfbereyt
 Daer Godt soo veel van heeft gesevt.
 En haer sal voor een korte stont

't Besit daer van niet zyn vergont;
 Maer 't sal haer zyn een vaste plaets
 En eeuw'ge wooning hares zaets.

P H E.

Al wat de vroomme denckt of seyt
 Is wijsheyt en gherechticheyt
 Daer denckt hy om daer spreeckt hy van
 By yeder een al-waer hy kan.
 Want in zyn hert daer staet Gods Wet
 Daer hy geduyrig soo op let
 Dat hy met sijnen wil en weet.
 Noyt op verkeerde weegen treedt.

Z A D E.

De boose leert en spreyt sijn ner
 Den vroomen ist daer hy 't voor set
 Wanneer hy niet recht uyt en derf
 Staet hy met list nae zyn bederf
 Maer Godt die hem bewaert die maeckt
 Dat hy niet in zyn handen raect:
 Die aen-klaegt die bemintmen valsch.
 En niemand mach hem aenden halsch.

C O P H.

Verwacht op God en leeft slechts wel
 Nae sijne wetten end' bevel.
 Soo wordt ghy hooch van hem gestelt
 En krijgt het landt in u geweldt
 Maer 't endt van 't volck dat Godloos is
 Is dicht nae by, en gants gewis
 En of ghy twijff'len moght mischien
 Uw' eygen ooghen sullen 't sien

R E S E N.

In mijne daghen nu en dan,
 Heb ick gesien een Godtloos man
 Die opgeblasen was en fier,
 En groenden als een lauwerier :
 Een wijl daer nae 'k gae weer voor-by,
 Ick sie nae hem en weg was hy.
 Sijn goet, zyn moet, zyn maght, zyn pracl,
 Verdweenen was het al te mael.

S C H I N.

Blijf vroom, ô mensch, en hout u recht
 Blijf Godt een trouw en stadich knecht :
 VWant die soo sijn (of lang of haest)
 Die sal 't gewis wel gaen in 't laest.
 Maer die Gods wetten over-treet,
 En snel is tot sijns naestens leet
 Die wert met schanden uyt-geroeyt
 Als nu zyn sondt Godt heeft vermoeyt.

T A U.

Godt helpt den vroomen en verstoort
 Den boosen die hem komt aen boort
 Hy is sijn sterckt en maeckt hem koen
 En helpt als 't helpen is van doen.
 Op Godt soo staet de vroomme vast
 Die hem verlicht in sijnen last,
 Die hem verblijdt in sijnen druck
 Van Godt wacht hy al sijn geluck

Psalm CXIII.

NU is mijns Heeren hooch-salige uyre gekomen,
 Hy heeft den Schepter zyns rijcx in hande genomen,

De Heer gants Heerlijck verciert, gaet moedige gangen,
 Want sijnschepter heeft alle d'aerde bevangen.
 Sijn Heerschappye blijft t'allen tijden bestendich,
 Gelijk sijn leven vast is, en nimmermeer endich ;
 Boose lieden persen 't rijck, dat desen Heere gesticht heeft,
 Streckende soo wijdt, als de Sonne sijn helder licht geeft.
 En naken fierlijck recht, als de geweldighe stroomen ;
 Wantse met haer baeren, als bergen die eygende koomen,
 En door de winden onstuyminge blasinge swellen,
 En haere oevers vergeefs, al rasende quellen,
 Groot is al haer poogen, hooch loopen al haer gedachten.
 De Heer noch hoger, en van veel meerdere machten.
 't Woort sijner lippen, kan d'ongeleerden vol-leeren,
 En 's menschen leven van 't quaet tcn goeden bekeeren :
 d'Eeuwige cieraeden, die hem zyn wooninge cieren,
 Syn niet dan deugden en onbevleekte manieren ;
 Verschijnt Heer alderhoogste Godt die wreceken kont.
 En niemand dan u selfs alleen de wraeck vergont.
 O ! ghy der quaden vyandt, en der goeden vrient,
 Die yeder straft, oft loont, na dat hy hier verdient ;
 Ontwaeckt recht-vaerdig richter vande gantsche aerdt ;
 Vergelt de trotsen haere trotsheyt en hoovaert.
 Hoe lang, hoe lang duyr noch der boosen groots gepracl ?
 Hoe lang, noch hoortmen haer gesnorcken spitse tael ?
 Hoe lang, noch roemt den spotter van zyn spotterny.
 Den eerloos van bedroch, den schelm van schelmery :
 Siet ghy niet, Heer, hoe datse met u volck omgaen,
 En in u eygen hand u onderdanen slaen ?
 De manneloose vrouwen worden omgebracht,
 De Vaderloose kinders wort niet opgeacht,
 De stedeloose vreemdelingen komen om,

Hier tuffchen denckt haer hert (want fy zyn blind, en dom)
 Ten heeft geen noot al wat wy doen; wie ilt, die 't fiet?
 Of goet, of quaet, de Godt Israëls weet het niet.
 O! beeftich volck diep in onwetenheyt verfmooet. (hoort.
 Kont ghy noch mercken; merckt: kont ghy noch hooren:
 Hoe lang noch blijven uwe herten doff, en loom?
 Wanneer wilt ghy ontwaken uyt dien swaren droom?
 Sou die niet konnen hooren wiens alwijfe hant,
 De ooren, om te hooren, felver heeft geplant?
 Sou die niet sien (foo wel als yemant, dieder leeft)
 Die d'oogen om te sien den menfch gegeven heeft?
 Sou hy niet straffen om der godloofheyt wil,
 Haer die hy door fijn woort verwitticht van fijn wil?
 Daer hy nochtans de vreemde volcken, sonder Wet
 Een regel in haer hert van doen en laten fet;
 En meynt dan niet, dat ghy voor hem verborgen bent
 Die 't hert der menfchen, en al zijn gedachten kent;
 Zijn vonden fijn aenflagen, diet inwendich drijft;
 En al wat in eens menfchen hert verholē-blijft,
 Dies is hy wel geluckig, dien Godt felver leert,
 En door 't inprenten van fijn Wet het hert bekeert.
 Alft qualijck gaet foo is hy ftill, en heeft gedult;
 Tot dat (wanneer de maet der boofen is vervult)
 De boofe komt ten val, en in fijn onheyl leyt;
 Als in een kuyl, die lang te vooren is bereyt.

Pfalme CVI.

Geeft lof, en danck aen onfen Godt, wie dat ghy zyt
 Want hy is goet en fijne goetheyt duyr al-tijt.
 VVaer vint-men oyt een tonge wiens wel fprekent-hey,

Den lof van fijne wercken nae haer waerde feyt.
 Geluckig dan de menfche, die Gods werten doet.
 En die in al fijn doen niet doet, dan recht, en goet
 Bewijft aen my de goedtheyt Heer (en denckt aen my)
 De goet-heyten aen u volck beloof, en ftaet ons by.
 Geeft dat ick uw's verkoren volck geluck aen-fchou:
 Op dat ick haer in haere vreugt gefelfchap hou.
 En mijnen roem met haeren roem te famen breng;
 En mijne vreugt met haere vreugt in een vermeng.
 Och! wy, en alle onse vaders (lick bekent)
 VVy hebben ons misdragen en van u gewent.
 De wonderen in Egypten lant van u gefchiet.
 Bedachten noch en achten onse Vaders niet.
 Sy dachten niet aen uwe goedheyt, haer foo ree,
 En waren ongehoor-faem aende roode Zee.
 Ghy even-wel al waeren sijt onwaert en boos,
 Om d'eer van uwen naem, liet haer niet hulppeloos.
 Ghy wout de Werelt toonen, wat ghy al vermooght.
 Dies dreygden ghy het roode meyr: en 't was verdrooght.
 Des waters diepe gronden gaven eenen padt,
 Daer leyden ghy-fe door en niemant wierter nat;
 Dus wierden fy van hares haters hant bewaert
 En fy ontquamen hates vyandts wreede fwaert.
 De vyand' woud-fe volgen, 't water viel te hoop;
 De vyand' met fijn heele macht, en heyr verfoop;
 Doen wierden fijne woorden eerst van haer geloof,
 En hy met vrolijck lof gefanck van haer geloof.
 Maer fiet wat waft? een al te kortentijt daer aen,
 Doe was het al vergeeten, dat hy had gedaen.
 Sy wilden niet nae fijnen raet, maer haer begeert:
 Met fchampre woorden hebben fy den Heer onteert.

Stichtelijcke Rijmen.

Inde woestijn, daer hy soo korts haer had gebrocht,
 En hem gelijk een mensche haers gelijkcx verfocht.
 Hy gunden haer de spijse, daer sy hem om bāen,
 En heeft haer haeren weelderigen lust vol-daen :
 Tot dat in 't eynde haer de walge daer van stack,
 En door Gods strāffing al te bitterlijck op-brack,
 Een tijdt daer nae steeg haer den moet-wil inden kop,
 En maeckten sich in 't leger tegen Moses op,
 En sijnē broeder Aāron (dat dede nijd)
 Die Godt zich tot sijn heylich-priester had gewijd,
 De aerde deed' haer keele op, die Abiron
 En Dathan met den aenhang levendig verslon :
 En onder den godloosen hoop onstuck een vlam,
 Die hoofden en toe-staenders uyt het leven nam.
 Dees en meer straffen hebben 't hert noch niet geraeckt :
 In Horeb hebben sy een Kalf van Goudt gemaect;
 't Beelt van een Os, een graf-verslindent domme beest
 Dat baden saen, en eerdent, al waert God geweest.
 Godt haeren heylant, wiert niet eens vā haer gedacht:
 Die in Egypten soo veel wonders had gewracht.
 De schrickelijcke wercken die hy voor haer deē
 Aen 't roode Meyr, die waeren wegh ; dat deed hem wee ;
 Soo wee, dat hyse dooden wou van een tot geen,
 En 't waer geschiet had Moyses niet voor haer gebeē ;
 Gods uyt-verkooren dienaer Moyses wiens gebedt,
 Gods toorn heeft doen verkoelen, en 't verderf belet.
 Wat deden sy noch meerder 't Lant van Zaligheyt
 Van Godt beloofst, en van Gods Dienaers aen-gefeyt,
 Noch achten, noch geloofden zy ; en onder haer
 Ginck een wantrouwich morren en, soo hier, soo daer.
 Des Heeren waerde stemme wasser niet gehoort.

Doe was hy soo onmoedich, en op haer gestoort.
 Dat hy sijn hant verheven heeft, en haer den doot
 In 't woest te laeten sterven in sijn hert besloot.
 En dat hy 't volck dat uyt haer was, en worden sou,
 Uyt landig onder 't heydensch volck versfroyen wou.
 Maer 't kon al niet bewegen ; sy vervielen weer,
 En knielden voordē stommen Baēl Peor neer.
 Daer stond den Af-godt sēder leven en verstand ;
 Dien dooden Af-godt slachten zy haer offerhand.
 Dit was een feyt, dat sijnen toorn te hoog op-joegh,
 De plaeg ginck aen, die toe, en d'aen, in-at, en sloegh,
 En deder menig sterven, tot dat Phincas
 VVien hert met heylige toornicheyt onsteecken was,
 Te voorschijn tradt, en niet sijn swaert de boosheyt wrack
 Daer hy de straf door weerden, en Gods toorn brack.
 Het heldisch feyt heeft zyn gerechticheyt vermaert ;
 En hem by Godt, en menschen eeuwig lof gebaert.
 Hier me wast noch geen eynde ; want Godt haeren Heer
 Vertoornde sy aen 't water van 't geschil : Zoo leer,
 Dat Moses selfs om haerent wille lijden moest ;
 VVant al haer knorren heeft zyn sinnen soo verwoest,
 Dat hem uyt mis-vertrouwigheyt een woort ont-viel,
 't VVelck Godt tot sijnē schade, in gedachten hiel
 En doe sy het beloofde lant nu hadden in,
 Verdelgden sy den volcken niet, nae Godes sin ;
 Maer hebben sich daer meē vercent : daer by verkeert ;
 Haer d'ongodts-dienstige Godt-diensten af-geleert.
 De Goē ge-cert die niet dan Goden sijn in schijn,
 En geen God-loos-heyt haer te God-loos laeten sijn.
 O ! grouwelijcke dommicheyt ! ô rasfny !
 Haere Kinderen ; haer eygen saet ; dat namen sy

En worpen het den duyvel tot eën offer voor ;
 De aerde dranck het bloet; en wierter onreyn door
 't Onnosfel bloet, dat haere wreede hant vergoot
 En om den duyvel zynen al-taer henen vloot.
 VVat refter nochte seggen? al haer doen (: ach fy)
 VWas leelickheyt, en geestelicke hoerery.
 Doe isser in Gods hert een vuyr van toorn ont-brant :
 Hy kreeg eën grouwel, van sijn uyt-verkooren lant.
 Hy liet-se vallen in haers vyandts Heer-schappy,
 Die haer benauden met een sware slaverny.
 Daer 't stugge hert sijn wildicheyt wat door verliet:
 Dit sag de Heer en ; hy verloftens uyt verdriet,
 En dick-wils heeft hy sulcken gunst aen haer betoont :
 En dick-wils hebben sijt met quaet doen weer geloont.
 Als zy geholpen boof-heyte deen, en vielen af,
 Sant hy vertorent, t'elcken weder-om sijn straf.
 Die haeren hoog-moet velden, en vertradt-se drae ;
 Dan deen sy weder-om boet, en hy weer-om genae :
 Hy heeft haer klacht gehoort, en haer ellend aen-schout,
 En 't quaet, hoe-wel recht-vaerdig, heeft hem straf berout.
 Soo groot was sijne goet-heyte; die weer leven nam,
 Als hein 't verbont, met haer gemaeckt, te voren quam.
 Die haer gevangen hadde, maectt hy soo gedwee,
 Dat haer ellend en lijden 't wreede hert door-sneë.
 Sy wierden by haer aen-genaem, en lief getal
 En 't was haer een verlichting in haer ongeval ;
 Heer onse God, nu bid ick, dat ghy ons behoet,
 In uyt de vreemden volcke t'lamen komen doet :
 Op dat een lust om looven in ons hert verrijs,
 En eck dijn naem, die heylig is, verheft en prijs.
 En alle volck, met lust tot uwe eer bevaen

Alfulcke woorden van sijn tong mach laten gaen,
Lof zy dien Godt, die Iacobs volck beheerscht, en leyt.
Lof, prijs en eer van eeuwichheyt tot eeuwichheyt.

Psal. C I X.

NU allen menschen swijgen, en ick van troost out-le-
 dicht,
 Van niemant wort verdedicht ;
 Godt mijnen roem, swijght ghy niet laet waerheyt niet
 verdrijven,
 En leugen meester blijven.
 De Goddeloose monden sijn tegen my ontflooten :
 VVat komt daer uyt-gevlooten ?
 Niet dan vergifte leugen, die haere tong vol valscheyt ?
 Al-om my om den hals leyt.
 'K heb liefd' aen haer bewesen, in plaets van troost in 't Iyen :
 Soo sijn-se mijn partyen.
 VVat kan ick doen? niet anders als my aen u verdragen,
 En u de noot te klaegen.
 Mijn goet doen, en mijn liefde beloonen sy met quaetheyt,
 Met haet, en met versmaetheyt.
 Al-fulck een God-loos mensche, die wensch ick inde han-
 den
 Van boose dwingelanden.
 Al-fulck een godt-loos mensche, moet den verwoester by
 zijn,
 En hy in 't hert noyt bly sijn.
 Int recht-huys moet sijn sake, niet goet maer quaet ge-
 noemt sijn ;
 En hy voor schelm verdoemt zyn.

Sijn reden moet den richter (: als 't vonnis hem doet
fitteren)

'T gemoedt noch meer verbitteren.

Ontijdig moet hy sterven sijn ainkt van hem genomen
Moet op een ander komen.

Sijn kind'ren moeten weesen, zyn huyl-vrouw weduw leven,
En jammer-lijck gaen sweven.

En ongetrooft gaen doolen: en menig lant door swer ven:
Maer nergens plaets verwerven.

En bedel-broot gaen knagen, beroyt, ontbloot uyt-land-
dich

Voor al de wereltd schandich.

Dewoekenaers als ecchels, die moeten hem sijn goede;
Uyt-suygen tot den bloede.

En, om hem niet te laeten, sijn kisten gau door-snuffelen;
En alles nau beknuffelen.

Een vreemde moet besitten 't geen hy met vlijt vergaert
heeft.

En niet veel anghst bewaert heeft.

Hy moet om hulpe sineeken; maer niemands hert verwor-
ven.

En blijven steeds verdorven.

Sijn Vader-loofse Kinders die moeten treurich kermen;
En niemant haers ontfermen.

Sy moeten, eer den stamme tot 't derde lit kan raken,
Den doot al t'famen smaecken.

Den naem van sijnder stamme, moet sijn van geender
waerden,

En niet geacht op aerden.

De mis-daet, die de Vaders begingen t' haren tijden,
Die moet haer noch doen lijden.

Die moet in Gods gedachten'foo levend' staen geschreven;
Al-waerse vers bedreven.

Die mis-daet, die sijn moeder bedreef in haere daegen,
Die moet als noch hem plaegen.

Die moet uyt Gods geheugen te geenen tijdt verdwijnen,
Maer al-tijt versch verschijnen.

Hy moet (om dat het lijden van niemant hem oyt smerten)
Uyt aller menschen herten.

Hy sy, en blijf vergeten, om dat hy foo gants wreet was:
En niemands leet hem leet was:

Om dat het pijnlijck suchten, en klagen vanden armen,
Sijn hert niet deed' erbarmen.

Om dat hy die benande, die hulp en trooft behoeften,
Noch totter doot bedroefden.

Den vloeck was al sijn wenschen, dat was 't daer 't hert
toe porden,

Den vloeck sal hem geworden.

Den segen van een ander was geen-sins zijn begeeren;
Die moet hy oock ontbeeren;

Een yeder moet zijns herten ontfeltheit op hem gieten;
Elcks tong moet op hem schieten.

Met vloecken, nu van geenen, dan wederom van desen,
Moet hy om-cingelt wesen.

Niet anders, als een hemde, om 't lichaem me'e te kleden,
Gaet ront-om om de leden.

Een innerlijke droef-heyte moet zijnen geest vermoeyen,
En al zijn hert door-vloeyen.

Niet anders als de beecken, die door haer water-tochten,
De drooge aert door vochten.

Wan-hopige benautheyt; moet hem 't gemoet bespringen,
En merg, en been door-dringen.

Niet anders dan den Oly, van buyten op-gestreecken,
 In-suycht, en 't vel doet weken.
 De vloeck moet op hem komen, die hem aen alle sijden,
 Om-setten moet met lijden.
 Niet anders, als een gordel den menschen wat hy aen heeft
 In sijn begrijp omvaen heeft ;
 Dat is het quaet waer toe-se de Heere moet vervloecken ,
 Al die mijn onheyl soecken .
 Wicens gefenynde tongen, en laster-lijcke monden,
 Tot in mijn ziel my wonden.
 Maer ghy, ach Heer mijn hoope, laet my u hulp niet faelen
 Soo sult ghy eer behaelen. (seyt,
 Laes ! al den troost, en hoope waer van my mijn gemoet
 Dat is alleen u Goetheyt.
 Verloft my door ellende, en armoe neer gedoocken ;
 En 't hert door smert gebroocken ;
 Gelijcker-wijs een schaduw, eyndt met de son moet ne-
 men,
 En 's avonts is verfwemen.
 Soo gae ick oock daer heuen, en naeck al vast mijn ende,
 Door veel-heynt van ellende.
 Of evèn als de sprinck-haen waer van 't geboomt ghe-
 knaegt wort,
 Met kleyne moeyt verjaecht wort,
 Alsoo komt oock het lijden, dat ick soo veel moet dragen,
 My nae mijn doot te jaegen.
 Het lichaem, door al 't valten, begint zijn kracht t'ont-
 sacken,
 De slappe knyen swacken.
 Het vleysch neemt af, de leden verliefen haer gefetheydt,
 Haer vochticheyt, en vetheyt.

Hier tusschen, met al 't lijden, om my noch meer te
 quellen,

Komt sich den spoet verfallen.
 Den spot van mijn partyen, die als sy my sien quijnen !
 En hant voor hant verdwijnen.
 Den kop daer over schudden een al te haetig teecken,
 't Welck my het hert doet breken.
 Godt weeft doch eens genadich, en laet my hulp geschie-
 den.
 Een hulp waer doch dees lieden,
 Waer door dees boose mercken, Godt, dat het uwe kracht
 is,
 Waer door dit werck gewracht is.
 Wat pas ick op haer vloecken, als ghy my foet bejegent,
 En voor haer vloecken segent ?
 Wat baet het dat sy laster en leugen-tael uytbraken,
 En sich mijn vyandt maken.
 Als sy te schande komen, met al haer doen, en leugen,
 Sal ick u knecht verheugen
 De schande en versmaetheyt, die moeste over-trecken,
 En als een kleedt bedecken.
 Ter-wijl sal ick Godt dancken, en zijnen roem vermaeren
 By grooter volcken schaeren.
 Om dat hy voor den armen altijd tot hulp gereet is,
 Als hy in herten leet is.
 Als 't vonnis om te sterven nu over hem gevelt is,
 En hy in 's doots geweld is.

Psalm CXVII.

Alle ghy volcken
 Onder de wolcken.

Geeft lof, ende eere
 Aen Godt den Heere.
 Laet uwe keelen
 Sijn lof niet heelen.
 Hy is genadig,
 Hy is goet-dadich
 Over ons menschen
 Boven ons wenschen.
 In eeuwigheden
 Sullen de reden,
 En alle woorden,
 Diemen oyt hoorden,
 Die hoope geven
 Van 't soete leven :
 Nimmer-meer liegen,
 Of ons bedriegen,
 Nimmer-meer mis zijn :
 Maer altijd wis sijn.

 Psalm CXXIII.

Tot u verhef ick mijn gesicht,
 Ghy die ver boven 't sterre licht
 U wooning inden Hemelen hout :
 Waer van ghy alle ding beschout,
 Gelijck een knecht; die nimmer-meer
 De oogen afreect van sijn Heer :
 Maer neerstig op sijn handen let,
 En d'oogen vlugh daer nae verzet :
 Of als een dienst-maecht kloeck, en trouw,
 Die 't oogh altijd heeft op haer vrouw,

En vlijtig merckt op haer gelaet :
 En hoe dat al haer wesen staet :
 Alsoo is oock ons aengesicht
 Naer onse Heer, en Godt gericht,
 Met groot verlangen om te sien,
 Oft hy' nae lang vertoef misschien,
 Ten laetsten sich niet eens sal spoen
 Om ons sijn dienaers hulp te doen.
 Ach Heer weest int vergeven mildt,
 Laet uwen toorn, eens zijn gestildt,
 Ey koompt ons, koompt ons doch te baet,
 Die met een alte trotsen smaet,
 Bespot en schandich uyt gelacht,
 En van de grootse zijn veracht,
 Getergt, gequelt, schier totter doot,
 Het lijden valt het hert te groot.

 Psalm CXXIII.

VVaer Godt ons niet ontrent geweest,
 (Soo segh Israëel minst, en meest)
 Waer Godt ons niet geweest ontrent,
 Ons leven waer al langh geendt ;
 Als sy, die ons na 't leven staen,
 Met gramp-schap swanger quamen aen :
 Sy hadden ons gefcheurt geploekt,
 En levend by nae ingesloekt ;
 Bloet dorstich haddens ons vermoort,
 In onheyl waeren wy vermoort,
 Gelijck wanneer het water koomt,
 En boven 't hoofd hooch henen stroomt

De mensch al-dan wanhoopig bangh
 Sijn ziele looft met swaer geprangh;
 't Is recht, dat elck de Heere looft,
 Die ons niet laet tot, eenen rooft
 Van 't volck, dat gaern ons had verdruckt:
 Maer uyt haer tandt, ons heeft geruckt.
 Dies zijn wy bly in ons gemoedt,
 Gelyck een wilde vogel doet,
 Die door den strick bedrogen is.
 En weer den strick ontvlogen is.
 't Bedriegelijck net voor ons gespreyt,
 Den losen strick voor ons bereyt,
 Die sijn nu t' saem ontwee; en wy,
 Gelyck te vooren leven vry
 Geen mensch verwonder seer hier van;
 De Heer die alles, alles kan,
 Die 's Werelds rond geschapen heeft,
 Aerd, Hemel, en al watter leeft,
 Doet ons in alle noot by-standt
 Door kracht van zijn vernoghen handt.

Psalms CXXVII.

T Bouwen, dat de bouwers bouwen, is vergeefs aen
 't huys geboudt,

Alfser Godt sijn handt van houdt:

't Waken dat de waeckers, waecken waer al niet soo Godt
 de stad

Niet in sijn bewaringh hadt:

's Morgens vroeg uyt 't bed te rijfen, 's avonds laet na bed
 te gaen:

Is vergeefliche pijn gedaen.

Met een hert vol angstigheden, krijgt ghy nau den ar-
 men kost

Alst van Godt niet wort vergoest
 Daer hy nochtans sijne vrienden, die geen forgen sijn ge-
 went,

Een gerusten slaep toe sendt.
 Kinders voort te willen teelen, is vergeefs hem selfs ge-
 queldt,

Alfser Godt sich tegen stelt:
 Want het is een gaef des Heeren, die hy sijnen vrienden
 schenckt,

En sijn dienaers me' gedenckt.
 Den ervaren stercke krijger, die sijn handt vol pijlen
 draecht,

Woit soo veel niet nae-gevraegt,
 Als een man, die vele soonen van sijn saet heeft aen sijn sy:
 Wort gevreesd van sijn party

O! wel hem die sijne koker: vol van sulcke pijlen heeft.
 Die de Heer sijne vrienden geeft.
 Heeft hy in het recht te hand'len met een kloeck, en stout
 vyandt.

Soo en raecht hy niet te schandt.

Psalms CXXXI.

MYn hert, als 't hert der dwafens,

En is niet opgeblasen,

Dies wordt ick niet gedreven

Om groots, en trots te leven.

En moedich op mijn krachten

Mijn minder niet te achten,
 En als de stoute rijcken,
 Mijn meerder niet te wijcken !
 Ick laet De baetse sinnen
 De reden niet verwinnen :
 En 't hert my met bedriegen.
 Om alte hooch te vliegen ;
 Maer slecht, en recht behaegt my,
 Ist anders Heer soo plaegt my,
 Laet ongeval, mijn lot sijn,
 En Godt niet meer mijn Godt sijn
 Een kindt dat versich gespeent is,
 En teederlijck verweent is,
 Mach ick my by gelijkcken.
 Als die 't in my doe blijcken :
 Een kindt dat kleyn en teer is,
 En noch sijne lusts geen Heer is ;
 Alst onlangs heeft gesogen,
 En naulijcx zijn ontogen
 Des moeders lieve borsten,
 Daer 't keeltgen soo nae dorsten,
 En 't hertgen door ontfonckten,
 En d'oogjes soo na lonckten,
 De handjes soo nae grabbelden,
 Het tongskén soo aen sabbelden,
 De lipjens vast begreepen,
 De tantjes soo beneepen,
 Waer uyt het natjen haelden,
 Dat door al 't montjen straelden,
 Het natjen dat soo soet was,

En 't best van 's moeders bloet was,
 Kan niet soo treurich steenen,
 En nae zijn moeder weenen,
 Kan niet soo seer verlangen,
 En aen zijn moeder hangen :
 Als ick Heer, steets gae trachten
 Om alle mijn gedachten
 Tot u alleen te senden.
 U, hulper in ellenden
 U trooster in het lijden,
 U leyt-man in het strijden,
 Die oorfaeck van mijn pracht zijt ;
 Die oorfaeck van mijn macht zijt,
 U Gever van mijn kroone,
 En 't huys, dat ick bewoone,
 U gever van mijn leven,
 En die 't all hebt gegeven.
 Mijn landts-lie van den vromen
 Israël afgekomen,
 Dewijl Godt, die de helt is,
 Dient al in zijn geweld is,
 Een heylandt inden druck is,
 Een oorspronck van geluck is,
 Wat soud u dan beletten,
 U hoop op Godt te setten,
 Wilt dan op niemand bouwen ;
 Maer hem alleen betrouwen ;
 Hebt hoop en laetse duyren
 Van nu tot aller uyren.

Psalm CXL.

VAn menschen, Heer, die stout, en wrevel-moedig zijn,
Die boos van binnen, proncken met een vroomen
schijn,

Die dagelijcx twist verschaffen, en verwecken strijdt,
Begeer en wensch ick ernstig, dat ghy my bevrijdt.
Haer tong is, als een slangen tong, en baet veel smart,
Haer steecken raecten tot in 't diepste van het hart,
Sy schiet fenijn, als d'adders, en een yeder woort,
Dat van haer glijdt, is inde ziel gelijk een moort.
Geeft my Heer, in alfulcken volck haer handen niet,
Dat al mijn doen, en laten listelijck bespriet;
Dat mijne voeten kuylen delft, en stricken set,
En arbeyt in te werren in 't bedrieghelijck net;
Wat kan ick anders, Heere, dan te gaent tot u,
En seggen: Heer ghy zijt mijn Godt; helpt ghy my nu.
Verhoort mijn stem en neemt mijn treurich smeken aen:
Ghy die zoo dick in 't strijden my hebt by gestaen;
Laet doch den boosen zijnen boosen wil niet doen:
Breeckt zijnen aen-slagh, wilt zijn boosen wil niet voen.
Op dat hy soo 't hem luct, verwaent en fier daer op,
Ten Hemel niet verheffe zijnen trotsen kop.
Het onheyl, dat nu zijn verschelmt gemoet vast brout,
En zijn vergifte tong, vast in 't verborgen spout:
Geeft Heere, dat, dat zijnen eygen meester raeck;
Op dat hy 't sop voor ons bereyt, eens selver smaeck.
De Heer salt doen, en straffen met een swaren straf,
En senden op haer vlammen van den Hemel af.
Met blixem straelen, sal hy haer te neder slaen,
En eeuwich, eeuwich, eeuwich, niet weer op doen staen;

Dus blijkt het dat een valsche tong, vol ongeval
Op aerden geen geluck van Godt beerven sal.
Maer na een korte tijdt met pijn ontfalicht wort,
En hoog gestegen laag ter neder afgestort.
Want Godt de Heer (dat moet gewis, altijd soo gaen)
Die neemt in 't eyndt der onderdruckten saeck eens aen.
En maect een eynd van al haer jammer, en verdriet,
En vrijtse van den overlast, die haer geschiet,
Dies dancken oock de vroomen haeren Godt en Heer;
En geven hem ontferselijcken lof, en eer.

Psalm CXLVI.

LOoft, mijn ziel, den Heer van boven,
Die ick prijsen sal en loven,
Loven sal soo lang het leven
't Lichaem niet en sal begeven:
Stelt geen hoop op groote luyden,
't Sijn maer menschen kind'ren; huyden
Sijn sy iets, en hoog in waerde
Morgen niet, en weer tot aerde.
Huyden schijnen sy een wonder
Morgen moeten sy daer onder,
Al haer poogen en aen-slagen
Sal de wint daer heenen dragen.
Salich dan, die Godt te baet heeft,
En alleen tot troost en raet heeft.
Jacobs God, die van 't begin is,
Die dit al, met datter in is,
Heeft geschapen die noyt faelden
En zijn woort niet in en haelden;

Die van onrecht kan bevrijden ;
En doet recht, die onrecht lijdten.

Die men arme menschen spijzen,
En veel goetheyt sietbewijzen.
Aen die, die de boeyen prangen
En in kerckers zijn gevangen.

Menschen die niet sien en konnen ;
Sietmen hem het licht vergonnen,
Hy verheft de neer gellagen,
Vromen zijnt die hem behagen.

Over vreemt en over weesen,
Laet hy zijne sorge weesen.
En de man verlaten vrouwen,
Laet hy oock zijn ooch aenschouwen.

Maer de boose doet hy wijcken
Met haer listen en practijcken :
Hy is eeuwig Godt, en Koning.
En in Sion is zijn woning.

Psal. XLIII.

Godt die ick mijne Richter maeck,
Weest beslichter in alle mijn saeck
Tegen 't boose gebroet dat my
Wil verstricken en helpt me ghy.

Godt mijn sterckte mijn toeverlaet,
Daer het herte zyn hoop op slaet,
Godt mijn hulper hoejkomet by
Dat ick sonder u hulpe zy ?
Waer-om laetge my inde pijn,
En soo treurig en angstig zijn ?

Als die bloedige vyandt dringht ;
En my 't hoogite gevaer omringht.
Sendt u waerheydt en heylsaem light
Dat ick al mijne gangen richt,
Om te wandelen op het padt
Naer u heylige vreuchde-stadt ;
Om te maecten aen u altaer.
In u Goddelijck huys, en daer
U Fonteyne van herts geneught,
U Fonteyne van alle vreucht,
By te wesen in herte-luft,
En geduerige ziele-rust :
Om met liefelijck harp-geklanck,
En het edele keel gesanck,
U te pijsen om al het goedt
Dat u gunstige handt my doet.

Waerom sijt ge soo seer ontfelt ?
Waerom sijt ge soo neer gevelt ?
O mijne ziele nu quelt niet meer ;
Hebt betrouwen op Godt den Heer :
Die ick looven en eeren sal,
Als mijn lijdten en ongeval,
Eens ten eynde sal zijn gebraght
Door zijn vaerdige hulp en maght.

Psal. LXVIII.

Soo Godt maer eens sijn hoofd op slaet,
En ziet zijn vyandt aen ;
Sijn vyandt en al wie hem haet,
Daer iset me'e gedaen.

Sy stuyven rontom van hem heen)
 En moeten op de vlucht :
 Gelijk een roock die eerst wat scheen
 En weg dampt inde lucht.
 Sy komen om met al haer maght.
 Door onses Gods geweld :
 Gelijk het was by 't vuyr gebraght
 Door kragt des viers versmelt,
 Maer sy die minnaers zijn van denght
 Op-rechte vrome lien
 Die moet haer herte zyn door-vreught
 Als sy Godts oordeelsien :
 Nu heft een vrolijk lietgen aen,
 Daer Godt in sy geroemt.
 Verheught en effent hem de baen :
 Den Heer is hy genoemt.
 Hy ist die heen sweeft op 't gewolck.
 Al is sijn Hemel hooch ;
 Nochtans op al des werelts volck
 Houf hy altijd zijn oogh.
 Daer siet hy hoe 't de wesen gaet.
 En wat de weduw doet,
 Wie datse me'e of tegen staet :
 En quaet bewijst, of goet.
 Die haer wel doet is vry van smert ;
 Die anders wordt geplaecht :
 Hy toont dat hy eens vaders hert
 Tot wees' en weduw draeght.
 Daer merckt en acht hy op de pijn
 Van 't kinderloose paer
 Die hy wel haest te niet doet zyn

En maeckt haer saet vrucht-baer
 Dan zietmen dat het eenfaem huys,
 Daer treurig wordt geleeft,
 Van kind'ron woelt en al zijn kruys
 Geheel vergeeten heeft.
 Een mensche die in banden is,
 En 's doots gevaer vast lijdt ;
 Verlost hy uyt zijn duyfternis,
 Iuyft op den reghten tijdt.
 Wanneer het volck komt tot af-val
 Vervloecht hy haer het landt
 En overweldt het heel en d'al
 Met een onvrucht-baer sandt.
 Godt eertijds doe ghy langs den hey,
 In 't woest Arabisch rijk,
 U volck voor heen tooght als geley :
 Doen waert ghy wonderlijck,
 d'Aerd' beefden tot in haeren gront,
 Door bangheydt die sy leedt ;
 En voor dien Godt, heeft 's Hemels rondt
 Van grooten angst gesweet :
 De groote droppen vielen neer,
 En Sina was ontfelt
 Voor Godt dien alder-grootste Heer
 Israëls stercke helt.
 Dus hebt ghy Godt wel een gedaen ;
 Maer nu soo koomt ghy foet,
 Een over ons Heer laet ghy gaen
 Een rijcken Hemel vloet :
 Waer door het landt, voor heen verdort,
 En jammerlijck geplaecht,

Genadig weer gesegent wordt
 En schoone vrugten draeght
 Op dat het soo voor al 't gediert
 't Gediert 't welck koomt van dy
 Van dy gemaect van dy bestiert
 Een kleyne wooning sy.
 De menschen, door ellendt bedroeft
 Wort daer van u vergoest
 Het geen dat yeder een behoeft
 Tot sijnen dranck en kost.
 Wanneer de trompet ten allarme verweckt
 En 't hert door vrees bevriest;
 En ghy ons dan den doot ontraeckt,
 En 't hert de vrees: verliest.
 Dan krijgen de maegdekens Heerlijck stof
 Tot een triumphisch liedt:
 Dan spreecken haer heldere keeltgens u lof
 Voor 't goet van u geschiet.
 De Koningen is haer hoop gegrondt
 Op kracht van haer slag-oort,
 En op haer onderling verbondt:
 Nochtans sy moeten voort:
 Sy moeten schandig op den loop;
 En haeren rijcken buydt
 Deykt onder haer den swacken hoop
 Der stille maagden uyt.
 Of ghy een wijl ellendig duyckt,
 En u ô! e'el geslacht
 Een bangen slaep de ooghen luyckt;
 En hebt noch staet noch pragt;
 Of ghy bedruckt u neder set

In d'afiche by den pot,
 In 't aensight leelijck en besmet
 Een yeder tot een spot:
 Nochtans wanneer ghy uw vertoont,
 O! uyt-gelesen schaer,
 Soo wort u uytgenomen schoont
 De Werelt openbaer:
 Gelijk eens duyven hals, als daer
 Der sonnen glâns op slaet,
 Weer-schijnig glinstert en soo klaer
 Als Goudt en Silver laet.
 Wanneer dien Godt die 't al vermagh,
 Die magh't'ge Koningh sloegh
 En nae den vreeselijcken slag
 Verstrooyden en verjoeg:
 Doe weeck uyt sijnes volcks gemoet
 De naght van droevigheyt,
 Die door voor-gaende tegen-spoet
 Daer over was verspreydt.
 Doe lichten haer in haeren geest
 Den soeten dagh van vreught,
 Die 't hert eerst door 't gevaer bevreest,
 Naer droef-heyte heeft verheugt.
 't Gelaet eerst droef, ontverft verschrickt
 Dat siet nu frisch en wit
 Gelijk de snee van verre blickt
 Die Salmons top besit.
 Of Basan sich op haer gebergh
 Vermetelijck verheft:
 Of schoon zijn hooght' de wolckenterght:
 Godts berg die overtret.

Godts berg is vrucht-baer: die heeft gras
 En voet soo menig kruyt,
 En geeft soo menig e'el gewas
 Dat op sijn toppen spruyt.
 Godts bergh in sijn bevanck is wijdt;
 En op zijn Heerlijckst 't sijn
 Woont Godt met lusten; en altijt,
 Altijt woont hy daer op.
 Wie telt, wie t elste altemael,
 Godts stercke ruytery?
 Telt duysent duysent duysent-mael:
 't Getal komt noch niet by.
 Is't wonder dat hy wonder wraght
 (Die sulcken Heyr bekeert?)
 Op Sina den met sulcke kraght
 Noch by zijn volck verkeert?
 Ghy zijt gestegen in de hoocht,
 En hebt (een Heerlijck dinck!)
 Gevangen, ten triumph verhooght
 Die eerst een ander vinck.
 Ghy zijt in Godts palley geraeckt
 Daer kreegt ghy uwen wensch.
 En werdt met gaven rijk gemaect,
 Tot nutheyt van den mensck.
 De gaven hebt ghy uyt gestort,
 En yeder een vergoent.
 Iae 't volck oock dat soo hadt gemort
 En u eerst tegen-sondt.
 Soo dat hy die eerst tegen u
 Hart-neckigh was sig buyght,
 En die eerst vlughten, blijft, en nu

Van dij als heer betuyght.
 Lof moet hem sijn lof dagh op dagh,
 Dien Godt die wel verdruckt;
 Doch als mens' niet meer lijdin magh,
 Oock uyt verdrucking ruckt.
 Hy is een Godt die hulp verschaft,
 Als menschen hulpe draelt;
 Die als de mensck niet waght dan 't graft,
 Den mensck het graft onthaelt.
 Hy isfiet die zijn weer party,
 Vervreemt van zijn verbondt
 Het hoeft te mortel slaet, als hy
 Een slaef blijft vande sondr.
 Het volck dat Godt tot volck verkoos
 Dat spreeckt hy aldus aen,
 Als 't droevig is en troosteloos,
 Om troost te doen ontsaen:
 Ick sal u uyt de slaverny
 Waer in dat ghy nu treurt,
 Uyt haelen; en u maecken vry;
 Als 't eertijds is gebeurt:
 Gebeurt is aen het diepe Meyr;
 Gebeurt is te Bafan,
 Doen ick u door braght met u heyr
 En dwong u den tiran.
 En als den slag nu is gedaen,
 Soo sulgte uwen voet,
 Root-verwig maecken, en doen ba'en
 In uwes vyandts bloet.
 Daer salnen sien dat menig hondt
 't Bloet eer 't in d'aerde treckt,

Dat uyt vloeyt uyt sijns meesters wondt,
 Graegh van het velt opleekt,
Heer die ons Godt en Koning zijt,
 Hoe Heerlijk treckt ghy heen,
Met uwen staet die soo verblijt
 Koomt naer u huys toe treen!
De schoon triumph en pompery,
 Die m' u ter eeren houdt,
 Wordt vande goeden op een ry,
 Aendagtelijk aenschout:
De fangers gaende eerst voor uyt,
 En lossen soet gefanck:
De speel-luy volgen, 't stem geluyt,
 Smelt onder 't snaer-geklanck.
De maeghden dan, en haer gebom
 Met sancks en klancks gerucht,
Door bromt de herten om en 't om
 En hommelt door de lught.
Aldus, ist dat het lierge gaet,
 Welcks re'en de stemme queelt
De Tamborijn den slag op slaet,
 Het spel den toon van speelt.
Looft Godt nu al ghy Jacobs stam
 Voor Godt soo lief en waerd;
Dat hy u tot zijn volck aennam,
 Uyt al het volck der aerdt.
Looft Godt en geeft hem sijne eer
 Al die Godts knechten bent,
En hem alleen voor uwen Heer,
 En grooten meester kent,
Looft Godt daer 't looven meest betzemt,

By 't volck van Godt bemindt,
 En met den waerden naem, benaemt,
 Van sijn verkooren kindt:
Looft Benjamin wel eer soo slecht,
 Maer nu door Godts weldaet
Uyt uwe kleynheyt op gerecht
 Tot een soo grooten staet.
Looft u ghy vorsten Naphali,
 Ghy vorsten Sabulon,
Ghy vorsten Iuda en al wie
 Godt oyt zijn land vergon.
U Godt Isiaël, is de geen
 Daer ghy soo hoog door stijght.
Soo sterck door heerscht, hy ist alleen
 Daer gy die kroon door krijcht
Al watter is bekennen wy,
 O Godt dat is u werck:
Van uw is 't rijk en Heerschappy:
 Daer om maect gy 't ons sterck,
Ghy sijt het die het eerst begint
 Volvoert het tot den endt:
Ghy sijt die ons den strijd gewandt,
 Blijft ons altijd ontrent
Beschermt u stad Ierusalem,
 Als haer de vyandt maect,
Uyt uwen Tempel suyt ghy hem
 Dat hy daer in niet raect.
Dan salmen menig Koning sien,
 Van 't een en 't ander landt
Die u sal gaven komen biën,
 En doen sijn offerant.

Nu werp't het volck sijn hooghmoer om,
 Dat op ons schelt en tiert,
 En ongestuymig is en dom,
 Gelijk het wilt gediert :
 Dat om ons heen als kalv' ren springt
 En gaern had in den dwang,
 En tot ons in als stieren dringht
 En maect ons 't herte bangh,
 Verstroyt en jaegt den hoop uyt 't veldt
 Die op sich selven staet,
 Die sich op sijnen schadt en geldt,
 Als op sijn Godt verlaet :
 Die moedig op sijn schildt en sweerdte,
 Treurt als den oorlogh slaep-
 En, in het strijden onverveert
 Sijn rust, in onrust raep-
 De vorsten uyt des Wereldts kant
 Alwaer de Sonne gloeyt,
 En 's menschen lichaem swart verbrandt,
 En die de Nijl bespoeyt
 Die sullen op de reyse slaen,
 En haer tot Godt-waert spoen
 En bidden deftig voor hem aen
 En Offerhande doen
 Ghy Koninckrijcken wijdt en groot
 In naem en faem verbreydt,
 En langhs den heelen aerden-kloot
 Met landt en sandt verspreyt,
 Singht Godt den Heer een lofgedicht
 Die boven d' Hemel sweeft,
 Den Hemel van hem selfs gesicht

Daer hy den donder geeft,
 Den donder die geschar' ren kooft,
 En toont sijns meesters maghe
 En maect wel 't stoutste hert beschroomt,
 En sijnen Heer geacht.
 Wat voorspoet dat u ooge siet,
 Of in of uyt den strijdt :
 Wat daden datter sijn geschiet
 Of voor of in dees tijt :
 Al wat u hert bedencken kan
 Van glory maght en goet
 Geeft hem alleen de eer daer van
 Die 't altesamen doet.
 Israël ist, daer hy betoont,
 Wat voor een Godt hy is,
 Israël daer hy stadig woont,
 Als in sijn erffenis :
 Dewelcke sijn't, daer hy verklaert
 Wat dat hy heeft voor sterckt,
 En sijne Godt heyde openbaert
 Door 't wonder dat hy werckt :
 Godt toont alom sijn Majesteyt,
 Maer in sijn Tempel meest,
 Een heylige ontfaghlijckheydt
 Bevangt daer 's menschen geest.
 Van hem kooft maght en goede spoet,
 Die is of wesen sal :
 Van hem kooft kracht en goeden moet :
 Van hem foo komt het al.
 Niet voor die geen die hem verlaet
 Op 's Werelts valschen schijn

Maer die op Godt gestadig staet
Gepresen moet Godt sijn.

Pfalm L X I X.

HElp help ach God! het water dat is tot aenden mont;
Help help ick gae te grondt :
De ziel staet op de lippen ; ten dient ten dient niet naeder
Help my mijn Godt en Vaeder.
Ick ben gelijk een mensche die in een diep moerfch
Vergeefs maect veel geplas ;
Vergeefs 't hoeft op wil houden, alshy begint te sincken,
En vast sijn doot te drincken.
Mijn keel door staedig roepen die slaet cen heersch geluyt
En laet de stem naeuw uyt.
't Gesicht terwijl de Heere vast met zyn hulp blijft mar-
ren
Is moe door 't stadig starren.
Mijn haters dic my haeten met onverdienden haet,
En doen my 't ourecht quaet ,
Sijn meerder dan de hayren die op het hoof my groeyen;
Men siet haer 't volck toevloeyen.
Ick moet de straffe dragen (en draghse met gedult)
Die ick noyt heb verschuldt :
Reght of een mensch van dingen die hy noyt heeft gestoo-
len
't Vergoeden wierdt bevolen.
Nochtans mijn onschult Heere, die is u openbaer,
En voor uwe oogen klaer ;
En of ick met de dwasen oyt dwaeselijck ging doolen
Dat is u niet verhoelen.

Laet mijn onschuldig lijden, en onverdiende pijn
Geen stof van schaemte sijn :
Geen stof van schande weesen, voor haer, Godt der hayr-
krigten
Dic op u goetheyt waghten :
Die door een heylig leven, gestadig (als ick doe)
Sich spoeyen naer u toe.
Op dat het haer niet hinder die hoop te blijven hoopen,
Dien loop te blijven loopen.
Is 't nict om uwent wille dat ick veel spotterny,
En veel versmaetheyt ly
En dat my als ick peynse waer voor ick ben gerekent,
De schaamt het aensicht teeckent :
Mijn broer van eenc Moeder met my ter Wer'lt gebragt ;
Dae ben ick van veracht :
Sy houden my als samen als waer ick niet haer broeder
Haer Moeder niet mijn Moeder
Den yver tot u wetten doorkoockt nochtans mijn hert
Met innerlijcke smert :
Met doodelijcke quelling, als ickse vanden quaeden
Lichtvaerdig sie versmaden.
Dat u gedaen wordt Heere, dat treck ick my soo aen
Als waer 't my selfs gedaen .
U schnders sijn mijn schnders en u te sien verachten
Door pijnight mijn gedachten
Ick ween; en door ontreckingh van 't noodelijcke broot
Benader ick mijn doot.
Sy lachen met mijn weenen, de wreedt geerde gasten
En spotten met mijn vasten.
Beneem ick mijne leeden haer cieffel en gemack,
En windse in een sack,

Sy fullen my haer selven gelijk een nar beschrijven
 En daer den spot me'e drijven,
 *Wort door de Stadt een fabel een spot van alle man;
 Elcks tonge gaeter van;
 Men hoort inde poorte van schimpen en van rallen
 En by de wijn van kallen.
 Terwijl bid ick u Heere en bidde u op die tijt
 Als ghy te bidden zijt.
 Wilt nu ghy Godt die Godt heyt en trouw in 't hert hebt
 woonen
 Trouw hulp aen my betoonen.
 Verlost my van d'ellenden waer door ick schier bewijck
 En smoor als inden slijck.
 Verlost my van mijn haeters, dat sy my niet vernielen
 Als grondeloofe wielen:
 En dat ick in benaetheyt als in een diepen vloet,
 Doch niet verdrencken moet.
 En sonder hoop van uyt-koomst als in een toe speloncke
 In ramp niet blijf versoncken
 Verhoort Heer want u goetheyt is troostelijck en soet
 Voor troosteloos genoot.
 Koomt by ach schuyt niet; haest u na dat u goetheyt
 groot is.
 En uwen knecht in noot is.
 Draeght sorghe voor mijn leven, behoedt het my voor
 schandt
 Van mijn verwaendt vyandt.
 Ghy zijt in al's mijn tuyge: ghy weet van mijn versmaet-
 heydt,
 En van mijns vyandts quaetheyt.
 De smaect doorstack my 't herte; en in al't swaargequel

Was niemandt mijn gefel.

Ick sag of 't yemandt smerten doen my de pijn verteer-
 den
 Daer was geen mensch die 't deed den.
 Ick wachten oft my yemandt een troostig wootge gaf
 Maer elck was even straf.
 Gal was mijn spijs, en edick den dranck die fy my gaven
 Om mijnen dorst te laven.
 Dies moet haer aen haer tafel den kost vergiftigt sijn,
 Met doodelijck fenijn.
 Een onver-waghte plaege moet haer de maeltijt flooren,
 En alle vreugde smooren.
 Hel' duyfter moeten d'oogen en blindt moet sijn 't gesicht
 In 't alderklaerste light.
 De leeden ende ruggen die moet haer sijn gebroocken,
 En 't lijf haer t'samen kroocken.
 U ongena als water dat uytgegoten wordt
 Moet op haer zijn gestort.
 U aldergrimmigst toornen moet over haer verdueren,
 En eeuwig haer doen treuren.
 Haer wooning daer sy woonden verlaeren en omveer,
 Sy niemands wooning meer;
 Hout alle haere sonden op eenen hoop vergaert,
 In u gemoet bewaert:
 Op datse haer beletten 't rechtvaerdig loon der vroomen
 Van u oyt te bekomen.
 Geeft haer Godtloofse namen tot loon van soo veel quaets
 In 's levens boeck geen plaets.
 Laetse in 't getal der vroomen die inde deughdt volherden
 Niet aengeschreven werden.
 Ick steeck in diep ellende mijn hert door druck ontwee,

Is in mijn soo wee.

Ghy Heere moet my helpen, en my daer heen verheffen;

Daer 't quaet my niet kan treffen.

Ick wil een liet gaen dichten, en richten mijne stem,

Tot lof en prijs van hem,

Van hem die mijnen Godt is tot lof en danck des Heeren

Om sijnen naem te eeren.

Dat sal hem liever wesen, en aengener saeck,

En van veel meer vermaeck,

Dan ofm' een os een beeste, met hoorns en klauwe brachte

En hem ten offer slachte.

Den armen sal 't aenschouwen; en bannen al't getreur,

En nemen vreught daer veur,

Godts Dienaers wordt het herte, 't welck droefheydt hadt

ontruffigt

Met vreugde heel doorluffigt.

Want Godt verhoort de kleyne al sijne slecht van staet;

En is haer roeverlaet;

Sijn volck soo swaer gevangen stelt hy haer noot en lijden

Niet forgeloos besijden.

Daerom moer Hemel aerde met al dat daer op leeft,

Met al dat daer in sweeft :

De Zee en alle dingen die haer daer in verroeren

Sijn loften Hemel voeren.

Want hy sal 't waerde Zion nae al de pijn en druck

Herstellen in geluck,

En Iuda sal haer steeden, te voeren gants vervallen,

Sien leggen in haer wallen.

Sien bouwen sien hermaecken, op datmen daer verwerf

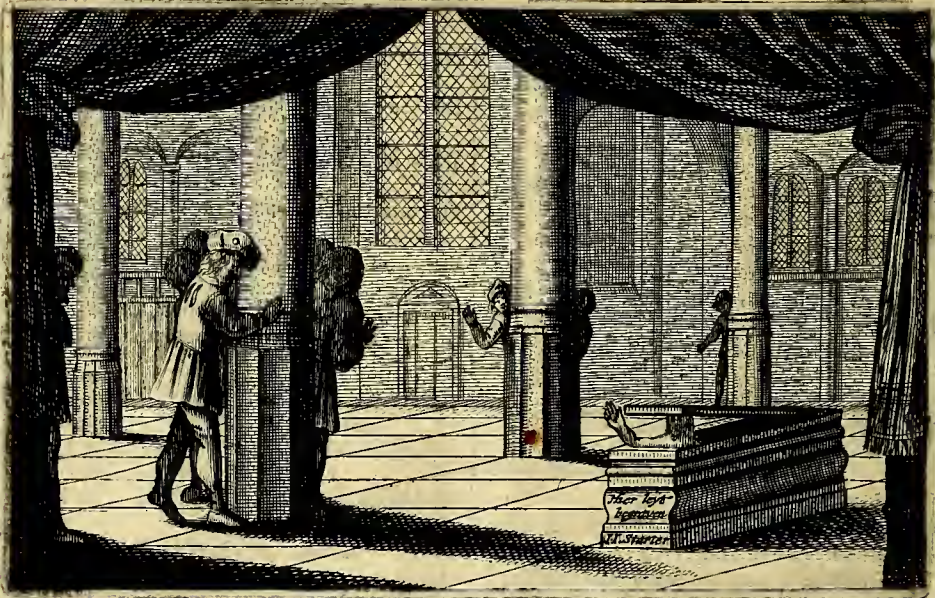
Een secker plaets en erf.

Al die Godts naem beminnen, die sullen daer in woonen :

En met haer haere Soonen.

STARTERS BOECK-BESTRAFFING.

Het wroegende gemoet, wat ist een wreede Beul?
 Te spade; vind men troost, noch hulp, noch heyl, noch heul.
 't Verwecke een yder dan zich selven wel te quijten,
 In deugdes baen te gaen, noyt vrucht'loos tijdt verslijten.

K L A G T E

Van

J A N J A N S Z. S T A R T E R,

Gedaen, als uyt het Graf, over zijn dertel, en ontuchtig Lied-boeck

O P D E W I I S E: Ick vrijde op een tijt een soet Menniste &c.

Hier leg ick nu in't Graf, die met mijn geyle d'ichten,
En sieltsche liedtjens plag gantsch Nederlandt 'ont-
stichten,

Hier legh ick nu int Graf, der wormen spijs en spel,
En wagt den jongsten dag, die my voor 't oordeel stel.

2. Godt wil genadelijck de zonden my vergeven,
Die ick en groot en veel, op aerden heb bedreven.

Want soo hy vonnis strijckt na dat ick heb misdaen,
Hoe sal ick eenigfins het helsche vier ontgaen?

3. Foey my dat ick mijn Pen en wel bespraecte reden,
Den Duyvel heb' geleent tot stijving van qua zeden,

En recht of niet genoegh verijdelst waer de jeught:
Heb geyle vrijery geleert in plaets van deught.

4. Vvat seg ick vijery! och waer 't daer by gebleven,
En had mijn snoodē hant noyt arger iets geschreven!

Maer laes! mijn dertelheyt, dat alder-meest my druckt,
Heeft na, tot guytēry en ontucht my verruckt.

5. So gaet het. Niemand is van stonden aen de quaetste:
Maer is men 't niet terfont, men wort het wel in 't laetste,

Wanneer men hem, die ons by trappen schalck bestrijt,
(Den Hellschen vyand) niet terfontd de weg af-snijt.

6. Van geyle vryerij ben ick dan voort getreden
Tot sieltsche Guyterij en tot oneerlijk-heden;
Soo datter in mijn boeck verscheyde liedtjens staen,
Die d'ontucht eens Bordeels by na te boven gaen.

7. Gy maegden, die de naem van eer baer gaern soudt
dragen.

Laet dit oneerbaer Boeck u nimmer-meer behagen.
Denckt, als ghy dat maer met u teere hand aenraect,
Dat ghy daer med' genoeg u eerbaerheyt versaeckt.

8. En gy die door verstant en lang verfoeck van jaeren
U onervaeren jeugt voor onhey! moet bewaeren,
Onthout haer doch voor al dit boeck! want boose reen,
Gelijck d'Apoffel seyt, bederven goede zeen.

9. Wilt u Godt-viuchtig huys van dese blaem bevryen,
Dat ghy daer lijden sout bordeelsche sieltēryen.
Denckt vry, als in u huys dit boeck gevonden wort,
Dat ghy u goede naem doet grootelijckste kort.

10. Hoe meynt gy dat degeen, die sucht tot vroomheyt
dragen,

Uyt u onachtlaemheyt niet scheppen groot mishagen?
Als ghy u jonge jeugt, soo buygelijck tot quaet,

In plaats van 't heylig woort, die vuylheyt lesen laet.

11. Ghy overheyt die 't swaert gekregen hebt in handen,
Om selfs door schrick en straf te weeren uyt u landen
Godloosheydt, schendery, onkuysheyt en al 't quaet,
Dat een verdurve ziel door slimme lust begaet.

12. VVilt dit oneerlijck boeck, een pest der jonge lieden,
Voor al niet laten toe, daer ghy hebt te gebieden.
Stelt sware boeten in voor die verkoopt en prent
Of dit, of eenig boeck, dat goede zeeden schent.

13. Daer wort wel meenig boeck tijranniglijck verboden,
En sulcken smet moet zijn van u met ernst gevoden:
Maer oock wort meenig boeck godtlooselijck gedooght,
En sulcken smet ghy oock met recht wel vlieden mooght.

14. Augustus heeft wel eer Ovidius verdreven,
Om dat hy had te geyl, de minne-kunst beschreven:
Siet toe dat u, die lijdt soo meenig vuyl gedicht,
Dees Heyden niet verdoem' in 't algemeen gericht.

15. Gy oock wie dat gy zijt, die Christi volck wilt wesen,
Denckt niet dat u dit boeck geoorlooft sy te lesen!
VVant ghy moet heylig zijn, en d'heyligen betaemt,
Dat geen oneerlijckheyt zy onder haer genaemt.

1. 13. 17.
16.
2. 17.
2. 17.
5. 2. 4.

16. Ghy moet in 't suyver licht een heylig leven leyden,
VVilt ghy niet zijn van hem, die 't licht is af-geſcheyden.
O, die onheylig leeft, wilt u verderf ontvlien:
VVant sonder heyligheyt en sal God niemand sien.

1. 30
1. 5.

1. 1.
1. 1.

E Y N D E.

Goet-gunstige Leefser: dat Ian Ianz Sterter alleen
klaegt over sijn Liedt-boeck, en geschiet niet, als of
daer geen meer en waeren van gelijcke stoffe (och daer
zijnder al veel meer, gelijck hy in dit gedicht selfs te ken-
nen geeft in de aanspraecke tot de Overheyt in 't twaelfde
ende veertiende veers,) maer hy klaegt over 't sijne in 't be-
sonder, om dat hem dat in 't bysonder meeste aengaet, ende
om dat het selve aldergemeenite is, ende meest over al ge-
vonden wert, oock selfs dick-wils in seer treffelijcke ende
(twelck te beklagen is) andersins Godt-vuchtige huys-
gesinnen. De Liedtjens aen te wijſen, oaar in dit gedicht
voornamelijck op gesien wort, acht ick ende onnoodig,
dewijl sy veel en niet dan te veel bekend zijn, en onbehoor-
lijck, dewijl sy al te schandelijck sijn.

A.

Middelen tot Heyl en Deugde.

A	Y my! wat plagen &c.	15
	Als een Herder sijne Schapen &c.	80
	Toe-verlaet der Rechtveerdigen onder 't Nieuwe Verbondt.	
	Al wie God-saliglijk na Christi Wil wil leven, Een noodig.	81
	Al 't oudt en 't self; altijd segt ghy van goed, Schadelijk hent der valschen tongen.	84
	Als de hooge noodt, by tijden, Alder-lieffelijkste Liefde ware Ziels verheugenis,	91
	Alleen niet 't kruys van Godes Sone,	154
	Al die woont in 's Hemels Throonen,	192
	De Broederlijke Een-dracht.	280
	Ay! siet eens, hoe bequaem is 't, Alle ghy volcken onder de Wolcken.	

B.

	Benaude mensch, die, by 't veel-vuldig lijden, Schilder-konst Straf-rymen. Ofte Idoelenchus.	35
	Beeld-rijcke Schilderhant &c.	215

D.

Noodiging tot Deugde.

	De soete Meere-minne,	9
	Dus aen-ving ick vast met vreugden,	20
	De Kroon is niet soo waerd en soet,	30
	Dit lang (door sieckt vertraegt) &c.	34

Deugde-loofhepts Ellendt.

	De mensch, door al sijn leven,	39
	De mensch in 't quaed door qua' gewoont &c.	71
	De mensch, die, niet in 't quade gants versopen,	71
	De mensch wiens hert gelijk een vruchtbaer &c.	72
	Die 't al, met reden, eyscht, &c.	74
	De Geest en kan in kruys niet ongevoeljk wesen;	83
	Goddelijck ontsagj.	
	Doe Israël, na veel slavens, uyt Egypten schied,	87
	Dees groote woorden sprack Israels Macht &c.	105
	Van vol-maectte Regering.	
	Daer wordt gereden-sift, hoe-danig heerschappy,	110
	Deugds middel-padt.	
	Die door des Werelts woeste baeren, 't Lof van Liefde.	136
	De Liefde, voort-gebracht &c.	151
	Raed tegen Toorn.	
	Door eygen-liefdes op-geweck,	197
	Idoelenchus, Of Seelden-straf.	
	Dichter, die de blinde Werelt, Godt de waecht.	212
	De Vyandt mach te velde zijn:	240
	De Heere sit wel hooch, &c.	244
	De menschen die een Godtheyt noemen &c.	251
	Doet my wel en laet my leven, &c.	265
	Doet gena, siet my met oogen, &c.	267
	Doet my, Heer, na u beloften.	268
	Daer en is niet in mijn leven, &c.	277
	De Een-dracht door Gods Geest.	287

E.			
Weldoen en vrolijck zijn.			
Eer ghy, Vrient van hier vertreckt,	33	Ghy Knechten, die den dienst des Heeren &c.	279
De wijse koop-man. Of Van de ware ver-		Gelukkig boven maten ;	289
salinge sijns selfs.		God die my plach te troosten &c.	298
Een Koop-man, die het e'el-gesteent beminden,	69	Geeft lof en danck &c.	306
Spels mate.		Godt die ick mijn richter maeck.	314
Elck heeft sijn by-sonder drijven ;	137	H.	
Een dorstig Hert dat voor de honden vliet,	243	Onnut' en schadelijcken arbeit.	
Eens heb ick een woord gesproken, Heer,	268	Hou op die geyl gedicht of minne-klachten &c.	2
G.		Richt-snoer der begeerten.	
Door-nemens Bekrachtig.		Heyl-gierig mensch, wiens grondts gedachten	4
Gy klaegt dat ghy al-tijdt, verwonnen word &c.	32	Godsalicheyts genoegsaemheyt.	
Ongelijcke standt der Droomen en God-loosen.		Heeft yemand, door gestadig draven,	6
Gelukkig wiens gemoed noch Goddeloos &c.	43	Het best heb ick verkoren,	23
Ondoodelijcken Doodt.		Hoor na my, en merck ghy Volcken,	57
Gelijck de Salamand'r in 't vyer kan sweven,	115	Depluht onheyl.	
Deugd-soekers oog-punct.		Hoe ongelijcken lot,	87
Gy vraegt my of ick selfs beleef &c.	190	Heylige stemmen,	158
Ghy die de Liefde onmog'lijk acht te zijn,	160	Hier tusschen, soo ghy lijden moet,	170
Lijdsaemhepds Erinnerung.		't Swaert in sijn plaetse. Of van tweederley	
Ghy die de naem van Christen draegt,	162	heerschen.	
Christelijcke wensch.		Hoogheyts minnaer, die 't aght voor lij'en	181
Go'ewensch, go'e wensl:	202	Lust om ontbonden te sijn.	
Gewillighe Patientie.		Hoe lang, ach Heer ! &c.	205
Getrouwe Herten, die nu lijd,	233	Hoe sal doch de leugt, &c.	265
God is een rechte Richter,	241	Heer, u Woord is onbeweeglijk, &c.	270
Victoria Victus, Den waren zegen Gods.		Heer u Woord is mijn lantaerne, &c.	270
Ghy Goddelijck Geslacht; &c.	255	Heer, mijn God, ghy zijt rechtvaerdig,	272
		Heer, tot u, wanneer de sinnen, &c.	273
		Hertgrondelijcke min draeg ick in mijn gemoet,	281
		Hier leg ick nu in 't graf.	324
		Help help ach Godt; &c.	321

I.

Ick hoor Trompetten klincken ;
 In des beminden lof,
 Is 'thoop van aerdsch gemak of heyl
 Is 't om u vryicheyd gedaen :
 Is Gods-dienst vryheyd uwe wensch :
 Ick send en sal altijt tot Godt mijn stemme senden,
 Ick roep tot u gestadig, Godt,
 Ick besloot in mijn gedachten,

K:

K wordt t'onrecht vervolgt van Vorsten ;

L.

Chystelijke Onsondigheyt.

Licht werden in den mensch door quade re'en
 Licht kan u 't Vleesch veel uyt-vlucht dichten :
 Leert my Heer, leert my de wegen &c.
 Laet u in gedachten komen u verbondt,
 Looft Godt den Heer :
 Looft mijn ziel den Heer

M.

Dolings Eynde.

Mijnen geest voel ick my dringen,
Dooz-schaduwing van 't Ryck Christi.
 Mijn hert ontvonckt : &c.
Om keering des Herts-beweging.
 Moerm' in alles sich veraken.

Ootmoedighheits Lof.

Maeck, mijn snaren, een geklanck,

Mensche wilt ghy seker gaen,
Wel-rymens Wet. 178

79 Mijn Vriend die van my eyscht, 208
 156 Mocht mijn klagte tot u komen, 274

Godt/ Wonderlych/ Machtig/ Goet.

166 Mijn Geest, die swanger zyt van Godes lof, 275
 169 Mijn Godt, mijn Godt, wat isser 299
 245 Mijn hert als 't hert der dwafen. 312
 246
 247

N.

Gebed in tegenwoordig en toe-komstelijck Lijden.

274 Na-dien het Bitter gaet voor 't Soet ; 92

Doot-Troost.

Nu treurt mijn Ziel in desen droeven standt, 119
 Noyt en heb ick af-geweken &c. 271
 Noch op mijn lans &c. 301
 Nu alle menschen swijgen. 308

O.

Lof van Deugde.

O Deugd, ghy zyt soo schoone &c. 7
Oydelijck loon van quaed en goed doen.
 O Ruste-loosen slaep, Daer de arme mensch in leyt, 64
 O Grootheyt van Gods Liefd' ! &c. 84

Ongerustighheits Oorsprong.

Onbestendig droef gemoedt, 196
 Ontstelt u hert daer over niet, 249
 O Werelt die ons hert 296

S.

Der God-loosen nietigheyt.

Sy hebben my (soo segge Israël, &c. 57

Joodsche blijtschap.

Salige ure vruchtbaer van verblijden;	96
Aen-mercking des Doots.	
’S menschen sterven, in sich selven,	100
Sy dien het hooch gebiedt op Aerden is gegeven,	253
Siet my aen, vol van ellenden, &c.	273
Map-Liedt.	
Staet op mijn Bruyt, &c.	291
Soo Godts bevel u niet beweegt.	254
Soo Godt maer eens sijn hoofd.	315

T.

Aenbechtings Op-mercking.

’T hert is my benout, Benout (helaes!)	12
’T Geloof allencken kleynder	22
’T Wapen dat ghy aen moet hebben,	28
Christelijke Klage.	
Traen, oogen traen, en word fonteynen	44
Beklag over d’ydele Weet-en Ser-lust.	
Ter-wijl men hier van alles soeckt te weten,	77
Christelijke Blijtschap.	
Tot vrolijk leven, word hy gedreven,	98
Christelijke Gelatenheyt.	
’T en is niet al-tijdt van vreuchde, dat men singt :	179
’T zy wat de Werelt poogt,	250
’T hert, verflauwt, onlustig, quellijck,	266
’T hert, geprangt, verlangt na hulpe,	269
’T is niet dat ghy de Een-dracht prijst,	328
Tot u verhef ick mijn gesicht	311
’T bouwen dat de bouwers bouwen.	312

V.

Christelijck Gebecht.

Van te strijden wil ick singen,	24
Ona’ Akenings onrust.	
Verlies van heyl komt uyt de sount;	149
Uwe Wetten, draeg ick liefde ;	271
Uwe Wet, daer ghy de menschen uwen wille &c.	272
Verblijt maer een geringe tijt.	302
Verschijnt Heer alderhoogste Godt.	306

W.

Waer-om was het, ô mijn Ziele.	21
’s Werelds Welheyt.	
Werelt, met uw’ schijn, En vermorde dingen.	60
Van t Laetste Oordeel.	
Wanneer de groote dag, die eens moet zijn,	66
Toe-verlaet der rechtbeerdigen onder	
’t Oude verbondt.	
Wat winden dat’er ruyschen, &c.	79
Wat heeft ons hert een vreugd’ ontfangen	97
Kastjdings Salicheydt.	
Wel aen, ô alle vroomen, &c.	107
Vreugde en rou in t af-sterven der Rechtbeerdigen.	
Waer toe, mijn Ziel, waer toe gesteeent?	116
Niet Nieuws onder de Sonne.	
Wat is t onvernoegde mensch,	122
Noodige Kosten-besinning.	
Wie sich ter hooger Schole geeft	126
Ona’e Toeber-laets Bedroch.	
Waer-om maeckt sich menig moe,	132

Regier.

Doot-saetkelijcke wacht.		Vaer heel de VVerelt goet &c.	287
Wanneer het hert nu klaer van sonden &c.	134	Vie van de menschen. Heere,	288
VWare Ootmoed meest gebaert	176	Veent Nederlandt, weent : uwe schanden	292
Doorzichtige Een-voudicheyt.		Vat rester noch te seggen	308
VVaer alle-sins, d' Een-voudigheyt	194	Vaer Godt ons niet ontrent geweest.	311
Cieraet der Vrouwen.			
VWat ciert ghy Christen-vrouwen,	201	Z.	
VWat roemt ghy, trotsse Dwingelandt,	252		
VVilt my die ghy hebt geschapen &c.	269	Wissen ingang in 't Rijck Gods.	
VVaer-om is 't dat ick u VVerden &c.	270	jt ghy in angst en schroomen,	128
Mayschen Morgen-stond.		Den Ueber tot Gods Wet.	
VWat is de Meester wijs en goedt,	283	lig, in en na dit leven,	265

E · U · R · D · E.

1870

1870

1870

1870

